

Cyfarfod

PWYLLGOR ARCHWILIO

Dyddiad ac Amser

10.30 y.b., DYDD IAU, 29AIN MEDI, 2016

Lleoliad

Siambwr Hywel Dda, Swyddfa'r Cyngor, Caernarfon, Gwynedd, LL55 1SH

Pwynt Cyswllt

Bethan Adams

01286 679020

BethanAdams@gwynedd.llyw.cymru

(Dosbarthwyd 21/9/16)

PWYLLGOR ARCHWILIO

AELODAETH (19)

Plaid Cymru (10)

Y Cynghorwyr

Aled Ll. Evans
E. Selwyn Griffiths
Michael Sol Owen
John Wyn Williams

Gweno Glyn
Charles Wyn Jones
W. Tudor Owen

Gareth Wyn Griffith
Dilwyn Morgan
Gethin Glyn Williams

Annibynnol (5)

Y Cynghorwyr

Trevor Edwards
John Brynmor Hughes
Angela Russell

Thomas G. Ellis
John Pughe Roberts

Llais Gwynedd (2)

Y Cynghorwyr

Anwen J. Davies

Aeron M. Jones

Llafur (1)

Y Cynghorydd Sion W. Jones

Aelod Lleyg (1)

John Pollard

Aelodau Ex-officio

Cadeirydd ac Is-Gadeirydd y Cyngor

R H A G L E N

1. YMDDIHEURIADAU

Derbyn unrhyw ymddiheuriadau am absenoldeb.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Derbyn unrhyw ddatganiad o fuddiant personol.

3. MATERION BRYN

Ystyried unrhyw fater arall sydd yn teilyngu sylw brys ym marn y Cadeirydd.

4. COFNODION

Bydd y Cadeirydd yn cynnig y dylid llofnodi cofnodion cyfarfod o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 14 Gorffennaf 2016, fel rhai cywir.

5. CYFRIFON TERFYNOL 2015/16

5 - 134

Cyflwyno'r datganiadau ariannol statudol ar gyfer 2015/16.

- a) Cyflwyno'r datganiadau ariannol statudol diwygiedig gan y Pennaeth Cyllid am gymeradwyaeth y pwyllgor (**ynghlwm**)
- b)(i) Cyflwyno adroddiad ffurfiol "ISA 260" i'r "rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu" gan yr archwiliwr allanol Deloitte, ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru, ar Ddatganiadau Cyfrifon 2015/16 Cyngor Gwynedd (**i ddilyn**)
- b)(ii) Awdurdodi Cadeirydd y Pwyllgor a'r Pennaeth Cyllid i arwyddo'r "llythyr cynrychiolaeth" ar ran y Pwyllgor Archwilio, sy'n gyfrifol am lywodraethu yng nghyswllt cymeradwyo datganiadau ariannol statudol y Cyngor (copi i ddilyn fel Atodiad 1 i adroddiad gan yr archwiliwr allanol Deloitte, ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru, yn (b)(i) uchod)
- c)(i) Cyflwyno adroddiad ffurfiol "ISA 260" i'r "rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu" gan yr archwiliwr allanol Deloitte, ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru, ar Ddatganiadau Cyfrifon 2015/16 y Gronfa Bensiwn (**i ddilyn**)
- c)(ii) Awdurdodi Cadeirydd y Pwyllgor a'r Pennaeth Cyllid i arwyddo'r "llythyr cynrychiolaeth" ar ran y Pwyllgor Archwilio, sy'n gyfrifol am lywodraethu yng nghyswllt cymeradwyo datganiadau ariannol statudol y Gronfa Bensiwn (copi i ddilyn fel Atodiad 1 i adroddiad gan yr archwiliwr allanol Deloitte, ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru, yn (c)(i) uchod).

**6. RHEOLAETH TRYSORLYS 2016/17 - ADOLYGIAD CANOL 135 - 146
BLWYDDYN**

Cyflwyno, er gwybodaeth, adroddiad y Pennaeth Cyllid ar wir weithgarwch benthyg a buddsoddi'r Cyngor hyd yma yn y flwyddyn ariannol gyfredol.

7. CYNNYRCH ARCHWILIO MEWNOL 1/7/16 - 16/9/16 147 - 165

Cyflwyno adroddiad y Rheolwr Archwilio.

8. CYNLLUN ARCHWILIO MEWNOL 2016/17 166 - 172

Cyflwyno adroddiad y Rheolwr Archwilio ar y cynnydd ar Gynllun Archwilio Mewnol 2016/17.

CYFARFOD	PWYLLGOR ARCHWILIO
DYDDIAD	29 Medi 2016
TEITL	Cyfrifon Terfynol am y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016 ac Archwiliad perthnasol
PWRPAS	Cyflwyno – <ul style="list-style-type: none">• Datganiad o'r Cyfrifon ôl-Archwiliad;• Adroddiadau 'ISA260' Deloitte;• Llythyrau Cynrychiolaeth (Atodiad 1).
ARGYMHELLIAD	Ystyried a chymeradwyo'r wybodaeth cyn awdurdodi'r Cadeirydd i ardystio'r llythyrau.
AWDUR	Dafydd L Edwards, Pennaeth Cyllid

1. CYFRIFON 2015/16

Bydd aelodau yn cofio cyflwynwyd Datganiad o Gyfrifon 2015/16 (cyn archwiliad) i'r Pwyllgor Archwilio ar 14 Gorffennaf 2016, pryd bu craffu priodol.

2. ARCHWILIAD GAN DELOITTE AR RAN ARCHWILYDD CYFFREDINOL CYMRU

Nodwyd yng nghyfarfod Gorffennaf byddai'r cyfrifon hyn yn destun archwiliad gan gwmni Deloitte, a chyflwynir yma adroddiadau 'ISA260' gan Archwilydd Cyffredinol Cymru yn manylu ar brif ddarganfyddiadau Deloitte.

3. DATGANIADAU ARIANNOL ÔL-ARCHWILIAD AM 2015/16

Cyflwynir yma hefyd y fersiwn derfynol (ôl-archwiliad) o'r Datganiad o'r Cyfrifon am 2015/16. Mae'r prif newidiadau ers y fersiwn cyn archwiliad wedi'u hamlinellu yn Atodiad 3 i adroddiad 'ISA260' Deloitte.

4. ARGYMHELLIAD

Gofynnir i'r Pwyllgor Archwilio ystyried a chymeradwyo'r –

- Adroddiad 'ISA260' gan Deloitte ar gyfer:
 - Cyngor Gwynedd
 - Cronfa Bensiwn Gwynedd
- Datganiad o'r Cyfrifon 2015/16 (ôl-archwiliad)

5. LLYTHYRAU CYNRYCHIOAETH

Gofynnir i Gadeirydd y cyfarfod, ynghyd â'r Pennaeth Cyllid, ardystio'r Llythyrau Cynrychiolaeth (Atodiad 1 i adroddiadau Deloitte) wedi i'r Pwyllgor Archwilio gymeradwyo'r uchod.

6. TYSTYSGRIF YR ARCHWILYDD PENODEDIG

Wedi iddo dderbyn y Llythyrau Cynrychiolaeth wedi'u hardystio gan y Cadeirydd a'r Pennaeth Cyllid, bydd Archwilydd Cyffredinol Cymru (Huw Vaughan Thomas) yn cyhoeddi'r tystysgrif ar y cyfrifon.

**DATGANIAD O'R
CYFRIFON
2015/16**

MYNEGAI

	Tudalen
Adroddiad Naratif	2 - 6
Datganiad Cyfrifoldebau	7
Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau	8
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	9
Y Fantolen	10
Datganiad Llif Arian	11
Nodiadau i'r Cyfrifon	12 – 74
Cyfrifon Cronfa Bensiwn Gwynedd a'r Nodiadau	75 – 105
Adroddiad yr Archwilwyr	106 – 107
Atodiad A – Dadansoddiad Cyfrif Incwm a Gwariant	108 – 109
Atodiad B – Y Gronfa Degwm	110
Atodiad C – Cronfa Ymddiriedolaeth FMG Morgan	111
Atodiad Ch – Datganiad Llywodraethu Blynyddol	112 – 128

ADRODDIAD NARATIF

Rhagarweiniad

Mae cyfrifon Cyngor Gwynedd am 2015/16 wedi'u cyflwyno yma ar dudalennau 8 i 105.

Mae'r Cyfrifon yn cynnwys:-

- **Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau** - Dengys y datganiad hwn y symudiad o fewn y flwyddyn mewn gwahanol reserfau a ddelir gan yr Awdurdod, wedi eu dadansoddi yn 'reserfau defnyddiadwy' a 'reserfau na ellir eu defnyddio'. Mae sefyllfa trethiant yn cael ei adlewyrchu yn y Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau.
- **Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr** - Hwn yw prif gyfrif refeniw'r Cyngor. Dengys y datganiad hwn y gost gyfrifyddol yn y flwyddyn o ddarparu gwasanaethau yn unol â pholisiau cyfrifeg cyffredinol derbyniol, yn hytrach na'r swm i'w ariannu o drethiant. Mae Awdurdodau yn codi trethiant i gyflenwi gwariant yn unol â rheoliadau; gall hyn fod yn wahanol i'r gost gyfrifyddol. Dangosir y sefyllfa trethiant yn y Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau.
- **Y Fantolen** - Sydd yn datgan sefyllfa ariannol y Cyngor ar 31 Mawrth 2016.
- **Y Datganiad Llif Arian** - Mae'r datganiad yma'n crynhoi llif yr arian i mewn ac allan o'r Cyngor yn ystod 2015/16 at ddibenion refeniw a chyalaf.
- **Cyfrifon a Mantolen Cronfa Bensiwn Gwynedd.**
- **Cyfrifon Cronfa'r Degwm a Chronfa Ymddiriedolaeth FMG Morgan.**

Cefnogir y cyfrifon hyn gan yr Adroddiad Naratif yma, y Polisiau Cyfrifo ac amrywiol nodiadau i'r cyfrifon.

Gwariant Refeniw

Strategaeth Ariannol

Sefydlir y gyllideb flynyddol o fewn cyd-destun strategaeth ariannol tymor canolig, er mwyn sicrhau fod y gyllideb honno yn paratoi ar gyfer y sefyllfa i ddod, yn hytrach na chyfarch anghenion un flwyddyn yn unig. Mae'r cynllunio tymor canolig hyn wedi talu ar ei ganfed i'r Cyngor, gan ei alluogi i gynllunio arbedion angenrheidiol yn rhesymegol, heb orfod cymryd penderfyniadau brysiog/amhriodol o ran y buddion i'r dinesydd, ac wedi sefydlu cyfundrefn ar gyfer adnabod arbedion a thoriadau cyllidol.

Perfformiad Ariannol 2015/16

- Dengys y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar dudalen 9 fod gwariant refeniw gros y Cyngor ar lefel 'Cost Gwasanaethau' yn £341m yn ystod 2015/16, gyda'r sefyllfa net yn £221m.
- Er gwaethaf gofynion parhaus i gyflawni arbedion heriol, mae sefyllfa ariannol derfynol adrannau'r Cyngor am 2015/16 yn cadarnhau y bu rheolaeth ariannol effeithiol. Adroddwyd sefyllfa alldro ariannol 2015/16 i'r Cabinet yn ei gyfarfod ar 7 Mehefin 2016. Cymeradwyodd aelodau'r Cabinet danwariant net gwasanaethau o £304k i'w cario drosodd am y flwyddyn.
- Roedd penderfyniad ar y Strategaeth Ariannol ar gyfer 2015/16 yn cynnwys defnyddio £2.019m o falansau'r Cyngor. Fodd bynnag, bu i reolaeth ariannol gadarn ac amgylchiadau ffafriol efo tanwariant un-tro ar rai penawdau yn ystod y flwyddyn alluogi'r Cyngor leihau y gofyn yn erbyn ei falansau am eleni o (£2.019m), fel a benderfynwyd yn wreiddiol, i lawr i (£833k).
- Roedd perfformiad ariannol ffafriol 2015/16 hefyd yn galluogi'r Cyngor i glustnodi £769k tuag at y pecyn ariannu angenrheidiol ar gyfer strategaeth ariannol 2016/17.
- Bu i sefyllfa ariannol 2015/16 gael ei chymryd i ystyriaeth yn y broses o sefydlu cyllideb 2016/17.

TABL I - Crynodeb o'r Gymhariaeth rhwng y Gyllideb a'r Gwir Sefyllfa (Net)

Mae Tabl I yn cynnwys cymhariaeth perfformiad cyllidebol ar lefel crynhoad, ceir gwybodaeth bellach yn Nhabl 2.

	Cyllideb	Gwir	Gwahaniaeth
	£'000	£'000	£'000
Gwariant Net ar Weithgareddau	241,604	240,721	(883)
Swm Adrannol i'w gario ymlaen ar ddiwedd blwyddyn	0	304	304
	241,604	241,025	(579)
Ariannwyd gan -			
Incwm y Dreth Cyngor	(71,273)	(71,880)	(607)
Cyfran o'r Trethi Annomestig Cenedlaethol	(35,646)	(35,646)	0
Grantiau Llywodraeth Cyffredinol	(132,666)	(132,666)	0
Cyfraniad o Falans y Gronfa Gyffredinol	(2,019)	(833)	1,186
	0	0	0

- Mae'r Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau a'r Cyfrif Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar dudalennau 8 a 9 yn darparu dadansoddiad o'r symudiadau yn y flwyddyn.

TABL 2 - Symudiad Trawsddodiad rhwng 'Crynodeb o'r Gymhariaeth rhwng y Gyllideb a'r Gwir Sefyllfa (Net)' (Tabl 1) i'r fformat Incwm a Gwariant sydd yn adlewyrchu'r Strwythur Rheolaethol Adrannol.

Adran	Adroddiad Perfformiad £'000	Addasiad Trawsddodiad £'000	Datganiad Incwm a Gwariant £'000
Addysg	91,791	365	92,156
Asiantaeth Cefnffyrdd a Gogledd Chanolbarth Cymru	143	134	277
Cefnogaeth Gorfforaethol	508	29	537
Cyllid	1,257	36	1,293
Economi a Chymuned	13,268	(134)	13,134
Oedolion, Iechyd a Llesiant	50,821	72	50,893
Plant a Chefnogi Teuluoedd	14,765	5	14,770
Prifffyrdd a Bwrdeistrefol	25,441	(1,038)	24,403
Rheoleiddio (Cynllunio, Trafnidiaeth, Eiddo a Gwarchod y Cyhoedd)	9,777	(528)	9,249
Ymgynghoriaeth Gwynedd	1,245	(127)	1,118
Tîm Rheoli Corfforaethol a Chyfreithiol	671	(3)	668
Corfforaethol	14,265	(1,576)	12,689
Cronfeydd	158	0	158
Cost Gwasanaethau	224,110	(2,765)	221,345
Erail (Yn cynnwys addasiad Canolog a Chorfforaethol)	16,915	2,765	19,680
Cyfanswm	241,025	0	241,025

Addasiad Trawsddodiad - Mae'r addasiadau yn y golofn trawsddodiad yn cyfeirio at y cyfraniad net i ac o reserfau a'r addasiadau angenrheidiol yn ymwneud ag yswiriant.

- Gweler dadansoddiad fformat safonol llawn Incwm a Gwariant ar dudalen 9.
- Gweler dadansoddiad llawn o symiau adroddwyd ar gyfer penderfyniadau dyrannu adnoddau yn Nodyn 27, tudalen 53.
- Gweler dadansoddiad ar sail Côt Ymarfer Adrodd ar Wasanaeth (SeRCOP) yn Atodiad A.
- **Eitemau Materol o Incwm a Gwariant**

Mae'r eitemau perthnasol yn cynnwys:-

- £81m yn y maes pensiwn ar ailfesuriad o'r asedau buddion diffiniedig net yn y maes pensiynau, yn unol ag asesiad Actiwari Cronfa Bensiwn Gwynedd (Nodyn 23).
- £9m yn dilyn y gofyniad technegol i ddad-gydnabod asedau tymor hir sydd yn ymwneud â phrydlesau cyllidol (Nodyn 11 a 35).
- Yn dilyn ailbrisiu rhan o bortffolio tir ac adeiladau'r Cyngor (sydd bellach yn dilyn rhaglen dreigl), Gwared net o £6m ar ailbrisiu asedau eiddo, offer a chyfarpar sefydlog (Nodyn 15 a 23).

- **Materion Eraill**

- Bu problemau digynsail yn y sefyllfa ariannol fyd-eang ers 2008. Oherwydd y sefyllfa gyffredinol yma, bu'n angenrheidiol i'r Awdurdod gymryd yr amgylchiadau i ystyriaeth yn ei gynlluniau ariannol, gan hefyd gadw lefel darbodus o reserfau.
- Ers y refferendwm ar aelodaeth y DU o'r Undeb Ewropeaidd, bu cryn ansicrwydd economaidd. Disgwylir i hyn barhau am gyfnod a gall hyn effeithio rhai ffactorau a phenderfyniadau cyllidol gan y Cyngor yn 2016/17 a'r tymor canolig.

Gwariant Cyfalaf yn 2015/16

Yn 2015/16 gwariodd y Cyngor £35.5m ar gynlluniau cyfalaf. Dengys y tabl canlynol fanylion y gwariant yma ynghyd â'r modd y cafodd ei ariannu.

CRYNODEB O WARIANT CYFALAF A'I ARIANNU		
2014/15		2015/16
£'000		£'000
4,905	Addysg	12,354
3	Cefnogaeth Gorfforaethol	348
788	Cyllid	494
4,746	Economi a Chymuned	5,147
4,355	Oedolion, Iechyd a Llesiant	3,894
0	Plant a Chefnogi Teuluoedd	103
6,164	Prifffyrdd a Bwrdeistrefol	4,508
10,993	Rheoleiddio	8,495
464	Ymgynghoriaeth Gwynedd	191
32,418		35,534
ARIANNWYD GAN -		
8,594	Benthyciadau	6,029
15,520	Grantiau a Chyfraniadau	17,635
1,873	Derbyniadau Cyfalaf	1,622
6,431	Refeniw a Chronfeydd Eraill	10,248
32,418		35,534

- Cynhwysir Gwariant Refeniw wedi ei Ariannu o Gyfalaf drwy Statud o £4.8m yn y tabl uchod. Ad-dalwyd y gwariant yma i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn. Cyfanswm gwariant ar Asedau Anghyfredol ac Asedau ar gael i'w gwerthu oedd £30.8m fel y dangosir yn Nodyn 15 a 20 ar dudalennau 34 i 36 a 46.
- Roedd Dyled Benthyciadau'r Cyngor ar 31 Mawrth 2016 yn £113.4m – cynnydd o £1.4m (o £112m) yn ystod y flwyddyn. Gwnaethpwyd ad-daliadau o £0.2m yn unol â thelerau'r benthyciadau unigol.

Darpariaethau ac Arian wrth Gefn

Yn ychwanegol at y Balans Cyffredinol o £5.5m, roedd gan y Cyngor ddarpariaethau o £8.7m, reserfau eraill a glustnodwyd o £46.1m a balansau ysgolion o £3.3m. Cyfanswm y rhain oedd £63.6m. Ceir manylion yn y Fantolen, Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau a Nodyn 10 a 22.

Cronfa Bensiwn

Mae gan y Cyngor (fel cyflogwr) ymrwymiad net yn deillio o'u cyfran o asedau ac ymrwymadau'r Gronfa Bensiwn Gwynedd, sydd wedi ei gyfrifo yn unol â Safonau Cyfrifo Rhyngwladol I9. Mae'r Fantolen yn cynnwys asesiad gan Actiwari y Gronfa, Hymans, o gyfran y Cyngor o ymrwymiad y Gronfa Bensiwn. Mae'r ymrwymiad net yma wedi lleihau £71m i £178m yn 2015/16. Gweler Nodyn 38 am wybodaeth bellach.

Sefyllfa ar un pwynt mewn amser yw'r ymrwymiad pensiwn net. Gall prisiau'r farchnad gynyddu neu leihau yn sylweddol yn y tymor byr ac felly nid oes modd meintoli'r effaith tymor hir bydd symudiad o'r fath yma ym mhrisiau'r farchnad yn cael ar y Gronfa Bensiwn.

Cronfa Bensiwn Gwynedd

Dengys cyfrifon Cronfa Bensiwn Gwynedd (tudalennau 75 i 105) gynnydd yn ystod y flwyddyn o £28m ar werth y farchnad yn asedau net y Gronfa i £1,525.4m. Roedd gwerth llyfr yr asedau net ar 31 Mawrth 2016 yn £1,127.6m (2015: £1,077.7m).

Polisiau Cyfrifo

Mae'r egwyddorion cyfrifo a fabwysiadwyd gan y Cyngor yn cydymffurfio â holl ymarferion cyfrifeg gymeradwy berthnasol ac maent wedi'u hegluro yn llawn yn y Polisiau Cyfrifo yn Nodyn 1 i'r Cyfrifon ar dudalen 12.

Newidiadau mewn Polisiau Cyfrifeg ac i'r Datganiad o'r Cyfrifon

Nid oedd y newidiadau i bolisiau cyfrifeg yn ystod 2015/16 yn rhai sylweddol.

Effaith newidiadau i Safonau Cyfrifeg i'r Dyfodol

Bydd newid sylweddol i driniaeth Asedau Rhwydwaith Priffyrdd yn effeithio'r cyfrifon o 2016/17 ymlaen. O dan y Côd Ymarfer CIPFA ar gyfer Asedau Rhwydwaith Priffyrdd, bydd asedau rhwydwaith priffyrdd yn cael eu hadnabod fel dosbarth Eiddo, Offer a Chyfarpar ar wahân, a'u mesur ar sail cost adnewyddu wedi ei ddibrisio. Bydd yn ofynnol trosglwyddo asedau rhwng isadeiladwaith a'r categori newydd o asedau rhwydwaith priffyrdd o ganlyniad i'r datgeliad. Mae'n debygol y bydd hyn yn arwain at gynnydd ailbriso o ganlyniad i'r newid o gost dibrisiant hanesyddol i gost adnewyddu wedi ei ddibrisio. Felly, bydd y prisiad newydd yn adlewyrchu cost adnewyddu yn hytrach na chost y gweithiau gwreiddiol, a fyddai wedi eu cronni dros gyfnod maith. Pe byddai'r newidiadau wedi eu gweithredu yn 2015/16, byddai gwerth asedau rhwydwaith priffyrdd yn codi o £160m i oddeutu £4.7bn ar sail amcanion cyfredol, gyda chynnydd o chwe gwaith mewn dibrisiant.

Gwybodaeth Bellach

Mae Datganiad o'r Cyfrifon ar gael ar wefan Cyngor Gwynedd sef www.gwynedd.llyw.cymru.

Ceir gwybodaeth bellach am y cyfrifon gan:

Ffion Madog Evans
Uwch Reolwr Cyllid
01286 679133

Adran Cyllid
Cyngor Gwynedd
Swyddfa'r Cyngor
Caernarfon
Gwynedd
LL55 1SH

Mae hyn yn rhan o bolisi'r Cyngor i ddarparu gwybodaeth lawn am weithgareddau'r Cyngor. Yn ychwanegol, mae gan aelodau'r cyhoedd sydd yn dymuno, hawl statudol i arolygu'r cyfrifon cyn cwblheir yr archwiliad. Hysbysir argaeledd y cyfrifon i'w harolygu yn y wasg leol ar yr adeg briodol.

CYNGOR GWYNEDD

DATGANIAD O'R CYFRIFON

DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU AM Y DATGANIAD O'R CYFRIFON

CYFRIFOLDEB YR AWDURDOD

Mae'n ofynnol ar Gyngor Gwynedd i wneud trefniadau ar gyfer iawn weinyddiad ei faterion ariannol ac i sicrhau y rhoddir cyfrifoldeb am weinyddu'r materion hynny i un o'i swyddogion. Yng Nghyngor Gwynedd, y Pennaeth Cyllid yw'r "Swyddog Adran 151" hwnnw. Cyfrifoldeb yr awdurdod hefyd yw rheoli ei weithgareddau er mwyn sicrhau defnydd effeithiol, effeithlon ac economaidd o'i adnoddau, gwarchod ei asedau, a chymeradwyo'r Datganiad o'r Cyfrifon.

29 Medi 2016

Cadeirydd Pwyllgor Archwilio

CYFRIFOLDEB PENNAETH CYLLID CYNGOR GWYNEDD

Y Pennaeth Cyllid sy'n gyfrifol am baratoi Datganiad Cyfrifon y Cyngor a Datganiad Cyfrifon y Gronfa Bensiwn yn unol â'r ymarfer priodol fel yr osodir yn y *Côd Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifo ar gyfer Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig* (y "Côd").

Wrth baratoi'r datganiad o'r cyfrifon, mae'r Pennaeth Cyllid wedi dewis polisiau cyfrifo priodol gan eu defnyddio'n gyson; wedi ffurfio barnau a gwneud amcangyfrifon a oedd yn rhesymol a darbodus ac wedi cydymffurfio â'r Côd.

Hefyd, mae'r Pennaeth Cyllid wedi cadw cofnodion cyfrifo priodol a chyfamserol, ac wedi cymryd camau rhesymol i ddarganfod a gwarchod rhag twyll ac unrhyw afreoleidd-dra arall.

TYSTYSGRIF Y SWYDDOG CYLLIDOL CYFRIFOL

Tystiaf fod y Datganiad o'r Cyfrifon wedi ei baratoi yn unol â'r trefniadau uchod. Mae'r Datganiad yn cyflwyno darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Gwynedd a'r Gronfa Bensiwn ar 31 Mawrth 2016, ac incwm a gwariant y Cyngor am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny.

20 Medi 2016

Dafydd L. Edwards B.A., C.P.F.A., I.R.R.V.
Pennaeth Cyllid, Cyngor Gwynedd

DATGANIAD O'R SYMUDIAD MEWN RESERFAU

Dengys y datganiad hwn y symudiad o fewn y flwyddyn mewn gwahanol reserfau a ddelir gan yr Awdurdod, wedi eu dadansoddi'n 'reserfau defnyddiadwy' (h.y. y rhai hynny sy'n gymwysedig i ariannu gwariant neu leihau trethiant lleol) a 'reserfau na ellir eu defnyddio'. Mae'r Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarparu Gwasanaethau yn dangos y gwir gost economaidd o ddarparu gwasanaethau'r Awdurdod, gyda manylion pellach yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r rhain yn wahanol i'r symiau statudol sy'n ofynnol eu codi ar Falans y Gronfa Gyffredinol i bwrpas gosod treth y cyngor. Mae'r Cynnydd/Gostyngiad Net cyn Trosglwyddiadau i Reserfau a Glustnodwyd yn dangos balans statudol y Gronfa Gyffredinol cyn unrhyw drosglwyddiadau dewisol i neu o reserfau a glustnodwyd a gyflawnir gan y Cyngor.

Nodyn	Balans Cronfa Gyffredinol £'000	Reserfau Cronfa Gyffredinol a Glustnodwyd £'000	Cyfanswm Balansau Ysgolion £'000	Reserf Derbyniadau Cyfalaf £'000	Grantiau Cyfalaf heb eu defnyddio £'000	Cyfanswm Reserfau Defnyddiadwy £'000	Reserfau na ellir eu defnyddio £'000	Cyfanswm Reserfau'r Awdurdod £'000
Balans 31 Mawrth 2014 a ddygwyd ymlaen	(8,402)	(49,825)	(3,777)	(2,407)	(4,253)	(68,664)	(34,447)	(103,111)
<u>Symudiad mewn reserfau yn 2014/15</u>								
(Gwarged)/Diffyg ar ddarparu gwasanaethau	3,964	0	0	0	0	3,964	0	3,964
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	0	0	0	0	0	0	47,154	47,154
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	3,964	0	0	0	0	3,964	47,154	51,118
Addasiadau rhwng sail cyfrifo a sail ariannu dan y rheoliadau	9 (382)	0	0	(321)	1,676	973	(973)	0
(Cynnydd)/Gostyngiad Net cyn Trosglwyddiadau i Reserfau a Glustnodwyd	3,582	0	0	(321)	1,676	4,937	46,181	51,118
Trosglwyddiadau i/o Reserfau a Glustnodwyd	10 (1,530)	1,249	281	0	0	0	0	0
(Cynnydd)/Gostyngiad yn 2014/15	2,052	1,249	281	(321)	1,676	4,937	46,181	51,118
Balans 31 Mawrth 2015 a ddygwyd ymlaen	(6,350)	(48,576)	(3,496)	(2,728)	(2,577)	(63,727)	11,734	(51,993)
<u>Symudiad mewn reserfau yn 2015/16</u>								
(Gwarged)/Diffyg ar ddarparu gwasanaethau	8,984	0	0	0	0	8,984	0	8,984
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	0	0	0	0	0	0	(86,720)	(86,720)
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	8,984	0	0	0	0	8,984	(86,720)	(77,736)
Addasiadau rhwng sail cyfrifo a sail ariannu dan y rheoliadau	9 (5,495)	0	0	693	1,484	(3,318)	3,318	0
(Cynnydd)/Gostyngiad Net cyn Trosglwyddiadau i Reserfau a Glustnodwyd	3,489	0	0	693	1,484	5,666	(83,402)	(77,736)
Trosglwyddiadau i/o Reserfau a Glustnodwyd	10 (2,656)	2,497	159	0	0	0	0	0
(Cynnydd)/Gostyngiad yn 2015/16	833	2,497	159	693	1,484	5,666	(83,402)	(77,736)
Balans 31 Mawrth 2016 a ddygwyd ymlaen	(5,517)	(46,079)	(3,337)	(2,035)	(1,093)	(58,061)	(71,668)	(129,729)

DATGANIAD INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR – 2015/16

Dengys y datganiad hwn y gost gyfrifyddol yn y flwyddyn o ddarparu gwasanaethau yn unol â pholisiau cyfrifeg gyffredinol dderbyniol, yn hytrach na'r swm i'w ariannu o drethiant. Mae Awdurdodau yn codi trethiant i gyflenwi gwariant yn unol â rheoliadau; gall hyn fod yn wahanol i'r gost gyfrifyddol. Dengys y sefyllfa trethiant yn y Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau.

2014/15			2015/16				
Gwariant Gros	Incwm Gros	Gwariant Net		Nodyn	Gwariant Gros	Incwm Gros	Gwariant Net
£'000	£'000	£'000			£'000	£'000	£'000
17,682	(7,474)	10,208	Diwylliant a Gwasanaethau Cysylltiedig		16,099	(6,658)	9,441
26,688	(9,372)	17,316	Gwasanaethau Amgylcheddol a Rheoleiddig		25,939	(8,993)	16,946
10,531	(5,486)	5,045	Gwasanaethau Cynllunio		10,531	(6,089)	4,442
112,039	(19,358)	92,681	Gwasanaethau Plant ac Addysg - Addysg		110,707	(18,301)	92,406
21,550	(4,944)	16,606	Gwasanaethau Plant ac Addysg - Gofal Cymdeithasol Plant		23,126	(5,877)	17,249
32,912	(14,325)	18,587	Prifffyrdd, Ffyrdd a Thrafnidiaeth		29,716	(13,178)	16,538
42,982	(38,325)	4,657	Gwasanaethau Tai (Cronfa Gyffredinol)		43,144	(38,330)	4,814
62,671	(16,907)	45,764	Gofal Cymdeithasol Oedolion		62,442	(16,931)	45,511
12,698	(1,709)	10,989	Gwasanaethau Canolog i'r Cyhoedd		12,004	(1,475)	10,529
9,136	(4,279)	4,857	Costau Corfforaethol a Democrataidd Craidd		7,247	(4,075)	3,172
663	0	663	Costau Heb eu Dosrannu		297	0	297
349,552	(122,179)	227,373	Cost Gwasanaethau		341,252	(119,907)	221,345
19,842	0	19,842	Gwariant Gweithredol Arall	11	29,286	(244)	29,042
13,960	(474)	13,486	Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi	12	14,551	(508)	14,043
0	(256,737)	(256,737)	Treth ac Incwm Grant Amhenodol	13	0	(255,446)	(255,446)
383,354	(379,390)	3,964	(Gwarged)/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau		385,089	(376,105)	8,984
		(23,518)	(Gwarged)/Diffyg yn deillio o Ailbrisiu asedau Eiddo, Offer a Chyfarpar	23			(6,095)
		(25)	(Gwarged)/Diffyg yn deillio o Ailbrisiu Asedau Ariannol sydd ar gael i'w gwerthu	23			(57)
		70,697	Ailfesuriad o'r buddion diffiniedig net ymrwymadau/(asedau)	23			(80,568)
		47,154	Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall				(86,720)
		51,118	Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				(77,736)

Y FANTOLEN – 31 MAWRTH 2016

Dengys y Fantolen werth asedau ac ymrwymiadau'r Awdurdod ar ddyddiad y Fantolen. Mae asedau net yr Awdurdod (asedau llai ymrwymiadau) yn cyfateb i'r reserfau a ddelir gan yr awdurdod. Adroddir ar y reserfau mewn dau gategori. Y categori cyntaf o reserfau yw'r reserfau defnyddiadwy, h.y. y reserfau hynny y gall yr Awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau, yn amodol ar yr angen i gadw lefel ddoeth o reserfau ac unrhyw gyfyngiad statudol o'u defnydd (er enghraifft, y Reserf Derbyniadau Cyfalaf a ddefnyddir i gyllido gwariant cyfalaf neu ad-dalu dyled yn unig). Yr ail gategori o reserfau yw'r rhai hynny na all yr Awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau. Mae'r categori yma o reserfau yn cynnwys reserfau gydag elw a cholledion heb eu gwireddu (er enghraifft, y Reserf Ailbriso), ble nad yw'r symiau ar gael i'w defnyddio i ddarparu gwasanaethau dim ond pan werthir yr asedau yn unig; a reserfau gyda gwahaniaethau amseriad fel y dangosir ar linell 'Addasiadau rhwng sail cyfrifeg a sail ariannu yn unol â rheoliadau' o'r Datganiad o'r Symudiad mewn Reserfau.

31 Mawrth 2015	<i>Nodyn</i>	31 Mawrth 2016
£'000		£'000
412,453	Eiddo, Offer a Chyfarpar	15 424,305
110	Asedau Treftadaeth	60
247	Eiddo Buddsoddi	16 247
2,644	Asedau Gweddilliol	15 2,517
1,190	Buddsoddiadau Tymor Hir	17 2,341
4,862	Dyledwyr Tymor Hir	17 4,301
421,506	Asedau Tymor Hir	433,771
37,236	Buddsoddiadau Tymor Byr	17 50,055
1,040	Asedau ar gael i'w Gwerthu	20 459
1,467	Stoc	1,321
42,357	Dyledwyr Tymor Byr	18 32,539
18,480	Arian a Chyfwertthoedd Arian	19 14,191
100,580	Asedau Cyfredol	98,565
(21,397)	Gorddrafft Banc	19 (39,430)
(904)	Benthyciadau Tymor Byr	17 (2,757)
(66,353)	Credydwyr Tymor Byr	21 (54,687)
(2,954)	Darpariaethau Tymor Byr	22 (465)
(2,881)	Derbyniadau Grantiau Cyfalaf a Refeniw o flaen llaw	32 (2,364)
(94,489)	Ymrwymiadau Cyfredol	(99,703)
(49)	Credydwyr Tymor Hir	17 0
(9,350)	Darpariaethau Tymor Hir	22 (8,221)
(111,108)	Benthyciadau Tymor Hir	17 (110,676)
(248,721)	Ymrwymiad Pensiwn Net	38 (178,332)
(2,253)	Ymrwymiadau Prydlesau Cyllidol	35 (2,127)
(4,123)	Derbyniadau Grantiau Cyfalaf a Refeniw o flaen llaw	32 (3,548)
(375,604)	Ymrwymiadau Tymor Hir	(302,904)
51,993	Asedau Net	129,729
(63,727)	Reserfau Defnyddiadwy	(58,061)
11,734	Reserfau na ellir eu defnyddio	23 (71,668)
(51,993)	Cyfanswm Reserfau	(129,729)

DATGANIAD LLIF ARIAN – 2015/16

Dengys y Datganiad Llif Arian newidiadau mewn arian a chyfwerthoedd arian yr Awdurdod yn ystod y cyfnod adrodd. Trwy rannu'r llif arian yn weithgareddau gweithredu, buddsoddi ac ariannu, dengys y datganiad sut mae'r Awdurdod yn cynhyrchu a defnyddio arian a chyfwerthoedd arian. Mae cyfanswm y llif arian net o weithgareddau gweithredu yn ddangosydd allweddol o faint o weithgareddau'r Awdurdod a ariennir trwy incwm grant a threthiant neu gan dderbynyddion y gwasanaethau a ddarperir gan yr Awdurdod. Mae'r Gweithgareddau Buddsoddi yn cynrychioli'r all-lif arian a wnaed am adnoddau y bwriedir eu defnyddio i gyfrannu tuag at ddarpariad gwasanaethau'r Awdurdod yn y dyfodol. Mae'r llif arian a gyfyd o weithgareddau ariannu yn ddefnyddiol i ragweld yr hawl sydd gan ddarparwyr cyfalaf (h.y. benthyciadau) ar lif arian yr Awdurdod yn y dyfodol.

2014/15 £'000		Nodyn	2015/16 £'000
3,964	(Gwarged)/Ddiffyg Net ar Ddarpariaeth Gwasanaethau		8,984
(48,235)	Addasiadau i'r gwarged neu ddiffyg net ar ddarparu gwasanaethau am symudiadau anariannol	24a	(32,570)
2,190	Addasiadau am eitemau cynwysedig yn y gwarged neu ddiffyg net ar ddarparu gwasanaethau sydd yn weithgareddau buddsoddi neu ariannu	24b	942
(42,081)	Llif Arian Net o Weithgareddau Gweithredu		(22,644)
45,188	Gweithgareddau Buddsoddi	25	46,268
1,200	Gweithgareddau Ariannu	26	(1,302)
4,307	(Cynnydd)/Lleihad net mewn arian a chyfwerthoedd arian		22,322
(1,390)	Arian a chyfwerthoedd arian ar ddechrau'r cyfnod adrodd	19	2,917
2,917	Arian a chyfwerthoedd arian ar ddiwedd y cyfnod adrodd	19	25,239

NODIADAU I'R CYFRIFON

NODYN I - POLISIÂU CYFRIFO

I.1 Egwyddorion Cyffredinol

Mae'r Datganiad o'r Cyfrifon yn crynhoi trafodion yr Awdurdod yn y flwyddyn ariannol 2015/16 a'r sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn honno, sef 31 Mawrth 2016. Mae'r Rheoliadau Cyfrifo ac Archwilio (Cymru) 2014 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod baratoi Datganiad o'r Cyfrifon yn flynyddol, a hynny yn unol ag arferion cyfrifo cywir. Mae'r arferion hyn wedi eu cynnwys yn bennaf yn y *Côd Ymarfer ar Gyfrifo ar gyfer Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2015/16* a'r *Côd Ymarfer Adrodd ar Wasanaeth 2015/16*, ac yn cael eu cefnogi gan Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (SAARh) a chyfarwyddiadau statudol a gyhoeddir yn unol â Deddf 2014.

Confensiwn cost hanesyddol yw'r egwyddor cyfrifo sydd wedi ei fabwysiadu'n bennaf yn y Datganiad o'r Cyfrifon, wedi'i addasu gan ailbrisiad rhai categorïau o asedau anghyfredol ac offerynnau ariannol.

Mewn perthynas â pholisi yn ymwneud a chyfalafu gwariant, ein hymarferiad yw gweithredu ar sail natur y gwariant yn hytrach na lefel penodol o wariant.

I.2 Croniadau Incwm a Gwariant

Cyfrifir am weithgareddau yn y flwyddyn y maent yn digwydd, nid pan wneir neu derbynnir taliadau arian parod.

- Bydd y referniw o werthu nwyddau yn cael ei adnabod pan fydd yr Awdurdod yn trosglwyddo'r risgiau arwyddocaol a buddion perchnogaeth i'r prynwr, a phan mae'n debygol y bydd buddiant economaidd neu'r gwasanaeth potensial cysylltiol gyda'r trafodyn hefyd yn trosglwyddo i'r Awdurdod.
- Bydd referniw o ddarparu gwasanaeth yn cael ei adnabod pan fydd yr Awdurdod yn gallu mesur yn ddibynadwy'r canran sydd wedi ei gwblhau o'r trafodyn ynghyd â'r tebygolrwydd y bydd buddiant economaidd neu'r gwasanaeth potensial cysylltiol gyda'r trafodyn hefyd yn trosglwyddo i'r Awdurdod.
- Bydd cyflenwadau yn cael eu trin fel gwariant fel maent yn cael eu treulio – pan fydd bwlch rhwng y dyddiad mae'r cyflenwadau wedi eu derbyn a'u treulio, byddant yn cael eu dal fel stoc ar y Fantolen.
- Bydd treuliau, mewn cysylltiad â'r gwasanaeth a roddwyd (gan gynnwys gwasanaeth gan weithwyr cyflogedig) yn cael eu cofnodi fel gwariant pan fydd y gwasanaeth wedi ei dderbyn yn hytrach na pryd fydd taliadau'n cael eu gwneud.
- Bydd llog sy'n cael ei dderbyn o fuddsoddiadau yn ogystal â llog fydd yn daladwy ar fenthyciadau yn cael ei gyfrifo yn ôl eu trefn fel incwm a gwariant ar sail gyfradd llog effeithiol i'r erfyn cyllidol perthnasol yn hytrach nac i'r lliw arian sydd wedi ei sefydlogi neu wedi'i bennu gan y cytundeb.
- Ble mae referniw a gwariant wedi eu hadnabod ond nid yw'r arian wedi ei dderbyn neu dalu allan, bydd rhaid creu dyledwr neu gredydwr am y symiau perthnasol ar y Fantolen. Ble mae tebygolrwydd o beidio casglu'r ddyled, bydd rhaid ysgrifennu'r dyledion lawr a chodi tal allan o gyfrif referniw am yr incwm fydd yn debygol o beidio cael ei gasglu.

I.3 Arian a Chyferthoedd Arian

Caiff unrhyw fuddsoddiadau tymor byr sydd gan yr Awdurdod, y mae modd eu troi'n arian yn rhwydd, gyda risg isel o newid yn eu gwerth, eu categoreiddio fel cyferthoedd arian a'u cynnwys fel Arian a Chyferthoedd Arian ar y Fantolen. Adnau tymor byr gyda sefydliadau ariannol sydd ar gael ar unwaith ar ddyddiad y fantolen yw'r buddsoddiadau a gynhwysir yn y diffiniad hwn.

I.4 Ymrwymadau Dibynnol

Ceir ymrwymiad dibynnol pan fod digwyddiad sy'n arwain at rwymedigaeth posib ar ran yr Awdurdod ble bydd ei fodolaeth yn cael ei gadarnhau gan ddiwyddiad neu fel arall ddiwyddiad ansicr sydd ddim yn gyfan gwbl o fewn rheolaeth yr Awdurdod. Ceir ymrwymiad dibynnol yn ogystal pan fod amgylchiadau y gwneir darpariaeth amdanynt fel arfer, ond unai, nid yw'n debygol y bydd angen all-lif o adnoddau, neu, ni ellir mesur maint y rhwymedigaeth yn ddibynadwy.

Nid yw ymrwymadau dibynnol yn cael eu datgan ar y Fantolen, ond yn hytrach mewn nodyn i'r cyfrifon.

I.5 Corfforaethol a Democrataidd Craidd

Mae'r pennawd Corfforaethol a Democrataidd Craidd yn cynnwys eitemau sydd yn berthnasol i'r Gynrychiolaeth Ddemocrataidd a Rheolaeth a Rheolaeth Gorfforaethol. Mae'r Gynrychiolaeth Ddemocrataidd a Rheolaeth yn

NODYN I - POLISIÂU CYFRIFO (parhad)

cynnwys ffurfio polisiâu corfforaethol a gweithgareddau aelodau tra mae Rheolaeth Gorfforaethol yn cynnwys costau sydd yn gysylltiedig â rhedeg yr Awdurdod.

1.6 Buddiannau Gweithwyr

1.6.1 Buddion sy'n Daladwy yn Ystod Cyflogaeth

Buddion tymor byr yw'r rhai hynny sydd yn ddyledus o fewn 12 mis i ddiwedd y flwyddyn. Maent yn cynnwys buddion megis cyflogau, tâl gwyliau a thâl salwch i weithwyr cyfredol ac maent yn cael eu hadnabod fel cost am wasanaethau yn y flwyddyn y mae'r gweithiwr yn gwasanaethu'r Awdurdod. Gwneir cronïad ar gyfer cost hawl gwyliau (neu unrhyw amser i ffwrdd o'r gwaith e.e. amser wedi ei gronni) sydd yn ddyledus i'r gweithwyr ond sydd heb ei gymryd cyn diwedd y flwyddyn ac yn cael ei gario drosodd i'r flwyddyn ariannol nesaf. Mae cost y cronïad yn mynd yn erbyn Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau ond mae wedyn yn cael ei wrth-droi drwy'r Datganiad Symudiadau mewn Reserfau fel bod cost y gwyliau yn mynd yn erbyn y flwyddyn y cymerir y gwyliau.

1.6.2 Buddion Terfynu Cyflogaeth

Mae buddion terfynu cyflogaeth yn daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan yr Awdurdod i derfynu cyflogaeth swyddog cyn y dyddiad ymdeol arferol neu o ganlyniad i benderfyniad swyddog i dderbyn diswyddiad yn wirfoddol ac fe'u codir ar sail addasiad cronïad yn erbyn y gwasanaeth priodol neu, lle mae'n berthnasol, i'r llinell Costau Heb eu Dosrannu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr unai pan na all yr Awdurdod dynnu'n ôl y cynnig o'r buddion hynny neu pan fo'r Awdurdod yn cydnabod cost o ail-strwythuro, p'run bynnag sydd gyntaf.

Pan fo buddion terfynu cyflogaeth yn cynnwys ychwanegiadau i bensiynau mae'r ddarpariaeth statudol yn golygu y dylai Cronfa'r Cyngor dderbyn y gost sydd yn daladwy gan yr Awdurdod i'r gronfa bensiwn neu i'r pensiynwr yn hytrach na'r swm wedi ei gyfrifo yn unol â'r safonau cyfrifeg berthnasol. Yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Reserfau mae angen neilltuo symiau i ac o'r Gronfa Bensiwn er mwyn diddymu'r credydau a'r debydau damcaniaethol am fuddion terfynu pensiynau ychwanegol a rhoi yn eu lle y debydau am yr arian a dalwyd i'r Gronfa Bensiwn a'r pensiynwyr ac unrhyw symiau taladwy ond sydd heb eu talu at ddiwedd y flwyddyn.

1.6.3 Buddion Ôl-gyflogaeth

Mae gweithwyr yr awdurdod yn aelodau o ddau gynllun pensiwn ar wahân:

- Y Cynllun Pensiwn Athrawon, a weinyddir gan Capita Teachers' Pensions ar ran Adran Addysg Llywodraeth San Steffan.
- Y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a weinyddir gan Gronfa Bensiwn Gwynedd yng Nghyngor Gwynedd.

Mae'r ddau gynllun yn darparu buddion diffiniedig i'w haelodau (pensiynau a lym-p-symiau) sydd wedi eu hennill yn ystod eu hamser gyda'r Awdurdod.

Fodd bynnag, mae'r trefniadau ar gyfer y cynllun athrawon yn golygu nad yw ymrwymadau'r buddion yn cael eu hadnabod i'r Awdurdod. Mae'r cynllun felly yn cael ei gyfrifo fel petai yn gynllun cyfraniadau diffiniedig ac nid yw ymrwymadau ar gyfer taliadau yn y dyfodol yn cael eu hadnabod yn y Fantolen. Mae'r llinell Gwasanaethau Plant ac Addysg yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn cynnwys cost cyfraniadau'r cyflogwr sy'n daladwy i'r Cynllun Pensiwn Athrawon yn y flwyddyn.

1.6.4 Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Mae gan bob aelod arall o'r staff, yn amodol ar rai meini prawf, yr hawl i fod yn aelod o'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Mae'r costau pensiwn a godir ar gyfrifon yr Awdurdod ar gyfer y dosbarth yma o weithwyr yn cael eu pennu gan weinyddwyr y gronfa ac yn cynrychioli cyfran sefydlog o gyfraniad y gweithwyr i'r cynllun.

Mae'r Cynllun Llywodraeth Leol yn cael ei drin fel cynllun budd diffiniedig.

Mae ymrwymadau Cronfa Bensiwn Gwynedd sydd i'w priodoli i'r Awdurdod yn cael eu cynnwys yn Y Fantolen ar sail actiwaraid drwy'r dull rhagamcanu unedau h.y. asesiad o daliadau fydd yn cael eu gwneud yn y dyfodol mewn perthynas â buddion ymdeol a enillwyd hyd yn hyn gan y gweithwyr, yn seiliedig ar gyfradd marwolaeth, cyfradd trosiant gweithwyr a.y.b. yn ogystal â thafuniad enillion ar gyfer gweithwyr cyfredol.

NODYN I – POLISIAU CYFRIFO (parhad)

Gostyngir yr ymrwymadau i'w gwerth ar sail prisiau cyfredol gan ddefnyddio graddfa ddisgownt o 3.5% wedi ei gyfrifo fel cyfartaledd cymhwysol 'spot yields' ar fondiau corfforaethol o werth AA.

Mae asedau Cronfa Bensiwn Gwynedd sydd i'w priodoli i'r Awdurdod yn cael eu cynnwys yn Y Fantolen ar sail gwerth teg a benderfynir gan actiwari'r Gronfa.

Dadansoddir y newid yn ymrwymiad net pensiynau i'r cydrannau canlynol:

Cost gwasanaeth yn cynnwys:

- Cost gwasanaeth cyfredol – y cynnydd mewn ymrwymadau o ganlyniad i flynyddoedd o wasanaeth a enillwyd eleni - dyrennir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i'r gwasanaethau lle mae'r gweithwyr yn gweithio.
- Cost gwasanaeth y gorffennol – mae'r cynnydd mewn ymrwymadau yn deillio o benderfyniadau yn y flwyddyn gyfredol ble mae eu heffaith yn gysylltiedig â'r blynyddoedd o wasanaeth a enillwyd mewn blynyddoedd cynharach – mae'n cael ei ddebydu i'r Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarparu Gwasanaeth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o Gostau heb eu Dosrannu.
- Llog net ar y buddion diffiniedig/(asedau) net, h.y. y gost llog net i'r Awdurdod - y newid yn ystod y cyfnod yn yr ymrwymiad/(asedau) buddion diffiniedig net sy'n codi o dreigliad amser sy'n mynd yn erbyn llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr - mae hyn yn cael ei gyfrifo ar sail gweithredu'r gyfradd ddisgownt sy'n cael ei ddefnyddio i fesur yr ymrwymiad buddion diffiniedig ar gychwyn y cyfnod i'r ymrwymiad/(asedau) buddion diffiniedig net ar gychwyn y cyfnod - gan gymryd i ystyriaeth unrhyw newidiadau yn yr ymrwymiad/(asedau) buddion diffiniedig net yn ystod y cyfnod o ganlyniad i gyfraniadau a thaliadau budd.

Ailfesuriadau yn cynnwys:

- Enillion ar asedau'r Cynllun - gan eithrio symiau sy'n gynnwysedig yn llog net ar yr ymrwymiad/(asedau) buddion diffiniedig net - yn cael eu debydu i Reserf Pensiynau fel Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall.
- Enillion a cholledion actiwaraidd - newidiadau i'r ymrwymiad pensiwn net oherwydd nad yw'r digwyddiadau yn cyd-fynd â'r rhagdybiaethau a wnaethpwyd yn y prisiad actiwaraidd diwethaf neu am nad yw'r actiwari wedi diweddarau ei ragdybiaethau - yn cael eu debydu i'r Reserf Pensiwn fel Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall.

Cyfraniadau a delir i'r Gronfa Bensiwn Gwynedd - arian a delir fel cyfraniadau'r cyflogwr i'r Gronfa Bensiwn ar gyfer setliad ymrwymadau; sydd ddim yn cael eu cyfrifo fel traul.

Gyda buddion ymddeol, mae'n ofynnol, yn unol â darpariaethau statudol, i Gronfa'r Cyngor dderbyn cost y swm sy'n daladwy gan yr Awdurdod i'r Gronfa Bensiwn neu'n uniongyrchol i'r pensiynwyr yn ystod y flwyddyn yn hytrach na'r swm a gyfrifir yn ôl y safonau cyfrifeg berthnasol. Yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Reserfau, mae hyn yn golygu bod angen neilltuo arian i neu allan o'r Reserf Pensiwn er mwyn diddymu'r credydau a'r debydau damcaniaethol ar gyfer buddion ymddeol a rhoi'r debydau am arian a dalwyd i'r Gronfa Bensiwn a phensiynwyr ac unrhyw symiau sy'n daladwy ond sydd heb eu talu at ddiwedd y flwyddyn. Mae'r balans negyddol sydd yn deillio o hyn yn y Reserf Pensiwn yn fesur o effaith buddiol i Gronfa'r Cyngor o orfod trin buddion ymddeol ar sail llif arian yn hytrach na thros y cyfnod y mae'r gweithwyr yn derbyn y budd.

Mae'r Safon Adrodd Ryngwladol (IAS) 19 yn rheoli sut y dylid trin a datgelu'r ymrwymadau tymor hir sy'n bodoli mewn perthynas â chostau pensiwn. Mae'n ofynnol i gynghorau lleol Cymru a Lloegr baratoi eu datganiadau ariannol yn unol â gofynion IAS19.

1.6.5 Buddion Dewisol

Mae gan yr Awdurdod hefyd bwerau cyfyngedig i wneud dyfarniadau dewisol mewn achosion o ymddeoliadau cynnar. Bydd unrhyw ymrwymadau sydd yn deillio o ddyfarniad o'r fath i unrhyw aelod o'r staff (yn cynnwys athrawon) yn

NODYN I – POLISIAU CYFRIFO (parhad)

cael eu cronni yn y flwyddyn y cymerwyd y penderfyniad i wneud y dyfarniad gan ddefnyddio'r un polisiau â'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol i gyfrifo amdanynt.

1.7 Digwyddiadau Wedi'r Cyfnod Adrodd

Digwyddiadau ôl-fantolen yw'r digwyddiadau hynny, ffafriol ac anffafriol, sy'n digwydd rhwng diwedd y cyfnod adrodd a'r dyddiad pan awdurdodir cyhoeddiad y Datganiad o'r Cyfrifon. Gellir adnabod dau fath o ddigwyddiad:

- y rhai hynny sy'n darparu tystiolaeth o amgylchiadau a oedd yn bodoli ar ddiwedd y cyfnod adrodd – caiff y Datganiad o'r Cyfrifon ei addasu i adlewyrchu digwyddiadau o'r fath.
- y rhai hynny sy'n dynodi amgylchiadau a gododd ar ôl y cyfnod adrodd – ni chaiff y Datganiad o'r Cyfrifon ei addasu i adlewyrchu digwyddiadau o'r fath, ond os ystyrir y byddai'n cael effaith faterol, yna byddai natur y digwyddiadau ynghyd ag amcangyfrif o'r effaith ariannol yn cael ei ddatgelu yn y nodiadau.

Nid yw unrhyw ddigwyddiadau sy'n digwydd wedi'r dyddiad awdurdodi cyhoeddiad yn cael eu hadlewyrchu yn y Datganiad o'r Cyfrifon.

1.8 Addasiadau Cyfnod Blaenorol, Newidiadau i Bolisiau Cyfrifo, Amcangyfrifon a Gwallau

Gall yr angen i wneud addasiadau cyfnod blaenorol godi o ganlyniad i newid mewn polisiau cyfrifo neu i gywiro gwall sylweddol. Cyfrifir am newidiadau mewn amcangyfrifon cyfrifeg yn rhagolygol, h.y. yn y flwyddyn gyfredol a'r blynyddoedd i ddod a effeithir gan y newid, ac felly ni wneir addasiad cyfnod blaenorol.

Yr unig dro y gwneir newidiadau i bolisiau cyfrifo yw pan yn ofynnol gan ymarferion cyfrifo priodol neu fod y newid yn darparu gwybodaeth fwy dibynadwy neu berthnasol am effaith trafodion, digwyddiadau eraill ac amodau ar sefyllfa ariannol neu berfformiad ariannol yr Awdurdod. Pan wneir newid, cyfrifir amdano yn ôl-weithredol (oni bai y nodir yn wahanol) trwy addasu balans agoriadol a ffigyrau cymharol y cyfnod blaenorol fel pe bai'r polisi wedi bodoli erioed.

Caiff gwallau materol a ddarganfyddir mewn ffigyrau cyfnodau blaenorol eu cywiro'n ôl-weithredol trwy addasu balans agoriadol a ffigyrau cymharol y cyfnod blaenorol.

1.9 Offerynnau Ariannol

Offeryn ariannol yw unrhyw gytundeb sydd yn creu ased ariannol mewn un endid ac ymrwymiad ariannol neu offeryn ecwiti mewn endid arall. Felly, mae'r term offeryn ariannol yn cynnwys asedau ariannol ac ymrwymadau ariannol.

Mewn cydymffurfiad gyda'r gofynion adolygwyd asedau ac ymrwymadau ariannol y Cyngor er mwyn eu categoreiddio a phenderfynu ar y driniaeth gywir. Adnabuwyd yr offerynnau canlynol wrth wneud yr adolygiad hwn:

Ymrwymadau ariannol

- Credydwy'r masnachol a chredydwy'r eraill.
- Benthyciadau tymor hir gan gynnwys premiymau a disgowntiau ar setliad cynnar benthyciadau sydd wedi eu gohirio.

Mae'r Cyngor yn priso ei ymrwymadau ariannol ar gost wedi ei amorteiddio gan ddefnyddio'r dull cyfradd llog effeithiol. Cyfrifir llog i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr gan ddefnyddio'r dull cyfradd llog effeithiol. Gan fod benthyciadau tymor hir y Cyngor i gyd ar gyfraddau sefydlog, telir y llog sydd wedi ei gronni yn y flwyddyn.

Mae enillion neu golledion sydd yn codi ar ad-daliad cynnar yn cael eu trin fel eu bod yn diddymu'r ymrwymiad ariannol oni bai eu bod yn cwrdd ag amodau caeth lle bo modd trin y trafodyn fel addasiad o amodau'r benthyciad presennol ac addasu gwerth y benthyciad newydd gydag unrhyw enillion neu golledion.

Asedau ariannol

- arian parod
- cyfrifon banc
- adneon cyfnod penodol gyda banciau a chymdeithasau adeiladu
- benthyciadau i awdurdodau lleol eraill
- derbyniadau masnach am nwyddau a gwasanaethau a gyflenwyd

NODYN I – POLISIAU CYFRIFO (parhad)

Mae asedau ariannol yn cael eu dosbarthu i ddau gategori:

- Benthyciadau a derbyniadau - asedau sydd gyda thaliadau sefydlog neu benodol nad ydynt yn cael eu dyfynnu mewn marchnad weithredol
- Asedau ar gael i'w gwerthu - asedau sydd gyda phris marchnad wedi ei ddyfynnu a/neu dim taliadau penodol neu benderfynedig gan gynnwys Bondiau wedi eu Gwarantu

Categoriaddir mwyafrif asedau ariannol y Cyngor fel benthyciadau a derbyniadau ac felly fe'i prisir ar sail cost wedi ei amortieiddio gan ddefnyddio'r dull cyfradd llog effeithiol.

Y swm a gyflwynir ar y Fantolen yw'r prifswm sy'n ddyledus (gan gynnwys cronïad llog) ac mae llog yn cael ei gredydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynwysedig yn unol â'r swm sy'n dderbyniadwy am y flwyddyn o dan y cytundeb benthyg.

Mae buddsoddiadau'r Cyngor mewn Bondiau wedi eu Gwarantu yn cael eu prisio gan ddefnyddio'r dull disgowntio llif arian er rhoi y gwerth teg ar gyfer y Fantolen

Caiff unrhyw fuddsoddiadau tymor byr sydd gan yr Awdurdod y mae modd eu troi'n arian yn rhwydd gyda risg isel o newid yn eu gwerth, eu categorieiddio fel cywerthyddion arian a'u cynnwys fel Arian a Chywerthydd Arian ar y Fantolen. Adnau tymor byr gyda sefydliadau ariannol sydd ar gael ar unwaith ar ddyddiad y Fantolen yw'r buddsoddiadau a gynhwysir yn y diffiniad hwn.

Mesurir Dyledion a Derbyniadau tymor byr sydd heb gyfradd llog datganedig ar sail swm yr anfoneb wreiddiol. Mae hyn yn cynnwys yr holl ddyledion a derbyniadau masnachol.

Mae Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Ariannu a Chyfrifo am Gyfalaf) (Cymru) (Diwygiedig) 2007 yn caniatáu i effaith ailddatgan offerynnau ariannol gael ei addasu trwy'r Datganiad o'r Symudiad mewn Reserfau. Caiff yr addasiadau canlyniadol eu dangos yn y Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol a'r Reserf Offerynnau Ariannol ar gael i'w gwerthu ar y Fantolen. Mae'r addasiad a ganiateir o dan statud yn golygu bod yr effaith net ar falansau'r Cyngor yn gyfatebol i'r trosglwyddiad o dan y polisi yma.

1.10 Grantiau'r Llywodraeth a Chyfraniadau Eraill

Mae grantiau a chyfraniadau sy'n ymwneud â gwariant cyfalaf a refeniw yn cael eu cyfrifo ar sail gronïadol, ac yn cael eu cydnabod ar unwaith fel incwm i'r gwasanaeth perthnasol o fewn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, oni bai bod amod ynghlwm wrth y grant neu gyfraniad nad yw'r awdurdod wedi ei fodloni.

Oherwydd gofynion y gyfundrefn rheoli cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf fel rhan o'r Gofyn Cyllido Cyfalaf, nid yw'r grantiau a chyfraniadau sy'n ariannu gwariant cyfalaf sydd wedi ei gredydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wir incwm. Felly, mae'r Awdurdod yn cyfrifo'r symiau hyn fel a ganlyn:

- Os yw grant neu gyfraniad cyfalaf wedi ei dderbyn, a bod amodau'n parhau heb eu bodloni ar ddyddiad y Fantolen, yna caiff y grant ei gydnabod fel Derbyniadau Grantiau Cyfalaf ymlaen llaw ar y Fantolen. Unwaith mae'r amod wedi ei fodloni, yna caiff y grant neu gyfraniad ei drosglwyddo i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- Os yw grant neu gyfraniad cyfalaf wedi ei adnabod fel incwm yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, a bod y gwariant sydd i'w ariannu o'r grant neu gyfraniad hwnnw wedi ei wneud ar ddyddiad y fantolen, yna caiff y grant neu gyfraniad ei drosglwyddo o'r Gronfa Gyffredinol i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf, i adlewyrchu dyrannu adnoddau cyfalaf i ariannu gwariant. Adroddir y trosglwyddiad hwn yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Reserfau.

1.11 Asedau Treftadaeth

Asedau diriaethol yw asedau treftadaeth gyda rhinweddau hanesyddol, artistig, gwyddonol, technegol, geoffisegol neu amgylcheddol, ac a ddelir gan y Cyngor yn bennaf er diben gwybodaeth addysgol neu gyfraniad i ddiwylliant. Dyma'r categorïau o asedau treftadaeth sydd wedi eu hadnabod gan y Cyngor:

- Llundiau a Phaentiadau
- Teyrnlysau Dinesig
- Casgliadau Llyfrgell/Archifau
- Casgliadau Amgueddfeydd ac Oriolau

NODYN I – POLISIAU CYFRIFO (parhad)

- Adeiladau Hanesyddol a Henebion Cofrestredig
- Parciau a Gwarchodfeydd Natur Leol

Defnyddiodd y Cyngor brisiwr allanol (cwmni Bonhams) i ddarparu amcangyfrifon o brisiadau o'i deyrndlysau dinesig a'i luniau a phaentiadau. Er mwyn cysondeb, mae'r Cyngor wedi gweithredu ar sail yr un trothwy de-minimis i ddibenion prisio Asedau Treftadaeth ag i weddill ei asedau tymor hir - gweler polisi I.17.

Mae'r Cyngor yn ystyried bod gan yr asedau treftadaeth hyn oes amhenderfynadwy a gwerth gweddilliol uchel; ac o'r herwydd, nid yw'r Cyngor yn ei ystyried yn briodol i ddibrisio'r asedau. Bydd yr asedau treftadaeth a gynhwysir yn y cyfrifon yn cael eu hasesu'n flynyddol am unrhyw amhariad – gweler polisi I.17.

I.12 Stoc a Chontractau Tymor Hir

Dylai stociau a gwaith mewn llaw ymddangos ar Y Fantolen ar sail yr isaf o gost a gwir werth, yn unol â darpariaethau'r Côt Ymarfer. Oherwydd ymarferoldeb prif systemau stoc y Cyngor, mae mwyafrif y stoc yn ymddangos yn y cyfrifon ar sail cost gyfartallog. Nid yw'r gwahaniaeth o'r sail prisio yn faterol.

I.13 Eiddo Buddsoddi

Eiddo buddsoddi yw'r rhai hynny a ddefnyddir ar gyfer ennill rhent ac/neu adbrisiant cyfalaf yn unig. Nid yw'n cwrdd â'r diffiniad os defnyddir yr eiddo mewn unrhyw ffordd i hwyluso darpariaeth gwasanaethau neu gynhyrchu nwyddau neu os yw ar gael i'w werthu. Caiff yr eiddo yma eu prisio ar sail gwerth teg. Mae'r gwerthoedd wedi eu seilio ar dechnegau penodol, ac mae'r mewnbynnau i'r technegau mesur yma wedi eu categorioedd yn unol â 3 lefel. Lefel 3 yw holl fewnbynnau yr Awdurdod (mewnbynnau answeladwy ar gyfer yr ased). Mae hyn oherwydd lefel yr addasiad sydd ei angen ar gyfer yr holl dystiolaeth sydd yn deillio o unigrwydd yr asedau, a phrinder trafodion y farchnad berthnasol.

I.14 Prydlesau

Caiff prydlesau eu hystyried yn brydlesi cyllidol pan fo telerau trosglwyddiad y brydles a'r holl risgiau a buddion sy'n deillio o berchnogaeth o'r eiddo, offer neu gyfarpar yn trosglwyddo i'r prydlesai. Caiff bob prydles arall eu hystyried yn brydlesi gweithredol.

Yr Awdurdod fel Prydlesai:

Caiff symiau a ddelir dan brydlesi cyllidol eu hadnabod yn wreiddiol, ar ddechrau'r brydles, ar werth teg (neu, os yn is, gwerth presennol y lleiafswm taliadau prydles), gydag ymrwymiad cyfatebol am rwymedigaeth y brydles i'r prydleswr. Caiff taliadau'r brydles eu dosrannu rhwng cost ariannol (i'w gynnwys yn llinell Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi o'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr) a chost a roir yn erbyn ymrwymiad y brydles i'w leihau. Caiff yr ased perthnasol ei drin yn unol â'r polisiau arferol, a chaiff ei ddibrisio fel sy'n briodol.

Caiff taliadau prydlesau gweithredol eu dangos yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel cost i'r gwasanaeth perthnasol ar sail dibrisiad llinol dros gyfnod y brydles.

Yr Awdurdod fel Prydleswr:

Ble mae'r Awdurdod yn caniatáu prydles gyllidol ar eiddo, mae'r ased perthnasol yn cael ei ysgrifennu allan o'r Fantolen fel gwarediad, sydd i'w gynnwys yn y llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Nid yw gwerth y gwarediad a ysgrifennir allan yn gost a roir yn erbyn treth y cyngor, gan fod cost asedau tymor hir yn cael eu darparu o dan drefniadau gwahanol ar gyfer ariannu cyfalaf. Mae'r symiau felly yn cael eu priodoli i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf o'r Balans Cronfa Gyffredinol drwy'r Datganiad o'r Symudiadau Mewn Reserfau.

Caiff incwm rhent o eiddo sydd wedi ei ganiatáu trwy brydles weithredol ei gydnabod ar sail linol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, a chaiff yr ased ei ddangos ar y Fantolen.

I.15 Asedau Gweddilliol

Caiff Asedau Gweddilliol yr Awdurdod eu dangos ar wahân ar y Fantolen. Gwerth teg yr asedau hyn sy'n cael ei ddangos, sy'n seiliedig ar werth y farchnad. Mae'r gwerthoedd wedi eu seilio ar dechnegau penodol, ac mae'r mewnbynnau i'r technegau mesur yma wedi eu categorioedd yn unol â thri lefel. Lefel 3 yw holl fewnbynnau'r Awdurdod (mewnbynnau answeladwy ar gyfer yr ased). Mae hyn oherwydd lefel yr addasiad sydd ei angen ar gyfer yr holl dystiolaeth sydd yn deillio o unigrwydd yr asedau, a phrinder trafodion y farchnad berthnasol.

NODYN I – POLISIAU CYFRIFO (parhad)

1.16 Gorbenion a Chostau Gwasanaethau Cefnogol

Mae'r taliadau am wasanaethau a ddarperir gan Adrannau Canolog Cefnogol yn seiliedig ar gyfuniad o brisiau a bennir ymlaen llaw, amser y staff a gofnodir, cofnodi trafodion a fformiwlâu penodedig. Yr unig gostau a adewir heb eu dyrannu yw costau rheolaeth gorfforaethol a chostau cefnogol nad oes rhaid eu dosrannu yn ôl darpariaethau'r Côt Ymarfer. Mae'r dosraniad yn cydymffurfio gyda'r Côt Ymarfer Adrodd ar Wasanaeth (SeRCOP) 2015/16.

1.17 Asedau Tymor Hir

Adolygir gwerth asedau'r Cyngor a gofnodir ar fas data'r Gwasanaeth Eiddo o leiaf bob pum mlynedd. Yn ystod y flwyddyn ariannol 2015/16, mae'r Awdurdod wedi sefydlu rhaglen dreigl ar gyfer ailbrizio gwahanol gategoriâu o'r asedau yma yn flynyddol. Mae hyn yn unol â'r Côt a'r Datganiadau Egwyddorion Prasio Asedau a Nodiadau Arweiniad a gyhoeddwyd gan Sefydliad Brenhinol y Syrffewyr Siartredig. Mae'r gwerthusiad cyflawn diwethaf yn effeithiol o'r 1af Ebrill 2014.

Dangosir Tir ac Adeiladau ar sail gwerth teg neu gost ail-adeiladu dibrisiedig (DRC) ar gyfer eiddo arbenigol.

Dangosir Eiddo Buddsoddi ar sail gwerth teg.

Defnyddir cost hanesyddol a ddibrisiwyd ar gyfer Cerbydau, Offer, Dodrefn a Chyfarpar.

Mae Asedau is adeiladwaith a chymunedol yn ymddangos ar gost hanesyddol a ddibrisiwyd.

Cynhwysir Asedau heb eu cwblhau ar sail cost hanesyddol tan gwblheir y gwaith, pan eu prisir yn unol â'r polisiau cyfrifo a'u trosglwyddo i'r categori asedau perthnasol.

Defnyddir isafswm at ddibenion prasio o £20,000 ar gyfer Tir ac Adeiladau Gweithredol y Cyngor a £5,000 ar gyfer eitemau unigol o Gerbydau, Offer, Dodrefn a Chyfarpar.

Fe ychwanegir gwariant ar asedau newydd a chyfredol yn flynyddol, gan wedyn ystyried os ydy'r gwariant yma wedi cynhyrchu cynnydd mewn gwerth i'r ased. Os oes cynnydd mae hyn yn cael ei adlewyrchu drwy'r Reserf Ail Brisio; os nad oes cynnydd mae'n dilyn fod amhariad i werth yr ased (gweler isod ar gyfer dull cyfrifo am amhariad). Yn benodol ar gyfer asedau megis Tir ac Adeiladau, ac Asedau Cymunedol ble ceir gwariant yn y flwyddyn o dros £100,000 ar ased unigol, mae Rheolwr Eiddo Corfforaethol (M.R.I.C.S) y Cyngor yn adolygu'r asedau ac yn ail brisio unrhyw un sydd ei angen.

Amhariad a Dibrisiant

Amhariad

Amhariad yw treuliant budd economaidd sydd yn benodol i ased. Yn unol â Safon Adrodd Ryngwladol 36 mae'r Cyngor yn adolygu eu hasedau bob blwyddyn i adnabod unrhyw amhariad neu leihad mewn gwerth oherwydd treuliant buddiannau economaidd. Yn ogystal, caiff gwerth gweddilliol ac oes fuddiol yr asedau eu hadolygu'n flynyddol, a'u haddasu ble'n briodol.

Pan mae colledion amhariad yn cael eu hadnabod, maent yn cael ei gyfrifo fel a ganlyn:

- Ble mae balans o gynnydd positif ar gyfer pris ased o fewn y Reserf Ailbrizio, bydd gwerth yr ased yn cael ei ysgrifennu ffwrdd yn erbyn y balans (hyd at swm y cynnydd cronodig)
- Pan nad oes balans ar y Reserf Ailbrizio neu balans annigonol, bydd gwerth yr ased yn cael ei ysgrifennu ffwrdd yn erbyn llinell(au) y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Dibrisiant

Prif elfen IAS 16 yw y dylid dibrisio adeiladau oni bai eu bod yn cael eu prisio bob blwyddyn. Yn ogystal, dylid dibrisio bob rhan o eiddo, offer a chyfarpar ar wahân os yw eu cost yn arwyddocaol o ystyried cyfanswm cost yr eitem. Dylid sefydlu trothwy isafswm, yn seiliedig ar yr effaith sylweddol tebygol ar y datganiadau ariannol, fel bod bob ased o dan y trothwy yn cael eu diystyru i bwrpas cydrannu. (£1.95m yw'r trothwy ar gyfer 2015/16, sef 1% o werth yr holl adeiladau). Y dosraniad sydd yn cael ei ystyried ar gyfer yr elfen sydd ddim yn dir, dros y trothwy de-minimus ydi:

NODYN I – POLISIAU CYFRIFO (parhad)

- a) offer a chyfarpar a gwasanaethau peirianeg, ac
- b) adeiledd

Mae'r mwyafrif o adeiladau'r Cyngor (dros 75%) yn cael eu prasio ar sail Cost Ail-adeiladu Dibrisiedig (DRC), a ddatblygir ar y dull cydrannol, ac adlewyrchir y gwahanol elfennau ym manylion y cyfrifiadau. Fodd bynnag, yn gynwysedig yn yr uchod mae adeiladau gydag eitemau sylweddol o offer a chyfarpar sydd ag oes fuddiol byr e.e. boeleri ac offer gwresogi pyllau nofio a chanolfannau hamdden. Adnabyddir yr elfennau hyn drwy addasu oes fuddiol yr adeilad i gymryd oes fyrrach yr elfennau i ystyriaeth.

Yn seiliedig ar adolygiad o natur a'r math o adeiladau sy'n eiddo i'r Cyngor, daethpwyd i'r canlyniad nad oes gan weddill yr adeiladau eitemau sylweddol o offer a chyfarpar na gwasanaethau peirianeg sydd angen eu cydrannu ar wahân.

Dibrisir Asedau ar sail eu gwerth ar y fantolen i'w ysgrifennu i ffwrdd fel a ganlyn:

- (i) Dibrisir Cerbydau, Offer, Dodrefn a Chyfarpar dros eu bywyd amcangyfrifedig (3–15 mlynedd)
- (ii) Dibrisir Is adeiladwaith dros 40 mlynedd
- (iii) Ysgrifennir Gwariant Refeniw i'w ariannu o Gyfalaf drwy Statud i lawr yn y cyfnod yr ymddangosant
- (iv) Ni ddibrisir Tir
- (v) Dibrisir Adeiladau dros eu bywyd defnyddiol gweddilliol amcangyfrifedig (5–80 mlynedd)
- (vi) Ni ddibrisir Eiddo Buddsoddi, Asedau heb eu Cwblhau nac Asedau Sydd Ar Gael i'w Gwerthu

Ni ddibrisir ym mlwyddyn y caffaeliad.

Lleiafswm Darpariaeth Refeniw

Mae Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyllid Cyfalaf a Chyfrifeg) (Cymru) (fel y'i diwygiwyd) 2008 [OS 2008/588 (W.59)] yn gosod dyletswydd ar awdurdodau lleol i wneud darpariaethau darbodus ar gyfer adbrynu dyledion. Mae'r Gweinidogion Cymreig wedi cyhoeddi Canllawiau ar Ddarpariaeth Lleiafswm Refeniw (MRP) ac mae gofyn i awdurdodau lleol roi ystyriaeth i Ganllawiau o'r fath yn unol ag adran 21 (1B) Deddf Llywodraeth Leol 2003.

Dyma'r pedwar opsiwn MRP sydd ar gael:

- Opsiwn 1: Y Dull Rheoleiddio
- Opsiwn 2: Y Dull CFR
- Opsiwn 3: Y Dull Oes Asedau
- Opsiwn 4: Y Dull Dibrisiad

D.S.: Nid yw hyn yn cau allan dulliau darbodus eraill.

MRP yn 2015/16: Gellir defnyddio opsiynau 1 a 2 dim ond ar gyfer gwariant cyfalaf wedi'i gefnogi nad yw o'r Cyfrif Refeniw Tai (Non-HRA) a ariennir o fenthyciad (ystyr 'wedi'i gefnogi' yma yw costau cyllido a gaiff eu cefnogi drwy Grant Cefnogi Refeniw y Llywodraeth Ganolog). Mae'r dulliau o wneud darpariaeth ddarbodus ar gyfer gwariant cyfalaf Non-HRA heb ei gefnogi yn cynnwys Opsiynau 3 a 4 (gellir defnyddio 3 a 4 ar gyfer gwariant cyfalaf Non-HRA wedi'i gefnogi yn ogystal, os yw'r Cyngor yn penderfynu gwneud hynny).

Cyflwynwyd y Datganiad MRP i'r Cyngor cyn dechrau blwyddyn ariannol 2015/16. Pe bai cynnig i ddiwygio telerau'r Datganiad MRP gwreiddiol yn ystod y flwyddyn, dylid cyflwyno datganiad diwygiedig i'r Cyngor ar yr adeg honno.

Defnyddiodd y Cyngor Opsiwn 1 yng nghyswllt gwariant cyfalaf wedi'i gefnogi a ariennir o fenthyciad, ac Opsiwn 3 yng nghyswllt gwariant cyfalaf heb ei gefnogi a ariennir o fenthyciad.

Roedd yr MRP yng nghyswllt lesau a chynlluniau PFI a brynwyd ar y Fantolen dan y Côt Ymarfer Cyfrifeg sy'n seiliedig ar yr IFRS yn cyd-fynd â'r ad-daliad prifswm blynyddol ar gyfer yr ymrwymiad gohiriedig cysylltiedig.

Bydd yr Awdurdod yn adolygu'r polisi yma yn flynyddol yng ngoleuni'r Cynllun Rheoli Asedau.

Yn unol â'r Côt Ymarfer, telir am wariant cyfalaf ar gyfer Gwasanaethau Cronfa'r Cyngor sydd i'w gyllido o refeniw drwy ei ddsbarthu i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

NODYN I – POLISIAU CYFRIFO (parhad)

1.18 Costau heb eu Dosrannu

Mae'r mwyafrif o'r gwasanaethau cefnogol canolog yn cael eu dyrannu i'r rhaniad gwasanaeth yn unol â Côd Ymarfer Adrodd ar Wasanaeth (SeRCOP) 2015/16. Mae'r eitemau sydd yn cael eu heithrio o'r driniaeth yma yn cael eu diffinio fel Costau heb eu Dosrannu ac yn cynnwys cost buddiannau dewisol a ddyfarnwyd i weithwyr sy'n ymddeol yn gynnar a cholledion amhariad ar asedau ar gael i'w gwerthu.

1.19 Darpariaethau

Mae'r Cyngor yn gosod darpariaethau o'r neilltu ar gyfer ymrwymadau penodol sy'n debygol neu'n sicr o godi ond ni ellir ar hyn o bryd eu pennu'n gywir. Gwneir darpariaethau hefyd ar gyfer dyledion sydd yn annhebyg o gael eu talu. Ysgrifennir dyledion drwg i ffwrdd yn erbyn y gwasanaeth perthnasol. Mae'r Cyngor yn dosbarthu'r darpariaethau hyn fel ymrwymadau tymor hir neu dymor byr fel sy'n briodol yn ddibynnol ar natur bob darpariaeth.

1.20 Reserfau (a Balansau)

Yn unol â gofynion Deddf Llywodraeth Leol 1992, mae'r Cyngor yn cynnal –

- Cronfa Gyffredinol sydd yn cynrychioli arian wrth gefn (“balansau”) yr Awdurdod, sef balans gweithredol i helpu lliniaru effaith llif arian anwastad ag i'w gadw wrth gefn i liniaru effaith digwyddiadau annisgwyl neu argyfyngau.
- Nifer o Reserfau Penodol cyfalaf a refeniw a glustnodwyd ar gyfer pwrpasau arbennig, sef arian wedi'i adeiladu i gwrdd ag ymrwymadau a ragwelir. Mae'r Cyngor yn cynnal adolygiad parhaus o ddigonolrwydd a defnydd o reserfau penodol.

Mae'r Cyngor yn cymryd agwedd asesu'r risg tuag at gynnal lefelau digonol o falansau a reserfau er mwyn cwrdd ag anghenion gwario'r dyfodol. Wrth ystyried y gyllideb flynyddol a'r Strategaeth Ariannol tymor canol, bydd y Cyngor yn gosod allan ei fwriad ynghylch lefel y balansau cyffredinol a chronfeydd, yng nghyd-destun yr holl risgiau perthnasol. Gweler cymeradwyaeth o'r polisi llawn ar gyfer cronfeydd gan Gabinet y Cyngor ar 23 Mehefin 2015.

- Cedwir rhai reserfau eraill, sef 'Reserfau na ellir eu defnyddio', i bwrpasau technegol o reoli'r prosesau cyfrifo ar gyfer asedau anghyfredol, offerynnau ariannol a buddion gweithwyr. Nid yw'r rhain yn cynrychioli adnoddau defnyddiadwy yr Awdurdod.

1.21 Gwariant Refeniw wedi ei Ariannu o Gyfalaf Drwy Statud

Mae Deddfwriaeth yn caniatáu peth gwariant i gael ei gategoreiddio fel cyfalaf i bwrpas ariannu er nad yw yn creu ased sydd yn cael ei gario ar y Fantolen. Bwriad hyn yw galluogi'r gwariant i gael ei ariannu o adnoddau cyfalaf yn hytrach nag ei roi yn erbyn y Gronfa Gyffredinol a fyddai'n cael effaith ar y Dreth Cyngor am y flwyddyn. Defnyddir cost hanesyddol fel sail prisio ar gyfer y math yma o wariant ac ysgrifennir hwn i lawr o fewn blwyddyn.

1.22 Treth ar Werth

Dim ond mewn sefyllfa ble nad oes modd adennill TAW y cynhwysir TAW neu'n ei dderbyn fel cost 'TAW anadferadwy' mewn gwariant cyfalaf a refeniw.

1.23 Dyledwyr a Chredydwyr

Cedwir cyfrifon y Cyngor ar sail cronni yn unol â'r Côt Ymarfer Cyfrifeg. Mae'r cyfrifon yn adlewyrchu gwir wariant ac incwm sy'n berthnasol i'r flwyddyn dan sylw, boed y taliadau a'r derbyniadau wedi cael eu talu neu eu derbyn yn y flwyddyn.

Eithriad i'r arfer yma yw taliadau chwarterol megis trydan, a gyfrifir yn ôl dyddiad darllen y mesurydd yn hytrach na rhannu'r gost rhwng gwahanol flynyddoedd ariannol, a hefyd rhai taliadau blynyddol megis yswiriant. Trwy weithredu'r polisi'n gyson ymhob blwyddyn ni chaiff effaith o bwys ar gyfrifon y flwyddyn.

1.24 Dyrannu Llog Derbyniadwy

Mae'r Awdurdod yn buddsoddi arian dros ben am gyfnodau o dros nos hyd at 13 mis (ac eithrio Bondiau Gorchuddiedig) a thelir y llog i Gronfa Gyffredinol y Sir, Cronfa Bensiwn Gwynedd, Cronfa'r Degwm ac ymddiriedolaethau eraill ar sail eu balansau dyddiol a'r gyfradd llog a enillir.

NODYN I – POLISIAU CYFRIFO (parhad)

1.25 Costau Benthycia

Nid yw'r Awdurdod yn cyfalafu costau benthycia sy'n perthyn i gaffaeliad, gwneuthuriad na chynhyrchiad ased cymwysedig fel a ganiateir yn y Côd.

Cyfrifir am log sydd yn daladwy ar fenthyciadau allanol yn y cyfnod y maent yn perthyn iddo ar sail sy'n adlewyrchu effaith economaidd gyflawn y benthyciad.

1.26 Buddiannau mewn Cwmnïau ac Endidau Eraill

Yng nghyfrifon yr Awdurdod, caiff buddiannau mewn cwmnïau ac endidau eraill eu hadrodd fel asedau ariannol ar gost gwreiddiol, llai unrhyw ddarpariaeth am golledion.

1.27 Asedau Cyfredol ar gael i'w gwerthu

Er mwyn i ased gael ei gydnabod fel Ased ar gael i'w werthu, mae'n ofynnol i'r ased fod ar gael i'w werthu yn syth yn ei gyflwr presennol, mae'n rhaid i'r gwerthiant fod yn hynod o debygol, rhaid i'r ased gael ei farchnata a'r gwerthiant gael ei gwblhau o fewn blwyddyn i ddyddiad y dosbarthiad. Caiff yr ased ei gydnabod ar werth teg (gwerth y farchnad) llai costau gwerthu wrth aiddosbarthu. Mae'r gwerthoedd wedi eu seilio ar dechnegau penodol, ac mae'r mewnbynnau i'r technegau mesur yma wedi eu categorio yn unol â thri lefel. Lefel 3 yw holl fewnbynnau'r Awdurdod (mewnbynnau anweladwy ar gyfer yr ased). Mae hyn oherwydd lefel yr addasiad sydd ei angen ar gyfer yr holl dystiolaeth sydd yn deillio o unigrywiaeth yr asedau, a phrinder trafodion y farchnad berthnasol.

1.28 Gwaredu Asedau

Pan mae ased yn cael ei waredu, mae gwerth yr ased yn y Fantolen yn cael ei ysgrifennu ffwrdd i'r llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r elw a cholled wrth waredu. Mae derbyniadau (os oes rhai) yn cael eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r elw neu golled wrth waredu (e.e. cael ei glustnodi yn erbyn gwerth yr ased ar adeg y gwaredu). Mae unrhyw gynnydd wedi ei gronni ar gyfer yr ased yn y Reserf Ailbrisio yn cael ei drosglwyddo i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf.

1.29 Derbyniadau Cyfalaf

Pan werthir Asedau gan yr Awdurdod mae'r ddeddfwriaeth yn nodi'r defnydd y gellir ei wneud o'r derbyniadau cyfalaf.

Gellir defnyddio 100% o'r holl dderbyniadau cyfalaf sydd yn perthyn i Gronfa'r Cyngor ac nid yw'n angenrheidiol bellach i roi canran o'r derbyniad o'r neilltu. Cedwir y derbyniadau yn y Reserf Derbyniadau Cyfalaf Defnyddiadwy hyd nes defnyddir yr adnoddau i gyllido gwariant cyfalaf.

1.30 Cyfrifo am Gostau'r Cynllun Ymrwymiad i Ostwng Carbon

Mae'r Awdurdod yn rhan o'r Cynllun Effeithlonrwydd Ynni Ymrwymiad i Ostwng Carbon (CRC). Mae'n ofynnol i awdurdodau sy'n rhan o'r cynllun bwrcasu ac ildio lwfansau, wedi'r digwyddiad ar hyn o bryd, ar sail allyriadau h.y. cynhyrchiad carbon deuocsid wrth ddefnyddio ynni. Roedd Cyngor Gwynedd yn is na'r trothwy perthnasol yn 2015/16.

1.31 Costau'n ymwneud â Hawliadau Cyflogau Cyfartal

Mae cronfa wedi ei gynnwys yng Nghyfrifon yr Awdurdod yn ymwneud â chostau Hawliadau Tâl Cyfartal ac yn adlewyrchu'r amcangyfrif gorau o'r gost debygol ar 31 Mawrth 2016.

1.32 Cynllun Lwfans Tirlenwi

Mae'r Cynllun Lwfansau Tirlenwi yn gweithredu o dan Reoliadau Cynllun Lwfansau Tirlenwi (Cymru) 2004. Clustnodir lwfans blynyddol i Awdurdodau Lleol o'r uchafswm o wastraff prydadwy bwrdeistrefol y gellir ei anfon i'w dirilenwi. Am bob tunnell o wastraff prydadwy bwrdeistrefol a anfonir i'w dirilenwi sy'n uwch na'r lwfans, gall yr Awdurdod Lleol fod yn agored i ddirwy o £200 y dunnell. Nid yw'n gynllun "cap and trade" gan nad yw'r lwfansau tirlenwi yn fasnachadwy yng Nghymru. Am y rheswm yma, nid yw lwfansau tirlenwi yn cael eu cydnabod fel ased ar y Fantolen. Roedd Cyngor Gwynedd o fewn ei lwfans tirlenwi yn 2015/16.

1.33 Trefniant Consesiwn Gwasanaeth

Mae Trefniant Consesiwn Gwasanaeth, sydd hefyd yn cael eu hadnabod fel Cynlluniau Menter Breifat (PFI) yn gytundebau i dderbyn gwasanaethau, ble mae'r eiddo, offer a chyfarpar i ddarparu'r gwasanaeth i'r Awdurdod dan

NODYN 1 – POLISIAU CYFRIFO (parhad)

gyfrifoldeb y contractwr PFI am gyfnod y cytundeb ond yn trosglwyddo i'r Awdurdod ar ddiwedd y cyfnod heb unrhyw gost ychwanegol. Mae'r Awdurdod yn rheoli'r gwasanaeth a ddarperir ac yn medru rheoli pwy arall sy'n medru defnyddio'r ddarpariaeth. Mae'r gost am ddefnydd o'r ddarpariaeth yn cael ei gytuno gyda'r Contractwr cyn gosod y cytundeb drwy broses o ddeialog cystadleuol.

1.34 Gweithrediadau ar y Cyd

Mae gweithrediadau ar y cyd yn drefniant ble mae'r partion gyda chydreolaeth efo'r hawl i'r asedau a'r oblygiadau o'r ymrwymadau sy'n gysylltiedig â'r trefniadau. Mae'r gweithgareddau y mae'r Awdurdod wedi ymgymryd â hwy ar y cyd â gweithredwyr eraill yn cynnwys defnyddio asedau ac adnoddau'r cyd-weithredwyr. Mewn perthynas â'i ddiddordeb mewn trefniant gweithred ar y cyd, mae'r Awdurdod fel gweithredwr ar y cyd yn cydnabod ei gyfran o'r asedau, ymrwymadau, refeniw a gwariant.

1.35 Ysgolion

Mae *Cod Ymarfer ar Gyfrifo ar gyfer Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig* yn cadarnhau bod cydbwysedd rheolaeth ysgolion sy'n cael eu cynnal gan yr awdurdod lleol (h.y. yr ysgolion hynny sy'n cael eu hadnabod yn y Ddeddf Fframwaith a Safonau Ysgolion 1998, fel a'i diwygiwyd), yn gorwedd hefo'r awdurdod lleol. Mae'r Cod hefyd yn datgan bod asedau, rhwymedigaethau, reserfau a llif arian yr ysgolion hynny yn cael eu cydnabod yn natganiadau ariannol yr awdurdod lleol (ac nid mewn Cyfrifon Grŵp). O ganlyniad, mae trafodion, llif arian a balansau yr ysgolion yn cael eu cydnabod ym mhob un o ddatganiadau ariannol yr Awdurdod fel petaent yn drafodion, llif arian a balansau yr Awdurdod.

1.36 Treth y Cyngor a Threthi Annomestig Cenedlaethol

Mae incwm Treth y Cyngor a Threthi Annomestig Cenedlaethol yn cael eu trin fel incwm cronodig, ac yn cael eu cynnwys ar linell Treth ac Incwm Grant Amhenodol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae Cyngor Gwynedd yn awdurdod bilio Treth y Cyngor a Threthi Annomestig Cenedlaethol. Mae'n casglu Treth y Cyngor ar gyfer ei hun ac ar ran awdurdodau eraill, ac yn casglu Trethi Annomestig fel asiant ar ran Llywodraeth Cymru.

1.37 Polisiâu Eraill

Mae gan Gyngor Gwynedd bolisiâu ar gyfer y canlynol, ond nid ydynt yn cael eu hystyried i fod yn faterol ar gyfer y flwyddyn ariannol 2015/16:

- Asedau Anniriaethol
- Asedau Dibynnol
- Trosi Arian Tramor.

NODYN 2 – NEWID MEWN POLISI CYFRIFO

Nid oedd y newidiadau i bolisiâu cyfrifeg yn ystod 2015/16 yn rhai sylweddol.

NODYN 3 – ADDASIAD CYFNOD BLAENOROL

Nid oes unrhyw addasiadau cyfnod blaenorol yn ystod 2015/16.

NODYN 4 - SAFONAU CYFRIFEG SYDD WEDI EU CYHOEDDI OND HEB EU MABWYSIADU ETO

Mae'r Côt Ymarfer ar Gyfrifo ar gyfer Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig CIPFA yn gofyn i effaith disgwylidig unrhyw safonau cyfrifeg sydd wedi eu cyhoeddi ond heb eto eu mabwysiadu cael eu datgan. Mae'r safonau cyfrifeg gysylltiedig sydd yn y Côt Ymarfer 2016/17 fel a ganlyn:

Asedau Rhwydwaith Priffyrdd - Mae Côt Ymarfer CIPFA ar gyfer Asedau Rhwydwaith Priffyrdd yn dod i rym ar 1af Ebrill 2016. Mae'r Côt yn cadarnhau nad oes angen addasiad ôl-weithredol i'r cyfrifon o ganlyniad i newidiadau i'r Côt. O dan y côd, bydd asedau rhwydwaith priffyrdd yn cael eu hadnabod fel dosbarth Eiddo, Offer a Chyfarpar ar wahân, a'u mesur ar sail cost adnewyddu wedi ei ddibrisio. Bydd hyn yn cynnwys saith elfen: ffyrdd, troedffyrdd, lonydd beicio, adeiladweithiau, goleuadau stryd, dodrefn stryd, rheolaeth traffig, a thir.

Bydd yn ofynnol trosglwyddo asedau rhwng isadeiladwaith a'r categori newydd o asedau rhwydwaith priffyrdd o ganlyniad i'r datgeliad. Mae'n debygol y bydd hyn yn arwain at gynnydd ailbriso o ganlyniad i'r newid o gost dibrisiant hanesyddol i gost adnewyddu wedi ei ddibrisio. Felly, bydd y prisiad newydd yn adlewyrchu cost adnewyddu yn hytrach na chost y gweithiau gwreiddiol, a fyddai wedi eu cronni dros gyfnod maith. Pe byddai'r newidiadau wedi eu gweithredu yn 2015/16, byddai gwerth asedau rhwydwaith priffyrdd yn codi o £160m i oddeutu £4.7bn ar sail amcanion cyfredol, gyda chynnydd o chwe gwaith mewn dibrisiant.

Newidiadau i Safon Cyfrifo Genedlaethol (SCC) I Cyflwyniad Datganiad o'r Cyfrifon - Mae'r safon yma yn darparu arweiniad ar ffurf y datganiad cyfrifon a bydd yn arwain at newid yn fformat y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau ac yn cyflwyno Dadansoddiad Gwariant a Chyllido newydd. Mae'r addasiadau yma yn deillio o'r adolygiad "Dweud y Stori" ar gyflwyniad datganiadau ariannol awdurdodau lleol yn ogystal â newidiadau IAS I o dan Ymgyrch Datgeliad Safonau'r Bwrdd Cyfrifo Rhyngwladol.

Mae addasiadau eraill o ganlyniad i Welliannau Blyneddol i Gylchoedd SAARh, SAARh I I Trefniadau ar y Cyd, SCC 16 Eiddo, Offer a Chyfarpar, a SCC 19 Buddion Gweithwyr yn fychan, ac nid oes disgwylid iddynt gael effaith materol ar Ddatganiad o Gyfrifon y Cyngor.

Mae'n ofynnol fod y Côt yn weithredol o 1 Ebrill 2016 ac felly nid oes unrhyw effaith ar Ddatganiad o'r Cyfrifon 2015/16.

NODYN 5 – BARN ALLWEDDOL WRTH DDEFNYDDIO'R POLISI'AU CYFRIFO

Wrth weithredu'r polisiâu cyfrifo a restrir yn Nodyn 1, mae'r Awdurdod wedi gorfod barnu, gwneud amcangyfrifon a thybiaethau ynghylch trafodion cymhleth, rhai sy'n cynnwys ansicrwydd am ddigwyddiadau i'r dyfodol a symiau'r asedau ac ymrwymadau i'w cario nad yw'n amlwg o ffynonellau eraill.

Mae'r farn, amcangyfrifon a thybiaethau cysylltiol a wnaed wedi eu seilio ar arferion cyfredol priodol, profiad hanesyddol, a ffactorau eraill sy'n cynnwys thybiaethau a thafuniadau hanesyddol a chyfredol, a rhagamcanion i'r dyfodol, asesiadau proffesiynol, tueddiadau cyfredol, a ffactorau lleol a ystyrir yn berthnasol.

Yn y blynyddoedd diwethaf bu peth ansicrwydd am lefelau ariannu grantiau refeniw a chyfalaf i'r dyfodol gan Lywodraeth Cymru. Mae'r mater yma yn rhan bwysig o strategaeth ariannol y Cyngor sy'n cael ei ddiweddarau yn gyson, gyda'r ffactorau a wybyddir ac a ragwelir yn cael ystyriaeth briodol.

Gwneir pob ymdrech i ddod o hyd i, ac i ddefnyddio'r holl wybodaeth berthnasol wrth asesu a phennu'r sefyllfa, sy'n hynod allweddol wrth ystyried materion megis ailbriso, dibrisiant ac amhariad asedau, prisiad yr actiwari o asedau a rhwymedigaethau'r gronfa bensiwn, reserfau a glustnodwyd, darpariaethau ac ymrwymadau dibynnol. Fodd bynnag, gan nad oes modd pennu'r materion hyn i sicrwydd, gall y gwir ganlyniadau amrywio o'r amcangyfrifon. Mae'r amcangyfrifon a thybiaethau gwaelodol yn cael eu hadolygu'n gyson.

NODYN 6 – TYBIAETHAU WEDI EU GWNEUD AM Y DYFODOL A FFYNONELLAU ERAILL O AMCANGYFRIF ANSICR

Mae'r Datganiad o'r Cyfrifon yn cynnwys ffigyrau wedi eu hamcangyfrif yn seiliedig ar dybiaethau wedi eu gwneud gan yr Awdurdod am y dyfodol neu sydd yn ansicr fel arall. Mae'r amcangyfrifon wedi eu seilio ar brofiad hanesyddol, tueddiadau cyfredol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, gan na ellir pennu rhai balansau yn bendant, gall y canlyniadau terfynol fod yn wahanol i'r tybiaethau ac amcangyfrifon.

Mae'r eitemau canlynol ar Fantolen yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2016 yn rhai a ystyrir gyda risg sylweddol (o ran sicrwydd y gwerth a amcangyfrifir) a allai arwain at gywiriadau arwyddocaol yn y flwyddyn ariannol sydd i ddod:

- **Eiddo, Offer a Chyfarpar** - Mae asedau yn cael eu dibrisio dros eu hoes fuddiol yn unol ag arferion safonol cyfrifeg a chysylltiedig. Caiff unrhyw wahaniaeth rhwng y dibrisiant a gwir ddirywiad yr ased ei adlewyrchu ym mhatrymau gwariant y dyfodol. Mae'r hinsawdd economaidd gyfredol yn creu ansicrwydd ymysg cynghorau am eu gallu i gynnal y gwariant angenrheidiol ar gynnal a chadw. Bydd goblygiadau o hyn ar fywyd ased. Mae Tir ac Adeiladau yn cael eu hailbriso o leiaf bob pum mlynedd, ac yn ystod 2015/16 cyflwynwyd rhaglen dreigl ailbriso. Mae angen dod i farn yn aml fel rhan o'r broses asesiad ailbriso ac amhariad. Mae hyn yn arwain at ansicrwydd, a'r angen am dybiaethau ac ymateb yn briodol iddynt. Lle bo angen, bydd unrhyw oblygiadau tymor hir yn cael eu hymgorffori yn ein strategaeth ariannol. Mae gwybodaeth ynglŷn ag Eiddo, Offer a Chyfarpar wedi ei gynnwys yn Nodyn 15.
- **Darpariaethau** - Mae nifer o ddarpariaethau gwahanol, ble mae'r sail unigol wedi cael eu hasesu yn seiliedig ar y wybodaeth ddiweddaraf, yn gynnwysedig yn y cyfrifon. Gweler Nodyn 22 am y manylion, gan gynnwys darpariaeth am eitemau megis Safleoedd Gwastraff, Adolygiad Tâl, a rhai agweddau o ymrwymiadau yswiriant. Nid oes modd cadarnhau cywirdeb y ddarpariaeth hyd nes bod y materion wedi diweddu.
- **Ymrwymiad Pensiwn** - Mae sefyllfa'r Ymrwymiad Pensiwn a adlewyrchir yn y cyfrifon yn seiliedig ar nifer o asesiadau a dyfarniadau cymhleth a phroffiliau amrywiol gan gynnwys y gyfradd ddisgowntio a ddefnyddir, rhagolygon lefelau cyflog, newidiadau mewn oedran ymddeol, cyfradd marwolaethau a'r gyfradd adenillion disgwylidig ar asedau'r gronfa pensiwn, yn unol â'r wybodaeth a ddarparwyd gan Actiwari'r Gronfa Pensiwn. Mae gwybodaeth bellach ar gael yn Nodyn 37 a 38.
- **Amhariad Dyledion Drwg** – Mae lefel o amhariad dyledion drwg wedi ei gynnwys yn y cyfrifon sydd yn seiliedig ar bolisi penodol. Mae lefel yr amhariad yn cael ei adolygu yn rheolaidd er mwyn gallu ymateb i unrhyw newidiadau yn yr hinsawdd economaidd, ac unrhyw addasiad i ymateb i'r sefyllfa yn cael ei weithredu'n briodol yn y cyfrifon. Mae'r ffigwr amhariad dyledion drwg wedi ei gynnwys yn y ffigyrau Dyledwyr Tymor Byr yn Nodyn 18.

NODYN 7 – EITEMAU MATEROL O INCWM A GWARIANT

Mae'r eitemau materol o incwm a gwariant yn cynnwys y canlynol:-

- £81m yn y maes pensiwn ar ailfesuriad o'r asedau buddion diffiniedig net yn y maes pensiwnau, yn unol ag asesiad Actiwari Cronfa Pensiwn Gwynedd (Nodyn 23).
- £9m yn dilyn y gofyniad technegol i ddad-gydnabod asedau tymor hir sydd yn ymwneud â phrydlesau cyllidol (Nodyn 11 a 35).
- Yn dilyn ailbriso rhan o bortffolio tir ac adeiladau'r Cyngor (sydd bellach yn dilyn rhaglen dreigl), gwagedd net o £6m ar ailbriso asedau eiddo, offer a chyfarpar (Nodyn 15 a 23).

NODYN 8 – DIGWYDDIADAU ÔL-FANTOLEN

Nid oes yna unrhyw ddigwyddiadau ôl-fantolen gwybyddus.

NODYN 9 – ADDASIADAU RHWNG SAIL CYFRIFO A SAIL ARIANNU DAN Y RHEOLIADAU

Mae'r nodyn hwn yn manylu ar yr addasiadau a wneir i gyfanswm yr incwm a gwariant cynhwysfawr a gydnabyddir gan yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn yn unol ag ymarferion cyfrifo priodol i'r adnoddau hynny a benodir gan ddarpariaethau statudol yn rhai sydd ar gael i'r Awdurdod i gwrdd â gwariant cyfalaf a refeniw yn y dyfodol.

2015/16	Reserfau Defnyddiadwy			
	Balans Cronfa Gyffredinol £'000	Reserf Derbyniadau Cyfalaf £'000	Grantiau Cyfalaf heb eu defnyddio £'000	Symudiad mewn Reserfau na ellir eu defnyddio £'000
ADDASIADAU RHWNG SAIL CYFRIFO A SAIL ARIANNU DAN Y RHEOLIADAU				
Addasiadau yn bennaf ymwneud â'r Cyfrif Addasu Cyfalaf:				
<u>Gwrthdroi eitemau wedi eu debydu neu gredydu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:</u>				
Dibrisiant ac amhariad asedau tymor hir	(15,910)	0	0	15,910
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau wedi eu defnyddio	16,297	0	1,484	(17,781)
Gwariant refeniw wedi ei ariannu o gyfalaf drwy statud	(4,844)	0	0	4,844
Swm yr asedau tymor hir wedi eu hysgrifennu i ffwrdd wrth waredu, gwerthu neu dad-gydnabyddiaeth fel rhan o'r cynnydd/ golled wrth werthu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(8,945)	0	0	8,945
<u>Ychwanegu eitemau sydd heb eu debydu na chredydu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:</u>				
Darpariaeth refeniw ar gyfer cyllido buddsoddiad cyfalaf gyda chefnogaeth	5,641	0	0	(5,641)
Darpariaeth refeniw ar gyfer cyllido buddsoddiad cyfalaf heb gefnogaeth	1,734	0	0	(1,734)
Gwariant cyfalaf wedi ei godi yn erbyn balansau'r Gronfa Gyffredinol	10,248	0	0	(10,248)
Addasiadau yn ymwneud â'r Reserf Derbyniadau Cyfalaf:				
Trosglwyddo arian o waredu asedau wedi eu credydu fel rhan o elw/colled wrth waredu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(14)	(927)	0	941
Defnyddio'r Reserf Derbyniadau Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	0	1,622	0	(1,622)
Ad-dalu dyled Prifswm	0	(2)	0	2
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol:				
Swm ble mae'r costau ariannu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i'r costau ariannu priodoladwy am y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol	49	0	0	(49)
Addasiadau yn ymwneud â'r Gronfa Bensiwn:				
Gwrthdroi eitemau yn ymwneud â budd-dal ymddeol wedi eu debydu/ credydu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (Nodyn 38)	(30,226)	0	0	30,226
Cyfraniadau pensiwn y Cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sydd yn daladwy yn y flwyddyn	20,047	0	0	(20,047)
Addasiadau yn bennaf ymwneud â'r Cyfrif Absenoldeb Cronedig:				
Gwahaniaeth rhwng taliadau swyddogion sydd wedi ei gynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail croniadau a'r taliadau swyddogion yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	428	0	0	(428)
Cyfanswm Addasiadau	(5,495)	693	1,484	3,318

NODYN 9 – ADDASIADAU RHWNG SAIL CYFRIFO A SAIL ARIANNU DAN Y RHEOLIADAU (parhad)

2014/15	Reserfau Defnyddiadwy			
	Balans Cronfa Gyffredinol £'000	Reserf Derbyniadau Cyfalaf £'000	Grantiau Cyfalaf heb eu defnyddio £'000	Symudiad mewn Reserfau na ellir eu defnyddio £'000
ADDASIADAU RHWNG SAIL CYFRIFO A SAIL ARIANNU DAN Y RHEOLIADAU				
Addasiadau yn bennaf ymwneud â'r Cyfrif Addasu Cyfalaf:				
<u>Gwrthdroi eitemau wedi eu debydu neu gredydu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:</u>				
Dibrisiant ac amhariad asedau tymor hir	(16,564)	0	0	16,564
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau wedi eu defnyddio	13,990	0	1,676	(15,666)
Gwariant refeniw wedi ei ariannu o gyfalaf drwy statud	(4,833)	0	0	4,833
Swm yr asedau tymor hir wedi eu hysgrifennu i ffwrdd wrth waredu neu werthu fel rhan o'r cynnydd/ golled wrth werthu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(229)	0	0	229
<u>Ychwanegu eitemau sydd heb eu debydu na chredydu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:</u>				
Darpariaeth refeniw ar gyfer cyllido buddsoddiad cyfalaf gyda chefnogaeth	5,692	0	0	(5,692)
Darpariaeth refeniw ar gyfer cyllido buddsoddiad cyfalaf heb gefnogaeth	1,454	0	0	(1,454)
Gwariant cyfalaf wedi ei godi yn erbyn balansau'r Gronfa Gyffredinol	6,430	0	0	(6,430)
Addasiadau yn ymwneud â'r Reserf Derbyniadau Cyfalaf:				
Trosglwyddo arian o waredu asedau wedi eu credydu fel rhan o elw/colled wrth waredu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	2	(2,192)	0	2,190
Defnyddio'r Reserf Derbyniadau Cyfalaf i ariannu ad-dalu dyled gwariant cyfalaf newydd	0	1,873	0	(1,873)
Ad-dalu dyled Prifswm	0	(2)	0	2
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol:				
Swm ble mae'r costau ariannu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i'r costau ariannu priodoladwy am y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol	64	0	0	(64)
Addasiadau yn ymwneud â'r Gronfa Bensiwn:				
Gwrthdroi eitemau yn ymwneud â budd-dal ymddeol wedi eu debydu/ credydu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (Nodyn 38)	(26,533)	0	0	26,533
Cyfraniadau pensiwn y Cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sydd yn daladwy yn y flwyddyn	20,198	0	0	(20,198)
Addasiadau yn bennaf ymwneud â'r Cyfrif Absenoldeb Cronedig:				
Gwahaniaeth rhwng taliadau swyddogion sydd wedi ei gynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail croniadau a'r taliadau swyddogion yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(53)	0	0	53
Cyfanswm Addasiadau	(382)	(321)	1,676	(973)

NODYN 10 – TROSGLWYDDIAD I/O GRONFEYDD/ RESERFAU A GLUSTNODWYD

Balansau Ysgolion

Cynrychiolai'r swm yma'r elfen o falansau a ryddhawyd o dan ddatganoli cyllideb yn uniongyrchol i'r ysgolion ond sydd heb eu gwario ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, ac sydd yn ostyngiad net o £159,000 o'i gymharu â'r balans ar 31 Mawrth 2015:

2015/16	Balans	Trosglwyddiadau			Balans
	31 Mawrth 2015 £'000	rhwng cronfeydd £'000	mewn £'000	allan £'000	31 Mawrth 2016 £'000
Balansau Ysgolion	3,496	(1)	794	(952)	3,337
Cyfanswm	3,496	(1)	794	(952)	3,337

NODYN 10 – TROGLWYDDIAD I/O GRONFEYDD/ RESERFAU A GLUSTNODWYD (parhad)

Reserfau a Glustnodwyd

Mae'r nodyn isod yn amlygu'r symiau a neilltuwyd o'r Gronfa Gyffredinol mewn reserfau a glustnodwyd er mwyn darparu cyllid ar gyfer cynlluniau gwario'r dyfodol, a'r symiau hynny a drosglwyddwyd nôl o'r reserfau a glustnodwyd i gwrdd â gwariant y Gronfa Gyffredinol yn 2015/16, gyda gostyngiad net o £2.5m ers sefyllfa 31 Mawrth 2015.

2015/16	Balans		Trosglwyddiadau		Balans
	31		rhwng		31
	Mawrth		cronfeydd		Mawrth
	2015		mewn	allan	2016
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Reserfau Adnewyddu	2,784	(128)	2,881	(3,060)	2,477
Reserfau Cyfalaf	11,010	1,632	632	(3,816)	9,458
Reserfau Yswiriant	2,058	(177)	696	(542)	2,035
Cronfa Gwasanaethau	4,280	(2)	981	(509)	4,750
Cronfa Rhaglen Cydgyfeiriant	798	358	0	(945)	211
Cronfa Costau Diswyddo i Wireddu Arbedion	4,281	0	0	(411)	3,870
Hyfforddiant Canolog	403	0	0	(148)	255
Reserf Canolfan Gyswilt	19	0	0	0	19
Reserfau Gwasanaethau Addysg	1,204	178	231	(619)	994
Reserfau Economi a Chymuned	95	0	17	(45)	67
Reserfau Priffyrdd a Bwrdeistrefol	1,475	(100)	0	(100)	1,275
Reserfau Datblygiadau Gwastraff	150	0	150	(22)	278
Reserfau Ymgynghoriaeth Gwynedd	385	(140)	118	(2)	361
Reserfau Rheoleiddio	758	(495)	655	(108)	810
Cronfa Gweithiau Cynnal Mawr ar Ffyrdd Sirol	120	0	300	0	420
Reserfau Eraill Gofal	266	(57)	22	(64)	167
Cronfa Ffordd Gwynedd	298	0	36	0	334
Cronfa Buddsoddi i Arbed - Prosiect Rheoli Carbon	569	(13)	133	(205)	484
Cronfa Trawsffurfio / Buddsoddi i Arbed	11,371	151	164	(1,918)	9,768
Cronfa Grantiau Refeniw wedi eu hymrwymo	293	0	45	(35)	303
Reserf Tendro Contractau	517	(150)	0	0	367
Cronfa Gwasanaethau Dŵr a Charthffosiaeth Tai	681	0	0	(75)	606
Gwarant Amgylcheddol Tai	480	0	0	0	480
Reserfau Technoleg Gwybodaeth	94	0	271	0	365
Cronfa Rhagbaratoi Cynlluniau Grantiau Ewrop	150	0	0	0	150
Cronfa Diffyg Pensiwn (Cyn-Gyfrif Refeniw Tai)	1,727	(1,727)	0	0	0
Cronfa Cefnogi'r Strategaeth Ariannol	0	1,271	1,509	0	2,780
Cronfa Maes Lles	652	(161)	251	0	742
Cronfa System Dogfennau Electroneg (EDRMS)	192	0	0	(116)	76
Trefniadau Partneriaethu	698	(67)	56	(349)	338
Ymrwymadau yn Berthnasol i'r Gronfa Bensiwn	0	(400)	640	0	240
Cronfa Ad-daliad Treth y Cyngor	0	0	490	0	490
Cronfa Arolygu ac Asesu Pontydd	0	0	150	0	150
Amrywiol Reserfau Eraill	768	28	472	(309)	959
Cyfanswm	48,576	1	10,900	(13,398)	46,079

Nid yw sefyllfa balans terfynol reserfau a glustnodwyd ar 31 Mawrth 2016 yn adlewyrchu'r lefel o ymrwymadau a wnaethpwyd yn eu herbyn. Nodir isod fanylion o brif reserfau penodol y Cyngor.

NODYN 10 – TROSLWYDDIAD I/O GRONFEYDD/ RESERFAU A GLUSTNODWYD (parhad)

- (i) Mae'r Reserf Adnewyddu yn cael ei ddefnyddio gan amrywiol adrannau o'r Cyngor i adnewyddu cerbydau ac offer.
- (ii) Mae'r Reserf Cyfalaf yn cynrychioli adnoddau a ymrwymwyd eisoes i ariannu rhan o Raglen Gyfalaf y Cyngor.
- (iii) Nid yw Cyngor Gwynedd yn yswirio pob risg gydag yswirwyr allanol ond yn hytrach fe sefydlwyd cronfa er mwyn cwrdd â'r gofynion yma'n fewnol. Mae'r balans ar y Reserf Yswiriant hefyd yn cynnwys elfen ar gyfer gofynion yswiriant sy'n berthnasol i'r cyn Cyngor Sir Gwynedd (hyd at 1996) â weinyddir gan Gyngor Gwynedd.
- (iv) Mae'r Gronfa Gwasanaethau yn gronfa sy'n dal llithriadau a thanwariant y mae hawl i adrannau ei gario drosodd o flwyddyn i flwyddyn, cyllidebau penodol a pherthnasol eraill a chyllidebau unwaith ac am byth sy'n ymestyn dros fwy nag un flwyddyn.
- (v) Cronfa Rhaglen Cydgyfeiriant – symiau a neilltuwyd ar gyfer cyfraniad cyfatebol gan y Cyngor mewn perthynas â chynlluniau refeniw a chyfalaf o dan y Rhaglen Cydgyfeiriant.
- (vi) Cronfa Costau Diswyddo i Wireddu Arbedion – darpariaeth ar gyfer ariannu costau diswyddo i wireddu arbedion cyllidol.
- (vii) Hyfforddiant Canolog – perthnasol i ofynion cynlluniau rhaglen hyfforddi gweithwyr y Cyngor.
- (viii) Reserf y Ganolfan Gyswllt - symiau a roddwyd o'r neilltu ar gyfer datblygu'r Ganolfan Gyswllt.
- (ix) Reserfau Gwasanaethau Addysg – yn cynnwys symiau a roddwyd o'r neilltu i allu ymateb yn bennaf i'r problemau ariannol perthnasol hefo gofynion 'Integreiddio', gofynion newidiol 'Anghenion Addysg Arbennig All Sirol', 'Cefnogi Ysgolion' a'r 'Cynllun Benthyciadau i Ysgolion'.
- (x) Mae Reserfau Economi a Chymuned yn cynnwys amrywiol falansau sy'n perthyn i gynlluniau a weithredir ar sail partneriaeth, yn bennaf ble mae'n rhaid cyfrifo balansau'r cynlluniau ar wahân.
- (xi) Mae Reserfau Priffyrdd a Bwrdeistrefol yn bennaf yn cynnwys symiau a roddwyd o'r neilltu i warchod sefyllfaoedd gwariant ac incwm anwastad (equalisation accounts) a gofynion tebygol contractau.
- (xii) Reserfau Datblygiadau Gwastraff – yn cynnwys symiau ar gyfer datblygiadau ac ymrwymadau perthnasol i'r maes gwastraff gan gynnwys ein hymrwymiad i Bartneriaeth Gwastraff Gweddilliol Gogledd Cymru.
- (xiii) Reserfau Ymgynghoriaeth Gwynedd – cynhwysir symiau a roddwyd o'r neilltu i warchod sefyllfaoedd gwariant anwastad efo rhai meysydd gwaith ynghyd â gofynion cyflogaeth ychwanegol posib yn dilyn newidiadau i raglen waith y Gwasanaeth Ymgynghoriaeth.
- (xiv) Reserfau Rheoleiddio - yn cynnwys amrywiol falansau sy'n perthyn i gynlluniau a weithredir ar sail partneriaeth, gofynion yn ymwneud â'r Cynllun Datblygu Unedol, a symiau ar gyfer sefyllfaoedd gwariant anwastad.
- (xv) Cronfa Gweithiau Cynnal Mawr ar Ffyrdd Sirol – i gyfrannu tuag at gost gweithiau cynnal mawr ar ffyrdd sirol.
- (xvi) Reserfau Eraill Gofal – cynnwys symiau a roddwyd o'r neilltu i warchod rhag sefyllfaoedd gwariant anwastad posib o ganlyniad i ofynion contractau.
- (xvii) Cronfa Ffordd Gwynedd - i gynorthwyo'r broses trawsnewid busnes, gwireddu arbedion a chynorthwyo cyflawni nod ac amcanion "Ffordd Gwynedd".
- (xviii) Cronfa Buddsoddi i Arbed – Prosiect Rheoli Carbon – rhannol ariannu rhaglen waith y Prosiect Rheoli Carbon i gyflawni gostyngiad mewn allyriadau carbon ynghyd a chynhyrchu arbedion refeniw ariannol i'r Cyngor.

NODYN 10 – TROSGLWYDDIAD I/O GRONFEYDD/ RESERFAU A GLUSTNODWYD (parhad)

- (xix) Cronfa Trawsffurfio / Buddsoddi i Arbed – ar gyfer newid trefniadau mewnol y Cyngor i fod yn fwy effeithiol ac effeithlon ac ar gyfer buddsoddi mewn gwahanol gynlluniau i wireddu arbedion cyllidol parhaol.
- (xx) Cronfa Grantiau Refeniw wedi eu hymrwymo - cynnwys grantiau refeniw a dderbyniwyd ac a ymrwymwyd ar gyfer defnydd yn y dyfodol.
- (xxi) Reserf Tandro Contractau – ar gyfer ymateb i sefyllfaoedd gwariant anwastad o ganlyniad i'r broses tandro am gontractau.
- (xxii) Cronfa Gwasanaethau Dŵr a Charthffosiaeth Tai - swm a neilltuwyd ar gyfer rhai gofynion yn ymwneud â threfniadau carthffosiaeth, pibellau dwr a gweithfeydd trin carthion ar stadau cyn tai cyngor, na fabwysiadwyd gan Dŵr Cymru.
- (xxiii) Gwarant Amgylcheddol Tai - neilltuwyd ar gyfer ymhlygiadau posib o ganlyniad i roddi gwarant amgylcheddol i Gartrefi Cymunedol Gwynedd, mewn perthynas ag amgylchiadau arbennig a phenodol yn ymwneud â chynlluniau amgylcheddol ar dir stadau cyn tai cyngor.
- (xxiv) Reserfau Technoleg Gwybodaeth - ar gyfer ymateb i ofynion yn y maes technoleg gwybodaeth gan gynnwys cronfa adnewyddu berthnasol ac i allu ymateb i batrymau gwariant anwastad.
- (xxv) Cronfa Rhagbaratoi Cynlluniau Grantiau Ewrop – darpariaeth tuag at gost rhagbaratoi achosion busnes i ddenu ffynonellau ariannu a grantiau Ewrop.
- (xxvi) Cronfa Diffyg Pensiwn (Cyn-Gyfrif Refeniw Tai) - darpariaeth a neilltuwyd er mwyn lleihau'r ymrwymiad pensiwn anochel a etifeddwyd wrth drosglwyddo'r stoc tai (a bellach wedi ei drosglwyddo ar gyfer ariannu gwaith adnewyddu pibellau dwr).
- (xxvii) Cronfa Cefnogi'r Strategaeth Ariannol - cronfa a sefydlwyd i gynorthwyo a chefnogi'r strategaeth ariannol y Cyngor.
- (xxviii) Cronfa Maes Lles - darpariaeth ar gyfer ymdrin â phatrymau anwastad mewn gofynion perthnasol.
- (xxix) Cronfa System Rheoli Dogfennau a Chofnodion Electroneg (EDRMS) - darpariaeth ar gyfer y rhaglen waith perthnasol i brynant, gweithredu a datblygu system rheoli dogfennau a chofnodion electroneg.
- (xxx) Trefniadau Partneriaethu - yn cynnwys symiau a neilltuwyd mewn perthynas â gofynion gwahanol drefniadau partneriaethu a chydweithio.
- (xxxi) Ymrwymadau yn berthnasol i'r Gronfa Bensiwn - ar gyfer gofynion ac ymrwymadau perthnasol i'r dyfodol.
- (xxxii) Cronfa Ad-daliad Treth y Cyngor – darpariaeth gysylltiedig â'r colledion yn deillio o drosglwyddiadau eiddo o Dreth y Cyngor i Drethi Annomestig Cenedlaethol.
- (xxxiii) Cronfa Archwilio ac Asesu Pontydd – ar gyfer datblygu trefn archwilio ac asesu cyflwr pontydd, cwlferi a rhai waliau cynnal.
- (xxxiv) Amrywiol Reserfau Eraill – yn cynnwys symiau a neilltuwyd ar gyfer amrywiol ymrwymadau eraill.

NODYN 11 – GWARIANT GWEITHREDOL ARALL

2014/15		2015/16
£'000		£'000
1,599	Praeseptau Cyngorau Cymuned	1,677
	Lefiau	
11,305	Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru	11,733
5,588	Awdurdod Tân Gogledd Cymru	5,603
1,053	Parc Cenedlaethol Eryri	1,016
68	Byrddau Draenio Lleol	68
18,014		18,420
229	(Enillion)/colledion ar waredu a dad-gydnabod asedau anghyfredol	8,945
19,842	Cyfanswm	29,042

NODYN 12 – INCWM A GWARIANT ARIANNU A BUDDSODDI

2014/15		2015/16
£'000		£'000
6,591	Llog taladwy a thaliadau tebyg	6,400
7,369	Llog net ar yr ymrwymadau (asedau) buddion diffiniedig net	8,013
(474)	Llog derbyniadwy ac incwm tebyg	(370)
13,486	Cyfanswm	14,043

NODYN 13 – TRETH AC INCWM GRANT AMHENODOL

2014/15		Nodyn	2015/16
£'000			£'000
(68,525)	Incwm Y Dreth Cyngor	13a	(71,880)
(38,991)	Trethi Annomestig	13b	(35,646)
(137,255)	Grantiau'r Llywodraeth heb eu clustnodi	32	(133,950)
(11,966)	Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf	32	(13,970)
(256,737)	Cyfanswm		(255,446)

NODYN 13a - Y DRETH CYNGOR

Mae'r Cyngor yn penderfynu ar ei anghenion gwariant am y flwyddyn ac yn ei drosi i Dreth Cyngor Band D drwy ei rannu gyda chyfrifiad o'r nifer eiddo sydd ym mhob band Treth Cyngor a'u datgan yn nhermau nifer cyfatebol ym Mand D (Sylfaen y Dreth Cyngor). Yna, ychwanegir gofynion Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru at y swm yma i sefydlu'r Dreth Cyngor ar gyfer y Sir.

Cyfrifwyd sylfaen y Dreth Cyngor ar gyfer 2015/16 fel a ganlyn:-

CYFRIFIAD SYLFAEN Y DRETH CYNGOR AR GYFER 2015/16			
Band Prisio	Nifer Eiddo Cyfatebol yn dilyn gostyngiadau	Lluosydd Statudol	Nifer cyfatebol Eiddo Band D
A*	9	5/9	4.86
A	7,276	6/9	4,850.54
B	13,277	7/9	10,326.69
C	10,577	8/9	9,401.59
D	9,171	1	9,170.57
E	7,327	11/9	8,955.35
F	3,616	13/9	5,222.75
G	1,167	15/9	1,945.00
H	166	18/9	332.50
I	54	21/9	125.42
Cyfanswm			50,335.27
Sylfaen y Dreth Gyngor ar ôl lwfans colledion casglu			49,831.92

Rhoddir dadansoddiad o'r incwm net, sy'n deillio i'r Cyngor, isod:-

2014/15 £'000		2015/16 £'000
(68,873)	Treth Cyngor a godwyd	(72,323)
348	Llai Darpariaeth dyledion drwg	443
(68,525)		(71,880)

NODYN 13b - TRETHI ANNOMESTIG CENEDLAETHOL

Fe reolir Trethi Annomestig Cenedlaethol ("Treth Busnes") gan y Llywodraeth ond awdurdodau lleol sy'n gyfrifol am ei gasglu a'i dalu i gronfa ganolog a weinyddir gan Lywodraeth Cymru. Maent hwythau wedyn yn dosrannu symiau o'r gronfa yma i Awdurdodau Lleol ar sail poblogaeth.

NODYN 13b - TRETHI ANNOMESTIG CENEDLAETHOL (parhad)

Mae'r Llywodraeth yn pennu swm y Dreth Annomestig Genedlaethol am y flwyddyn (48.2c yn 2015/16) a luosir gyda gwerth trethiannol yr eiddo. Yn amodol ar effaith trefniadau dros dro a rhai gostyngiadau eraill, dyma fydd y swm a delir gan y trethdalwr.

Ar ddiwedd y flwyddyn ariannol 2015/16 roedd yna 7,437 eiddo ar y rhestr brisio leol yng Ngwynedd, yn cynrychioli gwerth trethiannol o £100,683,234.

Rhoddir isod ddadansoddiad o'r incwm net cronedig i'r Cyngor o'r Trethi Annomestig:-

2014/15		2015/16
£'000		£'000
(35,186)	Trethi Annomestig a godwyd	(37,136)
368	Lwfans Costau Casglu	375
443	Darpariaeth Dyledion Drwg	289
34,375	Swm a dalwyd i'r Gronfa Genedlaethol	36,472
0		0
(38,991)	Derbyniadau o'r Gronfa Genedlaethol	(35,646)
(38,991)	Incwm net o'r Trethi Annomestig	(35,646)

NODYN 14 – CYFRIF INCWM A GWARIANT RHEOLAETH ADEILADAU

Mae'r gwariant ac incwm ar y cyfrif yma yn perthyn i'r gwaith rheoliadau adeiladau ar wirio a goruchwylio ac yn cynnwys ystyried unrhyw achos gorfodaeth ond nid y gwaith o roi rhybuddion statudol o dan y Ddeddf Adeiladu 1984.

Disgwylir i'r cyfrif adennill y costau dros raglen dreigl tair blynedd, ac mae'r gofynion yn cael eu hadolygu yn flynyddol. Bu elw bychan yn 2015/16 a gweler fod elw cronedig dros gyfnod o dair blynedd.

2015/16	£'000
Cyfanswm incwm ffioedd a dderbyniwyd (ac eithrio TAW)	(463)
Cyfanswm gwariant	461
(Gwarged)/Diffyg ar gyfer 2015/16	(2)
(Gwarged)/Diffyg ar gyfer 2014/15	(2)
(Gwarged)/Diffyg ar gyfer 2013/14	1
(Gwarged)/Diffyg ar gyfer y tair blynedd diwethaf	(3)

NODYN 15 – EIDDO, OFFER A CHYFARPAR

Symudiadau ar Falansau

Symudiadau yn 2015/16:

	Tir ac Adeiladau £'000	is adeiladwaith £'000	Cerbydau, Offer a Chyfarpar £'000	Asedau Cymunedol £'000	Asedau Gweddilliol £'000	Asedau heb eu cwbllhau £'000	Cyfanswm Eiddo, Offer a Chyfarpar £'000
Gwerth							
Balans ar 1.04.15	265,717	182,294	34,926	1,036	2,731	17,161	503,865
Ychwanegiadau	9,844	2,830	4,658	37	17	13,408	30,794
Gwerthiannau	(9,636)	0	(1,189)	0	(48)	0	(10,873)
Trosglwyddiadau	11,244	8,626	0	0	0	(20,218)	(348)
Ailbriso - i'r Reserf Ailbriso	(5,344)	0	0	0	(89)	0	(5,433)
Ailbriso - i'r Gwasanaethau	196	0	0	0	(30)	0	166
Balans ar 31.03.16	272,021	193,750	38,395	1,073	2,581	10,351	518,171
Dibrisiant							
Balans ar 1.04.15	5,409	29,456	18,565	8	21	0	53,459
Dibrisiant yn y flwyddyn	4,340	4,536	3,331	1	0	0	12,208
Gwerthiannau	(51)	0	(1,160)	0	0	0	(1,211)
Trosglwyddiadau	(13)	0	0	0	0	0	(13)
Ailbriso	(5,630)	0	0	0	(20)	0	(5,650)
Balans ar 31.03.16	4,055	33,992	20,736	9	1	0	58,793
Amhariad							
Balans ar 1.04.15	34,862	63	68	230	66	20	35,309
Amhariad yn y flwyddyn - i'r Reserf Ailbriso	3,274	0	0	0	9	0	3,283
Amhariad yn y flwyddyn - i'r Gwasanaethau	3,442	0	0	0	8	0	3,450
Gwerthiannau	(257)	0	0	0	(18)	0	(275)
Trosglwyddiadau	19	0	0	0	0	(20)	(1)
Ailbriso	(9,208)	0	0	0	(2)	0	(9,210)
Balans ar 31.03.16	32,132	63	68	230	63	0	32,556
Gwerth Net	235,834	159,695	17,591	834	2,517	10,351	426,822
31 Mawrth 2016							
Gwerth Net	225,446	152,775	16,293	798	2,644	17,141	415,097
31 Mawrth 2015							

NODYN 15 – EIDDO, OFFER A CHYFARPAR (parhad)

Symudiadau Cymharol yn 2014/15:

	Tir ac Adeiladau £'000	is adeiladwaith £'000	Cerbydau, Offer a Chyfarpar £'000	Asedau Cymunedol £'000	Asedau Gweddilliol £'000	Asedau heb eu cwbilhau £'000	Cyfanswm Eiddo, Offer a Chyfarpar £'000
Gwerth							
Balans ar 1.04.14	277,132	175,157	37,046	995	2,624	12,516	505,470
Ychwanegiadau	6,963	7,137	4,428	35	4	9,293	27,860
Gwerthiannau	(919)	0	(6,548)	0	(101)	0	(7,568)
Trosglwyddiadau	4,609	0	0	0	(182)	(4,648)	(221)
Ailbriso - i'r Reserf Ailbriso	(20,382)	0	0	6	302	0	(20,074)
Ailbriso - i'r Gwasanaethau	(1,686)	0	0	0	84	0	(1,602)
Balans ar 31.03.15	265,717	182,294	34,926	1,036	2,731	17,161	503,865
Dibrisiant							
Balans ar 1.04.14	15,236	24,901	21,922	7	35	2	62,103
Dibrisiant yn y flwyddyn	4,516	4,555	3,050	1	24	0	12,146
Gwerthiannau	(36)	0	(6,407)	0	(3)	0	(6,446)
Trosglwyddiadau	(2)	0	0	0	(23)	(2)	(27)
Ailbriso	(14,305)	0	0	0	(12)	0	(14,317)
Balans ar 31.03.15	5,409	29,456	18,565	8	21	0	53,459
Amhariad							
Balans ar 1.04.14	61,536	63	80	230	63	0	61,972
Amhariad yn y flwyddyn - i'r Reserf Ailbriso	3,705	0	0	0	2	0	3,707
Amhariad yn y flwyddyn - i'r Gwasanaethau	2,822	0	0	0	2	0	2,824
Gwerthiannau	(197)	0	(12)	0	(1)	0	(210)
Trosglwyddiadau	(20)	0	0	0	0	20	0
Ailbriso	(32,984)	0	0	0	0	0	(32,984)
Balans ar 31.03.15	34,862	63	68	230	66	20	35,309
Gwerth Net	225,446	152,775	16,293	798	2,644	17,141	415,097
31 Mawrth 2015							
Gwerth Net	200,360	150,193	15,044	758	2,526	12,514	381,395
31 Mawrth 2014							

NODYN 15 – EIDDO, OFFER A CHYFARPAR (parhad)

Prisiwyd eiddo gweithredol y Cyngor gan Reolwr Eiddo Corfforaethol (M.R.I.C.S) Cyngor Gwynedd yn llawn ar 1 Ebrill 2014 yn unol â'r polisiau a nodwyd yn rhan 1.17 o Nodyn 1 o'r Polisiau Cyfrifo. Ymhellach nodir fod yr Awdurdod wedi sefydlu rhaglen dreigl ar gyfer ailbriso gwahanol gategorïau o'r asedau yma yn flynyddol. Gweler y nodyn hwn hefyd ar gyfer sail dibrisio'r gwahanol gategorïau o asedau.

Defnyddir 14 Ysgol Eglwysig gan y gwasanaeth addysg sydd heb eu cynnwys yn y tabl uchod oherwydd nad ydynt yn eiddo i'r Cyngor. Mae'r Cyngor yn gyfrifol am gynnal a chadw'r adeiladau yma ond nid yw'r symiau yn sylweddol. Er gwybodaeth, mae'r Ysgol Cae Top newydd ym Mangor yn cael ei ystyried ar hyn o bryd fel ased y Cyngor yn ein cyfrifon, ac nid fel ysgol eglwysig. Mae statws cyfreithiol yr ased yn destun adolygiad cyfreithiol a all effeithio'r driniaeth yn y cyfrifon yn y dyfodol.

Dangosir y ffyrdd o gyllido'r asedau a brynwyd yn ystod y flwyddyn gyda'r wybodaeth ar wariant cyfalaf yn yr adroddiad naratif.

Mae gwerth perthnasol Pont Briwet bellach wedi ei drosglwyddo o 'Asedau heb eu cwblhau' i 'is adeiladwaith' gan fod yr ased yn weithredol. Cyfran Cyngor Gwynedd yn unig o gostau adeiladu'r prosiect a adlewyrchir yma (yn seiliedig ar raniad amcangyfrifol o elfennau ffordd a rheilffordd y prosiect. Mae'r rhaniad hwn yn 41% elfen ffyrdd (cyfanswm o £8.63m) a 59% elfen rheilffordd).

Ymrwymïadau Cyfalaf

Roedd yr ymrwymïadau o sylwedd ar gytundebau cyfalaf ar 31 Mawrth 2016 fel a ganlyn:

	Swm	Taliadau	Balans
	£'000	hyd yma	£'000
		£'000	
Ysgol Newydd Hafod Lon	11,650	7,160	4,490
Ysgol Newydd Glan Cegin	4,439	199	4,240
Ysgol Ieuan Gwynedd, Rhydymain - estyniad ac addasiadau	541	307	234

NODYN 16 – EIDDO BUDDSODDI

Mae'r eitemau canlynol o incwm a chostau wedi eu cymryd i ystyriaeth yn y llinell Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:

	2014/15 £'000	2015/16 £'000
Incwm rhent o eiddo buddsoddi	6	26
Enillion/(colledion) net	6	26

Nid oes cyfyngiadau ar allu'r Awdurdod i adnabod gwerth ei eiddo buddsoddi, nac ychwaith ar hawl yr Awdurdod i'r incwm a'r elw sy'n deillio o'r gwerthiant. Nid oes gan yr Awdurdod unrhyw ymrwymiad cytundebol i brynu, adeiladu na datblygu eiddo buddsoddi na'i atgyweirio, cynnal na'i wella.

Mae'r tabl isod yn crynhoi'r symudiad yng ngwerth teg yr eiddo buddsoddi yn ystod y flwyddyn:

	2014/15 £'000	2015/16 £'000
Balans 1 Ebrill	100	247
Elw/(colled) net o addasiadau gwerth teg	16	0
<u>Trosglwyddiadau:</u>		
i/(o) Eiddo, Offer a Chyfarpar	131	0
Balans 31 Mawrth	247	247

NODYN 17 – OFFERYNNAU ARIANNOL

(a) Offerynnau Ariannol - Dosbarthiadau

Diffinnir offeryn ariannol fel unrhyw gytundeb sydd yn creu ased ariannol mewn un endid ac ymrwymiad ariannol neu offeryn ecwiti mewn endid arall. Nid yw trafodion nad ydynt yn cael eu cyfnewid, megis rhai sy'n ymwneud â threthi a grantiau'r llywodraeth, yn gyfystyr ag offerynnau ariannol.

Ymrwymadau Ariannol

Mae ymrwymiad ariannol yn ddyletswydd i drosglwyddo buddion economaidd a reolir gan y Cyngor, a all gynrychioli dyletswydd gytundebol i gyflwyno arian parod neu asedau ariannol, neu ddyletswydd i gyfnewid ymrwymadau ac asedau ariannol gydag endid arall sydd o bosib yn affafriol i'r Cyngor.

Mae ymrwymadau ariannol y Cyngor nad ydynt yn ddeilliadol yn ystod y flwyddyn yn cael eu mesur ar gost wedi'i amorteiddio, ac yn cynnwys:

- benthyciadau tymor hir gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLB) a benthycwyr masnachol
- cytundebau Menter Cyllid Preifat (PFI) a fanylir yn Nodyn 41
- gorddrafft gyda Banc Barclays ccc
- taliadau masnach am nwyddau a gwasanaethau a dderbyniwyd

Asedau Ariannol

Mae ased ariannol yn golygu hawl i fuddion economaidd yn y dyfodol a reolir gan y Cyngor. Fe'i cynrychiolir gan arian parod neu offerynnau eraill neu hawl cytundebol i dderbyn arian parod neu ased ariannol arall. Mae'r asedau ariannol a ddaliwyd gan y Cyngor yn ystod y flwyddyn yn cael eu rhannu i'r tri dosbarth a ganlyn:

Benthyciadau a derbyniadau (asedau ariannol â thaliadau sefydlog neu benodedig, sydd heb eu rhestru mewn marchnad weithredol) yn cynnwys:

NODYN 17 – OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

- arian parod
- cyfrifon banc
- adneuon cyfnod penodol gyda banciau a chymdeithasau adeiladu
- benthyciadau i awdurdodau lleol eraill
- derbyniadau masnach am nwyddau a gwasanaethau a gyflenwyd

Asedau ariannol sydd ar gael i'w gwerthu (sydd wedi'u rhestru ar farchnad weithredol), sy'n cynnwys:

- cronfeydd marchnadoedd ariannol a chynlluniau buddsoddi cyfunol eraill
- tystysgrifau adneuon a ddyroddi'r gan fanciau a chymdeithasau adeiladu
- bondiau a ddyroddir gan fanciau amlochrog a chwmnïau yn y DU

Asedau a ddelir ar werth teg drwy elw a cholled, yn cynnwys:

- buddsoddiad ecwiti mewn cwmni gwastraff lleol

(b) Offerynnau Ariannol – Balansau

Mae'r ymrwymïadau ariannol a ddatgelir yn y Fantolen yn cael eu dadansoddi yn unol â'r categorïau a ganlyn:

Ymrwymïadau Ariannol	Tymor Hir		Tymor Byr	
	31 Mawrth 2015 £'000	31 Mawrth 2016 £'000	31 Mawrth 2015 £'000	31 Mawrth 2016 £'000
Benthyciadau ar gost wedi'i amorteiddio:				
Prifswm a fenthycwyd	111,108	110,676	214	2,060
Llog cronedig	0	0	690	697
Cyfanswm Benthyciadau	111,108	110,676	904	2,757
Benthyciadau ar gost wedi'i amorteiddio:				
Gorddrafft banc	0	0	21,397	39,430
Cyfanswm Arian a Ordynnwyd	0	0	21,397	39,430
Ymrwymïadau ar gost wedi'i amorteiddio:				
Dyledion Masnachol	49	0	0	0
Prydlesau Cyllidol	2,253	2,127	0	0
Cyfanswm Ymrwymïadau Tymor Hir	2,302	2,127	0	0
Ymrwymïadau ar gost wedi'i amorteiddio:				
Dyledion Masnachol	0	0	64,565	53,722
Prydlesau Cyllidol	0	0	119	126
Cynhwyswyd o fewn Credydwyr*	0	0	64,684	53,848
Cyfanswm yr Ymrwymïadau Ariannol	113,410	112,803	86,985	96,035

* Mae llinell credydwyr tymor byr ar y Fantolen yn cynnwys £838,000 (£1,669,000 ar 31 Mawrth 2015) o gredydwyr (Nodyn 21) nad ydynt yn cyfateb i'r diffiniad o ymrwymïad ariannol.

NODYN 17 – OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

Mae'r asedau ariannol a ddatgelir yn y Fantolen yn cael eu dadansoddi yn unol â'r categorïau a ganlyn:

Asedau Ariannol	Tymor Hir		Tymor Byr	
	31 Mawrth	31 Mawrth	31 Mawrth	31 Mawrth
	2015	2016	2015	2016
	£'000	£'000	£'000	£'000
Benthyciadau a Derbyniadau:				
Prifswm ar gost wedi'i amorteiddio	17	17	37,002	50,000
Llog cronedig	0	0	234	55
Buddsoddiadau ar gael i'w gwerthu:				
Prifswm ar gost wedi'i amorteiddio	1,173	2,324	0	0
Cyfanswm Buddsoddiadau	1,190	2,341	37,236	50,055
Benthyciadau a Derbyniadau:				
Arian	0	0	60	59
Cyferwerthoedd arian ar gost wedi'i amorteiddio	0	0	18,420	14,132
Cyfanswm Arian a Chyferwerthoedd Arian	0	0	18,480	14,191
Benthyciadau a Derbyniadau:				
Derbyniadau Masnachol	4,862	4,301	18,161	17,960
Cynhwyswyd o fewn Dyledwyr*	4,862	4,301	18,161	17,960
Cyfanswm Asedau Ariannol	6,052	6,642	73,877	82,206

* Mae llinell tymor byr dyledwyr ar y Fantolen yn cynnwys £14,565,000 (£24,196,000 ar 31 Mawrth 2015) o ddyledwyr (Nodyn 18) nad ydynt yn cwrdd â'r diffiniad o ased ariannol.

Benthyciadau Meddal Materol

Mae gan Awdurdodau Lleol yr hawl i roi benthyciadau am resymau polisi yn hytrach na fel offerynnau ariannol, ac fe all y benthyciadau yma fod yn ddi-log neu ar gyfraddau is na chyfraddau cyffredinol y farchnad. Pan mae benthyciadau yn cael eu dyroddi ar gyfradd is na chyfradd y farchnad maent yn cael eu hadnabod fel "Benthyciadau Meddal".

Mae gwerth teg y benthyciadau meddal yma yn llai na chyfanswm yr arian a fenthycwyd. Mae gwerth teg benthyciad, sy'n cael ei roi yn ddi-log neu ar gyfradd is na chyfradd gyffredinol y farchnad, yn cael ei amcangyfrif fel gwerth presennol holl dderbyniadau arian y dyfodol wedi ei ddisgowntio yn defnyddio cyfradd llog y farchnad gyffredinol ar gyfer offeryn cyffelyb. Mae'r gwahaniaeth rhwng y swm a fenthycir a gwerth teg y benthyciad yn cael ei gynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant. Mae Côt Ymarfer 2015/16 yn gosod gofynion cyfrifeg a datgeliad penodol ar gyfer benthyciadau meddal. Yn ystod 2015/16 fe adnabu Cyngor Gwynedd y "benthyciadau meddal" canlynol:

- Taliadau Gohiriedig am daliadau sy'n ddyledus gan bobl mewn gofal (cyfanswm yn ddyledus ar 31.03.16 £2,623,033)
- Benthyciadau Ceir a Beic i weithwyr (cyfanswm yn ddyledus ar 31.03.16 £892,905)

Daethpwyd i benderfyniad nad yw'r ychydig o "fenthyciadau meddal" sydd gan y Cyngor yn ymofyn datgeliad ar wahân gan eu bod yn de-minimis.

NODYN 17 – OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

Gwrthbwysu Asedau ac Ymrwymadau Ariannol

Mae asedau ac ymrwymadau ariannol yn cael eu gosod yn erbyn ei gilydd ble mae gan y Cyngor hawl gorfodol cyfreithiol i wrthbwysu ac yn bwriadu setlo ar sail net, neu i wireddu'r asedau a setlo'r ymrwymiad yn gydamserol. Mae'r tabl isod yn dangos yr offerynnau hynny sydd wedi cael eu gosod yn erbyn ei gilydd ar Y Fantolen. Nid oedd gan y Cyngor unrhyw asedau nac ymrwymadau ariannol eraill oedd yn destun i drefniant gorfodol neu drefniant tebyg.

	2014/15			2015/16		
	Asedau gros (ymrwymadau)	(Ymrwymadau) asedau wedi eu gwrthbwysu	Sefyllfa net ar Y Fantolen	Asedau gros (ymrwymadau)	(Ymrwymia- dau) asedau wedi eu gwrthbwysu	Sefyllfa net ar Y Fantolen
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cyfrifon banc mewn credyd	3,119	(3,119)	0	0	0	0
Cyfanswm Asedau Ariannol	3,119	(3,119)	0	0	0	0
Gorddrafft banc	(24,516)	3,119	(21,397)	(39,430)	0	(39,430)
Cyfanswm Ymrwymadau Ariannol	(24,516)	3,119	(21,397)	(39,430)	0	(39,430)

(c) Offerynnau Ariannol – Enillion a Cholledion

Mae'r enillion a cholledion a nodir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr mewn perthynas â'r offerynnau ariannol yn cynnwys yr eitemau a ganlyn:

	Ymrwymadau Ariannol	Asedau Ariannol	
	Costau'r ymrwymadau wedi'u hamorteiddio	Benthyciadau a Derbyniadau	Cyfanswm 2015/16
	£'000	£'000	£'000
Costau Llog	6,535	0	6,535
Llog taladwy a ffioedd tebyg	6,535	0	6,535
Incwm y llog	0	(370)	(370)
Incwm y llog a'r buddsoddiad	0	(370)	(370)
(Enillion)/colledion net y flwyddyn	6,535	(370)	6,165

(d) Offerynnau Ariannol – Gwerthoedd Teg

Mae asedau ariannol a ddynodir fel benthyciadau a derbyniadau a'r holl ymrwymadau ariannol nad ydynt yn ddeilliadol yn cael eu prasio yn y Fantolen ar sail cost wedi'i hamorteiddio. Amcangyfrifwyd eu gwerthoedd teg drwy gyfrifo gwerth net presennol y llif arian oedd yn weddill o dan y cytundeb ar 31 Mawrth 2016, gan ddefnyddio'r rhagdybiaethau canlynol:

NODYN 17 – OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

- mae benthyciadau'r PWLB wedi'u disgowntio ar y cyfraddau llog a gyhoeddwyd ar gyfer benthyciadau newydd gyda'r un cyfnod ad-dalu a drefnwyd ar 31 Mawrth.
- mae benthyciadau a buddsoddiadau tymor hir eraill wedi'u disgowntio ar gyfraddau'r farchnad ar gyfer offerynnau cyffelyb sydd â chyfnod ad-dalu cyffelyb ar 31 Mawrth.
- ni chydabyddir ad-daliadau cynnar nac amhariadau.
- rhagdybir bod gwerth teg offerynnau tymor byr, gan gynnwys dyledion a derbyniadau masnachol, yn cyfateb yn agos i'r swm cario.
- yn achos ymrwymadau a ohirwyd (megis prydlesau ariannol) mae'r Awdurdod yn tybio bod y swm cario yn amcangyfrif rhesymol o'r gwerth teg.

	Gwerth i'w gario 31 Mawrth 2015 £'000	Gwerth teg 31 Mawrth 2015 £'000	Gwerth i'w gario 31 Mawrth 2016 £'000	Gwerth teg 31 Mawrth 2016 £'000
Ymrwymadau Ariannol:				
Benthyciadau	(112,012)	(166,103)	(113,434)	(170,173)
Prydlesau cyllidol	(2,372)	(2,372)	(2,127)	(2,127)
Dyledion Masnachol	(64,565)	(64,565)	(53,722)	(53,722)
Cyfanswm Ymrwymadau Ariannol	(178,949)	(233,040)	(169,283)	(226,022)
Asedau Ariannol:				
Buddsoddiadau tymor hir	1,190	1,190	2,341	2,341
Buddsoddiadau tymor byr	37,002	37,227	50,000	50,055
Derbyniadau Masnachol	18,161	18,161	17,960	17,960
Cyfanswm Asedau Ariannol	56,353	56,578	70,301	70,356

Mae gwerth teg yr ymrwymadau tymor hir yn uwch na'r swm cario gan fod portffolio benthyciadau'r Awdurdod yn cynnwys nifer o fenthyciadau sydd â chyfradd llog taladwy sy'n uwch na'r cyfraddau llog sydd ar gael ar gyfer benthyciadau cyffelyb ar ddyddiad y Fantolen.

Roedd mwyafrif o bortffolio buddsoddi'r Cyngor ar ddyddiad y Fantolen yn adneuo cyfnod penodol gyda Banciau a Chymdeithasau Adeiladu, ac adneuo cyfrifon ar alw/ar rybudd. Roedd dyddiad aeddfedu'r buddsoddiadau hyn oll o fewn cyfnod o 12 mis i ddyddiad y Fantolen. Mae gan y Cyngor ddau fuddsoddiad wedi ei warantu efo dyddiad hirach sy'n aeddfedu yn 2018.

(e) Offerynnau Ariannol - Risgiau

Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu Côt Ymarfer ar Reolaeth y Trysorlys (ac addasiadau dilynol) CIPFA ac yn cydymffurfio â'r *Prudential Code for Capital Finance in Local Authorities* (diwygwyd y ddau yn Nhachwedd 2011).

Fel rhan o fabwysiadu'r Côt Rheolaeth y Trysorlys, mae'r Cyngor yn cymeradwyo Strategaeth Rheolaeth y Trysorlys cyn i bob blwyddyn ariannol newydd gychwyn. Mae'r Strategaeth yn amlinellu'r paramedrau ar gyfer rheoli'r risgiau sy'n gysylltiedig ag Offerynnau Ariannol. Mae'r Cyngor hefyd yn cynhyrchu Ymarferion Rheolaeth y Trysorlys sy'n manylu ar y trefniadau ymarferol i'w dilyn i reoli'r risgiau hynny.

Mae'r Strategaeth Rheolaeth y Trysorlys yn cynnwys Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol yn unol ag Arweiniad Buddsoddi Llywodraeth Cymru ar gyfer awdurdodau lleol. Pwysleisia'r Arweiniad hwn y dylid rhoi blaenoriaeth i sicrwydd a hylifedd, yn hytrach na chynnyrch. Mae Strategaeth Trysorlys y Cyngor, ynghyd â'i Ymarferion Rheolaeth y Trysorlys yn seiliedig ar chwilio am y gyfradd adennill uchaf posib sy'n gyson â'r lefelau priodol o sicrwydd a hylifedd.

Mae hyn yn cynnwys y prif risgiau a ganlyn:

- *Risg Credyd*: Y posibilrwydd y bydd un parti mewn offeryn ariannol yn methu â chyflawni ei ymrwymadau cytundebol, gan beri colled i'r Cyngor.

NODYN 17 – OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

- *Risg Hylifedd:* Y posibilrwydd na fydd y Cyngor yn gallu codi digon o arian i ddiwallu'r ymrwymiad ariannol ar amser.
- *Risg y Farchnad:* Y posibilrwydd o golled ariannol oherwydd newidiadau i'r cyfraddau llog, prisiau'r farchnad ac ati.

Risg Credyd: Buddsoddiadau

Mae'r Cyngor yn rheoli risg credyd drwy sicrhau bod ei holl fuddsoddiadau'n cael eu gwneud gyda sefydliadau sydd ag ansawdd credyd uchel, fel y nodir yn Strategaeth Rheolaeth y Trysorlys. Yn ystod 2015/16 mae'r rhain yn cynnwys endidau masnachol gydag isafswm statws credyd hirdymor o A-, Llywodraeth y DU ac awdurdodau lleol eraill heb statws credyd y mae'r Cyngor wedi derbyn cyngor buddsoddi annibynnol arnynt. Gan gydnabod nad yw credyd-raddio bob amser yn medru rhagweld diffygdlu, mae'r Cyngor hefyd yn ystyried mesurau eraill gan gynnwys cyfnewid diffygdlu credyd a phrisiau ecwiti wrth ddewis sefydliadau masnachol ar gyfer buddsoddi.

Yn ystod 2015/16 gosodwyd uchafswm o 5% o swm yr holl bortffolio y gellid ei fuddsoddi gyda gwrth barti unigol (wedi ei ostwng i £1m ar gyfer rhai cymdeithasau adeiladau). Mae'r Cyngor hefyd wedi gosod uchafswm cyfanswm buddsoddiad grŵp o 5% ar gyfer sefydliadau sy'n rhan o'r un grŵp bancio. Ni ellir buddsoddi mwy na chyfanswm o £40m am gyfnod hwy na blwyddyn.

Ni ellir cynnig asesiad cyffredinol o ba mor agored yw'r Cyngor i risg credyd mewn perthynas â'i fuddsoddiadau o £50m gyda banciau a chymdeithasau adeiladu, gan fod y risg o unrhyw sefydliad yn methu talu'r llog neu ad-dalu'r prif swm yn benodol i bob sefydliad unigol. Dengys profiad diweddar mai prin iawn yw'r achosion pan fo endidau o'r fath yn methu cyflawni'u hymrwymadau. Mae'r risg o fethu adfer arian yn perthyn i holl adneuo'n y Cyngor, ond ar 31^{ain} Mawrth 2016 nid oedd unrhyw dystiolaeth y byddai'r risg yn debygol o gael ei wireddu.

Yn ystod 2008/09, roedd y Cyngor wedi adneuo £4m gyda Heritable Bank, banc wedi'i gofrestru yn y DU dan Gyfraith yr Alban. Rhoddwyd y cwmni yn nwylo'r gweinyddwyr ar 7 Hydref 2008. Derbyniodd y Cyngor ddychweliad o £3,938,407, sef 98% gan y gweinyddwyr hyd at 31 Mawrth 2016. Mae'r weinyddiaeth yn parhau, ond disgwylir i'r holl swm gael ei adennill maes o law.

Nid yw'r Cyngor yn dal gwarant gyfochrog yn erbyn unrhyw fuddsoddiadau.

Mae ansawdd credyd uwch i £2.184m o fuddsoddiadau'r Cyngor gan mai bondiau wedi eu gwarantu ydynt sydd gyda phwl o asedau yn diogelu'r bond petai'r dyroddwr yn methu. Mae'r warant gyfatebol yma yn lleihau'r debygoliaeth i'r Cyngor dioddef colled credyd ar y buddsoddiadau hyn.

Ceir crynodeb yn y tablau isod o werth risg credyd portffolio buddsoddi'r Cyngor fesul cyfradd credyd:

Cyfradd Credyd	Tymor Byr	
	31 Mawrth 2015	31 Mawrth 2016
	£'000	£'000
AAA	0	0
AA+	0	0
AA	0	0
AA-	22,485	11,000
A+	7,000	4,000
A	24,937	18,000
A-	0	1,000
Unrated	1,000	16,000
Cyfanswm Buddsoddiadau	55,422	50,000

NODYN 17 – OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

Cyfradd Credyd	Tymor Hir	
	31 Mawrth 2015	31 Mawrth 2016
	£'000	£'000
AAA	0	2,272
AA+	0	0
AA	0	0
AA-	0	0
A+	0	0
A	0	0
A-	1,121	0
Unrated	0	0
Cyfanswm Buddsoddiadau	1,121	2,272

Derbyniadau Masnachol

Mae gan y Cyngor nifer o ddyledwyr tymor hir gan gynnwys benthyciadau ceir i weithwyr a morgeisi i aelodau'r cyhoedd. Ystyrir y benthyciadau ceir fel risg isel oherwydd y gallu i ddiwynnu'r ad-daliadau o gyflogau'r gweithwyr, trefniadau trosglwyddo cytbwys gydag awdurdodau lleol eraill parthed unrhyw weithwyr sy'n trosglwyddo gyda benthyciad ceir yn ddyledus, trefniadau penodol ar gyfer methdalwyr a threfniadau adennill dyled arferol ar gyfer unrhyw weithwyr sydd yn gadael cyflogaeth llywodraeth leol. Mae'r morgeisi yn risg isel oherwydd bod y Cyngor yn dal arwystl cyntaf dros yr eiddo a forgeisiwyd.

Mae'r Cyngor wedi lansio Cronfa Benthyciadau Busnes i fusnesau bychan a chanolig o ran maint yng Ngwynedd. Mae'r cyfraddau llog a gyfyd ar fenthyciadau o'r fath yn gyfesur â'r risg credyd uwch sy'n ymglymedig â'r math yma o fenthyciadau.

Risg Hylifedd

Mae gan y Cyngor fynediad parod i fenthyciadau ar gyfraddau ffafriol o'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus ac awdurdodau lleol eraill, ac ar gyfraddau uwch gan fanciau a chymdeithasau adeiladu. Nid oes unrhyw risg ymddangosiadol y bydd y Cyngor yn methu codi cyllid i gwrdd â'i ymrwymadau. Er hyn, mae risg y bydd yn rhaid i'r Cyngor adnewyddu cyfran sylweddol o'i fenthyciadau ar adeg lle mae'r cyfraddau llog yn anffafriol. Rheolir y risg hwn drwy gynnal amrediad o fenthyciadau gyda chyfraddau sefydlog a sicrhau nad yw mwy na 25% o fenthyciadau'r Cyngor yn aeddfedu mewn unrhyw un flwyddyn ariannol.

Mae'r tabl a ganlyn yn rhoi dadansoddiad o aeddfedrwydd gwerth enwol dyled y Cyngor:

Amser tan aeddfedrwydd (blynyddoedd)	31 Mawrth 2015	31 Mawrth 2016
	£'000	£'000
Llai na blwyddyn	214	2,018
Dros 1 ond dim dros 2	1,981	2,550
Dros 2 ond dim dros 5	4,657	3,600
Dros 5 ond dim dros 10	11,451	13,829
Dros 10 ond dim dros 20	34,003	30,313
Dros 20 ond dim dros 30	15,464	15,464
Dros 30 ond dim dros 40	0	1,768
Dros 40	27,352	25,585
Dyddiad ansicr*	16,200	16,200
Cyfanswm	111,322	111,327

* Mae gan y Cyngor £16.2m o fenthyciadau "Lender's option, borrower's option" (LOBO) lle bo'r opsiwn gan y benthyciwr i gynnig codiad yn y gyfradd a delir; bydd gan y Cyngor hawl wedyn i dderbyn y gyfradd newydd neu ad-dalu'r benthyciad heb gosb. Oherwydd y cyfraddau llog isel cyfredol, er nad yw'n debygol y bydd y benthyciwr yn ymarfer ei opsiwn, os yw hyn yn digwydd, mae'n debygol y byddai'r Cyngor yn adalu'r benthyciadau hyn. Mae'r dyddiad aeddfedrwydd felly yn ansicr.

NODYN 17 – OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

Risg y Farchnad : Risg Cyfraddau Llog

Mae'r Cyngor yn agored i risgiau sy'n codi o symudiadau yn y cyfraddau llog ar ei fenthyciadau a buddsoddiadau. Mae symudiadau mewn cyfraddau llog yn cael effeithiau cymhleth ar yr Awdurdod. Er enghraifft, byddai cynnydd yn y cyfraddau llog yn arwain at yr effeithiau a ganlyn:

- benthyciadau ar gyfraddau cyfnewidiol - byddai'r gwariant llog yn cynyddu.
- benthyciadau ar gyfraddau sefydlog – byddai gwerth teg yr ymrwymadau benthycia yn disgyn.
- buddsoddiadau ar gyfraddau cyfnewidiol - byddai'r incwm llog sydd yn cael ei gredydu yn cynyddu.
- buddsoddiadau ar gyfraddau sefydlog – byddai gwerth teg yr asedau yn disgyn.

Nid yw buddsoddiadau a nodir fel “benthyciadau a derbyniadau” a benthyciadau a ddelir yn cael eu cario ar werth teg, ac felly ni fydd newidiadau i'w gwerth teg yn effeithio ar yr Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Fodd bynnag, mae'r newidiadau yn y llog sy'n daladwy ac yn ddyledus ar fenthyciadau a buddsoddiadau cyfraddau cyfnewidiol yn cael eu nodi ar y Gwarged neu'r Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau. Caiff symudiadau yng ngwerth teg buddsoddiadau cyfradd sefydlog a ddynodir fel “ar gael i'w gwerthu” eu hadlewyrchu yn yr Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall.

Mae Strategaeth Rheolaeth y Trysorlys yn ceisio lleihau'r risgiau hyn drwy osod uchafswm ar y symiau net sy'n agored i gyfraddau llog sefydlog a chyfnewidiol. Ar 31 Mawrth 2016 roedd 100% o'r prif symiau net a fenthycwyd (h.y. dyled net o fuddsoddiad) yn agored i gyfraddau sefydlog a 0% i gyfraddau cyfnewidiol.

Petai'r holl gyfraddau llog wedi bod 1% yn uwch neu is (gyda'r elfennau newidiol eraill oll yn gyson), yr effaith ariannol fyddai:

	1% yn uwch £'000	1% yn llai £'000
Newid yn y llog sy'n daladwy ar fenthyciadau cyfradd newidiol	0	0
Newid yn y llog sy'n daladwy ar fuddsoddiadau cyfradd newidiol	52	(22)
Effaith ar y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	52	(22)
Newid yng ngwerth teg yr asedau buddsoddiad cyfradd sefydlog	0	0
Effaith ar Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	0	0
Newid yng ngwerth teg benthyciadau / ymrwymadau cyfradd sefydlog*	(20,564)	20,564

*Dim effaith ar y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau, nac ar Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall.

Risg y Farchnad : Risg Pris

Mae prisiau marchnad buddsoddiadau'r Cyngor mewn bondiau cyfradd sefydlog a'i unedau mewn cynlluniau buddsoddi cyfunol yn cael eu llywodraethu gan y cyfraddau llog cyffredinol, a rheolir y risg marchnad sy'n gysylltiedig â'r offerynnau hyn ar y cyd â'r risg cyfraddau llog.

Nid yw'r Cyngor yn buddsoddi mewn cyfranddaliadau ecwiti ac felly nid yw'n agored i risg pris. Mae'r Cyngor yn berchen ar gyfranddaliadau yng Nghwmni Gwaredu Gwastraff Awdurdod Lleol (LAWDC). Mae'r gweithgareddau perthnasol wedi eu mewnnoli, a'r cwmni yn cael ei ddirwyn i ben ac felly wedi cael ei ddynodi fel “ased sydd ar gael i'w werthu” a'r gwerth teg wedi ei ddatgan ar y Fantolen. Derbyniwyd setliad rhannol am werth teg y cyfranddaliadau yn ystod 2008/09 a 2009/10 ac mae'r balans yn parhau'n ddyledus. Ni ellir cwblhau'r broses yma yn derfynol nes bod materion treth benodol a pherthnasol wedi eu datrys gyda Chyllid a Thollau Ei Mawrhydi.

Risg y Farchnad : Risg y Gyfnewidfa Dramor

Nid oes gan y Cyngor unrhyw asedau nac ymrwymadau ariannol mewn arian tramor. Felly nid yw'n agored i gollodion o ganlyniad i symudiadau niweidiol mewn cyfraddau cyfnewid.

NODYN 18 – DYLEDWYR TYMOR BYR

	Dyledwyr NET o amhariad	
	31 Mawrth 2015	31 Mawrth 2016
	£'000	£'000
Llywodraeth Cymru	14,339	6,491
Cyrff Llywodraeth Ganolog Eraill	4,408	4,258
Awdurdodau Lleol Eraill	6,338	2,065
Gwasanaeth Iechyd Cenedlaethol	1,129	486
Corfforaethau a Masnachu Cyhoeddus	586	262
Treth Cyngor	1,831	1,902
Endidau Eraill ac Unigolion	13,726	17,075
Cyfanswm	42,357	32,539

NODYN 19 – ARIAN A CHYFWERTHOEDD ARIAN

	31 Mawrth 2015	31 Mawrth 2016
	£'000	£'000
Arian mewn llaw	13	13
Cyfrif Banc Cyfredol	47	46
Cyfrif Galw	18,420	14,132
Arian a Chyferthoedd Arian	18,480	14,191
Gorddrafft Banc	(21,397)	(39,430)
Cyfanswm	(2,917)	(25,239)

Er mwyn uchafu'r adenillion o Fuddsoddiadau Tymor Byr ac Adneuron Banc, mae'r Cyngor yn buddsoddi unrhyw arian sydd dros ben yn eu cyfrifon banc yn y tymor byr ynghyd ag unrhyw arian sydd dros ben yng nghyfrifon banc Cronfa Bensiwn Gwynedd. Telir rhaniad priodol o'r llog a enillir i'r Gronfa Bensiwn a rhennir unrhyw golledion ar fuddsoddiadau gyda'r Gronfa Bensiwn yn yr un modd. Oherwydd natur y trefniadau banc nid yw'r arian sydd dros ben yng nghyfrifon banc y Gronfa Bensiwn yn cael ei drosglwyddo i gyfrifon banc y Cyngor ac felly mae rhan o'r Buddsoddiadau Tymor Byr (Nodyn 17) a'r Cyfrif Galw a Chronfeydd Marchnad Arian a ddangosir uchod yn cynrychioli arian sydd wedi ei fuddsoddi ar ran y Gronfa Bensiwn ar ddyddiad Y Fantolen. Oherwydd y ffaith fod y Buddsoddiadau Tymor Byr yn enw Cyngor Gwynedd, maent yn ymddangos yn eu cyfanrwydd ar y Fantolen. £25m (£13.7m ar 31 Mawrth 2015) oedd elfen Buddsoddiadau Tymor Byr ac Adneuron Banc y Gronfa Bensiwn.

NODYN 20 – ASEDAU AR GAEL I'W GWERTHU

	2014/15	2015/16
	£'000	£'000
Balans 1 Ebrill	2,488	1,040
<u>Asedau newydd eu dosbarthu fel rhai ar gael i'w gwerthu:</u>		
Eiddo, Offer a Chyfarpar	283	334
Gwariant yn y flwyddyn	2	2
Colledion ailbriso	(6)	(416)
Colledion Amharu	(2)	(2)
<u>Asedau wedi eu tynnu allan o'r dosbarth sydd ar gael i'w gwerthu:</u>		
Eiddo, Offer a Chyfarpar	(220)	0
Asedau wedi eu gwerthu	(1,505)	(499)
Balans 31 Mawrth	1,040	459

NODYN 21 – CREDYDWYR TYMOR BYR

	31 Mawrth 2015	31 Mawrth 2016
	£'000	£'000
Llywodraeth Cymru	2,217	2,285
Cyrff Llywodraeth Ganolog Eraill	4,667	4,708
Awdurdodau Lleol Eraill	24,137	14,376
Gwasanaeth Iechyd Cenedlaethol	255	499
Corfforaethau a Chronfeydd Masnachu Cyhoeddus	135	290
Treth Cyngor	1,170	1,203
Endidau Eraill ac Unigolion	33,772	31,326
Cyfanswm	66,353	54,687

NODYN 22 – DARPARIAETHAU

Mae'r Cyngor yn gosod o'r neilltu ddarpariaethau ar gyfer ymrwymadau penodol na ellir ar hyn o bryd eu pennu'n sicr o ran maint neu amser. Ni chaniateir, yn unol ag egwyddorion cyfrifeg, i wneud darpariaethau ar gyfer patrymau gwariant anwastad. Fodd bynnag, gellir sefydlu reserfau wedi eu clustnodi a dangosir y rheiny yn Nodyn 10.

Mae'r manylion isod wedi eu rhannu'n ddarpariaethau tymor byr (o fewn 12 mis) a darpariaethau tymor hir (dros 12 mis). Fodd bynnag, cynhelir adolygiad cyfnodol ar lefel darpariaeth yr eitemau perthnasol.

	Balans ar 31 Mawrth 2015 £'000	(Ychwanegiad) / Gostyngiad / Trosglwyddiad £'000	Defnydd yn y flwyddyn £'000	Balans ar 31 Mawrth 2016 £'000
<u>Darpariaethau Tymor Byr</u>				
Darpariaeth Safleoedd Gwastraff	(277)	(428)	411	(294)
Eraill	(7)	(1)	7	(1)
Adolygiad Tâl	(2,670)	540	1,960	(170)
	(2,954)	(429)	2,918	(465)
<u>Darpariaethau Tymor Hir</u>				
Ad-daliad Trosglwyddiadau Treth y Cyngor	(490)	490	0	0
Darpariaeth Safleoedd Gwastraff	(8,111)	294	0	(7,817)
Darpariaeth Achosion Hawliadau Trydydd Parti	(103)	0	10	(93)
Darpariaeth Yswiriant MMI	(198)	0	0	(198)
Darpariaeth Pensiwn	(335)	329	6	0
Eraill	(113)	0	0	(113)
	(9,350)	1,113	16	(8,221)
Cyfanswm	(12,304)	684	2,934	(8,686)

Darpariaeth Safleoedd Gwastraff – ar gyfer gofynion gwaith capio ac ôl-ofal holl safleoedd gwaredu gwastraff y Cyngor.

Darpariaeth Adolygiad Tâl – darpariaeth mewn perthynas ag achosion a hawliadau cyflog cyfartal yn erbyn y Cyngor.

Darpariaeth Ad-daliad Trosglwyddiadau Treth y Cyngor - Darpariaeth gysylltiedig â'r colledion yn deillio o drosglwyddiadau eiddo o Dreth y Cyngor i Drethi Annomestig Cenedlaethol. Trosglwyddwyd y balans i gronfa yn ystod y flwyddyn.

Darpariaeth Achosion Hawliadau Trydydd Parti – mewn perthynas ag achosion a hawliadau trydydd parti yn erbyn y Cyngor.

Darpariaeth M.M.I. (Yswiriant Municipal Mutual) – darpariaeth gan fod yr Awdurdod yn agored i ymrwymadau yswiriant a etifeddwyd ac yn ymwneud â threfniadau yswiriant ei Awdurdodau blaenorol ac Yswiriant Municipal Mutual.

Darpariaeth Pensiwn – darpariaeth ar gyfer gofynion pensiwn i'r dyfodol. Trosglwyddwyd y balans i gronfa yn ystod y flwyddyn.

Darpariaethau Eraill – Mân faterion yw'r darpariaethau unigol eraill.

NODYN 23 – RESERFAU NA ELLIR EU DEFNYDDIO

31 Mawrth 2015		31 Mawrth 2016
£'000		£'000
62,580	Reserf Ailbriso	67,131
85	Reserf Offerynnau Ariannol ar Gael i'w Gwerthu	142
179,024	Cyfrif Addasu Cyfalaf	186,954
(885)	Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol	(835)
2	Reserf Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig	0
(248,721)	Reserf Pensiynau	(178,332)
(3,819)	Cyfrif Absenoldeb Cronedig	(3,392)
(11,734)	Cyfanswm Reserfau na ellir eu defnyddio	71,668

Reserf Ailbriso

Mae'r Reserf Ailbriso yn cynnwys enillion a wnaed gan yr Awdurdod yn deillio o gynnydd yng ngwerth ei Eiddo, Offer a Chyfarpar. Gostyngir y balans pan gaiff asedau gydag enillion cronedig eu:

- ailbriso i lawr neu eu hamharu a bod yr enillion yn cael eu colli.
- defnyddio i ddarparu gwasanaethau a bod yr enillion yn cael eu treulio trwy ddibrisiant, neu
- gwaredu a'r enillion yn cael eu cyflawni.

Dim ond enillion ailbriso sydd wedi eu cronni ers 1 Ebrill 2007, sef dyddiad creu'r Reserf, sy'n cael eu cynnwys yn y Reserf. Caiff unrhyw enillion sydd wedi eu cronni cyn y dyddiad yma eu cynnwys ym malans y Cyfrif Addasu Cyfalaf.

2014/15		2015/16
£'000		£'000
41,009	Balans 1 Ebrill	62,580
29,821	Ailbriso asedau i fyny	17,470
(6,303)	Ailbriso asedau i lawr a cholledion amharu	(11,375)
23,518	Gwarged/(diffyg) wrth ailbriso asedau	6,095
(1,205)	Gwahaniaeth rhwng dibrisiant werth teg a dibrisiant hanesyddol	(971)
(742)	Elw cronedig ar asedau a werthwyd	(573)
(1,947)	Swm i'w sgwennu i ffwrdd i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	(1,544)
62,580	Balans 31 Mawrth	67,131

Reserf Offerynnau Ariannol ar gael i'w Gwerthu

Mae'r Reserf Offerynnau Ariannol ar gael i'w Gwerthu yn cynnwys yr enillion wnaed gan yr Awdurdod o ganlyniad i gynnydd yng ngwerth ei fuddsoddiadau sydd unai â phris marchnad a ddyfynnwyd, neu sydd heb daliadau penodol neu sefydlog. Gostyngir y balans pan mae buddsoddiadau gydag elw cronedig yn cael eu:

- ailbriso i lawr neu eu hamharu a'r elw'n cael ei golli
- gwerthu a'r elw'n cael ei gyflawni.

NODYN 23 – RESERFAU NA ELLIR EU DEFNYDDIO (parhad)

2014/15 £000		2015/16 £'000
60	Balans 1 Ebrill	85
33	Ailbriso buddsoddiadau i fyny	57
(8)	Ailbriso buddsoddiadau nad ydynt wedi eu cynnwys yn y Gwarged/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau i lawr	0
85	Balans 31 Mawrth	142

Cyfrif Addasiadau Cyfalaf

Mae'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf yn amsugno'r gwahaniaethau amser sy'n codi oherwydd y gwahaniaethau mewn trefniadau cyfrifeg am ddefnyddio asedau tymor hir a chyllido'r prynu, adeiladu a gwella'r asedau o dan ddarpariaethau statudol. Mae'r Cyfrif yn cael ei ddebydu gyda'r gost o brynu, adeiladu a gwella gan fod dibrisiant, colledion amhariad ac amorteiddio yn cael ei gyfrifo i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gyda thrafodion cysoni yn y Reserf Ailbriso i drawsnewid y ffigurau gwerth teg i sail cost hanesyddol). Mae'r Cyfrif yn cael ei gredydu gyda'r swm wedi ei neilltuo gan yr Awdurdod fel cyllid i brynu, adeiladu a gwella asedau.

Mae'r Cyfrif yn cynnwys enillion a cholledion cronodig ar Eiddo Buddsoddi ac enillion wedi eu hadnabod ar asedau rhoddi sydd heb eu treulio eto gan yr Awdurdod.

Mae'r Cyfrif hefyd yn cynnwys enillion ailbriso wedi cronni ar Eiddo, Offer a Chyfarpar cyn 1 Ebrill 2007, y dyddiad y creuwyd y Reserf Ailbriso i gofnodi enillion o'r fath.

Mae Nodyn 9 yn dangos manylion yr holl drafodion o fewn y Cyfrif, ond am y rhai sydd yn cael eu cynnwys yn y Reserf Ail-briso.

2014/15 £'000		2015/16 £'000
169,777	Balans 1 Ebrill	179,024
	<u>Gwrthdroi eitemau sydd yn berthnasol i wariant cyfalaf sydd wedi eu debydu neu gredydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:</u>	
(16,564)	Dibrisiant ac amhariad asedau anghyfredol	(15,910)
(4,833)	Gwariant Refeniw wedi ei ariannu o Gyfalaf drwy Statud	(4,844)
(1,676)	Addasiad i falansau asedau anghyfredol wrth werthu	(9,313)
1,205	Trosglwyddo o'r Reserf Ailbriso Cyfalaf	971
	<u>Ariannu Cyfalaf a gyfeiriwyd yn y flwyddyn:</u>	
1,873	Derbyniadau Cyfalaf	1,622
15,666	Grantiau a chyfraniadau a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i ariannu cyfalaf	17,781
5,692	Darpariaeth refeniw ar gyfer cyllido buddsoddiad cyfalaf gyda chefnogaeth	5,641
6,430	Gwariant Cyfalaf wedi ei gyfeirio yn y flwyddyn i'r Gronfa Gyffredinol	10,248
1,454	Derbyniadau cyfalaf a neilltuwyd / Darpariaeth refeniw ar gyfer cyllido buddsoddiad cyfalaf heb gefnogaeth	1,734
179,024	Balans 31 Mawrth	186,954

NODYN 23 – RESERFAU NA ELLIR EU DEFNYDDIO (parhad)

Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol

Mae'r FIAA ar ddiwedd y flwyddyn ariannol yn cynrychioli'r swm y dylai fod wedi'i godi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn unol ag arferion cyfrifo cywir o dan y Côt Ymarfer, ond y mae Darpariaethau Statudol yn caniatáu neu'n gorfodi iddynt gael eu gohirio dros flynyddoedd dilynol.

Mae'n ofynnol i bob premiwm a disgownt o ganlyniad i ddiddymu benthyciadau ymlaen gael eu codi'n llawn ar Incwm a Gwariant. Lle bo'r trafodion yn cwrdd â'r diffiniad o gyfaddasiad mae unrhyw breimiwm neu ddisgownt yn cael ei ychwanegu at werth cario'r benthyciad, ac yn cael ei amorteiddio i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr dros oes y benthyciad newydd. Mae cyfaddasiad yn digwydd pan nad yw telerau'r ddyled newydd yn "sylweddol wahanol" i rai'r hen ddyled.

Gall premiymau sydd wedi'u hamorteiddio o dan ddarpariaethau statudol gael eu codi ar y Gronfa Gyffredinol, naill ai dros weddill oes y benthyciad gwreiddiol neu dros oes y benthyciad newydd, p'run bynnag yw'r cyfnod hwyaf. Rhaid i ddisgownt gael ei gredydu i'r Gronfa Gyffredinol naill ai dros 10 mlynedd neu dros oes y benthyciad gwreiddiol, p'run bynnag yw'r cyfnod byrraf.

Mae'r trafodion a adlewyrchir yn yr FIAA ar gyfer 2015/16 fel a ganlyn:

2014/15 £'000		2015/16 £'000
(948)	Balans 1 Ebrill	(885)
46	Cyfran o breimiymau sy'n berthnasol i flynyddoedd blaenorol sydd yn gynwysedig ym malansau'r Gronfa Gyffredinol yn unol â gofynion statudol	46
17	Credyd gohiriedig am dderbyniad taliadau sy'n ddyledus gan bobl mewn gofal	4
(885)	Balans 31 Mawrth	(835)

Reserf Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig

Mae'r Reserf Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig yn dal yr enillion cydnabyddedig sy'n deillio o werthu asedau anghyfredol, nad oes taliad ariannol wedi ei wneud amdanynt eto. Yn unol â threfniadau statudol, nid yw'r Awdurdod yn trin yr enillion hyn fel rhai y gellir eu defnyddio i gyllido gwariant cyfalaf newydd hyd nes y derbynnir yr arian amdanynt. Unwaith mae'r setliad ariannol yn digwydd, mae'r symiau yn cael eu trosglwyddo i'r Reserf Derbyniadau Cyfalaf.

2014/15 £'000		2015/16 £'000
4	Balans 1 Ebrill	2
(2)	Ad-dalu Prifswm Morgeisi Hawl i Brynu	(2)
2	Balans 31 Mawrth	0

NODYN 23 – RESERFAU NA ELLIR EU DEFNYDDIO (parhad)

Reserf Pensiynau

Mae'r Reserf Pensiynau yn amsugno'r gwahaniaethau amser sydd yn deillio o wahanol drefniadau cyfrifo ariannu buddion ymddeol yn unol â darpariaethau statudol. Mae'r Awdurdod yn cyfrifo buddion ymddeol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel mae'r buddion yn cronni blynyddoedd o wasanaeth, gyda'r ymrwymiad yn cael ei ddiweddarau i adlewyrchu chwyddiant, newid tybiaethau ac enillion buddsoddiadau gan unrhyw adnoddau sydd wedi ei neilltuo i gwrdd â'r gost. Fodd bynnag, mae anghenion statudol yn gofyn i fuddion enillwyd cael eu hariannu fel y mae'r Awdurdod yn cyfrannu dros y gweithwyr i'r gronfa bensiwn neu fel mae'n talu'r pensiynau hynny mae'n uniongyrchol gyfrifol amdanynt. Mae balans debyd y Reserf Pensiynau felly yn dangos diffyg sylweddol yn y buddion enillwyd gan gyn-weithwyr a gweithwyr presennol a'r adnoddau mae'r Awdurdod wedi neilltuo i'w cyfarfod. Mae'r trefniadau statudol yn sicrhau bydd arian wedi ei neilltuo erbyn bydd y buddion angen eu talu.

2014/15 £'000		2015/16 £'000
(171,689)	Balans 1 Ebrill	(248,721)
(70,697)	Ailfesuriad o'r (ymrwymadau) / asedau buddion diffiniedig net	80,568
(26,533)	Gwrthdroi eitemau yn ymwneud â budd-dal ymddeol sydd wedi eu debydu neu greydu i'r Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(30,226)
20,198	Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn y flwyddyn	20,047
(248,721)	Balans 31 Mawrth	(178,332)

Cyfrif Absenoldeb Cronedig

Mae'r Cyfrif Absenoldeb Cronedig yn amsugno'r gwahaniaethau fyddai fel arall yn ymddangos ar Falans y Gronfa Gyffredinol trwy gronni absenoldebau cyfadfer enilledig ond heb eu cymryd yn y flwyddyn, e.e. hawl gwyliau blynyddol a ddygir ymlaen ar 31 Mawrth. Mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i'r effaith ar Falans y Gronfa Gyffredinol gael ei niwtraleiddio gan drosglwyddiadau i neu o'r Cyfrif.

2014/15 £'000		2015/16 £'000
(3,766)	Balans 1 Ebrill	(3,819)
(53)	Gwahaniaeth rhwng taliadau swyddogion sydd wedi eu cynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail croniadau a'r taliadau swyddogion yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	427
(3,819)	Balans 31 Mawrth	(3,392)

NODYN 24a – DATGANIAD LLIF ARIAN : ADDASIADAU I'R GWARGED NEU DDIFFYG NET AR DDARPARU GWASANAETHAU AM SYMUDIADAU ANARIANNOL

2014/15		2015/16
£'000		£'000
(12,145)	Dibrisiant	(12,208)
(4,418)	Amhariad ac ailbriso i lawr	(3,702)
(7,853)	(Cynnydd)/Gostyngiad mewn Credydwy	14,228
(9,626)	Cynnydd/(Gostyngiad) mewn Dyledwyr	(9,997)
12	Cynnydd/(Gostyngiad) mewn Stoc	(146)
(6,335)	Ymrwymiad Pensiwn	(10,179)
(2,419)	Gwerth i'w gwario ar asedau anghyfredol a werthwyd neu sydd wedi eu dad-gydnabod	(9,887)
(5,451)	Eitemau anariannol eraill sydd wedi eu cynnwys yn y Gwarged neu ddiffyg net ar ddarparu gwasanaethau	(679)
(48,235)		(32,570)

NODYN 24b – DATGANIAD LLIF ARIAN – ADDASU AM EITEMAU CYNWYSEDIG YN Y GWARGED NEU DDIFFYG NET AR DDARPARU GWASANAETHAU SYDD YN WEITHGAREDDAU BUDDSODDI NEU ARIANNU

2014/15		2015/16
£'000		£'000
2,190	Elw o werthiant eiddo, offer a chyfarpar, eiddo buddsoddi ac asedau anniriaethol	942
2,190		942

NODYN 24c – DATGANIAD LLIF ARIAN – GWEITHGAREDDAU GWEITHREDU

Mae'r llif arian o weithgareddau gweithredu yn cynnwys yr eitemau canlynol:

2014/15		2015/16
£'000		£'000
(323)	Llog a dderbyniwyd	(552)
5,749	Llog a dalwyd	5,698

NODYN 25 – DATGANIAD LLIF ARIAN – GWEITHGAREDDAU BUDDSODDI

2014/15		2015/16
£'000		£'000
31,042	Prynu eiddo, offer a chyfarpar, eiddo buddsoddi ac asedau anniriaethol	28,821
143,391	Prynu buddsoddiadau tymor byr a thymor hir	362,420
5,249	Taliadau eraill am weithgareddau buddsoddi	4,284
(2,193)	Derbyniadau o werthu eiddo, offer a chyfarpar, eiddo buddsoddi ac asedau anniriaethol	(929)
(132,301)	Derbyniadau o fuddsoddiadau tymor byr a thymor hir	(348,328)
45,188	Llif arian net o weithgareddau buddsoddi	46,268

NODYN 26 – DATGANIAD LLIF ARIAN – GWEITHGAREDDAU ARIANNU

2014/15		2015/16
£'000		£'000
112	Taliadau ariannol i leihau'r ymrwymiad sy'n ddyledus yn ymwneud â Phrydlesau Cyllidol	119
1,088	Ad-daliadau benthyciadau tymor byr a thymor hir	(1,421)
1,200	Llif arian net o weithgareddau ariannu	(1,302)

NODYN 27 – SYMIAU ADRODDWYD AR GYFER PENDERFYNIADAU DYRANNU ADNODDAU

Mae'r dadansoddiad o incwm a gwariant fesul gwasanaeth a ddengys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn unol â'r hyn sydd wedi ei bennu gan y Côt Ymarfer Adrodd ar Wasanaeth. Fodd bynnag, caiff y penderfyniadau ynghylch dyraniad adnoddau eu gwneud gan Gabinet y Cyngor ar sail adroddiadau cyllideb sydd wedi eu dadansoddi ar draws adrannau. Caiff yr adroddiadau hyn eu paratoi ar sail wahanol i'r polisiau cyfrifo ddefnyddiwyd yn y datganiadau ariannol. Yn benodol:

- nid oes costau'n berthnasol i wariant cyfalaf (gan fod dibrisiant, ailbrisiad a cholledion amhariad sy'n uwch na'r balans ar y Reserf Ailbrisiad ac amorteiddiadau yn cael eu rhoi yn erbyn y gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr)
- mae costau buddion ymdeol yn seiliedig ar lif arian (taliad cyfraniadau pensiwn y cyflogwr) yn hytrach na chost buddion gwasanaeth cyfredol wedi eu cronni yn y flwyddyn
- cyllidebir am wariant ar rai gwasanaethau cefnogol yn ganolog, ac ni chaiff ei rannu allan i'r Adrannau.

Dengys y cysoniad hwn y berthynas rhwng y ffigyrau yn y dadansoddiad o wariant ac incwm adrannol a'r ffigyrau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ogystal â dangos y berthynas rhwng y dadansoddiad o wariant ac incwm adrannol a'r dadansoddiad goddrychol o'r Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau sy'n gynnwysedig yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

NODYN 27 – SYMIAU ADRODDWYD AR GYFER PENDERFYNIADAU DYRANNU ADNODDAU (parhad)

2015/16 SYMIAU ADRODDWYD AR GYFER PENDERFYNIADAU DYRANNU ADNODDAU	Gwariant			Cyfanswm	Incwm		Cyfanswm	Gwariant
	Gweithwyr	Erail	Cefnogaeth Ganolog	Gwariant	Ffioedd ac Erail	Grantiau a Chyfraniadau Llywodraeth	Incwm	Net
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Tim Rheoli Corfforaethol a Chyfreithiol	1,563	935	3	2,501	(71)	(405)	(476)	2,025
Cefnogaeth Gorfforaethol	6,941	2,900	(7)	9,834	(197)	(2,445)	(2,642)	7,192
Cyllid	6,266	1,842	5	8,113	(1,771)	(610)	(2,381)	5,732
Addysg	79,086	21,873	747	101,706	(7,684)	(12,208)	(19,892)	81,814
Economi a Chymuned	9,079	8,757	7	17,843	(6,201)	(4,077)	(10,278)	7,565
Priffyrdd a Bwrdeistrefol	17,007	19,561	(105)	36,463	(10,973)	(3,706)	(14,679)	21,784
Rheoleiddio	7,182	8,379	0	15,561	(5,516)	(3,759)	(9,275)	6,286
Ymgynghoriaeth Gwynedd	2,358	(118)	0	2,240	(1,713)	(533)	(2,246)	(6)
Cefnffyrdd	0	251	(230)	21	(251)	0	(251)	(230)
Plant a Chefnogi Teuluoedd	7,129	9,455	13	16,597	(435)	(2,998)	(3,433)	13,164
Oedolion, Iechyd a Llesiant	26,933	40,902	211	68,046	(12,200)	(11,440)	(23,640)	44,406
Cyfanswm eitemau o dan Reolaeth								
Adrannol	163,544	114,737	644	278,925	(47,012)	(42,181)	(89,193)	189,732
Corfforaethol	689	26,124	22,535	49,348	(1,458)	(31,788)	(33,246)	16,102
Cyfanswm eitemau o dan Reolaeth								
Adrannol a Gwasanaethau Cefnogol	164,233	140,861	23,179	328,273	(48,470)	(73,969)	(122,439)	205,834
Canolog								
Eitemau o fewn cost net gwasanaethau,								
dim o dan reolaeth adrannol:								
Costau Cyfalaf	0	18,276	0	18,276	0	0	0	18,276
Eitemau o dan reolaeth adrannol, dim yn								
cost net gwasanaethau:								
Cyfraniadau i Gronfeydd	(363)	(4,934)	0	(5,297)	0	0	0	(5,297)
Defnydd o Gronfeydd	0	0	0	0	2,532	0	2,532	2,532
Cost Net Gwasanaethau	163,870	154,203	23,179	341,252	(45,938)	(73,969)	(119,907)	221,345
Gwariant Gweithredol Arall								
Praeseptau a Lefiau	0	20,097	0	20,097	0	0	0	20,097
(Gwarged)/Colledion ar waredu Asedau								
Anghyfredol	0	9,189	0	9,189	(244)	0	(244)	8,945
Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi								
Llog Taladwy a Thaliadau Tebyg	0	6,538	0	6,538	(138)	0	(138)	6,400
Llog Net ar ymrwymadau/(asedau) Buddion								
Diffiniedig Net	0	0	8,013	8,013	0	0	0	8,013
Llog Derbyniadwy ac Incwm Tebyg	0	0	0	0	(370)	0	(370)	(370)
Treth ac Incwm Grant Amhenodol		0	0					
Y Dreth Cyngor	0	0	0	0	(71,880)	0	(71,880)	(71,880)
Incwm Net y Dreth Ddi-Annedd	0	0	0	0	(35,646)	0	(35,646)	(35,646)
Grantiau Llywodraeth - Refeniw	0	0	0	0	0	(133,950)	(133,950)	(133,950)
Grantiau a Chyfraniadau - Cyfalaf	0	0	0	0	(1,215)	(12,755)	(13,970)	(13,970)
(Gweddill)/ Diffyg ar Ddarpariaeth								
Gwasanaethau	163,870	190,027	31,192	385,089	(155,431)	(220,674)	(376,105)	8,984

NODYN 27 – SYMAU ADRODDWYD AR GYFER PENDERFYNIADAU DYRANNU ADNODDAU (parhad)

2014/15 SYMAU ADRODDWYD AR GYFER PENDERFYNIADAU DYRANNU ADNODDAU	Gwariant			Cyfanswm	Incwm		Cyfanswm	Gwariant
	Gweithwyr	Erail	Cefnogaeth Ganolog	Gwariant	Ffioedd ac Erail	Grantiau a Chyfraniadau Llywodraeth	Incwm	Net
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Adnoddau Dynol	2,695	274	(82)	2,887	(68)	(60)	(128)	2,759
Cyllid	6,791	2,086	3	8,880	(1,853)	(894)	(2,747)	6,133
Adran Prif Weithredwr	1,828	1,013	8	2,849	(169)	(512)	(681)	2,168
Strategol a Gwella	4,693	3,068	8	7,769	(80)	(2,920)	(3,000)	4,769
Addysg	79,990	22,992	218	103,200	(7,546)	(13,006)	(20,552)	82,648
Economi a Chymuned	9,616	7,974	20	17,610	(6,274)	(3,736)	(10,010)	7,600
Priffyrdd a Bwrdeistrefol	16,732	22,784	(46)	39,470	(12,208)	(3,864)	(16,072)	23,398
Rheoleiddio	8,081	8,416	0	16,497	(4,907)	(3,365)	(8,272)	8,225
Ymgynghoriaeth	2,158	502	0	2,660	(2,336)	(260)	(2,596)	64
Cefnffyrdd	0	0	(224)	(224)	0	0	0	(224)
Plant a Theuluoedd	6,248	10,232	102	16,582	(339)	(3,165)	(3,504)	13,078
Oedolion, lechyd a Llesiant	27,614	41,037	280	68,931	(13,272)	(10,254)	(23,526)	45,405
Cyfanswm eitemau o dan Reolaeth								
Adrannol	166,446	120,378	287	287,111	(49,052)	(42,036)	(91,088)	196,023
Corfforaethol	1,168	22,074	23,319	46,561	(737)	(32,139)	(32,876)	13,685
Cyfanswm eitemau o dan Reolaeth								
Adrannol a Gwasanaethau Cefnogol	167,614	142,452	23,606	333,672	(49,789)	(74,175)	(123,964)	209,708
Canolog								
Eitemau o fewn cost net gwasanaethau,								
dim o dan reolaeth adrannol:								
Costau Cyfalaf	0	19,574	0	19,574	0	0	0	19,574
Eitemau o dan reolaeth adrannol, dim yn								
cost net gwasanaethau:								
Cyfraniadau i Gronfeydd	(363)	(3,331)	0	(3,694)	0	0	0	(3,694)
Defnydd o Gronfeydd	0	0	0	0	1,785	0	1,785	1,785
Cost Net Gwasanaethau	167,251	158,695	23,606	349,552	(48,004)	(74,175)	(122,179)	227,373
Gwariant Gweithredol Arall								
Praeseptau a Lefiau (Gwarged)/Colledion ar waredu Asedau	0	19,613	0	19,613	0	0	0	19,613
Anghyfredol	0	229	0	229	0	0	0	229
Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi								
Llog Taladwy a Thaliadau Tebyg	0	6,591	0	6,591	0	0	0	6,591
Llog Net ar ymrwymadau/(asedau) Buddion								
Diffiniedig Net	0	0	7,369	7,369	0	0	0	7,369
Llog Derbyniadwy ac Incwm Tebyg	0	0	0	0	(474)	0	(474)	(474)
Treth ac Incwm Grant Amhenodol								
Y Dreth Cyngor	0	0	0	0	(68,525)	0	(68,525)	(68,525)
Incwm Net y Dreth Ddi-Annedd	0	0	0	0	(38,991)	0	(38,991)	(38,991)
Grantiau Llywodraeth - Refeniw	0	0	0	0	0	(137,255)	(137,255)	(137,255)
Grantiau a Chyfraniadau - Cyfalaf	0	0	0	0	(170)	(11,796)	(11,966)	(11,966)
(Gweddill)/ Diffyg ar Ddarpariaeth								
Gwasanaethau	167,251	185,128	30,975	383,354	(156,164)	(223,226)	(379,390)	3,964

NODYN 28 – GWASANAETHAU ASIANTAETH

Mae'r Cyngor yn gweithredu ar sail asiant i ddarparu rhai gwasanaethau, a hefyd yn gweinyddu Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru ar ran Llywodraeth Cymru.

O ran yr Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru, y prif weithgaredd yw cynnal a rheoli'r rhwydwaith cefnffyrdd yn ardal Partneriaeth Cyngorau Gogledd a Chanolbarth Cymru sy'n ymestyn i 1,174 cilomedr. Cyfanswm y trafodion incwm a gafodd eu hadennill yn ystod 2015/16 oedd £47.1m (£46.2m yn 2014/15).

Yn ystod 2015/16, bu i Gyngor Gwynedd weithredu fel asiant i gynllun Llywodraeth Cymru 'Troi Tai'n Gartrefi', sef rhoi benthyciadau di-log i berchnogion eiddo gwag er mwyn defnyddio'r adeiladau eto, i'w gwerthu neu eu rhoi ar rent. Yn ystod 2015/16, dyrannwyd benthyciadau gwerth £385,000 ac ad-dalwyd £219,100, symudiad net o (£165,900) (£76,050 yn 2014/15).

Yn ystod 2015/16, sefydlodd Llywodraeth Cymru bedwar cynllun newydd gyda Chyngor Gwynedd yn gweithredu fel asiant ar eu rhan. Roedd dau gynllun yn y maes Tai sef 'Troi Tai'n Gartrefi 2' a 'Benthyciadau i Wireddu Gwelliannau', lle dyrannwyd benthyciadau gwerth £19,060 ac £150,000 ar y cynlluniau. Y trydydd cynllun oedd 'Gweithredu System Reoli Ranedig Llyfrgelloedd', lle derbyniwyd grant o £150,854 yn ystod y flwyddyn a defnyddiwyd £75,422 ohono. 'Cronfa Cefnogi Canol Tref Caernarfon' oedd y pedwerydd cynllun lle derbyniwyd £700,000 ond nid oes unrhyw fenthyciadau wedi eu dyrannu hyd yn hyn o dan y cynllun.

NODYN 29 – LWFANSAU AELODAU

Talwyd y lwfansau a threuliau canlynol i aelodau'r Cyngor yn ystod y flwyddyn:

2014/15		2015/16
£'000		£'000
1,260	Lwfansau	1,256
71	Treuliau	71
1,331		1,327

NODYN 30 – TALIADAU I SWYDDOGION

30a. Mae Rheoliadau Cyfrifo ac Archwilio (Cymru) 2014, yn gosod dyletswydd ar y Cyngor i ddatgan y wybodaeth ganlynol ar gyfer rhai sydd wedi eu dynodi fel Uwch Swyddogion, sy'n derbyn cyflog rhwng £60,000 a £150,000. Yn unol â'r gofynion diffiniedig, cynhwysir isod y cyflog pensiynadwy, cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a chostau eraill y cyflogwr (sydd yn cynnwys buddion diswyddo), ond ni chynhwysir cyfraniadau yswiriant gwladol y cyflogwr. Cynhwysir isod y costau gros perthnasol, lle bu arbedion sylweddol o ailstrwythuro uwch reolaeth y Cyngor:

2014-15				Uwch Swyddogion	2015-16			
Cyflogau £	Cyfraniadau Pensiwn	Costau Eraill	Cyfanswm £		Cyflogau £	Cyfraniadau Pensiwn	Costau Eraill	Cyfanswm £
	Cyflogwr £	Cyflogwr £				Cyflogwr £		
50,992	11,422		62,414	Prif Weithredwr ¹	103,805	23,252		127,057
53,926	12,079	(20,546)	45,459	Prif Weithredwr (deilydd blaenorol) ²				
89,022	19,941		108,963	Cyfarwyddwr Corfforaethol	90,222	20,210		110,432
84,571	18,944		103,515	Cyfarwyddwr Corfforaethol	87,967	19,705		107,672
44,311	9,926		54,237	Cyfarwyddwr Corfforaethol ³				
20,915	4,685		25,600	Pennaeth Addysg ⁴	87,419	19,582		107,001
30,211	6,767		36,978	Pennaeth Addysg (deilydd blaenorol) ⁵				
32,795	7,021	437	40,253	Pennaeth Addysg (deilydd blaenorol) ⁶				
71,643	16,048		87,691	Pennaeth Cyllid	76,582	17,154		93,736
6,176	1,383		7,559	Pennaeth Oedolion, lechyd a Llesiant dros-dro ⁷	76,581	17,151		93,732
70,312	15,750		86,062	Pennaeth Oedolion, lechyd a Llesiant	22,465	16,054		38,519
73,618	16,490		90,108	Pennaeth Prifffyrdd a Bwrdeistrefol	73,832	16,990		90,822
70,312	15,750		86,062	Pennaeth Economi a Chymuned	71,259	15,962		87,221
65,039	14,569		79,608	Pennaeth Plant a Chefnogi Teuluoedd	67,697	15,164		82,861
5,172	1,159		6,331	Pennaeth Rheoleiddio dros-dro ⁷	64,134	14,360		78,494
64,565	14,463		79,028	Pennaeth Rheoleiddio				
				Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol ⁸	64,134	14,366		78,500
59,394	13,304		72,698	Pennaeth Ymgynghoriaeth Gwynedd	60,195	13,484		73,679
				Arweinydd Rhaglenni Arbennig ⁹	42,756	9,577		52,333
				Arweinydd Rhaglenni Arbennig ⁹	42,756	9,577		52,333
70,312	15,750	47,332	133,394	Pennaeth Strategol a Gwella ¹⁰				
56,249	12,600		68,849	Pennaeth Adnoddau Dynol ¹⁰				
23,332	5,226	7,090	35,648	Pennaeth Democratiaeth a Chyfreithiol ¹¹				

- 1) Deilydd yn y swydd o ddechrau Hydref 2014
- 2) Deilydd yn y swydd hyd at ddiwedd Medi 2014
- 3) Swydd wedi ei diddymu o Hydref 2014
- 4) Deilydd yn y swydd o 5 Ionawr 2015
- 5) Deilydd yn y swydd o 21 Gorffennaf 2014 hyd at ddiwedd Rhagfyr 2014
- 6) Deilydd yn y swydd hyd at ddiwedd Awst 2014
- 7) Deilydd dros-dro yn y swydd o 2 Mawrth 2015
- 8) Swydd newydd o Ebrill 2015
- 9) Swyddi dros-dro o Ebrill 2015
- 10) Swydd wedi ei diddymu diwedd Mawrth 2015
- 11) Swydd wedi ei diddymu diwedd Awst 2014

30b. Mae'r Rheoliadau Cyfrifo ac Archwilio (Cymru) 2014 yn gofyn i'r Awdurdod gyfrifo cymhareb tâl. Cymhareb tâl y Prif Weithredwr i'r tâl canolrif o holl weithwyr yr Awdurdod ar gyfer 2015/16 yw 5.29 : 1 (5.45 : 1 yn 2014/15).

NODYN 30 – TALIADAU I SWYDDOGION (parhad)

30c. Talwyd y symiau canlynol i weithwyr eraill y Cyngor a dderbyniodd mwy na £60,000 o dâl am y flwyddyn (ac eithrio cyfraniadau pensiwn ac yswiriant gwladol y cyflogwr) ond sydd yn cynnwys costau diswyddo a dalwyd mewn 10 achos yn 2015/16 a 17 achos yn 2014/15. Ni fyddai'r swyddi yma'n ymddangos isod heblaw'r costau diswyddo dalwyd yn y flwyddyn unigol.

Nifer gweithwyr eraill a dderbyniodd mwy na £60,000 sydd yn cynnwys cyflogau a chostau diswyddo:						
Nifer yn 2014-15			Nifer yn 2015-16			
Ysgolion	Eraill	Cyfanswm		Ysgolion	Eraill	Cyfanswm
8	1	9	£60,000 - 64,999	3	3	6
4	3	7	£65,000 - 69,999	6	2	8
4	3	7	£70,000 - 74,999	3	0	3
1	0	1	£75,000 - 79,999	2	0	2
0	1	1	£80,000 - 84,999	1	0	1
0	1	1	£85,000 - 89,999	0	1	1
0	2	2	£90,000 - 94,999	0	0	0
1	0	1	£95,000 - 99,999	2	0	2
0	0	0	£100,000 - 104,999	0	0	0
0	1	1	£105,000 - 109,999	1	1	2
0	1	1	£110,000 - 114,999	0	0	0
0	1	1	£115,000 - 119,999	0	0	0
0	0	0	£120,000 - 124,999	0	0	0
0	0	0	£125,000 - 129,999	0	0	0
0	0	0	£130,000 - 134,999	0	0	0
0	1	1	£135,000 - 139,999	0	0	0

NODYN 31 – COSTAU ARCHWILIO ALLANOL

Mae'r Awdurdod wedi derbyn y costau isod ar gyfer archwilio allanol:

2014/15		2015/16
£'000		£'000
168	Ffioedd taladwy i archwilwyr apwyntiwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru am wasanaethau archwilio allanol	183
99	Ffioedd taladwy i archwilwyr apwyntiwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru mewn perthynas ag archwiliadau statudol	99
114	Ffioedd taladwy i archwilwyr apwyntiwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru ar gyfer ardystio hawliadau a dychweliadau grant am y flwyddyn	96
381		378
(3)	Llai: Ffioedd taladwy i archwilwyr apwyntiwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru mewn perthynas â Chyfrifon y Cyd-bwyllgorau a'r Harbyrau	(2)
378	Ffioedd Net Cyngor Gwynedd	376

Swyddfa Archwilio Cymru oedd yr archwilwyr allanol hyd at 2014/15. Ar gyfer archwilio cyfrifon 2015/16 ymlaen, apwyntiwyd Cwmni Deloitte, yn archwilwyr allanol i Gyngor Gwynedd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru.

NODYN 32 – INCWM GRANT

Mae'r Cyngor wedi credydu'r grantiau, cyfraniadau a rhoddion canlynol i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn 2015/16:

	Nodyn	2014/15 £'000	2015/16 £'000
Wedi eu Credydu i Dreth ac Incwm Grant Amhenodol			
Grant Cytundebau Canlyniadau (Grantiau'r Llywodraeth heb eu Clustnodi)	13	1,275	1,284
Grant Cynnal Refeniw (Grantiau'r Llywodraeth heb eu Clustnodi)	13	135,980	132,666
Grantiau a Chyfraniadau Refeniw gan y Llywodraeth - Eraill		0	1,428
Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf gan y Llywodraeth - Ysgolion 2 Iain Ganrif		2,203	5,197
Grant Cyfalaf Cyffredinol		2,508	2,511
Arall		7,085	5,047
	13	11,796	12,755
Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf arall	13	170	1,215
Cyfanswm		149,221	149,348
Grantiau a Chyfraniadau wedi eu Credydu i Wasanaethau			
Llywodraeth Cymru -			
Grant Cefnogi Pobl (SPG & SPRG)		5,703	5,056
Grant Cyfnod Sylfaen (Addysg)		3,941	7,350
Grant Rheolaeth Gwastraff Cynaliadwy		3,616	3,606
Grant Ôl-I6 (Addysg)		3,027	3,148
Arall		15,780	15,037
		32,067	34,197
Grantiau a Chyfraniadau gan Lywodraeth arall			
Adran Gwaith a Phensiynau		30,320	30,059
Arall		11,787	9,714
		42,107	39,773
Grantiau a Chyfraniadau eraill		2,776	3,586
Cyfanswm		76,950	77,556

Bu newid i ddadansoddiad ffigyrau cymharol drwy gyfuno gan nad oedd y ffigyrau yn cael eu hystyried i fod yn faterol yn 2015/16.

NODYN 32 – INCWM GRANT (parhad)

Mae'r Cyngor wedi derbyn nifer o grantiau, cyfraniadau a rhoddion sydd eto i'w hadnabod fel incwm gan fod amodau wedi eu glynu i'r grantiau sy'n golygu efallai y bydd rhaid dychwelyd yr arian neu'r eiddo i'r rhoddwr. Mae'r balansau ar ddiwedd y flwyddyn fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2015 £'000	31 Mawrth 2016 £'000
Derbyniadau Grant Ymlaen Llaw		
<u>Tymor Hir</u>		
Grantiau a Chyfraniadau Refeniw		
Grantiau Rheoleiddio (Cynllunio, Trafnidiaeth a Gwarchod y Cyhoedd)	771	662
Grantiau Oedolion, Iechyd a Llesiant	245	4
	<hr/> 1,016	<hr/> 666
Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf		
Cyfraniadau Cyfalaf Priffyrdd a Bwrdeistrefol	1,810	1,665
Grantiau Rheoleiddio (Cynllunio, Trafnidiaeth a Gwarchod y Cyhoedd)	1,297	1,217
	<hr/> 3,107	<hr/> 2,882
Cyfanswm Tymor Hir	4,123	3,548
<u>Tymor Byr</u>		
Grantiau a Chyfraniadau Refeniw		
Grantiau Economi a Chymuned	761	343
Grantiau Rheoleiddio (Cynllunio, Trafnidiaeth a Gwarchod y Cyhoedd)	506	630
Grantiau Oedolion, Iechyd a Llesiant	623	897
Grantiau Eraill	539	220
	<hr/> 2,429	<hr/> 2,090
Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf	452	274
Cyfanswm Tymor Byr	2,881	2,364
Cyfanswm	7,004	5,912

Bu newid i ddadansoddiad ffigyrau cymharol drwy gyfuno gan nad oedd y ffigyrau yn cael eu hystyried i fod yn faterol yn 2015/16.

NODYN 33 – PARTÏON CYSYLLTIEDIG

Mae'n ofynnol i'r Awdurdod ddatgelu trafodaethau materol-berthnasol gyda phartïon cysylltiedig - cyrff neu unigolion sydd â'r potensial i reoli neu ddylanwadu'r Cyngor, neu i gael eu rheoli neu ddylanwadu gan y Cyngor. Mae datgelu'r trafodaethau hyn yn galluogi'r darllenwyr i asesu a oes cyfyngiad ar allu'r Cyngor i weithredu'n annibynnol, neu a yw'n medru cyfyngu ar allu parti arall i fargeinio'n rhydd gyda'r Awdurdod. I gydymffurfio efo'r gofynion, gwneir hyn drwy gwblhau datganiad perthnasol gan yr Aelodau a'r Uwch Swyddogion, fel a ddiffinnir yng Nghôd ymarfer CIPFA.

Llywodraeth Cymru a Chanolog

Mae gan Lywodraeth Cymru reolaeth effeithiol dros weithrediadau cyffredinol yr Awdurdod - mae'n gyfrifol am ddarparu'r fframwaith statudol, mae'n darparu'r mwyafrif o'r ariannu drwy grantiau ac yn pennu termau nifer o'r trafodaethau sydd gan yr Awdurdod o fewn partïon eraill (e.e. treth y cyngor, budd-daliadau tai). Ceir dadansoddiad goddrychol o'r grantiau a dderbynnir gan Lywodraeth Cymru ac adrannau eraill y Llywodraeth yn Nodyn 27 sy'n adrodd ar benderfyniadau dyrannu adnoddau. Mae'r sefyllfa berthnasol ar 31 Mawrth i'w gael yn Nodyn 32.

Aelodau

Mae gan aelodau'r Cyngor reolaeth uniongyrchol dros bolisiau ariannol a gweithredol y Cyngor. Ni ddychwelwyd y datganiad perthnasol gan dri aelod o'r Cyngor. Ceir cyfanswm y lwfansau a dalwyd i aelodau yn ystod 2015/16 yn Nodyn 29.

Mae'r Awdurdod yn penodi aelodau i rai cyrff elusennol neu wirfoddol neu maent wedi datgan cysylltiad â mudiadau, cyrff ac awdurdodau cyhoeddus. Mae dadansoddiad o'r taliadau a wnaed i'r cyrff yma yn ystod 2015/16 a'r balansau ar 31 Mawrth 2016 o dan y pennawd yma fel a ganlyn:

Taliadau a wnaethpwyd	Symiau sy'n ddyledus gan y Cyngor	Symiau sy'n ddyledus i'r Cyngor
£'000 15,820	£'000 585	£'000 (2,388)

Mae aelodau wedi datgan diddordeb neu berthynas (fel y diffinnir) mewn cwmnïau neu fusnesau a all fod yn ymdrin â'r Cyngor. Mae dadansoddiad o'r taliadau a wnaed i'r cwmnïau yma yn ystod 2015/16 a'r balansau ar 31 Mawrth 2016 o dan y pennawd yma fel a ganlyn:

Taliadau a wnaethpwyd	Symiau sy'n ddyledus gan y Cyngor	Symiau sy'n ddyledus i'r Cyngor
£'000 969	£'000 23	£'000 (17)

Swyddogion

Mae Uwch Swyddogion (fel y diffinnir) wedi datgan fel sydd yn ofynnol a phriodol, diddordeb neu berthynas (fel y diffinnir) mewn cwmnïau, cyrff gwirfoddol, elusennol neu gyhoeddus sydd yn derbyn taliadau gan y Cyngor. Mae dadansoddiad o'r taliadau a wnaed i'r cyrff yma yn ystod 2015/16 a'r balansau ar 31 Mawrth 2016 o dan y pennawd yma fel a ganlyn:

Taliadau a wnaethpwyd	Symiau sy'n ddyledus gan y Cyngor	Symiau sy'n ddyledus i'r Cyngor
£'000 4,275	£'000 65	£'000 (131)

Cyrff Cyhoeddus Eraill

Mae'r Awdurdod yn gweinyddu'r Gronfa Bensiwn. Ceir manylion o'r trafodaethau gyda'r Gronfa Bensiwn yn Nodyn 38 ar dudalennau 67 i 71 a Chyfrifon y Gronfa Bensiwn ar dudalennau 75 i 105.

NODYN 33 – PARTIÖN CYSYLLTIEDIG (parhad)

Cydbwyllgor Addysg Cymru (CBAC)

Taliadau a wnaethpwyd	Symiau sy'n ddyledus gan y Cyngor	Symiau sy'n ddyledus i'r Cyngor
£'000	£'000	£'000
779	0	(1)

Endidau a Reolir neu Dylanwadir yn Sylweddol arnynt gan yr Awdurdod

Sefydlwyd Cwmni Cynnal Cyf. yn 1996 i ddarparu gwasanaethau cefnogi addysg dan gytundeb i ysgolion unigol ac i awdurdodau addysg leol yn ogystal â gwasanaethau arolygu ysgolion i Estyn. Mae'r Cwmni yn gyfyngedig dan warant ac fe gyfyngir ymrwymiad y Cyngor i £1. Dim ond tuag at hyrwyddo ei amcanion gellid defnyddio incwm y cwmni. Gellir cael copïau o'r datganiadau ariannol gan Gwmni Cynnal, Penrallt, Caernarfon, Gwynedd, LL55 1BN. Mae'r taliadau i Gwmni Cynnal ar gyfer gwasanaethau i ysgolion yn ystod 2015/16 a'r balansau ar 31 Mawrth 2016 fel a ganlyn:

Taliadau a wnaethpwyd	Symiau sy'n ddyledus gan y Cyngor	Symiau sy'n ddyledus i'r Cyngor
£'000	£'000	£'000
1,288	27	(15)

Sefydlwyd Cwmni Gwastraff Môn-Arfon Cyf. fel Cwmni Gwaredu Gwastraff Awdurdod Lleol yn 1994. Penderfynodd y ddau Gyngor i ddod â'r trefniant i ben yn ystod 2007/08 a gwneud y gwaith yn fewnol. Trosglwyddwyd yr asedau ac ymrwymadau gweithredol a'r gweithwyr i'r Cyngor ym mis Ionawr 2008. Rhennir yr asedau a'r ymrwymadau eraill rhwng y ddau Gyngor ac fe gwblheir y cyfrifon terfynol pan fydd y cwmni yn cael ei diddymu. Y balans cyfredol sydd yn ddyledus i'r Cyngor yw £52k.

NODYN 34 – GWARIANT CYFALAF AC ARIANNU CYFALAF

Dengys y tabl isod gyfanswm gwariant cyfalaf am y flwyddyn (yn cynnwys gwerth yr asedau hynny gafaelwyd drwy brydlesi cyllidol), ynghyd â'r adnoddau a ddefnyddiwyd i'w ariannu. Os yw'n fwriad ariannu gwariant cyfalaf yn y dyfodol trwy godi tâl yn referniw fel defnyddir asedau gan yr Awdurdod, yna byddai hyn yn arwain at gynnydd yn y Gofyn Cyllido Cyfalaf (GCC), mesurydd gwariant cyfalaf hanesyddol yr Awdurdod sydd heb ei ariannu eto. Dadansoddir y GCC yn yr ail ran o'r nodyn hwn.

31 Mawrth		31 Mawrth
2015		2016
£'000		£'000
416,493	Asedau Anghyfredol ac Asedau ar gael i'w gwerthu	427,588
(62,580)	Reserf Ailbrisio	(67,131)
(179,024)	Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	(186,954)
174,889	Gofyn Cyllido Cyfalaf	173,503

NODYN 34 – GWARIANT CYFALAF AC ARIANNU CYFALAF (parhad)

Mae'r symudiadau am y flwyddyn yn cael eu hegluro fel a ganlyn:

2014/15		2015/16
£'000		£'000
173,309	Gofyn Cyllido Cyfalaf I Ebrill	174,889
6,963	Tir ac Adeiladau	9,844
7,137	is adeiladwaith	2,830
4,428	Cerbydau, Offer a Chyfarpar	4,658
35	Asedau Cymunedol	37
4	Asedau Gweddilliol	17
9,293	Asedau heb eu cwblhau	13,408
2	Asedau ar gyfer gwerthu	2
4,833	Wedi ei ariannu o gyfalaf drwy statud	4,844
(1,873)	Derbyniadau Cyfalaf a ddefnyddiwyd	(1,622)
(15,666)	Grantiau Llywodraeth a chyfraniadau eraill	(17,781)
(6,430)	Gwariant cyfalaf yn erbyn reffeniw	(10,248)
(5,692)	Darpariaeth reffeniw ar gyfer cyllido buddsoddiad cyfalaf gyda chefnogaeth	(5,641)
	Symiau gwirfoddol ychwanegol a neilltuwyd:	
(1,454)	Darpariaeth reffeniw ar gyfer cyllido buddsoddiad cyfalaf heb gefnogaeth	(1,734)
174,889	Gofyn Cyllido Cyfalaf 31 Mawrth	173,503

NODYN 35 – PRYDLESAU

Yr Awdurdod fel Prydlesai

Prydlesau Cyllidol

Mae gan y Cyngor eiddo drwy brydlesau cyllidol sydd yn cael eu dangos fel Eiddo, Offer a Chyfarpar ar y Fantolen. Cynhwysir yma Drefniant Consesiwn Gwasanaeth GwyrAD (Nodyn 41) gyda'r gwerth net canlynol:

31 Mawrth		31 Mawrth
2015		2016
£'000		£'000
4,485	Eiddo, Offer a Chyfarpar	4,236
4,485		4,236

Mae'r Awdurdod wedi ymrwymo i dalu isafswm ar y prydlesau hyn sy'n cynnwys setliad o'r ymrwymiad tymor hir am y budd yn yr eiddo gafaelwyd gan yr Awdurdod a chostau cyllido a fydd yn daladwy gan yr Awdurdod yn y dyfodol tra mae'r ymrwymiad yn parhau'n ddyledus. Mae'r lleiafswm taliadau prydles fel a ganlyn:

NODYN 35 – PRYDLESAU (parhad)

31 Mawrth 2015		31 Mawrth 2016
£'000		£'000
Ymrwymadau Prydles Gyllidol (gwerth presennol net o'r lleiafswm y taliadau prydles):		
119	cyfredol	126
2,253	ddim yn gyfredol	2,127
2,372	Lleiafswm y taliadau prydles	2,253

Mae'r gweddill o'r ased a ddangosir uchod wedi ei gyllido drwy gredyd gohiriedig (gweler Nodyn 41).

Mae'r lleiafswm taliadau prydles yn daladwy dros y cyfnodau canlynol:

	Lleiafswm Taliadau Prydles		Ymrwymadau Prydlesau Cyllidol	
	31 Mawrth 2015	31 Mawrth 2016	31 Mawrth 2015	31 Mawrth 2016
	£'000	£'000	£'000	£'000
Dim mwy na blwyddyn	119	126	119	126
Mwy na blwyddyn ond dim mwy na pum mlynedd	553	587	553	587
Mwy na pum mlynedd	1,700	1,540	1,700	1,540
	2,372	2,253	2,372	2,253

Yn 2015/16, gwnaethpwyd lleiafswm taliadau prydles o £118,840 (2014/15 - £111,939) gan yr Awdurdod mewn perthynas â'r asedau hynny a ddelir fel prydlesau cyllidol.

Prydlesau Gweithredol

	31 Mawrth 2015	31 Mawrth 2016
	£'000	£'000
Dim mwy na blwyddyn	457	485
Mwy na blwyddyn ond dim mwy na pum mlynedd	493	817
Mwy na pum mlynedd	243	208
	1,193	1,510

Y gwariant a godwyd ar y gwasanaethau o fewn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn mewn cysylltiad â'r prydlesau yma oedd:

	2014/15	2015/16
	£'000	£'000
Lleiafswm taliadau prydles	521	552
	521	552

NODYN 35 – PRYDLESAU (parhad)

Yr Awdurdod fel Prydleswr

Prydlesau Cyllidol

Mae'r Cyngor wedi rhoi prydlesau eiddo ar brydles gyllidol, gan gynnwys:

- Yr Academi Hwyllo ym Mhwllheli,
- Canolfan Rhyd Ddu

Mae'r prydlesau yma ar sail rhent enwol ac am gyfnod sydd yn cyfateb i fywyd economaidd yr asedau. Nid oes premiwm wedi ei dderbyn ar gyfer y prydlesau yma.

Prydlesau Gweithredol

Mae'r Awdurdod yn prydlesu eiddo o dan brydlesau gweithredol i'r dibenion canlynol:

- i ddarparu gwasanaethau yn y gymuned, megis cyfleusterau chwaraeon, gwasanaethau twristiaeth a chanolfannau cymuned
- i bwrpas datblygiad economaidd i ddarparu adeiladau addas a fforddiadwy i fusnesau lleol.

Y lleiafswm taliadau prydles dderbyniadwy na ellir eu canslo yn y dyfodol yw:

	31 Mawrth 2015 £'000	31 Mawrth 2016 £'000
Dim mwy na blwyddyn	380	439
Mwy na blwyddyn ond dim mwy na pum mlynedd	583	599
Mwy na pum mlynedd	2,264	2,243
	3,227	3,281

Nid yw'r lleiafswm taliadau derbyniadwy yn cynnwys rhent sydd yn amodol ar ddigwyddiad gymryd lle ar ôl i'r brydles ddechrau, er enghraifft, addasiadau yn dilyn adolygiad rhent. Yn 2015/16 £828,936 oedd y lleiafswm taliadau prydles dderbyniadwy gan yr Awdurdod (£930,248 yn 2014/15).

NODYN 36 – PECYNNAU TERFYNU GWAITH

Mae'r nifer o becynnau terfynu gwaith sydd yn cynnwys cyfanswm y gost fesul band, a chyfanswm cost y diswyddiadau gorfodol ac eraill wedi eu cynnwys yn y tabl isod. Mae'r gost yn y tabl isod yn adlewyrchu cost y pecynnau perthnasol i'r cyflogwr, yn hytrach na gwir werth y taliadau i'r unigolion. Yn unol â'r gofynion fe gynhwysir yr ymrwymadau perthnasol i'r Cyngor fel a wybyddir ar 31 o Fawrth 2016. Cynhwysir isod y costau gros perthnasol ond nid unrhyw arbedion cyllidol i'r Cyngor, ble'n briodol.

(a)	(b)		(c)		(d)		(e)	
Band cost y pecynnau terfynu gwaith (yn cynnwys taliadau arbennig)	Nifer diswyddiadau gorfodol		Nifer yr ymadawiadau cytunedig eraill		Nifer y pecynnau terfynu gwaith fesul band cost		Cyfanswm cost y pecynnau terfyn gwaith ym mhob band	
£	2014/15	2015/16	2014/15	2015/16	2014/15	2015/16	2014/15 £'000	2015/16 £'000
0 - 20,000	61	77	0	11	61	88	431	397
20,001 - 40,000	20	31	1	5	21	36	558	1,018
40,001 - 60,000	12	3	2	1	14	4	669	207
60,001 - 80,000	2	2	0	1	2	3	132	193
80,001 - 100,000	3	0	0	0	3	0	278	0
100,001 - 150,000	1	0	0	0	1	0	114	0
Adlewyrchu addasiad i amcangyfrifon y flwyddyn flaenorol							33	11
Cyfanswm	99	113	3	18	102	131	2,215	1,826

NODYN 37 - CYNLLUNIAU PENSIWN A GYFRIFIR AMDANYNT FEL CYNLLUNIAU CYFRANIADAU DIFFINIEDIG

Mae athrawon sy'n cael eu cyflogi gan yr Awdurdod yn aelodau o'r Cynllun Pensiwn Athrawon, sy'n cael ei weinyddu gan yr Adran dros Addysg y Llywodraeth. Mae'r cynllun yn rhoi buddion penodol i Athrawon ar eu hymddeoliad, ac mae'r Awdurdod yn cyfrannu tuag at y gost drwy dalu cyfraniadau sy'n seiliedig ar dâl pensiynadwy aelodau.

Mewn egwyddor, cynllun buddiannau diffiniedig yw'r cynllun. Er hynny, mae'r cynllun heb ei ariannu ac mae'r Adran dros Addysg yn defnyddio cronfa ddamcaniaethol er mwyn cyfrifo cyfradd cyfraniad cyflogwyr i'w talu gan awdurdodau lleol. Nid yw'r Awdurdod yn gallu adnabod ei ran o'r sefyllfa ariannol waelodol a pherfformiad y cynllun gyda digon o ddibynadwyedd at ddibenion cyfrifo. At ddiben y Datganiad o'r Cyfrifon, maent felly yn cael eu cyfrifo ar yr un sail a chynllun cyfraniadau diffiniedig.

Yn 2015/16 talodd y Cyngor £6.42m (£6.04m yn 2014/15) am gost pensiwn athrawon, oedd yn cynrychioli 15.15% (13.71% yn 2014/15) o dâl pensiynadwy athrawon. Yn ychwanegol at hyn mae'r Cyngor yn gyfrifol am gostau unrhyw fuddiannau ychwanegol a ddyfarnir ar ymddeoliad cynnar tu allan i delerau'r cynllun athrawon. Yn 2015/16 roedd hyn yn £1.18m (£1.17m yn 2014/15), ac yn cynrychioli 2.75% (2.66% yn 2014/15). Cyfrifir am y costau hyn ar sail buddiannau diffiniedig a'u cynhwysir yn Nodyn 38.

NODYN 38 – COSTAU PENSIWN

Fel rhan o delerau ac amodau gwaith eu swyddogion a'u gweithwyr eraill, mae'r Awdurdod yn gwneud cyfraniadau at gostau buddiannau ôl-gyflogaeth. Er na fydd y buddion yma yn daladwy hyd nes i'r gweithwyr ymddeol, mae gan yr Awdurdod ymrwymiad i wneud y taliadau. Mae rhaid eu dangos ar yr adeg mae'r gweithwyr yn ennill eu hawliau dyfodol.

Mae Cyngor Gwynedd yn ymwneud â dau gynllun buddiannau ôl-gyflogaeth:

- a) **Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol** a weinyddir yn lleol gan Gyngor Gwynedd. Mae'n gynllun wedi ei ariannu, gyda buddion diffiniedig yn seiliedig ar gyflog terfynol tan 31 Mawrth 2014 ac yn seiliedig ar gyflog cyfartaledd gyrfa o 1 Ebrill 2014. Mae'r Awdurdod a'r gweithwyr cyflogedig yn talu cyfraniadau i'r gronfa, sydd wedi eu cyfrifo ar lefel sydd i fod i falansio'r ymrwymadau pensiwn gyda'r asedau a fuddsoddir.
- b) **Trefniadau ar gyfer dyfarniad buddiannau ar ôl-ymddeol wrth ymddeol yn fuan.** Trefniant buddion a ddiffinnir heb ei ariannu yw hyn, lle adnabyddir yr ymrwymadau wrth wneud y dyfarniad. Fodd bynnag, nid oes asedau buddsoddi wedi eu cronni er mwyn cwrdd â'r ymrwymadau pensiwn, ac mae angen cynhyrchu arian er mwyn cwrdd â gwir daliadau pensiynau wrth iddynt ddod yn ddyledus.

Mae Cronfa Pensiwn Gwynedd yn cael ei gweithredu dan y fframwaith rheoleiddio ar gyfer y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a Phwyllgor Pensiynau Cyngor Gwynedd sy'n gyfrifol am lywodraethu'r cynllun. Caiff polisi ei bennu yn unol â Rheoliadau'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Y pwyllgor sy'n penodi rheolwyr buddsoddi'r gronfa.

Y prif risgiau i'r Awdurdod o'r cynllun yw'r rhagdybiaethau hirhoedledd, newidiadau statudol i'r cynllun, newidiadau strwythurol i'r cynllun (megis nifer fawr yn tynnu allan o'r cynllun), newidiadau i chwyddiant, enillion bondiau a pherfformiad buddsoddiadau ecwiti a ddelir yn y cynllun. Mae'r rhain wedi'u lliniaru i ryw raddau gan y gofynion statudol i godi'r symiau sy'n ofynnol gan statud fel y disgrifir yn y nodyn polisiâu cyfrifo i'r Gronfa Gyffredinol.

Trafodion sy'n Perthyn i Fuddion Ôl-Gyflogaeth

Mae'r Awdurdod yn adnabod cost y buddion ymddeol yng nghost gwasanaethau a adroddir pan mae gweithwyr yn eu hennill, yn hytrach na phan fydd y buddion yn cael eu talu fel pensiynau. Fodd bynnag, mae'r gost sydd angen ei wneud yn erbyn treth y cyngor yn seiliedig ar yr arian a delir yn ystod y flwyddyn sy'n golygu bod gwir gost buddion ôl-gyflogaeth/ymddeol yn cael ei wrth-droi allan o'r Gronfa Gyffredinol trwy'r Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau. Yn ystod y flwyddyn, mae'r trafodion canlynol wedi cael eu gwneud yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a Balans y Gronfa Gyffredinol trwy'r Datganiad o'r Symudiad Mewn Reserfau:

NODYN 38 – COSTAU PENSIWN (parhad)

Newid mewn Gwerth Teg Asedau'r Cynllun, Ymrwymiad Buddion a Ddiffinnir ac Ymrwymiad Net	Cyfnod yn gorffen 31 Mawrth 2015			Cyfnod yn gorffen 31 Mawrth 2016		
	Asedau	Ymrwym- iadau	(Ymrwymi adau) /asedau net	Asedau	Ymrwym- iadau	(Ymrwymi adau) /asedau net
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwerth Teg Asedau'r Cyflogwr	468,653	0	468,653	530,343	0	530,343
Gwerth Presennol Ymrwymiaid wedi eu hariannu	0	(613,043)	(613,043)	0	(750,818)	(750,818)
Gwerth Presennol Ymrwymiaid heb eu hariannu	0	(27,299)	(27,299)	0	(28,246)	(28,246)
Sefyllfa Agoriadol ar 31 Mawrth	468,653	(640,342)	(171,689)	530,343	(779,064)	(248,721)
Cost Gwasanaeth						
Cost Gwasanaeth Cyfredol*	0	(18,446)	(18,446)	0	(21,913)	(21,913)
Cost Gwasanaeth y Gorffennol (gan gynnwys cwtogiadau)	0	(718)	(718)	0	(297)	(297)
Cyfanswm Cost Gwasanaeth	0	(19,164)	(19,164)	0	(22,210)	(22,210)
Llog Net						
Incwm Llog ar Asedau'r Cynllun	20,231	0	20,231	17,023	0	17,023
Cost Llog ar Fuddion a Ddiffinnir Ymrwymiad	0	(27,600)	(27,600)		(25,039)	(25,039)
Cyfanswm Llog Net	20,231	(27,600)	(7,369)	17,023	(25,039)	(8,016)
Cyfanswm Cost Buddion a Ddiffinnir a Adnabyddir mewn Elw / (Colled)	20,231	(46,764)	(26,533)	17,023	(47,249)	(30,226)
Llif Arian						
Cyfraniadau Aelodau'r Cynllun	4,987	(4,987)	0	4,683	(4,683)	0
Cyfraniadau'r Cyflogwr	18,058	0	18,058	16,894	0	16,894
Cyfraniadau ynglŷn â buddion heb eu hariannu	1,747	0	1,747	1,709	0	1,709
Buddion a Dalwyd	(19,324)	19,324	0	(18,303)	18,303	0
Buddion Heb eu Hariannu a Dalwyd	(1,747)	1,747	0	(1,709)	1,709	0
Sefyllfa Cau y Disgwylir	492,605	(671,022)	(178,417)	550,640	(810,984)	(260,344)
Ail Fesuriadau						
Newid mewn Tybiaethau Demograffig	0	0	0	0	0	0
Newid mewn Tybiaethau Ariannol	0	(112,129)	(112,129)	0	77,463	77,463
Profiadau Eraill	0	4,087	4,087	0	8,164	8,164
Enillion ar Asedau ac eithrio symiau a gynhwysir yn llog net	37,738	0	37,738	(3,615)	0	(3,615)
Cyfanswm yr Holl Ail Fesuriadau yn Incwm Cynhwysfawr Arall (ICA)	37,738	(108,042)	(70,304)	(3,615)	85,627	82,012
Gwerth Teg Asedau'r Cyflogwr	530,343	0	530,343	547,025	0	547,025
Gwerth Presennol Ymrwymiaid wedi eu hariannu	0	(750,818)	(750,818)	0	(699,750)	(699,750)
Gwerth Presennol Ymrwymiaid heb eu hariannu**	0	(28,246)	(28,246)	0	(25,607)	(25,607)
Sefyllfa Cau ar 31 Mawrth	530,343	(779,064)	(248,721)	547,025	(725,357)	(178,332)

* Mae'r gost gwasanaeth cyfredol yn cynnwys lwfans 0.5% cyflogau ar gyfer costau gweinyddiaeth.

** Mae'r ymrwymiad yn cynnwys tua £10,513,000 sydd yn perthyn i bensiynau heb eu cyllido y CPLIL a £15,094,000 sydd yn perthyn i bensiynau heb eu cyllido Athrawon. Ar gyfer ymrwymiaid heb eu hariannu ar 31 Mawrth 2016, tybir bod yr holl bensiynau heb eu hariannu yn daladwy am weddill oes yr aelod. Tybir hefyd bydd 90% o bensiynwyr yn briod (neu'n cyd-fyw) wrth farw ac y bydd eu priod (cydbreswlydd) yn derbyn pensiwn o 50% o bensiwn yr aelod ar ddyddiad marwolaeth yr aelod.

Prif Gategoriâu Asedau'r Cynllun fel Canran o Gyfanswm Asedau'r Cynllun

Mae'r actiwari wedi darparu dadansoddiad manwl o asedau'r Gronfa yn unol â gofynion IAS19. Mae'r dadansoddiad hwn yn gwahaniaethu rhwng natur a risg yr asedau hynny, ac yn eu torri i lawr ymhellach i'r rheiny sydd â dyfynbris mewn marchnad actif, a'r rheiny nad ydynt. Tybir bod rhaniad asedau Cyngor Gwynedd ar yr un gyfran â dyraniad asedau'r Gronfa fel yr oedd ar 31 Rhagfyr 2015. Mae'r tabl isod yn dangos y rhaniad. Mae'r actiwari yn amcangyfrif

NODYN 38 – COSTAU PENSIWN (parhad)

bod gwerth bid asedau'r Gronfa yn £1,536,000,000 ar 31 Mawrth 2016, yn seiliedig ar wybodaeth a ddarparwyd gan yr Awdurdod Gweinyddol a chan roi ystyriaeth i enillion mynegai lle bo hynny'n briodol.

Gwerth Teg Asedau'r Cyflogwr

Mae gwerth yr asedau isod ar gwerth bid yn unol â gofynion IAS19.

Categori Ased	Ar 31 Mawrth 2015				Ar 31 Mawrth 2016			
	Prisiau a ddyfynnir mewn Marchnadoedd Gweithredol £'000	Prisiau na ddyfynnir mewn Marchnadoedd Gweithredol £'000	Cyfanswm £'000	%	Prisiau a ddyfynnir mewn Marchnadoedd Gweithredol £'000	Prisiau na ddyfynnir mewn Marchnadoedd Gweithredol £'000	Cyfanswm £'000	%
Ernesau Ecwiti								
Defnyddiwr	14,688	0	14,688	3	17,398	0	17,398	3
Ynni a Gwasanaethau	10,923	0	10,923	2	2,997	0	2,997	1
Sefydliadau Ariannol	8,271	0	8,271	2	8,917	0	8,917	2
Iechyd a Gofal	22,077	0	22,077	4	31,539	0	31,539	6
Technoleg Gwybodaeth	15,419	0	15,419	3	18,103	0	18,103	3
Eraill	26,883	0	26,883	5	21,793	0	21,793	4
Ecwiti Preifat								
Y cyfan	0	22,429	22,429	4	0	22,227	22,227	4
Ernesau Dyledion								
Eraill	0	0	0	0	0	73,108	73,108	13
Eiddo Diriaethol								
Eiddo'r DU	0	50,873	50,873	10	10,439	46,057	56,496	10
Eiddo Tramor	0	1,535	1,535	0	0	1,033	1,033	0
Cronfeydd Buddsoddi ac Ymddiriedolaethau Unedol								
Ecwiti	121,065	150,665	271,730	51	111,036	160,978	272,014	50
Bondiau	0	73,443	73,443	14	0	0	0	0
Is adeiladwaith	0	2,502	2,502	0	0	4,552	4,552	1
Arian a Chyferthoedd Arian								
Y cyfan	9,570	0	9,570	2	16,848	0	16,848	3
Cyfanswm	228,896	301,447	530,343	100	239,070	307,955	547,025	100

Sail ar gyfer amcangyfrif asedau ac ymrwymadau

Mae'r ymrwymadau wedi cael eu hasesu ar sail actiwaraidd gan ddefnyddio'r dull rhagamcanu unedau, sef amcangyfrif o'r pensiwn fydd yn daladwy yn y dyfodol yn ddibynnol ar dybiaethau ynghylch cyfraddau marwolaeth, disgwyliad oes a lefelau cyflog. Mae disgwyliad oes yn seiliedig ar ragamcanion penodol i'r gronfa a elwir yn VitaCurves a thybir bod gwelliant tymor hir eisoes wedi cyrraedd yr eithaf, sydd gyfystyr â 1.25% y flwyddyn.

Mae Hymans Robertson, cwmni actiwari annibynnol, wedi amcangyfrif ymrwymadau Cynllun Pensiwn Gwynedd ac ymrwymadau Buddion Dewisol. Roedd amcangyfrifon Cronfa Bensiwn Gwynedd yn seiliedig ar y prisiad llawn ddiweddaraf o'r cynllun fel yr oedd ar 31 Mawrth 2013. Mae'r rhagdybiaethau arwyddocaol a ddefnyddir gan yr actiwari yn y tabl canlynol wedi cael effaith sylweddol ar werthoedd yr asedau a'r ymrwymadau fel a ganlyn:-

NODYN 38 – COSTAU PENSIWN (parhad)

	31 Mawrth 2015	31 Mawrth 2016
Tybiaethau Ariannol	% y.f.	% y.f.
Cyfradd Codiad Pensiwnau	2.4	2.2
Cyfradd Codiad Cyflogau*	4.3	4.2
Cyfradd Chwyddiant	2.4	2.2
Cyfradd Ddisgownt	3.2	3.5
Cyfradd Enillion Tymor Hir a Ddisgwylir ar yr holl asedau	3.2	3.5
Nifer a ddisgwylir i gymryd yr opsiwn i drosi pensiwn blynyddol i lwmp swm ymddeol		
am wasanaeth cyn Ebrill 2008	50	50
am wasanaeth ar ôl Ebrill 2008	75	75
Tybiaethau Marwolaeth	Blynyddoedd	Blynyddoedd
Hyd oes ar 65 oed am bensiynwyr cyfredol		
Dynion	22	22
Merched	24	24
Hyd oes ar 65 oed am bensiynwyr y dyfodol		
Dynion	24.4	24.4
Merched	26.6	26.6

* Tybir bod cynnydd mewn cyflogau yn 1% y flwyddyn tan 31 Mawrth 2016 gan ddychwelyd i'r dybiaeth tymor hir a ddangosir wedi hynny.

**Ar gyfer ymrwymadau heb eu hariannu ar 31 Mawrth 2016, tybir bod yr holl bensiwnau heb eu hariannu yn daladwy am weddill oes yr aelod. Tybir hefyd bydd 90% o bensiynwyr yn briod (neu'n cyd-fyw) wrth farw ac y bydd eu priod (cydbreswlydd) yn derbyn pensiwn o 50% o bensiwn yr aelod ar ddyddiad marwolaeth yr aelod.

Mae'r amcangyfrifiad o'r rhwymedigaethau buddion diffiniedig yn sensitif i'r rhagdybiaethau actiwaraidd sydd wedi'u nodi yn y tabl uchod. Er mwyn meintioli effaith unrhyw newid yn y rhagdybiaethau ariannol a ddefnyddir, mae'r actiwari wedi cyfrifo a chymharu gwerth ymrwymadau'r cynllun fel yr oeddynt ar 31 Mawrth 2016 ar seiliau amrywiol. Mae'r dull a ddefnyddiwyd yn gyson â'r dull a fabwysiadwyd i gael y ffigyrau IAS19 a ddarperir yn y nodyn hwn.

Er mwyn meintioli'r ansicrwydd ynghylch disgwyliad hyd oes, mae'r actiwari wedi cyfrifo'r gwahaniaeth yn y gost i'r Cyngor pe bai cynnydd o flwyddyn mewn disgwyliad oes. Yn nhermau sensitifrwydd, caiff hyn ei dybio i fod yn gynnydd o thua 3% yn y gost o fudd-daliadau. Yn ymarferol bydd gwir gost cynnydd o flwyddyn mewn disgwyliad oes yn ddibynol ar strwythur y dybiaeth ddiwygiedig (h.y. os yw gwelliannau mewn cyfraddau goroesi yn bennaf berthnasol i oeddrannau iau neu hŷn). Mae'r ffigyrau yn y tabl isod wedi deillio'n seiliedig ar broffil aelodaeth y Cyngor fel yr oedd ar 31 Mawrth 2013, dyddiad y prisiad actiwaraidd diweddaraf. Mae'r dull a ddefnyddiwyd wrth baratoi'r dadansoddiad sensitifrwydd a ddangosir isod yn gyson â'r dull a ddefnyddiwyd y flwyddyn cynt.

Effaith ar Ymrwymiad Buddion a Ddiffinnir yn y Cynllun

Newid tybiaeth	Brasamcan gynnydd i'r Cyflogwr	Brasamcan swm ariannol
	31 Mawrth 2016	31 Mawrth 2016
	%	£'000
lleihad 0.5% i'r gwir gyfradd ddisgownt	12	83,506
cynnydd flwyddyn i'r disgwyliad oes	3	21,761
cynnydd 0.5% i'r gyfradd codiad cyflog	4	29,411
cynnydd 0.5% i'r gyfradd codiad pensiwn	7	52,249

NODYN 38 – COSTAU PENSIWN (parhad)

Effaith ar Lif Arian y Cyngor

Un o amcanion y cynllun yw y dylid cadw cyfraniadau cyflogwyr ar gyfradd mor gyson â phosib. Mae Cyngor Gwynedd wedi cytuno ar strategaeth gydag actiwari'r gronfa i gyflawni lefel cyllido o 100% dros yr 20 mlynedd nesaf. Caiff lefelau cyllido eu monitro'n flynyddol.

Caiff y cyfraniadau a delir gan y Cyngor eu gosod gan Actiwari'r Gronfa yn y prisiad pob tair blynedd (y mwyaf diweddar oedd 31 Mawrth 2013), neu ar unrhyw adeg arall pan roddir cyfarwyddyd i wneud hynny gan yr Awdurdod Gweinyddol. Mae'r cyfraniadau sy'n daladwy dros y cyfnod tan 31 Mawrth 2017 wedi'u gosod yn y dystysgrif Cyfraddau ac Addasiadau. Am fanylion pellach ar y dull a ddefnyddiwyd i osod cyfraddau cyfrannu ar gyfer y Cyngor, cyfeiriwch at adroddiad actiwaraid 2013, dyddiedig 31 Mawrth 2014.

Gwybodaeth am yr Ymrwymiad Buddion a Ddiffinnir

	Rhaniad Ymrwymiad		Cyfnod Cyfartaledd Cymhwysol
	£'000	%	
Aelodau Gweithredol	422,542	60.4%	24.9
Aelodau Gohiriedig	87,615	12.5%	24.6
Aelodau Pensiynwyr	189,593	27.1%	11.8
Cyfanswm	699,750	100.0%	19.8

Mae'r ffigyrau uchod yn cynnwys ymrwymadau wedi eu hariannu ac nad ydynt yn cynnwys ymrwymadau pensiynwyr heb eu hariannu. Mae'r parhad yn effeithiol ar brisiad swyddogol blaenorol ar 31 Mawrth 2013.

Effaith ym Mlynnyddoedd y Dyfodol

Disgwylir i gyfanswm y cyfraniadau a wneir i Gynllun Pensiwn Llywodraeth Leol gan y Cyngor fod yn £16.7m yn y flwyddyn i 31 Mawrth 2017.

O ganlyniad i faterion amseriad a'r ffaith fod adroddiad yr Actiwari yn seiliedig ar amcangyfrifon, mae gwahaniaeth o £1,443,736 yn 2015/16 (£393,157 yn 2014/15) rhwng ffigyrau diffyg yn y Gronfa yn ôl yr actiwari o'i gymharu gyda'r ymrwymiad yn perthyn i Gynllun Pensiwn buddiannau wedi eu diffinio ar y Fantolen. Mae'r gwahaniaeth yma wedi ei drin fel Enillion a Chollodion Actiwaraid ar Asedau ac Ymrwymadau Pensiwn ac felly wedi eu cynnwys yn y ffigyrau Ymrwymiad yn perthyn i gynllun pensiwn buddiannau wedi eu diffinio yn y Fantolen.

NODYN 39 – YMRWYMIADAU DIBYNNOL

Ceir ymrwymiad dibynnol pan fod digwyddiad sy'n arwain at rwymedigaeth posib ar ran yr Awdurdod ble bydd ei fodolaeth yn cael ei gadarnhau gan ddigwyddiad neu fel arall digwyddiad ansicr sydd ddim yn gyfan gwbl o fewn rheolaeth yr awdurdod.

Mae'r sefyllfa isod yn berthnasol i amgylchiadau'n ymwneud â dau ymrwymiad dibynnol penodol:

- Gofynion capio ac ôl-ofalaeth safleoedd tirlenwi yr Awdurdod - mae'r ddarpariaeth sydd yn gynwysedig yn y cyfrifon yn seiliedig ar amgylchiadau presennol a gwybyddus, yn ychwanegol i ragolygon perthnasol. Er hynny, mae'n bosib y bydd y gwir gost derfynol yn wahanol i'r costau cyfredol a amcangyfrifir at y dyfodol.
- Mae'r Awdurdod yn agored i ymrwymiad yswiriant posib sy'n berthnasol i drefniadau yswiriant ei gyn-awdurdodau, sef Cyngor Sir Gwynedd, Cyngor Bwrdeistref Arfon, Cyngor Dosbarth Dwyfor, Cyngor Dosbarth Meirionnydd, a therfyniad Cronfa Municipal Mutual Insurance (M.M.I.) ar 30 Medi 1992.

NODYN 39 – YMRWYMIADAU DIBYNNOL(parhad)

Gwnaeth M.M.I. gynllun o drefniant gyda'i gredydwy, ble, os oedd cyllid M.M.I. yn annigonol i gyfarfod hawliadau yn y dyfodol, yna byddai cymal adfachu'n cael ei sbarduno (sef Cynllun o Drefniant) a allai effeithio hawliadau a dalwyd ers 1992-93. Ar 13 Tachwedd 2012, daeth cyfarwyddwyr y Cwmni i'r casgliad y dylid gweithredu amodau'r Cynllun o Drefniant a rhoddwyd rhybudd i'r perwyl hwn i Weinyddwr y Cynllun a'r Cwmni. Mae'r penderfyniad yn derfynol. Talwyd lefi cychwynnol o 15% o'r taliadau a wnaethpwyd ers 30 Medi 1992 yn ystod 2013/14, ac ym Mawrth 2016 hysbyswyd yr awdurdodau perthnasol y byddai 10% pellach yn daladwy yn ystod 2016/17.

Fodd bynnag, yn unol â'r cynllun, bydd modd codi lefi pellach os na fydd y lefi gwreiddiol yma yn ddigonol ar gyfer ymrwymadau M.M.I. yn y tymor hirach. Mae Cyngor Gwynedd o'r farn y byddai'n ddarbodus parhau i gynnal darpariaeth yn y disgwyliad y bydd y lefi cychwynnol yn annigonol. Uchafswm amcangyfrif cyfredol yr ymrwymiad sy'n berthnasol i'r awdurdod hwn yw hyd at £850,000.

NODYN 40 – YMDDIRIEDOLAETHAU

Mae'r Cyngor yn gweithredu fel yr unig ymddiriedolwr ar gyfer 173 o gymynroddion megis cronfeydd gwobrau ysgolion a chronfeydd cysuron a gwelliannau i nifer o Sefydliadau'r Cyngor. Cyfanswm y balans ar yr Ymddiriedolaethau hyn ar 31 Mawrth 2016 oedd £646,045 (£606,180 ar 31 Mawrth 15). Buddsoddir hwy'n llawn er mwyn creu incwm.

Fel yr unig ymddiriedolwr mae'r Cyngor yn dal yr eiddo ar gyfer bob ymddiriedolaeth ond nid yw'n penderfynu ar ei ddefnydd. Ymhob achos nid yw'r cyllid yn cynrychioli asedion y Cyngor ac felly nid ydynt wedi eu cynnwys yn y Fantolen.

Mae gwybodaeth bellach ar Y Gronfa Degwm ac Ymddiriedolaeth FMG Morgan yn Atodiadau B a C i'r cyfrifon hyn.

NODYN 41 – TREFNIANT CONSESIWN GWASANAETH

Mae Prosiect GwyrAD yn gynllun Trefniant Consesiwn Gwasanaeth, sydd hefyd yn cael ei adnabod fel cynllun Menter Cyllid Preifat (PFI). Dechreuwyd ar y dasg o'i adeiladau yn 2012/13 a'r gwaith yn dod yn weithredol ym Medi 2013. Gwaith yw gogyfer â thrin gwastraff bwyd a ddiolir yn y tarddle gan breswylwyr a busnesau Gwynedd (yn bennaf) trwy ddefnyddio technoleg Treulio Anaerobig (Anaerobic Digestion). Mae hyn yn gymorth i'r Awdurdod gyrraedd ei dargedau ailgylchu, a gweithio o fewn ei lwfansau tirlenwi o Wastraff Dinesig Biogddiraddadwy am gyfnod o 15 mlynedd.

Mae'r asedau sy'n cael eu darparu i gyflenwi'r gwasanaeth yn cael eu cydnabod ar Fantolen yr Awdurdod. Gwerth yr asedau perthnasol ar 31 Mawrth 2016 oedd £4.2m (£4.5m ar 31 Mawrth 2015). Mae'r Awdurdod yn gwneud taliad cytunedig (ffi giât) bob blwyddyn yn seiliedig ar isafswm o dunelli sy'n cael ei gynyddu yn flynyddol gan chwyddiant ac sy'n gallu cael ei ostwng os nad yw'r contractwr yn cyfarfod ag argaeledd a safon perfformiad mewn unrhyw flwyddyn. Mae gan yr Awdurdod yr hawl i gynyddu swm y tunelli dros y 7,500 tunnell gytunedig hyd at 11,000 tunnell, a bydd yn talu ffi giât ostyngol am unrhyw beth dros 7,500 tunnell.

	Taliad am Wasanaethau	Ad-daliad Gwariant Cyfalaf	Llog	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000
Talwyd yn 2015/16	498	119	146	763
Taladwy yn 2016/17	498	126	139	763
Taladwy o fewn 2 i 5 mlynedd	1,991	587	473	3,051
Taladwy o fewn 6 i 10 mlynedd	2,489	963	363	3,815
Taladwy o fewn 11 i 15 mlynedd	1,203	577	63	1,843
Cyfanswm	6,679	2,372	1,184	10,235

Er bod y taliadau sy'n cael eu gwneud i'r contractwr yn cael eu disgrifio fel taliadau unedol, maent wedi eu cyfrifo er digolledu'r contractwr am werth teg y gwasanaeth a gyflenwir, y gwariant cyfalaf a'r llog oedd yn daladwy.

Mae'r contractwr yn derbyn incwm o ynni sy'n cael ei gynhyrchu o'r gwastraff sydd wedi eu galluogi i gadw'r taliad unedol i'r Cyngor yn isel. Os yw'r incwm yn uwch na'r hyn sydd yn y cytundeb, mae trefniant iddo gael ei rannu rhwng y contractwr a Chyngor Gwynedd.

Mae'r ymrwymadau sy'n ddyledus i'r contractwr am y gwariant cyfalaf sydd wedi ei wneud fel a ganlyn:

	2015/16	
	Ymrwymadau Prydlesau	Incwm Gohiriedig
	£'000	£'000
Balans yn sefyll 1 Ebrill 2015	(2,372)	(1,956)
Ad-daliad o brifswm yn ystod y flwyddyn	119	0
Rhyddhad o incwm gohiriedig	0	146
Balans yn sefyll ar 31 Mawrth 2016	(2,253)	(1,810)

Gellir terfynu'r cytundeb gan un o'r ddwy ochr ar unrhyw adeg ar sail diffygion, yn amodol ar roi rhybudd yn unol â'r cytundeb. Yn ogystal, gall yr Awdurdod derfynu'r cytundeb yn unochrog yn unol â'r amodau ynddo. Byddai costau iawndal ynghlwm ag unrhyw drefniant terfynu. Ar ddiwedd y cytundeb, mae gan yr Awdurdod hawl i ail-dendro am gontractwr i ddarparu'r gwasanaeth.

NODYN 42 – GWEITHREDIADAU AR Y CYD A CHYD-BWYLLGORAU

Mae'r Cyngor yn rhan o nifer o weithrediadau ar y cyd gydag awdurdodau cyfagos yng Ngogledd Cymru.

Yn ystod 2015/16, roedd Cyngor Gwynedd yn rhan o bedwar cyd-bwyllgor, sef cyd-weithio mewn meysydd penodol rhwng Awdurdodau Lleol. Yn ystod 2014/15 daeth dau gyd-bwyllgor blaenorol i ben; sef Trafnidiaeth Canolbarth Cymru (TRaCC) a Trafnidiaeth Integredig yng Ngogledd Cymru (TAITH). Mae'n ofynnol i gyfrifon ar wahân gael eu cynhyrchu ar gyfer cyd-bwyllgorau. Y pedwar cyd-bwyllgor perthnasol i Wunedd yn ystod 2015/16 yw:

- Cydbwyllgor Anghenion Addysgol Arbennig (AAA)
- Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd
- GwE
- Partneriaeth Trin Gwastraff Gweddilliol Gogledd Cymru (PTGGGC)

Mae cyfrifon y cydbwyllgorau yn dilyn yr un amserlen o ran dyddiad statudol ar gyfer cwblhau'r cyfrifon. Yn yr amgylchiadau, felly fe welir fod cyfrifon Cyngor Gwynedd yn adlewyrchu'r gwir ymrwymiad net perthnasol, er bod y sefyllfa ddadansoddiadol oddrychol yn mynd i amrywio yn ddibynnol ar sefyllfa a threfniadau adrodd y gwahanol gydbwyllgorau. Mae'r ffigyrau a'r gyfran berthnasol i Wunedd wedi eu cynnwys yn y tabl isod:

Cydbwyllgor	Cyngor Arweiniol (o ran yr ochr Gyllid)	Cynghorau sydd yn rhan o'r Cyd-bwyllgor	Cyfran Cyngor Gwynedd %	Gwerth Cyfran Gwynedd (Cyfrif Incwm a Gwariant) £'000
Cydbwyllgor Anghenion Addysgol Arbennig	Cyngor Gwynedd	Cyngor Gwynedd Cyngor Sir Ynys Môn	61.4%	752
Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd	Cyngor Gwynedd	Cyngor Gwynedd Cyngor Sir Ynys Môn	50%	279
GwE	Cyngor Gwynedd	Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy Cyngor Sir Ddinbych Cyngor Sir y Fflint Cyngor Gwynedd Cyngor Sir Ynys Môn Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam	17.78%	739
Partneriaeth Trin Gwastraff Gweddilliol Gogledd Cymru	Cyngor Sir y Fflint	Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy Cyngor Sir Ddinbych Cyngor Sir y Fflint Cyngor Gwynedd Cyngor Sir Ynys Môn	20%	18

Gellir gweld cyfrifon y cydbwyllgorau unigol ar wefannau'r cynghorau sydd yn arwain ar y gwasanaeth cyllid a chyfrifeg.

CYFRIFON CRONFA BENSIWN GWYNEDD 2015/16

31 Mawrth 2015 £'000	Nodiadau	31 Mawrth 2016 £'000
Delio gydag aelodau, cyflogwyr ac eraill sydd â chysylltiad uniongyrchol â'r Gronfa		
67,748	7	67,317
14		8
2		3
1		
2,015	8	5,075
69,780		72,403
(48,610)	9	(55,186)
(1,909)	10	(2,852)
(50,519)		(58,038)
19,261		14,365
(8,573)	11	(10,060)
Enillion ar fuddsoddiadau		
12,993	14	11,874
(687)	15	(530)
164,833	16	12,383
177,139		23,727
187,827		28,032
Asedau net y Gronfa		
1,309,546		1,497,373
187,827		28,032
1,497,373		1,525,405

DATGANIAD ASED AU NET AR 3 I MAWRTH 2016

31 Mawrth 2015 £'000	Nodiadau	31 Mawrth 2016 £'000
1,458,025	Asedau buddsoddi	1,455,230
22,082	Adneuon arian parod	42,631
1,480,107		1,497,861
(229)	Ymrwymadau buddsoddi	(64)
20,312	Asedau cyfredol	31,887
(2,817)	Ymrwymadau cyfredol	(4,279)
1,497,373		1,525,405

Nid yw'r Datganiadau Cyllidol yn cynnwys ymrwymadau'r Gronfa i dalu pensiynau a budd-daliadau eraill i holl gyfranwyr presennol y Gronfa ar ôl diwedd y flwyddyn ariannol, ond yn hytrach mae'n crynhoi trafodion ac asedau net y Gronfa. Ystyrir ymrwymadau'r Gronfa ym mhriadau cyfnodol yr actiwari o'r Gronfa (y mwyaf diweddar ar 31 Mawrth 2013) ac fe'u hadlewyrchir yn lefelau cyfraniadau'r cyflogwyr a bennir gan y prisiad hwn, fel bydd y Gronfa eto yn gallu cwrdd â 100% o ymrwymadau'r dyfodol. Dangosir y gwerth presennol actiwariaidd ar gyfer buddiannau a addawyd yn Nodyn 20.

NODIADAU AR GYFRIFON CRONFA BENSIWN GWYNEDD

NODYN I – DISGRIFIAD O'R GRONFA

Mae Cronfa Bensiwn Gwynedd ("y Gronfa") yn rhan o'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol ac fe'i gweinyddir gan Gyngor Gwynedd. Y Cyngor yw'r endid adrodd ar gyfer y gronfa bensiwn hon. Crynodeb o'r Gronfa yw'r disgrifiad a ganlyn. Am fwy o fanylion, dylid cyfeirio at Adroddiad Blynyddol Cronfa Bensiwn Gwynedd 2015/16 a'r pwerau statudol sy'n tanategu'r cynllun, sef Deddf Pensiynau Gwasanaethau Cyhoeddus 2013 a'r Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (CPLIL).

a) Cyffredinol

Deddf Pensiynau Gwasanaeth Cyhoeddus 2013 sy'n llywodraethu'r Gronfa. Gweinyddir y Gronfa yn unol â'r deddfau eilaidd a ganlyn:

- Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol 2013 (fel y'i diwygiwyd);
- Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Darpariaethau Trosiannol, Arbedion a Gwelliant) 2014 (fel y'i diwygiwyd);
- Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Rheoli a Buddsoddi Cronfeydd) 2009 (fel y'i diwygiwyd).

Mae'n gynllun pensiwn sy'n seiliedig ar gyfraniadau a weinyddir gan Gyngor Gwynedd i roi pensiynau a buddion eraill i weithwyr pensiynadwy Cyngor Gwynedd, dau awdurdod lleol arall a chyrff ar yr atodlen, cyrff a benderfynir a chyrff eraill a ganiateir sydd o fewn cyn ardal Cyngor Sir Gwynedd. Nid yw athrawon, swyddogion yr heddlu a gweithwyr y gwasanaeth tân wedi'u cynnwys gan eu bod yn rhan o gynlluniau pensiwn cenedlaethol eraill. Mae'r Gronfa'n cael ei goruchwyllo gan y Pwyllgor Pensiynau, sef un o bwyllgorau Cyngor Gwynedd.

b) Aelodaeth

Mae bod yn aelod o'r CPLIL yn rhywbeth gwirfoddol ac mae gweithwyr yn rhydd i ddewis p'un a ydynt am ymuno â'r cynllun, parhau'n aelod o'r cynllun neu wneud eu trefniadau personol y tu allan i'r cynllun. Ymysg y sefydliadau sy'n cymryd rhan yng Nghronfa Bensiwn Gwynedd mae:

- Cyrff ar yr atodlen, sy'n awdurdodau lleol a chyrff tebyg ble mae gan eu staff hawl awtomatig i fod yn aelodau o'r Gronfa.
- Cyrff a benderfynir, sy'n gyngor dinas, tref neu gymuned. Mae ganddynt yr hawl i benderfynu os caiff eu gweithwyr ymuno â'r CPLIL ac i fabwysiadu'r penderfyniad yn unol â hynny.
- Cyrff a ganiateir, sy'n sefydliadau eraill sy'n cymryd rhan yn y Gronfa dan gytundeb mynediad rhwng y Gronfa a'r sefydliad perthnasol. Mae'r cyrff a ganiateir yn cynnwys cyrff gwirfoddol, elusennol a thebyg neu gontractwyr preifat sy'n ymgymryd â swyddogaeth awdurdod lleol wedi i'r swyddogaeth gael ei allanoli i'r sector preifat.

NODYN I – DISGRIFIAD O'R GRONFA (parhad)

Mae'r cyrff canlynol yn gyflogwyr gweithredol yn y Gronfa Bensiwn:

Cyrff ar yr atodlen	
Cyngor Gwynedd	Parc Cenedlaethol Eryri
Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy	Ysgol Bryn Eilian
Cyngor Sir Ynys Môn	Ysgol Emrys ap Iwan
Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru	Ysgol Pen y Bryn
Grŵp Llandrillo – Menai	Ysgol Uwchradd Eirias
Cyrff a benderfynir	
Cyngor Cymuned Llanllyfni	Cyngor Tref Ffestiniog
Cyngor Dinas Bangor	Cyngor Tref Llandudno
Cyngor Tref Abergele	Cyngor Tref Llangefni
Cyngor Tref Bae Colwyn	Cyngor Tref Porthaethwy
Cyngor Tref Biwmares	Cyngor Tref Towyn a Bae Cinmel
Cyngor Tref Caergybi	Cyngor Tref Tywyn
Cyngor Tref Caernarfon	Cyngor Tref Conwy (ymuno l Tachwedd 2014)
Cyrff a ganiateir	
CAG Coleg Harlech	Cymdeithas Gogledd Cymru'r Deillion
CAIS	Gwasanaethau Gwirfoddol Conwy
Canolfan Cyngori Conwy	Gyrfaedd Cymru Gogledd Orllewin
Canolfan Cyngori Ynys Môn	Mantell Gwynedd
Cwmni Cynnal	Medrwn Môn
Cwmni'r Frân Wen	Menter Môn
Cydbwyllgor Claddu Caergybi	
Cyrff cymunedol a ganiateir	
Cartrefi Conwy	Cartrefi Cymunedol Gwynedd
Corff trosglwyddai a ganiateir	
Caterlink	Jewsons
Superclean I	

c) **Cyllid**

Mae'r buddion yn cael eu cyllido gan gyfraniadau ac enillion ar fuddsoddiadau. Mae aelodau gweithredol y Gronfa'n talu cyfraniadau yn unol â Rheoliadau CPLIL (Buddion, Aelodaeth a Chyfraniadau) 2007 ac maent yn amrywio o 2.75% i 12.5% o dâl pensiynadwy'r aelod ar gyfer y flwyddyn ariannol sy'n dod i ben ar 31 Mawrth 2016. Hefyd mae'r cyflogwyr yn gwneud cyfraniadau sy'n cael eu gosod yn seiliedig ar y prisiad actiwaraid a gynhelir bob tair blynedd. Gweithredwyd cyfraniadau cyflogwr newydd ar gyfer y tair mlynedd o 1 Ebrill 2014 i 31 Mawrth 2017 yn dilyn y prisiad a wnaethpwyd ar 31 Mawrth 2013.

d) **Buddion**

Mae buddion pensiwn dan y CPLIL cyn 1 Ebrill 2014, yn seiliedig ar y tâl pensiynadwy terfynol a hyd y gwasanaeth pensiynadwy; gweler y crynodeb isod:

	Gwasanaeth cyn 1 Ebrill 2008	Gwasanaeth ar ôl 31 Mawrth 2008
Pensiwn	Mae pob blwyddyn a weithiwyd gwerth 1/80 x cyflog pensiynadwy terfynol.	Mae pob blwyddyn a weithiwyd gwerth 1/60 x cyflog pensiynadwy terfynol.
Lwmp swm	Lwmp swm awtomatig o 3 x cyflog. Yn ogystal, gellir cyfnewid rhan o'r pensiwn blynyddol am daliad arian parod di-dreth unwaith ac am byth. Telir lwmp swm o £12 am bob £1 o bensiwn a ildir.	Dim lwmp swm awtomatig. Gellir cyfnewid rhan o'r pensiwn blynyddol am daliad arian parod di-dreth unwaith ac am byth. Telir lwmp swm o £12 am bob £1 o bensiwn a ildir.

NODYN 1 – DISGRIFIAD O'R GRONFA (parhad)

O 1 Ebrill 2014, daeth y cynllun yn gynllun cyfartaledd cyflog gyrfa. Gweler y crynodeb isod.

Gwasanaeth ar ôl 31 Mawrth 2014	
Pensiwn	Mae pob blwyddyn a weithiwyd gwerth 1/49 x cyfartaledd cyflog gyrfa wedi'i adbrasio.
Lwmp Swm	Dim lwmp swm awtomatig. Gellir cyfnewid rhan o'r pensiwn blyneddol am daliad arian parod di-dreth unwaith ac am byth. Telir lwmp swm o £12 am bob £1 o bensiwn a ildir.

Caiff pensiwn cronedig ei gynyddu'n flynyddol yn unol â'r Mynegai Prisiau Defnyddwyr.

Darperir amrediad o fuddion eraill dan y cynllun yn cynnwys ymddeoliad cynnar, pensiynau anabledd a buddion marwolaeth. Am fwy o fanylion, cyfeiriwch at lawlyfr cynllun Cronfa Bensiwn Gwynedd sydd ar gael gan Adain Pensiynau Cyngor Gwynedd.

Mae'r buddion yn gysylltiedig â mynegai er mwyn glynu at y raddfa chwyddiant cyfredol.

NODYN 2 – SAIL DARPARIAETH

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn crynhoi trafodion y Gronfa ar gyfer blwyddyn ariannol 2015/16 a'i sefyllfa diwedd blwyddyn ar 31 Mawrth 2016. Mae'r cyfrifon wedi'u paratoi yn unol â'r Côt Ymarfer ar Gyfrifyddu mewn Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2015/16 sy'n seiliedig ar y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS), fel y'u diwygiwyd ar gyfer sector cyhoeddus y DU.

Mae'r cyfrifon yn crynhoi trafodion y Gronfa ac yn adrodd ar yr asedau net sydd ar gael i dalu buddion pensiwn. Nid yw'r cyfrifon yn rhoi ystyriaeth i rwymedigaethau i dalu pensiynau a buddion sy'n ddyledus ar ôl diwedd y flwyddyn ariannol na'r gwerth actiwaraid cyfredol y buddion ymddeol. Gweler gwerth actiwaraid cyfredol y buddion ymddeol sydd wedi'u haddo, ble bo'u gwerth wedi'i gyfrifo'n seiliedig ar Safon Cyfrifyddu Genedlaethol (IAS) 19, yn Nodyn 20 y cyfrifon hyn.

NODYN 3 – CRYNODEB O BOLISÏAU CYFRIFEG ARWYDDOCAOL

Cyfrif y Gronfa – cydnabyddiaeth refeniw

a) Incwm o Gyfraniadau

Cyfrifir cyfraniadau arferol, gan weithwyr a chyflogwyr fel ei gilydd, yn seiliedig ar groniad ar y raddfa ganrannol a argymhellir gan actiwari'r Gronfa yn y cyfnod cyflogres y maent yn perthyn iddo.

Mae cyfraniadau cyflogwyr i ddiffygion cronfeydd yn cael eu cyfrif ar y dyddiadau y maent yn ddaliadwy dan atodlen cyfraniadau'r cynllun actwari neu wrth eu derbyn os yw hynny'n digwydd cyn y dyddiad terfyn.

Cyfrifir am gyfraniadau ychwanegol cyflogwyr a chyfraniadau straen pensiwn yn y cyfnod ble mae'r ymrwymadau dan sylw yn codi. Ystyrir bod unrhyw swm sy'n ddyledus yn ystod y flwyddyn, ond nad ydyw wedi'i dalu, yn ased ariannol cyfredol. Ystyrir bod unrhyw swm nad ydyw'n ddyledus hyd flynyddoedd yn y dyfodol yn ased ariannol tymor hir.

b) Trosglwyddiadau o gynlluniau eraill ac i gynlluniau eraill

Mae'r gwerthoedd trosglwyddo'n cynrychioli'r symiau a dderbyniwyd ac a dalwyd yn ystod y flwyddyn i aelodau sydd naill ai wedi ymuno neu sydd wedi gadael y Gronfa yn ystod y flwyddyn ariannol ac maent yn cael eu cyfrifo yn unol â'r Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (gweler Nodiadau 8 a 10).

Mae trosglwyddiadau unigol i mewn i'r Gronfa ac allan ohoni'n cael eu gwneud yn seiliedig ar dderbynion a thaliadau, ac fel arfer mae hyn yn digwydd pan dderbynnir neu pan ryddheir ymrwymadau aelod.

NODYN 3 – CRYNODEB O BOLISI'AU CYFRIFEG ARWYDDOCAOL (parhad)

Cyfrifir am drosglwyddiadau i mewn i'r Gronfa gan aelodau sy'n dymuno defnyddio'r enillion o'u cyfraniadau gwirfoddol ychwanegol (gweler isod) i brynu buddion y cynllun ar sail derbynion ac maent wedi'u cynnwys dan Drosglwyddiadau i Mewn (gweler Nodyn 8).

Cyfrifir am drosglwyddiadau swmp (grŵp) yn seiliedig ar groniadau yn unol â thelerau'r cytundeb trosglwyddo.

c) Incwm buddsoddi

i) Incwm llog

Cydnabyddir incwm llog yng nghyfrif y Gronfa wrth iddo gronni, gan ddefnyddio'r gyfradd llog sy'n berthnasol i'r offeryn ariannol ar y dyddiad pan geir y llog neu ar darddiad y llog. Mae incwm yn cynnwys amorteiddiad unrhyw ddisgownt neu bremiwm, costau trafodi neu wahaniaethau eraill rhwng swm cario cychwynnol yr offeryn a'i swm pan fo wedi aeddfedu sydd wedi'i gyfrifo yn seiliedig ar y raddfa llog perthnasol.

ii) Incwm difidend

Cydnabyddir incwm difidend ar y dyddiad pan fo'r cyfranddaliadau'n cael eu dyfynnu fel rhai cyn-ddifidend. Cyfeirir at unrhyw swm nad ydyw wedi'i dderbyn erbyn diwedd y cyfnod adrodd yn y datganiad asedau net fel ased ariannol cyfredol.

iii) Dosbarthiadau o gronfeydd wedi'u cyfuno yn cynnwys eiddo

Cydnabyddir dosbarthiadau o gronfeydd wedi'u cyfuno ar y dyddiad pan maent yn cael eu cyflwyno. Cyfeirir at unrhyw swm nad ydyw wedi'i dderbyn erbyn diwedd y cyfnod adrodd yn y datganiad asedau net fel ased ariannol cyfredol.

iv) Newid yng ngwerth net buddsoddiadau ar y farchnad

Cydnabyddir newidiadau yng ngwerth net buddsoddiadau ar y farchnad fel incwm ac maent yn cynnwys yr holl elw/colledion a wireddwyd ac na wireddwyd yn ystod y flwyddyn.

Cyfrif y Gronfa – eitemau sy'n creu costau

d) Buddion sy'n daladwy

Mae'r buddion pensiwn a lwmp swm sy'n daladwy'n cynnwys yr holl symiau a wyddys eu bod yn daladwy ar ddiwedd y flwyddyn ariannol. Cyfeirir at unrhyw swm sy'n ddyledus ond nad ydyw wedi'i dalu yn y datganiad asedau net fel ymrwymadau cyfredol.

e) Trethiant

Mae'r Gronfa'n gynllun gwasanaeth cyhoeddus cofrestredig dan adran 1(1) Atodlen 36 Deddf Cyllid 2004 ac o ganlyniad mae'r llog a dderbynnir yn eithriedig rhag treth incwm y DU a rhag treth ar enillion cyfalaf ar yr enillion a geir o'r buddsoddiadau a werthir. Mae treth atal yn daladwy ar incwm a geir o fuddsoddiadau tramor yn y wlad ble maent yn tarddu, oni bai bod eithriad wedi'i ganiatáu. Cyfrifir am dreth anadferadwy fel cost i'r Gronfa fel mae'n codi.

f) Costau rheoli

Nid yw'r Côt yn gofyn am unrhyw ddansoddiad o gostau gweinyddol y gronfa bensiwn. Fodd bynnag, er mwyn cael tryloywder gwell, mae'r Cyngor yn cyhoeddi costau rheoli'r gronfa bensiwn yn unol â chanllawiau CIPFA, *Accounting for Local Government Pension Scheme Management Costs*.

Costau gweinyddol

Cyfrifir am yr holl gostau gweinyddol ar sail croniadau. Mae holl gostau staff y tîm gweinyddu pensiynau'n cael eu codi'n uniongyrchol ar y Gronfa. Telir am gostau cysylltiol rheoli, llety a gorbenion eraill o'r Gronfa yn unol â pholisi'r Cyngor.

Costau arolygu a llywodraethu

Cyfrifir am yr holl gostau arolygu a llywodraethu ar sail croniadau. Telir am gostau staff, rheoli, llety a gorbenion eraill yn ymwneud ag arolygu a llywodraethu'r Gronfa yn unol â pholisi'r Cyngor.

Costau rheoli buddsoddiadau

Cyfrifir am yr holl gostau rheoli buddsoddiadau yn seiliedig ar groniad.

NODYN 3 – CRYNODEB O BOLISIAU CYFRIFEG ARWYDDOCAOL (parhad)

Cytunir ar ffioedd y rheolwyr buddsoddi a'r ceidwad allanol yn y mandadau perthnasol sy'n llywodraethu eu penodiadau. Yn fras, mae'r rhain yn seiliedig ar werth marchnad y buddsoddiadau dan eu rheolaeth ac felly maent yn cynyddu neu'n lleihau wrth i werth y buddsoddiadau hyn newid.

Yn ogystal, mae'r Gronfa wedi negodi gyda Fidelity International y dylai elfen o'u ffi fod yn gysylltiedig â'u perfformiad. Mae cost cael cyngor ar fuddsoddiadau gan ymgynghorwyr allanol wedi'i gynnwys dan ffioedd rheoli buddsoddiadau.

Mae cyfran o gostau'r Cyngor sy'n gysylltiedig â'r amser a dreulir gan swyddogion yn rheoli buddsoddiadau yn cael ei godi ar y Gronfa.

Datganiad asedau net

g) Asedau ariannol

Mae asedau ariannol wedi'u cynnwys yn y datganiad asedau net yn seiliedig ar eu gwerth teg ar y dyddiad adrodd. Cydnabyddir ased ariannol yn y datganiad asedau net ar y dyddiad y caiff y Gronfa gytundeb ei fod yn cael yr ased. O'r dyddiad hwn, bydd y Gronfa'n cydnabod unrhyw enillion neu gollodion a ddaw yn sgil newidiadau yng ngwerth teg yr ased.

Mae gwerth y buddsoddiadau fel sy'n ymddangos yn y datganiad asedau net wedi'u pennu fel a ganlyn:

- i) **Buddsoddiadau a ddyfynnir ar y farchnad**
Penderfynir gwerth buddsoddiad lle bo pris marchnad ar gael yn rhwydd ar sail dyfarniad y pris marchnad ar ddiwrnod olaf y cyfnod cyfrifo.
- ii) **Gwarantau llog sefydlog**
Cofnodir gwarantau llog sefydlog ar werth marchnad net yn seiliedig ar eu cynhyrchion cyfredol.
- iii) **Buddsoddiadau heb eu dyfynnu**
Mae gwerth teg buddsoddiadau ble nad yw'r dyfyniadau marchnad ar gael yn hawdd, yn cael eu pennu fel a ganlyn:
 - Mae stociau heb eu dyfynnu yn cynnwys buddsoddiadau cydgyfrannog mewn eiddo, is adeiladwaith, stociau dyled ac ecwiti preifat. Mae'r prisiad o'r cydgyfraniadau yma neu stociau a ddelir yn uniongyrchol yn cael eu gwneud gan y rheolwr buddsoddi neu endid cyfrifol a gynghorir fel pris uned neu stoc. Mae'r safonau prasio a ddilynr yn y prisiadau yma yn cadw at ganllawiau'r diwydiant neu at safonau a osodwyd yn nogfennau cyfansoddol y pwl neu'r cytundeb rheoli.
 - Caiff buddsoddiadau mewn eiddo heb eu dyfynnu eu prasio ar werth yr ased net neu ar bris unigol a gynghorir gan y rheolwr buddsoddi.
 - Caiff buddsoddiadau mewn cronfeydd ecwiti preifat a phartneriaethau cofrestredig heb eu dyfynnu eu prasio ar sail rhaniad y Gronfa o'r asedau net yn y Gronfa ecwiti preifat neu'r bartneriaeth gyfyngedig gan ddefnyddio'r datganiadau ariannol diweddaraf a gyhoeddir gan y rheolwyr buddsoddi priodol mewn cydymffurfriad ag arweiniad IFRS. Mae'n bwysig adnabod natur oddrychol uchel o bennu gwerth teg ar fuddsoddiadau ecwiti preifat. Maent yn reddfod seiliedig ar amcangyfrifon a dyfarniadau sy'n edrych ymlaen ac sy'n cynnwys nifer fawr o ffactorau.
- iv) **Offerynnau buddsoddi cydgyfrannog**
Mae offerynnau buddsoddi cydgyfrannog yn cael eu prasio ar bris bid cau'r farchnad os yw prisiau bid a chynnig yn cael eu cyhoeddi; neu os mai dim ond un pris sydd ar gael, yna'r pris unigol adeg cau'r farchnad. Yn achos offerynnau buddsoddi cydgyfrannog sydd yn gronfeydd cronïad, mae'r newid yng ngwerth y farchnad yn cynnwys incwm sydd yn cael ei ail-fuddsoddi yn y Gronfa, net o unrhyw dreth atal berthnasol.

h) Trafodion arian tramor

Mae difidendau, llog a phryniannau a gwerthiannau buddsoddiadau mewn arian tramor wedi'u cynrychioli'n seiliedig ar y cyfraddau cyfredol ar y farchnad ar ddyddiad y trafodion. Defnyddir cyfraddau cyfnewid cyfredol ar y farchnad ar ddiwedd y flwyddyn i gyfrifo gwerth balasau arian parod a ddelir mewn cyfrifon banc arian parod, gwerth buddsoddiadau tramor ar y farchnad a gwerthiannau sy'n aros ar ddiwedd y cyfnod adrodd.

NODYN 3 – CRYNODEB O BOLISIAU CYFRIFEG ARWYDDOCAOL (parhad)

i) Arian a chywerthoedd arian

Mae arian parod yn cynnwys arian parod sydd ar gael ac adneuo'n ar alw. Mae'r hyn a ddisgrifir fel 'Cyfwerth ag Arian Parod' yn cael eu diffinio fel buddsoddiadau byrdymor, hylifol iawn y gellir eu trosglwyddo'n arian parod yn rhwydd, ac nad oes llawer o risg y bydd eu gwerth yn newid.

j) Ymrwymadau ariannol

Mae'r Gronfa'n cydnabod ymrwymadau ariannol fel gwerth teg ohonynt ar y dyddiad adrodd. Cydnabyddir ymrwymadau ariannol yn y datganiad asedau net ar y dyddiad y caiff y Gronfa gytundeb ei fod yn agored i'r ymrwymiad. O'r dyddiad hwn, bydd y Gronfa'n cydnabod unrhyw enillion neu golledion a ddaw yn sgil newidiadau yng ngwerth teg yr ymrwymiad.

k) Gwerth actiwaraidd cyfredol y buddion ymddeol sydd wedi'u haddo

Asesir gwerth actiwaraidd cyfredol y buddion ymddeol sydd wedi'u haddo bob tair blynedd gan actiwari'r cynllun yn unol â gofynion IAS19 a'r safonau actiwaraidd perthnasol.

Fel y caniateir dan IAS26, mae'r Gronfa wedi dewis datgelu gwerth actiwaraidd cyfredol y buddion ymddeol sydd wedi'u haddo drwy gynnwys hysbysiad yn y datganiad asedau net (Nodyn 20).

l) Cyfraniadau gwirfoddol ychwanegol

Mae Cronfa Bensiwn Gwynedd yn darparu cynllun cyfraniadau gwirfoddol ychwanegol (AVC) ar gyfer ei aelodau ac mae asedau'r cynllun hwnnw'n cael eu buddsoddi ar wahân i asedau'r gronfa pensiwn. Mae tair cronfa AVC. Delir y cronfeydd hyn gyda Clerical Medical, The Equitable Life Assurance Society a Standard Life. Mae'r darparwyr AVC yn diogelu buddion ychwanegol ar sail prynu arian ar gyfer yr aelodau hynny sy'n dewis talu cyfraniadau ychwanegol gwirfoddol. Mae pob aelod sy'n cymryd rhan yn y trefniadau hyn yn derbyn datganiad blynyddol hyd at 31 Mawrth yn cadarnhau'r symiau a ddeler yn eu cyfrif a'r newidiadau yn ystod y flwyddyn.

Nid yw AVCs yn cael eu cynnwys yn y cyfrifon, yn unol ag adran 4(2)(b) Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Rheoli a Buddsoddi Cronfeydd) 2009 (OS 2009/3093); yn hytrach fe'u datgelir fel nodyn (Nodyn 23).

NODYN 4 – DYFARNIADAU ALLWEDDOL WRTH WEITHREDU POLISIAU CYFRIFO

Buddsoddiadau ecwiti preifat ac is adeiladwaith heb eu dyfynnu

Mae'n bwysig cydnabod natur hynod oddrychol pennu gwerth teg buddsoddiadau ecwiti preifat ac is adeiladwaith. Maent yn seiliedig yn bennaf ar amcangyfrifon a dyfarniadau sy'n edrych tua'r dyfodol sy'n cynnwys sawl ffactor. Mae rheolwyr buddsoddi'n pennu gwerth buddsoddiadau ecwiti heb eu dyfynnu ac is adeiladwaith gan ddefnyddio canllawiau sydd wedi'u gosod gan safon cyfrifo IFRS. Roedd gwerth y gwarantiau preifat heb eu dyfynnu ar 31 Mawrth 2016 yn £82 miliwn (£71 miliwn ar 31 Mawrth 2015).

Ymrwymadau'r gronfa pensiwn

Cyfrifir ymrwymadau'r gronfa pensiwn bob tair blynedd gan yr actiwari sydd wedi'i benodi, a darperir diweddariadau blynyddol yn ystod y blynyddoedd rhwng pob prisiad. Mae'r fethodoleg a ddefnyddir yn unol â chanllawiau cymeradwy ac yn unol ag IAS19. Mae'r rhagdybiaethau sy'n tanategu'r prisiadau yn cael eu cytuno gyda'r actiwari a cheir crynodeb ohonynt yn Nodyn 19. Mae'r amcangyfrif hwn yn destun amrywiaethau arwyddocaol yn seiliedig ar newidiadau i'r rhagdybiaethau gwaelodol.

NODYN 5 – RHAGDYBIAETHAU A WNEIR AM Y DYFODOL A FFYNONELLAU PWYSIG ERAILL SY'N RHOI ANSICRWYDD WRTH AMCANGYFRIFO

Wrth baratoi datganiadau ariannol, mae gofyn i'r rheolwyr wneud dyfarniadau, amcangyfrifon a thybiaethau sy'n effeithio ar y symiau yr adroddir arnynt yn y cyfrifon. Amcangyfrifir a rhagdybiaethir drwy roi ystyriaeth i brofiad hanesyddol, tueddiadau cyfredol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, gan na ellir pennu balansau gyda sicrwydd, gallai'r gwir ganlyniadau fod yn bur wahanol i'r rhagdybiaethau a'r amcangyfrifon.

Mae'r eitemau yn y datganiad asedau net ar 31 Mawrth 2016, ble mae risg arwyddocaol o amrywiaethau materol yn y flwyddyn ariannol i ddod, fel a ganlyn:

NODYN 5 – RHAGDYBIAETHAU A WNEIR AM Y DYFODOL A FFYNONELLAU PWYSIG ERAILL SY’N RHOI ANSICRWYDD WRTH AMCANGYFRIFO (parhad)

Eitem	Ansicrwydd	Effaith os yw’r gwir ganlyniadau’n wahanol i’r rhagdybiaethau
Gwerth cyfredol actiwaraid y buddion ymddeol sydd wedi’u haddo	Mae’r amcangyfrif o’r ymrwymiad net i dalu pensiynau yn dibynnu ar nifer o ddyfarniadau cymhleth sy’n ymwneud â’r raddfa ddisgownt a ddefnyddiwyd, y raddfa godiad cyflog a ragwelir, newidiadau mewn oed ymddeol, cyfraddau marwolaeth a’r enillion disgwylidig ar asedau’r gronfa bensiwn. Mae cwmni o actiwariad ymgynghorol yn cael eu cyflogi i roi cyngor arbenigol i’r Gronfa am y rhagdybiaethau i’w defnyddio.	Byddai’r ymrwymadau pensiwn net yn newid os byddai newidiadau mewn rhagdybiaethau unigol. Er enghraifft, byddai cynnydd yn y dybiaeth graddfa ddisgownt yn arwain at ostyngiad yn yr ymrwymiad pensiwn, cynnydd yn y dybiaeth chwyddiant ar gyflogau yn cynyddu gwerth yr ymrwymadau a byddai cynnydd yn y dybiaeth disgwylid oes yn cynyddu’r ymrwymiad.
Dyledwyr	Ar 31 Mawrth 2016, roedd gan y Gronfa falans amrywiol ddyledwyr o £11.5m. Awgrymodd adolygiad o falansau arwyddocaol nad oedd hi’n briodol i wneud unrhyw amhariad o’r dyledion.	Pe byddai’r graddfeydd casglu’n dirywio, byddai angen ail-ystyried y penderfyniad hwn.
Ecwiti preifat ac is adeiladwaith	Mae gwerth teg buddsoddiadau ecwiti preifat ac is adeiladwaith yn cael ei bennu’n unol â arweiniad y British Venture Capital Association. Nid yw’r buddsoddiadau hyn yn cael eu rhestru’n gyhoeddus ac fel y cyfryw, mae elfen o amcangyfrif yn gysylltiedig â’r prisiad.	Mae cyfanswm y buddsoddiadau ecwiti preifat ac is adeiladwaith yn y datganiadau ariannol yn £82 miliwn. Mae risg bod y buddsoddiad wedi’i nodi’n rhy isel neu’n rhy uchel yn y cyfrifon.

NODYN 6 – DIGWYDDIADAU AR ÔL DYDDIAD Y FANTOLEN

Cynhaliodd Prydain Fawr refferendwm ar 23 Mehefin 2016 ar barhad ei haelodaeth o’r Undeb Ewropeaidd (UE) a phleidleisiodd y mwyafrif dros adael yr UE. Mae’r penderfyniad hwn wedi arwain at ansicrwydd gwleidyddol ac economaidd enfawr yn y tymor byr.

Mae’n sicr bod y canlyniad hwn wedi cael effaith uniongyrchol ar y marchnadoedd yn ogystal â sefyllfa ariannu cynlluniau pensiwn buddion diffiniedig gan gynnwys Cronfa Bensiwn Gwynedd. Rydym eto i weld beth fydd yr effaith llawn tymor hir. Yn dilyn pleidlais dros “Brexit”, bu ymateb y marchnadoedd ariannol yn sylweddol fwy na’r disgwyl. Roedd marchnadoedd yn symud yn gyflym iawn a gwelwyd y bunt yn cyrraedd ei lefel isaf ers 30 mlynedd yn erbyn y ddoler.

Busnes tymor hir yw’r cynlluniau buddion diffiniedig ac nid yw’n briodol ymateb yn syth i anweddolrwydd tymor byr. Mae anweddolrwydd yn debygol o barhau yn y tymor byr tra bydd buddsoddwyr yn penderfynu beth mae’r canlyniad am ei olygu i wahanol fuddsoddiadau.

Mae buddsoddiadau’r gronfa bensiwn yn y cyfrifon yma yn seiliedig ar brisiadau ar 31 Mawrth 2016 sydd wedi gostwng erbyn 23 Mehefin a ni wnaethpwyd addasiad i adlewyrchu’r gostyngiad cyfredol.

NODYN 7 – CYFRANIADAU DERBYNIADWY

Yn ôl categori

2014/15		2015/16
£'000		£'000
52,502	Cyflogwyr	52,149
15,246	Gweithwyr/Aelodau	15,168
67,748		67,317

Yn ôl awdurdod

2014/15		2015/16
£'000		£'000
24,251	Cyngor Gwynedd	22,722
38,992	Cyrff eraill ar yr atodlen	40,256
1,753	Cyrff a ganiateir	1,660
2,268	Cyrff cymunedol a ganiateir	2,227
257	Cyrff trosglwyddo a ganiateir	203
173	Cyrff a benderfynir	195
54	Cronfa gaeedig*	54
67,748		67,317

*Cronfa gaeedig - Dyma'r cyfraniadau a dderbyniwyd gan Bwyllgor Llysoedd Ynadon Gogledd Cymru yn ystod y flwyddyn a oedd yn arfer bod yn gyrrff a ganiateir ond bellach sydd yn gronfa gaeedig.

Yn ôl cyfraniad

2014/15		2015/16
£'000		£'000
15,246	Cyfraniadau arferol gweithwyr	15,168
45,586	Cyfraniadau arferol cyflogwyr	45,106
6,916	Cyfraniadau adfer diffyg cyflogwyr	7,043
67,748		67,317

NODYN 8 – TROSGLWYDDIADAU I MEWN O GRONFEYDD PENSIWN ERAILL

2014/15		2015/16
£'000		£'000
0	Trosglwyddiadau grŵp	3,889
2,015	Trosglwyddiadau unigol	1,186
2,015		5,075

NODYN 9 – BUDDION SY’N DALADWY

Yn ôl categori

2014/15		2015/16
£’000		£’000
37,074	Pensiynau	39,477
9,922	Cymudiad a buddion ymddeol lwmp swm	14,070
1,614	Buddion marwolaeth – lwmp swm	1,639
48,610		55,186

Yn ôl awdurdod

2014/15		2015/16
£’000		£’000
13,554	Cyngor Gwynedd	15,094
22,135	Cyrff eraill ar yr atodlen	27,319
1,074	Cyrff a ganiateir	1,275
653	Cyrff cymunedol a ganiateir	709
25	Cyrff trosglwyddo a ganiateir	35
72	Cyrff a benderfynir	86
11,097	Cronfa gaeedig	10,668
48,610		55,186

NODYN 10 – TALIADAU I RAI SY’N YMADAEL

2014/15		2015/16
£’000		£’000
84	Ad-daliadau i aelodau sy’n ymadael â’r gwasanaeth llai ad-daliadau treth	96
17	Taliadau i aelodau sy’n ymuno â chynllun y wladwriaeth	77
1,808	Trosglwyddiadau unigol	2,679
1,909		2,852

NODYN 11 – COSTAU RHEOLI

2014/15		2015/16
£’000		£’000
1,106	Costau gweinyddol	1,186
7,419	Costau rheoli buddsoddiadau (Nodyn 13)	8,815
48	Costau arolygaeth a llywodraethu	59
8,573		10,060

Paratowyd y dadansoddiad hwn o gostau rheoli Cronfa Pensiwn Gwynedd yn ystod y cyfnod yn unol â chanllawiau CIPFA.

NODYN 12 – COSTAU GWEINYDDOL, AROLYGIAETH A LLYWODRAETHU

2014/15 £'000		2015/16 £'000
	Costau gweinyddol	
455	Costau staff uniongyrchol	447
214	Costau uniongyrchol eraill	368
323	Gwasanaethau cefnogol, yn cynnwys TG	257
31	Ffioedd archwilio allanol	29
83	Ffioedd actiwaraid	85
1,106		1,186
	Costau arolygaeth a llywodraethu	
48	Pwyllgor Pensiynau	59
1,154		1,245

Mae'r costau gweinyddol yn cynnwys y symiau a godir ar y Gronfa Bensiwn gan Gyngor Gwynedd am gostau staff, gwasanaethau cefnogol a llety. Gweler manylion pellach yn Nodyn 24.

NODYN 13 – COSTAU RHEOLI BUDDSODDIADAU

2014/15 £'000		2015/16 £'000
7,301	Ffioedd rheoli	8,685
53	Ffioedd gwarchodaeth	54
15	Gwasanaeth monitro perfformiad	19
50	Ffioedd ymgynghoriaeth buddsoddi	57
7,419		8,815

Mae'r ffioedd rheoli uchod yn cynnwys yr holl ffioedd rheoli buddsoddiad a grëwyd yn uniongyrchol gan y Gronfa, yn cynnwys y ffioedd a godwyd ar gronfeydd buddsoddi wedi'u cyfuno.

Mae'r costau rheoli buddsoddiad uchod yn cynnwys £748,578.70 (2014/15 £0) mewn perthynas â ffioedd sy'n gysylltiedig â pherfformiad a delir i un o reolwyr buddsoddi'r Gronfa. Yn ogystal â'r costau hyn, rhaid talu costau anuniongyrchol a ddaw yn sgil y gwasgariad bid-cynnig ar werthu a phrynu buddsoddiadau. Caiff y rhain eu hadlewyrchu yng nghostau prynu buddsoddiadau ac yn yr enillion a geir wrth werthu buddsoddiadau (gweler Nodyn 16a).

NODYN 14 – INCWM BUDDSODDI

2014/15		2015/16
£'000		£'000
1,219	Ecwiti'r DU	788
6,448	Ecwiti tramor	6,019
866	Ecwiti preifat	853
257	Is adeiladwaith	302
4,097	Buddsoddiadau eiddo wedi'u cyfuno	3,764
106	Llog ar adneuon arian parod	148
12,993		11,874

Mae gan Gronfa Bensiwn Gwynedd dri chyfrif banc sy'n cael eu dal fel rhan o Grŵp o Gyfrifon Banc Cyngor Gwynedd. Mae'r arian dros ben sy'n cael ei ddal yn y Grŵp o Gyfrifon Banc yn cael ei fuddsoddi yn ddyddiol. Ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, mae Cyngor Gwynedd yn talu llog i'r Gronfa Bensiwn, sy'n seiliedig ar falansau dyddiol y Gronfa yn ystod y flwyddyn.

Roedd gan y Cyngor adneuon o £4m gyda Banc Heritable, a roddwyd yn nwylo'r gweinyddwyr ym mis Hydref 2008. Yn ystod 2015/16 derbyniwyd ad-daliad o £22,615.66 gan y Gronfa Bensiwn. Mae'r swm wedi'i gynnwys yn y ffigwr llog ar adneuon arian parod ar gyfer 2015/16 yn y tabl uchod. Nid oedd unrhyw ad-daliadau yn 2014/15. Gweler manylion pellach yn Nodyn 27.

NODYN 15 – TRETHER AR INCWM

2014/15		2015/16
£'000		£'000
687	Treth atal – ecwiti	530
687		530

NODYN 16 – BUDDSODDIADAU

2014/15		2015/16
£'000		£'000
Asedau buddsoddi		
197,323	Llog sefydlog dychweliad absoliwt	198,845
272,050	Ecwiti	269,784
773,481	Buddsoddiadau ecwiti wedi'u cyfuno	746,944
143,288	Buddsoddiadau eiddo wedi'u cyfuno	157,734
62,546	Ecwiti preifat	66,278
8,917	Is adeiladwaith	15,262
1,457,605		1,454,847
22,082	Adneuon arian parod	42,631
420	Dyledwyr	383
1,480,107	Cyfanswm asedau buddsoddi	1,497,861
Ymrwymadau buddsoddi		
(229)	Symiau taladwy am bryniadau	(64)
(229)	Cyfanswm ymrwymadau buddsoddi	(64)
1,479,878	Asedau buddsoddi net	1,497,797

Nodyn 16a – Cysoni symudiadau mewn buddsoddiadau a deilliadau

2015/16	Gwerth marchnad ar 1 Ebrill 2015	Pryniannau yn ystod y flwyddyn	Gwerthia- nnau yn ystod y flwyddyn	Newid mewn gwerth marchnad yn ystod y flwyddyn	Gwerth marchnad ar 31 Mawrth 2016
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Stociau llog sefydlog dychweliad absoliwt	197,323	0	0	1,522	198,845
Ecwiti	272,050	66,295	(82,842)	14,281	269,784
Buddsoddiadau wedi'u cyfuno	773,481	7,279	(5,532)	(28,284)	746,944
Buddsoddiadau eiddo wedi'u cyfuno	143,288	2,266	0	12,180	157,734
Ecwiti preifat / Is adeiladwaith	71,463	13,516	(12,066)	8,627	81,540
	1,457,605	89,356	(100,440)	8,326	1,454,847
Adneuon arian parod	22,082			(47)	42,631
Symiau derbyniadwy ar gyfer gwerthiant buddsoddiadau	420				383
Symiau taladwy ar gyfer pryniant buddsoddiadau	(229)				(64)
Ffioedd o fewn cerbydau wedi'u cyfuno				4,104	
Asedau buddsoddi net	1,479,878	89,356	(100,440)	12,383	1,497,797

2014/15	Gwerth marchnad ar 1 Ebrill 2014	Pryniannau yn ystod y flwyddyn	Gwerthia- nnau yn ystod y flwyddyn	Newid mewn gwerth marchnad yn ystod y flwyddyn	Gwerth marchnad ar 31 Mawrth 2015
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Stociau llog sefydlog dychweliad absoliwt	194,386	0	0	2,937	197,323
Ecwiti	238,975	81,252	(84,285)	36,108	272,050
Buddsoddiadau wedi'u cyfuno	666,050	103,237	(89,693)	93,887	773,481
Buddsoddiadau eiddo wedi'u cyfuno	116,800	3,639	(71)	22,920	143,288
Ecwiti preifat / Is adeiladwaith	64,192	9,657	(7,176)	4,790	71,463
	1,280,403	197,785	(181,225)	160,642	1,457,605
Adneuon arian parod	15,453			63	22,082
Symiau derbyniadwy ar gyfer gwerthiant buddsoddiadau	0				420
Symiau taladwy ar gyfer pryniant buddsoddiadau	(308)				(229)
Ffioedd o fewn cerbydau wedi'u cyfuno				4,128	
Asedau buddsoddi net	1,295,548	197,785	(181,225)	164,833	1,479,878

Cynhwysir costau trafodion, fel comisiwn, treth stamp a ffioedd trafodion eraill, yng nghost y pryniant a derbyniadau gwerthiant. Cyfanswm costau trafodion yn ystod y flwyddyn oedd £193,820 (2014/15 £228,201). Yn ogystal â'r costau hyn, rhaid talu costau anuniongyrchol yn sgil y gwasgariad bid-cynnig ar werthu a phrynu buddsoddiadau.

Nodyn I6b – Dadansoddiad o fuddsoddiadau

31 Mawrth 2015 £'000		31 Mawrth 2016 £'000
	Ecwiti	
	Y Deyrnas Unedig	
35,517	Wedi'u dyfynnu	32,396
	Tramor	
236,533	Wedi'u dyfynnu	237,388
	Cronfeydd wedi'u cyfuno	
	Y Deyrnas Unedig	
247,917	Ymddiriedolaethau uned	234,401
	Byd-eang (yn cynnwys y DU)	
197,323	Incwm sefydlog	198,845
379,210	Ymddiriedolaethau uned	274,408
	Tramor	
146,354	Ymddiriedolaethau uned	238,135
143,288	Ymddiriedolaethau uned eiddo	157,734
62,546	Ecwiti preifat	66,278
8,917	Is adeiladwaith	15,262
1,457,605		1,454,847

Buddsoddiadau fesul rheolwr buddsoddi

Gwerth Marchnad ar 31 Mawrth 2015			Gwerth Marchnad ar 31 Mawrth 2016		
£'000	%		£'000	%	
485,874	32.8	BlackRock	470,435	31.4	
313,418	21.2	Fidelity	305,122	20.4	
197,331	13.3	Insight	198,852	13.3	
27,214	1.8	Lothbury	29,845	2.0	
71,463	4.8	Partners Group	81,540	5.4	
14,170	1.0	Threadneedle	15,931	1.0	
76,366	5.2	UBS	83,346	5.6	
294,042	19.9	Veritas	312,726	20.9	
1,479,878	100.0		1,497,797	100.0	

Mae'r buddsoddiadau a ganlyn yn cynrychioli mwy na 5% o asedau net y cynllun

Gwerth Marchnad 31 Mawrth 2015 £'000	% cyfanswm y Gronfa	% Gwarantau	Gwerth Marchnad 31 Mawrth 2016 £'000	% cyfanswm y Gronfa
281,164	18.78		274,408	17.99
247,916	16.56	Fidelity Institutional Select Global Equity	234,400	15.37
197,323	13.18	BlackRock Asset Management Aquila Life UK Equity Index Fund	198,845	13.04
98,047	6.55	Insight LDI Solution Bonds Plus	95,490	6.26
		BlackRock Asset Management Aquila Life Global Dev Fundamental Fund		

Nodyn 16c – Benthycia stoc

Mae'r Datganiad o Egwyddorion Buddsoddi (DoEB) yn nodi y caniateir benthycia stoc yn amodol ar ganiatâd penodol. Ar hyn o bryd, nid yw'r gronfa'n benthycia unrhyw stoc.

NODYN 17 – OFFERYNNAU ARIANNOL

Nodyn 17a – Dosbarthiad offerynnau ariannol

Mae polisiâu cyfrifo'n disgrifio sut mae gwahanol ddsbarthiadau o asedau offerynnau ariannol yn cael eu mesur a sut mae incwm a chostau, yn cynnwys enillion a cholledion gwerth teg, yn cael eu cydnabod. Mae'r tabl a ganlyn yn dadansoddi'r symiau cario o asedau ag ymrwymadau ariannol (ac eithrio arian parod) fesul categori a phennawd datganiad asedau net. Ni ail-ddosbarthwyd unrhyw asedau ariannol yn ystod y cyfnod cyfrifo.

Fel ar 31 Mawrth 2015			Fel ar 31 Mawrth 2016		
Wedi'u pennu fel gwerth teg drwy elw a cholled	Benthyciadau ac arian a dderbynnir	Costau ymrwymadau ariannol	Wedi'u pennu fel gwerth teg drwy elw a cholled	Benthyciadau ac arian a dderbynnir	Costau ymrwymadau ariannol
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Asedau ariannol					
197,323		Gwarantau llog sefydlog	198,845		
272,050		Ecwiti	269,784		
773,481		Buddsoddiadau wedi'u cyfuno	746,944		
143,288		Buddsoddiadau eiddo wedi'u cyfuno	157,734		
62,546		Ecwiti preifat	66,278		
8,917		is adeiladwaith	15,262		
18	34,095	Arian parod	0	63,065	
	8,701	Dyledwyr		11,836	
1,457,623	42,796	0	1,454,847	74,901	
Ymrwymadau ariannol					
(229)		(2,817) Credydwyr	(64)		(4,279)
(229)	0	(2,817)	1,454,783	74,901	(4,279)
1,457,394	42,796	(2,817)			

Nodyn 17b - Enillion a cholledion net ar offerynnau ariannol

31 Mawrth 2015		31 Mawrth 2016
Gwerth teg		Gwerth teg
£'000		£'000
Asedau ariannol		
160,642	Gwerth teg drwy elw a cholled	8,325
63	Benthyciadau a derbyniadau	(36)
160,705	Cyfanswm yr asedau ariannol	8,289
Ymrwymadau ariannol		
0	Gwerth teg drwy elw a cholled	0
0	Cost ymrwymadau ariannol	0
0	Cyfanswm yr ymrwymadau ariannol	0
160,705	Asedau ariannol net	8,289

Nodyn 17c – Gwerth teg offerynnau ag ymrwymïadau ariannol

Mae'r tabl isod yn crynhoi gwerth cario'r asedau ariannol a'r ymrwymïadau ariannol fesul dosbarth o offeryn o'i gymharu â'u gwerth teg.

31 Mawrth 2015			31 Mawrth 2016	
Gwerth cario	Gwerth teg		Gwerth cario	Gwerth teg
£'000	£'000		£'000	£'000
Asedau ariannol				
1,037,989	1,457,624	Gwerth teg drwy elw a cholled	1,057,007	1,454,847
42,795	42,795	Benthycïadau a derbyniadau	74,901	74,901
1,080,784	1,500,419	Cyfanswm yr asedau ariannol	1,131,908	1,529,748
Ymrwymïadau ariannol				
(229)	(229)	Gwerth teg drwy elw a cholled	(64)	(64)
(2,817)	(2,817)	Cost ymrwymïadau ariannol	(4,279)	(4,279)
(3,046)	(3,046)	Cyfanswm yr ymrwymïadau ariannol	(4,343)	(4,343)
1,077,738	1,497,373	Asedau ariannol net	1,127,565	1,525,405

Nid yw'r Gronfa wedi ymrwmo i unrhyw warantau ariannol sydd angen cyfrifo amdanynt fel offerynnau ariannol.

Nodyn 17d – Prisiad gwerth teg yr offerynnau ariannol sy'n cael eu cario

Mae prisiad yr offerynnau ariannol wedi'i ddsbarthu'n dri lefel, yn unol ag ansawdd a dibynadwyedd y wybodaeth a ddefnyddiwyd i bennu gwerthoedd teg.

Lefel 1

Offerynnau ariannol Lefel 1 yw rhai ble mae eu gwerth teg wedi'i bennu drwy ddefnyddio prisiau wedi'u dyfynnu a heb eu haddasu ar farchnadoedd gweithredol am asedau neu rwymedigaethau cyfwerth. Mae cynhyrchion sydd wedi'u dosbarthu fel rhai Lefel 1 yn cynnwys ecwiti wedi'u dyfynnu, gwarantau sefydlog wedi'u dyfynnu, gwarantau cysylltiedig â mynegai wedi'u dyfynnu ac ymddiriedolaethau uned. Mae'r buddsoddiadau a restrir yn cael eu harddangos am y pris a gynigwyd amdanynt. Mae gwerth y pris a gynigir am y buddsoddiad yn seiliedig ar ddyfyniad marchnad cynigion y farchnad stoc dan sylw.

Lefel 2

Mae offerynnau ariannol Lefel 2 yn rhai ble nad oes prisiau'r farchnad wedi'u dyfynnu ar gael; er enghraifft, pan fo offeryn yn cael ei fasnachu mewn marchnad nad yw'n cael ei hystyried yn un weithredol, neu pan ddefnyddir technegau prisio i bennu gwerth teg a ble mae'r technegau hyn yn defnyddio mewnbwn sy'n seiliedig i raddau helaeth ar ganfyddiadau data'r farchnad.

Lefel 3

Mae offerynnau ariannol Lefel 3 yn rhai ble nad yw o leiaf un mewnbwn a allai gael effaith sylweddol ar brisiad yr offeryn yn seiliedig ar ganfyddiadau data'r farchnad. Gallai offerynnau o'r fath gynnwys buddsoddiadau ecwiti heb eu dyfynnu a chronfa o gronfeydd rhagfantoli, sy'n cael eu prisio gan ddefnyddio technegau prisio amrywiol sy'n gofyn am ddyfarniadau sylweddol wrth bennu rhagdybiaethau priodol.

Mae gwerth y buddsoddiad mewn ecwiti preifat yn seiliedig ar brisiadau a ddarparwyd gan bartneriaid cyffredinol y cronfeydd ecwiti preifat y mae Cronfa Bensiwn Gwynedd wedi buddsoddi ynddynt. Paratwir y prisiadau hyn yn unol â'r *International Private Equity and Venture Capital Valuation Guidelines*, sy'n dilyn egwyddorion prisio'r IFRS ac US GAAP.

Mae'r tabl a ganlyn yn rhoi dadansoddiad o asedau ag ymrwymïadau ariannol y gronfa pensiwn wedi'i grwpio i Lefelau 1 i 3, yn seiliedig ar y lefel sy'n cael ei rhagweld fel gwerth teg.

Nodyn 17d – Prisiad gwerth teg yr offerynnau ariannol sy'n cael eu cario (parhad)

Gwerth ar 31 Mawrth 2016	Pris y farchnad a ddyfynnwyd	Gan ddefnyddio canfyddiadau am y mewnbwn	Gan ddefnyddio mewnbwn sylweddol ble na cheir canfyddiad ohono	Cyfanswm
	Lefel 1	Lefel 2	Lefel 3	
	£'000	£'000	£'000	£'000
Asedau ariannol				
Asedau ariannol wedi'u pennu fel gwerth teg drwy elw a cholled	633,363	739,944	81,540	1,454,847
Benthyciadau a derbyniadau	74,901	0	0	74,901
Cyfanswm yr asedau ariannol	708,264	739,944	81,540	1,529,748
Ymrwymadau ariannol				
Ymrwymadau ariannol wedi'u pennu fel gwerth teg drwy elw a cholled	0	(64)	0	(64)
Costau ymrwymadau ariannol	(4,279)	0	0	(4,279)
Cyfanswm yr ymrwymadau ariannol	(4,279)	(64)	0	(4,343)
Asedau ariannol net	703,985	739,880	81,540	1,525,405

Gwerth ar 31 Mawrth 2015	Pris y farchnad a ddyfynnwyd	Gan ddefnyddio canfyddiadau am y mewnbwn	Gan ddefnyddio mewnbwn sylweddol ble na cheir canfyddiad ohono	Cyfanswm
	Lefel 1	Lefel 2	Lefel 3	
	£'000	£'000	£'000	£'000
Asedau ariannol				
Asedau ariannol wedi'u pennu fel gwerth teg drwy elw a cholled	638,447	747,714	71,463	1,457,624
Benthyciadau a derbyniadau	42,795	0	0	42,795
Cyfanswm yr asedau ariannol	681,242	747,714	71,463	1,500,419
Ymrwymadau ariannol				
Ymrwymadau ariannol wedi'u pennu fel gwerth teg drwy elw a cholled	0	(229)	0	(229)
Costau ymrwymadau ariannol	(2,817)	0	0	(2,817)
Cyfanswm yr ymrwymadau ariannol	(2,817)	(229)	0	(3,046)
Asedau ariannol net	678,425	747,485	71,463	1,497,373

NODYN 18 – NATUR A GRADDFFA'R RISGIAU SY'N CODI O OFFERYNNAU ARIANNOL

Risg a rheoli risg

Prif risg hirdymor y Gronfa yw y bydd asedau'r Gronfa'n annigonol i ymdrin â'i hymrwymiaidau (h.y. y buddion a gafodd eu haddo i aelodau sy'n daladwy). Felly, nod rheoli risg buddsoddi yw lleihau'r risg o weld gostyngiad cyffredinol yng ngwerth y Gronfa a gwneud y mwyaf o'r cyfle i wneud enillion ar draws portffolio'r Gronfa yn ei gyfanrwydd. Mae'r Gronfa'n cyflawni hyn drwy amrywio'i asedau fel ei fod yn cadw lefel risg y farchnad y mae'n agored iddo ar lefel dderbyniol. Yn ogystal, mae'r Gronfa'n rheoli ei risg o hylifedd i sicrhau bod digon o hylifedd ar gael i fodloni llif arian rhagweladwy'r Gronfa. Mae'r Cyngor yn rheoli'r risgiau buddsoddi hyn fel rhan o'i raglen gyffredinol i reoli risg y Gronfa bensiwn.

Y pwyllgor pensiynau sy'n gyfrifol am strategaeth rheoli risg y Gronfa. Mae rhaglen reoli risg gyffredinol y Gronfa Bensiwn yn canolbwyntio ar ba mor anwadal yw'r marchnadoedd ariannol ac yn ceisio isafu'r effeithiau andwyol posib ar yr adnoddau sydd ar gael i dalu pensiynau. Mae'r Datganiad Strategaeth Gyllido a gynhyrchwyd gan yr Awdurdod Gweinyddu ar y cyd ag Actiwari'r Gronfa yn nodi sut bydd hydaledd a risg yn cael eu rheoli mewn perthynas ag ymrwymiaidau. Mae'r Awdurdod Gweinyddu wedi cynhyrchu'r Datganiad Strategaeth Gyllido hwn gan roi ystyriaeth gyffredinol i lefel y risg yn y polisi buddsoddi sydd wedi'i nodi yn y Datganiad Egwyddorion Buddsoddi a gyhoeddwyd dan Reoliad 12 Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Rheoli a Buddsoddi Cronfeydd) 2009 (y Rheoliadau Buddsoddi) a'r polisi cyllido sydd wedi'i nodi yn y Datganiad hwn. Bydd yr Awdurdod Gweinyddu'n parhau i adolygu'r ddwy ddogfen i sicrhau bod y proffil risg cyffredinol yn parhau'n briodol.

a) Risg y farchnad

Risg y farchnad yw'r risg o golledion yn sgil amrywiad ym mhrisiau ecwiti a nwyddau, llog, cyfraddau cyfnewid arian tramor a gwasgariad credyd. Mae'r Gronfa'n agored i risg y farchnad yn sgil ei weithgareddau buddsoddi, yn enwedig drwy'r ecwiti mae'n eu dal. Mae lefel y risg yn dibynnu ar amgylchiadau'r farchnad, disgwyliadau o ran prisiau yn y dyfodol, newidiadau mewn enillion a'r gymysgedd o asedau.

Nod strategaeth rheoli risg y Gronfa yw adnabod a rheoli risgiau'r farchnad i'r Gronfa o fewn paramedrau derbyniol, tra gwneud y mwyaf o'r enillion a geir wrth gymryd risg.

Yn gyffredinol, rheolir anweddolrwydd gormodol yn risg y farchnad drwy amrywio'r portffolio yn ddaearyddol ac o ran sectorau diwydiant a gwarantau unigol. I leihau risg y farchnad, mae'r Cyngor a'i ymgynghorwyr buddsoddi'n monitro cyflwr y farchnad a dadansoddiadau meincnod yn briodol.

Mae'r Gronfa'n rheoli'r risgiau hyn mewn dwy ffordd:

- mae pa mor agored yw'r Gronfa i risg y farchnad yn cael ei fonitro drwy ddadansoddi ffactorau risg i sicrhau bod y risg yn parhau o fewn lefelau goddefol
- mae pa mor agored yw'r Gronfa i risgiau penodol yn cael ei gyfyngu drwy bennu risgiau penodol goddefol ar gyfer buddsoddiadau unigol.

Risg prisiau eraill

Mae risg prisiau eraill yn cynrychioli'r risg y bydd gwerth offeryn ariannol yn amrywio o ganlyniad i newid ym mhris y farchnad (ac eithrio'r risgiau sy'n codi o risg cyfradd llog neu risg cyfradd cyfnewid arian tramor), boed y newidiadau'n cael eu hachosi gan ffactorau sy'n benodol i'r offeryn unigol neu'r sawl a'i cyflwynodd neu ffactorau sy'n effeithio ar bob offeryn o'r fath yn y farchnad.

Mae'r Gronfa'n agored i risg prisiau cyfranddaliadau a deilliadau. Mae hyn yn codi o fuddsoddiadau a ddelir gan y Gronfa ble bo ansicrwydd ynghylch eu pris yn y dyfodol. Mae pob buddsoddiad gwarantau yn cyflwyno risg o golli cyfalaf. Ac eithrio cyfranddaliadau a werthir am bris is, pennir y risg fwyaf sy'n deillio o offerynnau ariannol gan werth teg yr offerynnau ariannol. Mae'r colledion posib yn sgil cyfranddaliadau a werthir am bris is yn anghyfyngedig.

Mae rheolwyr buddsoddi'r Gronfa'n lliniaru'r perygl pris hwn trwy amrywio a dewis gwarantau a theclynnau ariannol eraill sy'n cael eu monitro gan y Cyngor i sicrhau ei fod o fewn y cyfyngiadau a nodir yn strategaeth y Gronfa fuddsoddi.

Risg prisiau eraill – dadansoddiad sensitifrwydd

Yn dilyn dadansoddiad o ddata hanesyddol a'r enillion ar fuddsoddiadau a ddisgwylir yn ystod y flwyddyn ariannol, mewn ymgynghoriad ag ymgynghorwyr dadansoddi buddsoddi'r Gronfa, mae'r Cyngor wedi pennu bod y newidiadau a ganlyn yn risg pris y farchnad yn rhesymol bosib ar gyfer cyfnod adrodd 2016/17.

NODYN 18 – NATUR A GRADDDFA'R RISGIAU SY'N CODI O OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

Gan ddilyn dadansoddiad o ddata hanesyddol ar enillion ar fuddsoddiadau, mewn ymgynghoriad ag ymgynghorwyr buddsoddi analytig y Gronfa, mae newidiadau pris posib wedi cael eu pennu ar gyfer y gwahanol gategoriâu o asedau sy'n cael ei ddal gan y Gronfa. Mae'r cyfraddau i'w defnyddio ar gyfer categorïau asedau'r Gronfa fel a ganlyn:

Math o ased	Newid posib yn y farchnad (+/-)	
	31 Mawrth 2015	31 Mawrth 2016
	%	%
Ecwiti	8.7	9.3
Incwm sefydlog	1.0	1.5
Buddsoddiadau amgen (ecwiti preifat ac is adeiladwaith)	5.9	6.5
Eiddo	3.2	2.3
Arian	0.0	0.0

Mae'r anweddolrwydd a nodir uchod yn gyson ag un gwyrriad safonol yn newid gwerth yr asedau dros y tair blynedd ddiweddaraf. Mae'r dadansoddiad yn tybio bod pob newidyn arall, yn enwedig cyfraddau cyfnewid arian tramor a chyfraddau llog, yn parhau'r un fath.

Pe byddai pris buddsoddiadau'r Gronfa ar y farchnad wedi cynyddu/gostwng yn unol â'r uchod, byddai'r newid ym mhris y farchnad yr asedau net sydd ar gael i dalu buddion wedi bod fel a ganlyn:

Math o ased	Gwerth fel ar 31 Mawrth 2016 £'000	Canran newid %	Gwerth ar ôl cynnydd £'000	Gwerth ar ôl gostyngiad £'000
Ecwiti	1,016,728	9.25	1,110,775	922,681
Ymddiriedolaethau incwm sefydlog	198,845	1.48	201,788	195,902
Buddsoddiadau amgen (ecwiti preifat ac is adeiladwaith)	81,540	0.01	42,954	42,946
Eiddo	157,734	6.54	86,873	76,207
Arian	42,950	2.33	161,409	154,059
Cyfanswm asedau sydd ar gael i dalu buddion	1,497,797		1,603,799	1,391,795

Math o ased	Gwerth fel ar 31 Mawrth 2015 £'000	Canran newid %	Gwerth ar ôl cynnydd £'000	Gwerth ar ôl gostyngiad £'000
Ecwiti	1,045,531	8.7	1,136,597	954,465
Ymddiriedolaethau incwm sefydlog	197,323	1.0	199,375	195,271
Buddsoddiadau amgen (ecwiti preifat)	71,463	5.9	75,679	67,247
Eiddo	143,288	3.2	147,830	138,746
Arian	34,112	0.0	34,115	34,109
Cyfanswm asedau sydd ar gael i dalu buddion	1,491,717		1,593,596	1,389,838

Risg cyfraddau llog

Mae'r Gronfa'n buddsoddi mewn asedau ariannol yn bennaf er mwyn cael enillion ar fuddsoddiadau. Mae'r buddsoddiadau hyn yn agored i risgiau cyfraddau llog, sy'n cynrychioli'r risg y bydd gwerth teg llif arian offeryn ariannol yn y dyfodol yn amrywio yn sgil newidiadau yng nghyfraddau llog y farchnad.

Mae cyfradd llog y Gronfa'n cael ei monitro'n gyson, yn unol â strategaeth rheoli risg y Gronfa, yn cynnwys monitro pa mor agored ydyw i'r cyfraddau llog ac asesiad o'r gwir gyfraddau llog yn erbyn y meincnodau perthnasol.

NODYN 18 – NATUR A GRADDFFA'R RISGIAU SY'N CODI O OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

Gweler pa mor agored yn uniongyrchol yw'r Gronfa i newidiadau mewn cyfraddau llog fel ar 31 Mawrth 2016 a 31 Mawrth 2015 isod. Mae'r ffigyrau isod yn cyflwyno'r gyfradd llog yn seiliedig ar werth teg yr asedau ariannol gwaelodol:

Math o ased	Fel ar 31 Mawrth 2015 £'000	Fel ar 31 Mawrth 2016 £'000
Arian parod a'r hyn sy'n gyfwerth	12,031	20,434
Balansau arian parod	22,082	42,631
Gwarantau llog sefydlog	197,323	198,845
Cyfanswm	231,436	261,910

Dadansoddiad sensitifrydd risg cyfraddau llog

Mae'r Cyngor yn cydnabod y gall cyfraddau llog amrywio ac effeithio ar incwm i'r Gronfa a gwerth yr asedau net sydd ar gael i dalu buddion. Mae newid 1% mewn cyfraddau llog yn gyson â lefel y sensitifrydd a ddefnyddiwyd fel rhan o strategaeth rheoli risg y Gronfa. Mae'r dadansoddiad isod yn rhagdybio bod pob newidyn arall, yn enwedig cyfraddau cyfnewid, yn parhau'n gyson, ac mae'n dangos yr effaith yn ystod y flwyddyn ar yr asedau net sydd ar gael i dalu buddion o newid o +/- 1% mewn cyfraddau llog:

Math o ased	Swm cario fel ar 31 Mawrth 2016 £'000	Newid yn y flwyddyn yn yr asedau net sydd ar gael i dalu buddion	
		+1% £'000	-1% £'000
Arian parod a'r hyn sy'n cyfateb	20,434	204	(204)
Balansau arian parod	42,631	426	(426)
Gwarantau llog sefydlog*	198,845	1,869	(1,869)
Cyfanswm y newid yn yr asedau sydd ar gael	261,910	2,499	(2,499)

* Nid yw newid 1% ar gyfradd llog yn cael effaith uniongyrchol ar warantau llog sefydlog ond mae'n cael effaith rhannol fel y cyfrifir yn y tablau uchod.

Math o ased	Swm cario fel ar 31 Mawrth 2015 £'000	Newid yn y flwyddyn yn yr asedau net sydd ar gael i dalu buddion	
		+1% £'000	-1% £'000
Arian parod a'r hyn sy'n cyfateb	12,031	120	(120)
Balansau arian parod	22,082	221	(221)
Gwarantau llog sefydlog*	197,323	(1,460)	1,460
Cyfanswm y newid yn yr asedau sydd ar gael	231,436	(1,119)	1,119

* Nid yw newid 1% ar gyfradd llog yn cael effaith uniongyrchol ar warantau llog sefydlog ond mae'n cael effaith rhannol fel y cyfrifir yn y tablau uchod.

Minimol fyddai'r effaith wedi bod o newid 1% mewn cyfraddau llog ar y llog a dderbyniwyd gan mai 0.63% oedd cyfartaledd y gyfradd llog a dderbyniwyd ar arian yn ystod y flwyddyn, gan roi cyfanswm llog o £147,689 am y flwyddyn.

Nid yw cynnydd 1% mewn cyfraddau llog yn effeithio'r llog a dderbynnir ar warantau llog sefydlog ond byddai'n lleihau'r gwerth teg, fel y dangosir yn y tablau uchod. Nid yw newidiadau mewn cyfraddau llog yn effeithio y gwerth arian / arian a'u cyffelyb ond byddai'n effeithio'r llog a dderbynnir ar y balansau. Mae newidiadau i werth teg yr asedau ac incwm a dderbynnir o fuddsoddiadau yn cael effaith ar yr asedau net sydd ar gael i dalu buddion ond fel y nodir uchod nad yw'n cael effaith sylweddol ar y Gronfa.

Risg arian tramor

Mae risg arian yn cynrychioli'r risg y bydd gwerth teg llif arian offeryn ariannol yn y dyfodol yn amrywio yn sgil newidiadau yng nghyfraddau cyfnewid arian tramor. Mae'r Gronfa'n agored i risg arian ar offerynnau ariannol sy'n cael eu cynrychioli mewn unrhyw arian ac eithrio arian swyddogaethol y Gronfa (£UK). Mae'r Gronfa'n dal asedau sy'n cael eu cynrychioli mewn arian ac eithrio £UK.

NODYN 18 – NATUR A GRADDFFA'R RISGIAU SY'N CODI O OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

Mae gan y Gronfa ymrwymiadau ecwiti preifat ac is adeiladwaith mewn arian tramor, (€184 miliwn a \$88.6 miliwn). Mae'r ymrwymiadau hyn yn cael eu tynnu i lawr ar gais y rheolwr buddsoddi dros nifer o flynyddoedd. Gweler yr ymrwymiadau cyfredol sy'n aros yn Nodyn 25. Y risg dan sylw yw y bydd y bunt yn wan o'i chymharu â'r ddoler a'r ewro pan fydd yr ymrwymiadau'n cael eu tynnu i lawr ac y bydd yn cryfhau pan fo'r Gronfa wedi'i chyllido'n llawn.

Mae'r Gronfa wedi bod yn ariannu'r ymrwymiadau ers 2005 felly mae'r ymrwymiadau wedi'i gydbwysu dros gyfnod maith o amser.

Mae cyfradd cyfnewid arian y Gronfa'n cael ei gyfrifo ar sail anweddolrwydd yr arian tramor fyddai'n effeithio ar werth y buddsoddiadau ac unrhyw arian fyddai'n cael ei ddal yn yr arian tramor hynny.

Mae'r tabl a ganlyn yn crynhoi pa mor agored yw'r Gronfa i newidiadau mewn arian fel ar 31 Mawrth 2016 ac fel ar ddiwedd y flwyddyn flaenorol:

Agored i newidiadau mewn arian – math o ased	Fel ar 31 Mawrth 2015	Fel ar 31 Mawrth 2016
	£'000	£'000
Ecwiti tramor a byd-eang	762,098	749,931
Incwm Sefydlog byd-eang	197,324	198,845
Buddsoddiadau amgen (ecwiti preifat ac isadeiladedd)	71,463	81,540
Eiddo tramor	2,925	3,116
Arian dramor	208	0
Cyfanswm yr asedau tramor	1,034,018	1,033,432

Risg arian tramor – dadansoddiad sensitifrwydd

Yn dilyn dadansoddi data hanesyddol mewn ymgynghoriad ag ymgynghorwyr buddsoddi analytig y Gronfa, mae'r anweddolrwydd sy'n gysylltiedig â newidiadau mewn cyfraddau cyfnewid arian tramor wedi cael eu cyfrifo wrth ddefnyddio anweddolrwydd hanesyddol yr arian tramor a'r symiau cymharol ym muddsoddiadau'r Gronfa.

Ystyrir bod newid o 6% yn yr arian tramor yn rhesymol yn seiliedig ar ddadansoddiad ymgynghorwyr buddsoddi analytig y Gronfa o newidiadau hanesyddol hirdymor yn y cyfraddau cyfnewid ar ddiwedd y mis dros gyfnod treigl o 36 mis hyd at 31 Mawrth 2016. Y canran cyfatebol ar gyfer y flwyddyn yn diwedd ar 31 Mawrth 2015 oedd 5.5%. Mae'r dadansoddiad yn tybio bod pob newidyn arall, yn enwedig cyfraddau llog, yn parhau'n gyson.

Mae'r tablau isod yn dangos dadansoddiad o ddatguddiad y Gronfa at arian tramor unigol fel ar 31 Mawrth 2016 ac ar ddiwedd y flwyddyn ariannol cynt:

Datguddiad i arian tramor - fesul arian tramor	Gwerth ar 31 Mawrth 2016	Newid	Gwerth ar gynnydd	Gwerth ar leihad
	£'000	%	£'000	£'000
Doler Awstralia	9,279	9.3	10,138	8,419
Real Brasil	2,091	13.9	2,382	1,801
EWRO	118,178	6.8	126,182	110,175
Doler Hong Kong	2,478	10.3	2,734	2,223
Rand De Africa	5,280	7.7	5,683	4,876
Krona Sweden	2,540	10.0	2,794	2,288
Ffranc Swistir	182,196	7.8	196,377	168,016
Doler UD				
Buddsoddiadau wedi'u cyfuno				
Basged fyd-eang	608,790	6.0	645,270	572,307
Basged byd-eang heb DU	71,886	6.5	76,537	67,235
Basged marchnadoedd allddod	30,714	6.8	32,800	28,628
Cyfanswm y newid yn yr asedau sydd ar gael	1,033,432	6.0	1,094,878	971,986

* Mae'r % newid ar gyfer arian dramor yn ei chyfanrwydd yn y tabl uchod yn cynnwys effaith cydberthyniad dros yr arian tramor gwaelodol

NODYN 18 – NATUR A GRADDDFA'R RISGIAU SY'N CODI O OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

Datguddiad i arian tramor - fesul arian tramor	Gwerth ar 31 Mawrth 2015 £'000	Newid %	Gwerth ar gynnydd £'000	Gwerth ar leihad £'000
Doler Awstralia	16,171	8.9	17,606	14,737
Real Brasil	2,238	11.7	2,500	1,976
EWRO	113,863	6.2	120,865	106,860
Doler Hong Kong	1,232	7.7	1,327	1,137
Rand De Africa	6,588	10.7	7,294	5,881
Krona Sweden	6,749	7.3	7,242	6,256
Ffranc Swistir	20,341	9.3	22,241	18,441
Doler UD	143,949	7.8	155,150	132,747
Buddsoddiadau wedi'u cyfuno				
Basged fyd-eang	576,534	5.6	608,867	544,200
Basged fyd-eang heb DU	114,099	6.1	121,043	107,155
Basged marchnadoedd allddod	32,255	6.8	34,447	30,063
Cyfanswm y newid yn yr asedau sydd ar gael	1,034,019	5.5	1,090,944	977,092

Mae'r % newid ar gyfer arian dramor yn ei chyfanrwydd yn y tabl uchod yn cynnwys effaith cydberthyniad dros yr arian tramor gwaelodol.

Agored i newidiadau mewn arian tramor – math o ased	Swm cario fel ar 31 Mawrth 2016 £'000	Newid yn y flwyddyn yn yr asedau net sydd ar gael i dalu buddion	
		Gwerth ar gynnydd £'000	Gwerth ar leihad £'000
Ecwiti tramor a byd-eang	749,931	794,521	705,341
Incwm Sefydlog byd-eang	198,845	210,668	187,022
Buddsoddiadau amgen (ecwiti preifat ac is adeiladwaith)	81,540	86,388	76,692
Eiddo tramor	3,116	3,301	2,931
Arian tramor	0	0	0
Cyfanswm y newid yn yr asedau sydd ar gael	1,033,432	1,094,878	971,986

Agored i newidiadau mewn arian tramor – math o ased	Swm cario fel ar 31 Mawrth 2015 £'000	Newid yn y flwyddyn yn yr asedau net sydd ar gael i dalu buddion	
		Gwerth ar gynnydd £'000	Gwerth ar leihad £'000
Ecwiti tramor a byd-eang	762,099	804,053	720,142
Incwm Sefydlog byd-eang	197,324	208,187	186,460
Buddsoddiadau amgen (ecwiti preifat ac is adeiladwaith)	71,463	75,398	67,529
Eiddo tramor	2,925	3,086	2,764
Arian tramor	208	220	197
Cyfanswm y newid yn yr asedau sydd ar gael	1,034,019	1,090,944	977,092

b) Risg credyd

Mae risg credyd yn cynrychioli'r risg y bydd gwrth barti i drafodion neu offeryn ariannol yn methu â gwireddu goblygiad ac yn creu colled ariannol i'r Gronfa o ganlyniad i hynny. Yn gyffredinol, mae gwerth buddsoddiadau ar y farchnad yn adlewyrchu asesiad o gredyd wrth eu prisio ac felly darperir ar gyfer y risg o golled yng ngwerth cario asedau ariannol ag ymrwymadau'r Gronfa.

NODYN 18 – NATUR A GRADDDFA'R RISGIAU SY'N CODI O OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

Yn ei hanfod, mae portffolio buddsoddi cyfan y Gronfa'n agored i beth risg credyd, ac eithrio o ran y deilliadau, pan fo'r risg yn gyfwerth â gwerth marchnad net deilliad positif. Fodd bynnag, mae dewis gwrth bartion, broceriaid a sefydliadau ariannol o ansawdd uchel yn isafu'r risg credyd a allai godi yn sgil methiant i setlo trafodion yn brydlon.

Gweler isod meincnod ar gyfer y ganran o'r cronfeydd a ddelir gan y rheolwyr buddsoddi:

Rheolwr Buddsoddi	Canran o'r Portffolio
BlackRock	29.5%
Fidelity	19.0%
Insight	15.0%
Partners Group	7.5%
Eiddo (UBS, Threadneedle, Lothbury, BlackRock)	10.0%
Veritas	19.0%

Mae'r holl fuddsoddiadau a ddelir gan reolwyr buddsoddi'n cael eu dal yn enw'r Gronfa Bensiwn felly, os yw'r rheolwr buddsoddi'n methu, nid yw buddsoddiadau'r Gronfa yn cael eu cyfrif yn rhan o'i asedau.

Cynrychiolir risg credyd contract gan y taliad net neu'r enillion sy'n aros, ynghyd â chost adennill y seyllfa ddeilliadol pan fo gwrth barti'n diffygdu. Mae'r risg weddilliol yn fân yn sgil yr amrywiol bolisiau yswiriant a ddelir i ymdrin â gwrth bartion sy'n diffygdu.

Mae'r risg credyd ar gontractau deilliadol dros y cownter yn cael ei isafu gan fod gwrthbartion yn gyfryngwyr ariannol cydnabyddedig sydd â statws credyd derbynol sydd wedi'i bennu gan asiantaeth statws credyd cydnabyddedig.

Er mwyn uchafu'r dychweliadau o Fuddsoddiadau Tymor Byr ac Adnau Arian, mae'r cyngor yn buddsoddi unrhyw arian gwaged dros dro yn ei gyfrifon banc gydag unrhyw arian gwaged dros ben yng nghyfrifon banc y Gronfa Bensiwn. Telir rhaniad priodol o'r llog a enillir i'r Gronfa Bensiwn a rhennir unrhyw golledion wrth fuddsoddi ar sail yr un gyfran. Oherwydd natur y trefniadau banc nid yw unrhyw arian gwaged yng nghyfrifon banc y Gronfa Bensiwn yn cael ei drosglwyddo i gyfrifon banc y Cyngor. Am fod y buddsoddiadau tymor byr yn cael eu gwneud mewn enw Cyngor Gwynedd maent yn dangos yn llawn ar fantolen y Cyngor. Elfen y Gronfa Bensiwn o'r buddsoddiadau tymor byr a'r adnau arian ar 31 Mawrth 2016 oedd £25m (£12.0m ar 31 Mawrth 2015).

Ni adneuir arian mewn banciau a sefydliadau ariannol oni bai eu bod yn cael eu graddio o ran statws credyd yn annibynnol, a'u bod yn bodloni meini prawf credyd y Cyngor. Yn ogystal, mae'r Cyngor wedi gosod cyfyngiadau ar y ganran uchaf o adneuo'n y gellir eu gwneud mewn unrhyw ddsbarth o sefydliad ariannol penodol. Hefyd, mae'r Cyngor yn buddsoddi canran a gytunwyd o gronfeydd yn y marchnadoedd arian er mwyn cael buddsoddiadau amrywiol. Mae'r cronfeydd marchnad arian a ddewiswyd oll wedi derbyn statws credyd AAA gan asiantaeth statws credyd blaenllaw. Cred y Cyngor ei fod wedi rheoli pa mor agored ydyw i risg credyd a dim ond un profiad o ddiffygdu neu adneuo'n nad oes modd eu hadennill sydd ganddo, sef pan roddwyd Banc Heritable yn nwylo'r gweinyddwyr yn 2008. Gweler manylion llawn yn Nodyn 27.

Nid yw cyflogwyr y Gronfa'n cael eu hasesu ar hyn o bryd ar gyfer eu statws credyd neu ar gyfer y cyfyngiadau credyd unigol sydd wedi'u gosod. Mae risg yn bodoli na ellir casglu cyfraniadau gan gyflogwyr ble nad oes ganddynt unrhyw aelodau sy'n cyfrannu (e.e. y risg sy'n gysylltiedig â chyflogwyr gyda nifer fechan o aelodau sy'n dewis peidio â chyfrannu), felly mae'r Awdurdod Gweinyddu'n monitro newidiadau mewn aelodaeth bob blwyddyn.

Bydd angen i gyflogwyr newydd sy'n dod yn rhan o'r Gronfa gytuno i ddarparu bond neu gael gwarant i arbed y risg o golledion ariannol i'r Gronfa yn y dyfodol pe na fyddai'r cyflogwr dan sylw'n medru bodloni ei hymrwymiaadau pensiwn pe byddai'n ymadael â'r Gronfa. Fel y dangosir yn Nodyn 26 mae tri chyflogwr wedi darparu bondiau. Bydd unrhyw ymrwymiaadau ar y Gronfa yn y dyfodol o ganlyniad i gyflogwr yn ymadael yn cael eu cario gan y Gronfa a'u rhannu dros yr holl gyflogwyr. Gwneir hyn i sicrhau bod y cyfnodau a'r symiau adfer actiwaraid yn cael eu cadw ar lefel y gall cyflogwyr llai ymdopi â hi.

Mae'r risg wedi cynyddu yn sgil dyfarniad cyfreithiol diweddar, fydd o bosib yn pennu na ellir codi cyfraniadau ar gyflogwyr nad oes ganddynt aelodau sy'n cyfrannu dan Reoliadau Gweinyddu'r CPLIL. Fodd bynnag, nid yw'r dyfarniad hwn yn effeithio ar allu'r Gronfa i gasglu cyfraniadau yn dilyn prisiad ymadael dan Reoliad 38(2). Gellir rhoi cyfarwyddyd i'r Actiwari ystyried adolygu'r cyfraddau a'r dystysgrif Addasiadau i gynyddu cyfraniadau cyflogwr dan

NODYN 18 – NATUR A GRADDFFA'R RISGIAU SY'N CODI O OFFERYNNAU ARIANNOL (parhad)

Reoliad 38 Rheoliadau CPLIL (Gweinyddu) 2008, rhwng y prisiad a gynhelir bob tair blynedd.

c) Risg hylifedd

Mae'r risg hylifedd yn cynrychioli'r risg na fydd modd i'r Gronfa fodloni ei oblygiadau ariannol wrth iddynt ddod yn ddyledus. Felly, mae'r Cyngor yn cymryd camau i sicrhau bod gan y gronfa bensiwn ddigon o adnoddau arian parod i fodloni ei hymrwymiaadau. Bydd hyn yn hynod wir am arian parod o'r mandadau cydweddu arian parod o'r brif strategaeth fuddsoddi i fodloni'r costau talu pensiynwyr; ac arian parod i fodloni ymrwymiaadau buddsoddi.

Mae gan yr Awdurdod Gweinyddol system rheoli llif arian gynhwysfawr sy'n ceisio sicrhau bod arian parod ar gael pe bai ei angen. Yn ogystal, mae'r cyfraniadau cyfredol a dderbynnir gan gyflogwyr ac aelodau yn cyfrannu'n llawer mwy na'r hyn a delir allan mewn buddion. Buddsoddir yr arian parod dros ben ac ni ellir ei dalu'n ôl i gyflogwyr. Mae Actiwari'r Gronfa yn sefydlu'r cyfraniadau y dylid eu talu fel y gellir bodloni holl rwymedigaethau'r dyfodol.

Nid oes unrhyw gyfyngiad ar y swm y gall cyfrif banc y Gronfa Bensiwn ei ddal. Dylai'r symiau a ddelir yn y cyfrif hwn fodloni anghenion hylifedd arferol y Gronfa. Mae unrhyw arian dros ben dros dro yn cael ei fuddsoddi gan yr Awdurdod Gweinyddol yn unol â'r Datganiad Strategaeth Rheoli'r Trysorlys er mwyn darparu incwm ychwanegol i'r Gronfa Bensiwn. Buddsoddir arian parod dros ben yn unol â'r Datganiad Egwyddorion Buddsoddi.

Yn ogystal, mae gan y Gronfa fynediad at gyfleuster gorddrafft trwy drefniadau cyfrifon banc grŵp yr Awdurdod Gweinyddol. Dim ond i fodloni gwahaniaethau amseru tymor byr ar daliadau pensiwn y defnyddir y cyfleuster hwn. Gan mai benthyciadau byrdymor eu natur yw'r rhain, ystyrir bod pa mor agored i risg credyd yw'r Gronfa yn hyn o beth yn ddibwys.

Mae'r Gronfa'n diffinio asedau hylifol fel asedau y gellir eu trosglwyddo'n arian parod o fewn tri mis. Asedau anhylif yw'r asedau fydd yn cymryd cyfnod hwy na thri mis i'w trosglwyddo'n arian parod. Ar 31 Mawrth 2016, roedd gwerth yr asedau anhylif yn £143m, sy'n cynrychioli 9.4% o gyfanswm asedau'r Gronfa (31 Mawrth 2015: £133m, a oedd yn cynrychioli 8.9% o gyfanswm asedau'r Gronfa).

Mae rheolwyr yn paratoi rhagolygon llif arian cyfnodol er mwyn deall a rheoli amseriad llif arian y Gronfa. Mae lefel strategol briodol y balans arian parod i'w ddal yn ffurfio rhan o strategaeth fuddsoddi'r Gronfa.

Mae'r holl rwymedigaethau ariannol ar 31 Mawrth 2016 yn ddyledus o fewn blwyddyn, yn yr un modd ag ar 31 Mawrth 2015.

Risg ail ariannu

Y risg allweddol yw y bydd y Cyngor wedi'i rwymo i ailgyflenwi cyfran sylweddol o offerynnau ariannol ei gronfa bensiwn pan fo cyfraddau llog yn anffafriol. Nid oes gan y Cyngor unrhyw offerynnau ariannol sydd â risg ail ariannu'n rhan o'i strategaethau rheoli trysorlys a buddsoddi.

NODYN 19 – TREFNIADAU CYLLIDO

Yn unol â Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Gweinyddu) 2008, mae actiwari'r Gronfa yn ymgymryd â phrisiad bob tair blynedd er mwyn sefydlu'r gyfradd cyfraniadau i gyflogwyr ar gyfer y tair blynedd i ddod. Cynhaliwyd y prisiad diwethaf fel ar 31 Mawrth 2013.

Disgrifiad o'r Polisi Cyllido

Amlinellir y polisi cyllido yn y Datganiad Strategaeth Gyllido (FSS), dyddiedig mis Mawrth 2013.

Mae elfennau allweddol y polisi cyllido fel a ganlyn:

- sicrhau hydaledd hirdymor y Gronfa (a chyfradd y Gronfa sydd i'w phriodoli i gyflogwyr unigol)
- sicrhau bod digon o arian ar gael i fodloni'r holl rwymedigaethau pensiwn wrth iddynt ddod yn daladwy
- peidio â gosod rhwystrau diangen ar strategaeth fuddsoddi'r Gronfa fel y gall yr Awdurdod Gweinyddu geisio cael yr enillion mwyaf ar fuddsoddiadau (ac felly leihau cost y buddion) am lefel briodol o risg
- cynorthwyo cyflogwyr i adnabod a rheoli ymrwymiaadau pensiwn wrth iddynt gronni

NODYN 19 – TREFNIADAU CYLLIDO (parhad)

- isafu'r raddfa o newid byrdymor yn lefel cyfraniadau pob cyflogwr pan fo'r Awdurdod Gweinyddu'n ystyried ei bod yn rhesymol gwneud hynny
- defnyddio mesurau rhesymol i leihau'r risg i gyflogwyr eraill ac yn benodol i'r rhai sy'n talu'r dreth cyngor yn sgil cyflogwr yn diffyg dalu ei rwymedigaethau pensiwn
- ymdrin â gwahanol nodweddion y cyflogwyr neu'r grwpiau o gyflogwyr gwahanol cyhyd ag y bo hyn yn ymarferol a chost effeithiol.

Amlinella'r FSS sut mae'r Awdurdod Gweinyddu yn ceisio cydbwysu'r nodau croestynnol o ddiogelu hydaledd y Gronfa a chadw cyfraniadau cyflogwyr yn sefydlog.

O ran cyflogwyr oedd â chyfamod digon cryf yn ôl yr Awdurdod Gweinyddu, mae cyfraniadau wedi cael eu sefydlogi yn is na'r gyfradd ddamcaniaethol sydd ei hangen i sicrhau bod eu cyfran nhw o'r Gronfa yn dychwelyd i gael ei ariannu'n llawn dros 21 mlynedd os yw'r rhagdybiaethau prisio yn cael eu cadarnhau. Defnyddiwyd dull modelu ymrwymadau asedau sy'n dangos os caiff y cyfraddau cyfrannu hyn eu talu a bod newidiadau cyfraniadau yn y dyfodol yn cael eu cyfyngu fel y nodir yn y FSS, fod yna siawns gwell na 80% o hyd y bydd y Gronfa yn dychwelyd i ariannu'n llawn dros y 21 mlynedd.

Sefyllfa Gyllido ar adeg y Prisiad Cyllido Ffurfiol Diwethaf

Cynhaliwyd y prisiad actwaraidd mwyaf diweddar dan Reoliad 36 Rheoliadau (Gweinyddol) Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol 2008 ar 31 Mawrth 2013. Datgelodd y prisiad hwn fod asedau'r Gronfa, oedd wedi'u prisio'n £1,195 miliwn ar 31 Mawrth 2013, yn ddigon i dalu 85% o'r ymrwymadau (h.y. gwerth cyfredol y buddion ymddeol sydd wedi'u haddo) oedd wedi'u cronni hyd at y dyddiad hwnnw. O ganlyniad, y diffyg ym mhrisiad 2013 oedd £210 miliwn.

Y gyfradd gyfraniadau cyffredin ar gyfer y Gronfa gyfan, yn seiliedig ar y lefel gyllido ar 31 Mawrth 2013 yw 18.3% ar gyfer gwasanaeth yn y dyfodol a 5.6% pellach i ariannu diffyg mewn gwasanaeth yn y gorffennol, sy'n rhoi cyfanswm cyfradd o 23.9%. Mae'r gyfradd gyfraniadau cyffredin yn ffigwr damcaniaethol - fel cyfartaledd ar draws y Gronfa gyfan. Pennwyd cyfraniadau unigol cyflogwyr ar gyfer y cyfnod rhwng 1 Ebrill 2014 hyd at 31 Mawrth 2017 yn unol â pholisi cyllido'r Gronfa fel y nodir yn ei FSS.

Prif Ragdybiaethau Actwaraidd a'r Dull a ddefnyddiwyd i Brisio'r Ymrwymadau

Disgrifir y manylion llawn am y dulliau a'r rhagdybiaethau a ddefnyddiwyd yn yr adroddiad prisio, dyddiedig 31 Mawrth 2014.

Dull

Aseswyd yr ymrwymadau drwy ddefnyddio dull buddion cronodig sy'n ystyried aelodaeth bensiynadwy hyd at y dyddiad prisio, ac yn ystyried cynnydd disgwylidig mewn cyflog yn y dyfodol, ymddeoliad neu ddyddiad disgwylidig cynharach o adael aelodaeth bensiynadwy.

Rhagdybiaethau

Dilynwyd dull sy'n gysylltiedig â'r farchnad i brisio'r ymrwymadau er mwyn sicrhau cysondeb gyda phrisiad o asedau'r Gronfa o'u gwerth ar y farchnad.

Roedd y rhagdybiaethau ariannol allweddol a fabwysiadwyd ar gyfer prisiad 2013 fel a ganlyn:

	% y flwyddyn Nominal	% y flwyddyn Gwir
Cyfradd disgownt	4.7	2.2
Cynnydd mewn cyflog*	4.3	1.8
Chwyddiant prisiau / Cynnydd mewn pensiwn	2.5	-

Y rhagdybiaeth ddemograffig allweddol oedd yr ystyriaeth a roddwyd i hirhoedledd. Mae'r rhagdybiaethau disgwylidig oes a fabwysiadwyd ar gyfer prisiad 31 Mawrth 2013 yn gyfres bwrpasol o *VitaCurves* sydd wedi'u teilwra'n benodol i gyd-fynd â phroffil aelodau'r Gronfa. Mae'r *VitaCurves* hyn yn seiliedig ar ddata a gyflwynwyd gan yr Awdurdod Gweinyddu. Roedd disgwylidig oes yn y dyfodol yn seiliedig ar adolygiad marwolaeth yr actiwari ar gyfer y Gronfa, fel a ganlyn:

NODYN 19 – TREFNIADAU CYLLIDO (parhad)

Rhagdybiaethau marwolaeth yn 65 mlwydd oed	Gwryw Blynyddoedd	Benyw Blynyddoedd
Pensiynwyr cyfredol	22.0	24.0
Pensiynwyr y dyfodol (tybir eu bod yn 45 mlwydd oed ar hyn o bryd)	24.4	26.6

Profiad yn ystod y Cyfnod ers mis Ebrill 2013

Mae gwir ddychweliadau ar fondiau wedi disgyn yn sylweddol (sydd yn arwain at werth ymrwymadau uwch), ond yr effaith ond yn cael ei digolledi'n rhannol gan y dychweliadau cryf ar asedau. Mae'n debyg bod y lefelau cyllido cyflawn yn wedi aros tua'r un faint, ond bydd cost ariannol y diffygion wedi cynyddu dros y cyfnod hwn gan fod gwerth yr asedau a'r ymrwymadau wedi cynyddu mewn maint.

Cynhelir prisiad actiwaraidd nesaf fel ar 31 Mawrth 2016. Adolygir y Datganiad Strategaeth Cyllido ar yr un adeg.

NODYN 20 – GWERTH CYFREDOL ACTIWARAIDD Y BUDDION YMDDEOL SYDD WEDI'U HADDO

Yn ogystal â'r prisiad cyllido bob tair blynedd, mae'r actiwari hefyd yn cynnal prisiad o rwymedigaethau'r Gronfa bensiwn, yn seiliedig ar IAS19 bob blwyddyn gan ddefnyddio'r un data sylfaenol â'r prisiad cyllido wedi'i dynnu ymlaen i'r flwyddyn ariannol gyfredol, gan ystyried y newidiadau yn niferoedd yr aelodau a diweddarau rhagdybiaethau ar gyfer y flwyddyn gyfredol. Nid yw'r gwerthusiad yn cael ei ymgymryd yn yr un modd a ddefnyddir ar gyfer gosod cyfraddau cyfrannu i'r Gronfa, ac nid yw cyfrifon y Gronfa yn ystyried rhwymedigaethau talu pensiynau na buddion eraill yn y dyfodol.

Er mwyn asesu gwerth y buddion yn seiliedig ar hyn, mae'r actiwari wedi diweddarau'r rhagdybiaethau actiwaraidd (gweler isod) o'r rhai a ddefnyddir er dibenion cyllido (gweler Nodyn 19) a hefyd mae wedi'u defnyddio i ddarparu'r adroddiadau IAS19, FRS17 ac FRS102 ar gyfer cyflogwyr unigol yn y Gronfa. Yn ogystal, mae'r actiwari wedi prisiao buddion salwch a marwolaeth yn unol ag IAS19.

Roedd gwerth cyfredol actiwaraidd y buddion ymddeol sydd wedi'u haddo ar 31 Mawrth 2016 yn £1,974m (£2,114m ar 31 Mawrth 2015).

Fel y nodir uchod mae'r ymrwymadau uchod wedi'u cyfrifo'n seiliedig ar IAS19 ac felly maent yn wahanol i ganlyniadau'r prisiad cyllido bob tair blynedd a gynhaliwyd yn 2013 (gweler Nodyn 19) gan fod IAS 19 yn nodi cyfradd ddisgownt yn hytrach na chyfradd sy'n adlewyrchu cyfraddau'r farchnad.

Y rhagdybiaethau a ddefnyddiwyd

Defnyddiwyd y tybiaethau ariannol sydd yn cael eu mabwysyadau ar gyfer adroddiad IAS19 yr Awdurdod Gweinyddol fel y ganlyn:

Rhagdybiaeth	31 Mawrth 2015	31 Mawrth 2016
	%	%
Chwyddiant/cyfradd cynnydd mewn pensiwn	2.4	2.2
Cyfradd cynnydd mewn cyflog*	4.3	4.2
Cyfradd ddisgownt	3.2	3.5

Defnyddiwyd yr un dybiaeth hirhoedledd fel ar gyfer asesu'r sefyllfa cyllido fel y dangosir yn Nodyn 19 uchod.

Mae'r rhagdybiaeth cymudiad yn caniatáu i bensiynwyr y dyfodol dewis cyfnewid pensiwn am arian parod di-dreth ychwanegol o hyd at 50% o gyfyngiadau Cyllid a Thollau EM am wasanaeth hyd at 31 Mawrth 2008 a 75% o gyfyngiadau Cyllid a Thollau EM am wasanaeth o 1 Ebrill 2008.

NODYN 21 – ASEDAU CYFREDOL

2014/15		2015/16
£'000		£'000
1,173	Cyfraniadau sy'n ddyledus – gweithwyr	932
4,023	Cyfraniadau sy'n ddyledus – cyflogwyr	3,221
24	Gwerthoedd trosglwyddo a dderbynnir (rhai sy'n ymuno)	3,901
3,061	Amrywiol ddyledwyr	3,399
8,281	Cyfanswm dyledwyr	11,453
12,031	Arian	20,434
20,312	Cyfanswm	31,887

Dadansoddiad o ddyledwyr

2014/15		2015/16
£'000		£'000
2,458	Cyngor Gwynedd	2,073
1,326	Cyrff llywodraeth ganolog	732
2,795	Awdurdodau lleol eraill	5,631
3	Cyrff GIG	3
1,699	Endidau ac unigolion eraill	3,014
8,281	Cyfanswm	11,453

NODYN 22 – YMRWYMIADAU CYFREDOL

2014/15		2015/16
£'000		£'000
1,944	Amrywiol gredydwyr	1,714
10	Gwerthoedd trosglwyddo sy'n daladwy (rhai sy'n ymadael)	27
863	Buddion sy'n daladwy	2,538
2,817	Cyfanswm	4,279

Dadansoddiad o gredydwyr

2014/15		2015/16
£'000		£'000
1,174	Cyngor Gwynedd	901
33	Cyrff llywodraeth ganolog	43
0	Awdurdodau Lleol eraill	1
10	Cyrff GIG	19
1,600	Endidau ac unigolion eraill	3,315
2,817	Cyfanswm	4,279

NODYN 23 – CYFRANIADAU GWIRFODDOL YCHWANEGOL (AVC)

Mae gwerth y cronfeydd ar y farchnad wedi'i nodi isod:

	Gwerth ar y Farchnad 31 Mawrth 2015 £'000	Gwerth ar y Farchnad 31 Mawrth 2016 £'000
Clerical Medical	2,678	2,936
Equitable Life	269	258
Standard Life	233	51
Cyfanswm	3,180	3,245

Talwyd cyfraniadau AVC yn uniongyrchol i'r tri rheolwr fel a ganlyn:

	2014 / 2015 £'000	2015 / 2016 £'000
Clerical Medical	508	526
Equitable Life	0	0
Standard Life	11	1
Cyfanswm	519	527

NODYN 24 – TRAFODION PARTÏON CYSYLLTIEDIG

Cyngor Gwynedd

Cyngor Gwynedd sy'n gweinyddu Cronfa Bensiwn Gwynedd. O ganlyniad, mae perthynas gref rhwng y Cyngor a'r gronfa pensiwn.

Cafodd y Cyngor gostau o £1,075,225 (£986,723 yn 2014/15) mewn perthynas â gweinyddu'r Gronfa ac yn dilyn hynny, cafodd ad-daliad am y costau hyn gan y Gronfa. Yn ogystal, y Cyngor yw un o gyflogwyr mwyaf aelodau'r gronfa pensiwn a chyfrannodd £17.31m tuag at y Gronfa yn 2015/16 (£18.49m yn 2014/15). Ar ddiwedd y flwyddyn £2.07m oedd dyled y Cyngor i'r Gronfa (gweler Nodyn 21) yn bennaf mewn perthynas â chyfraniadau ar gyfer Mawrth 2016 a £0.90m oedd dyled y Gronfa i'r Cyngor (gweler Nodyn 22) yn bennaf mewn perthynas ag ad-daliadau gan y Cyngor.

Mae gan Gronfa Bensiwn Gwynedd dri chyfrif banc a ddelir fel rhan o Grŵp o Gyfrifon Banc Cyngor Gwynedd. Mae'r arian parod dros ben a ddelir yn y Grŵp o Gyfrifon Banc yn cael ei fuddsoddi bob dydd. Ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, mae Cyngor Gwynedd yn talu llog i'r Gronfa Bensiwn, yn seiliedig ar falansau dyddiol y Gronfa dros y flwyddyn. Yn ystod 2015/16, roedd y Gronfa yn derbyn llog o £147,611 (£103,645 yn 2014/15) gan Gyngor Gwynedd.

Llywodraethu

Roedd dau aelod o'r Pwyllgor Pensiynau yn derbyn buddion pensiwn o Gronfa Bensiwn Gwynedd yn 2015/16 (yr aelodau pwyllgor T.O. Edwards a P. Jenkins). Yn ogystal, mae'r aelodau pwyllgor T.O. Edwards, S. Glyn, P. Jenkins, H.E. Jones, W.T. Owen, P.Read a G.G. Williams yn aelodau gweithredol o'r gronfa pensiwn.

Llywodraethu

Roedd un aelod o'r Bwrdd Pensiwn yn derbyn buddion pensiwn o Gronfa Bensiwn Gwynedd yn 2015/16 (yr aelod S.Warnes). Yn ogystal, mae'r aelodau Bwrdd A.W. Deakin, V. Halloran, A.L Lloyd Evans, O. Richards and H. Trainor yn aelodau gweithredol o'r gronfa pensiwn.

Staff Rheoli Allweddol

Mae Cod Ymarfer CIPFA ar Gyfrifon Awdurdodau Lleol yn eithrio awdurdodau lleol rhag gofynion datgelu staff rheoli allweddol IAS24, ar y sail bod y gofynion datgelu ar gyfer tal swyddogion a lwfansau aelodau yn y Cod yn bodloni gofynion datgelu staff rheoli allweddol IAS24. Mae hyn hefyd yn berthnasol i gyfrifon Cronfa Bensiwn Gwynedd.

Gweler y dadleniadau gofynnol yng nghyfrifon Cyngor Gwynedd.

NODYN 25 – YMRWYMIADAU DAN GONTRACTAU BUDDSODDI

Roedd yr ymrwymadau (buddsoddiadau) cyfalaf sy'n aros ar 31 Mawrth fel a ganlyn:

	Cyfanswm ymrwymadau	Ymrwymiad ar 31 Mawrth 2015	Ymrwymiad ar 31 Mawrth 2016
	€'000	€'000	€'000
P.G. Direct 2006	20,000	776	776
P.G. Global Value 2006	50,000	3,477	3,477
P.G. Secondary 2008	15,000	1,960	1,960
P.G. Global Value 2011	15,000	6,034	5,044
P.G. Global Infrastructure 2012	40,000	28,285	22,005
P.G. Direct 2012	12,000	5,352	1,813
P.G. Global Value 2014	12,000	9,581	7,119
P.G. Direct 2016	20,000	0	18,202
Cyfanswm Ewro	184,000	55,465	60,396
	\$'000	\$'000	\$'000
P.G. Emerging Markets 2011	7,000	2,648	2,078
P.G. Secondary 2015	38,000	38,000	34,804
P.G. Direct Infrastructure 2015	43,600	0	42,111
Cyfanswm Doleri	88,600	40,648	78,993

Mae 'PG' uchod yn cyfeirio at y Grŵp Partners, mae'r rheolwr buddsoddi yn buddsoddi mewn meysydd 'amgen' (ecwiti preifat ac is adeiladwaith) ar ran y Gronfa.

Mae'r ymrwymadau hyn yn ymwneud â thaliadau galw sy'n aros ar gronfeydd partneriaethau cyfyngedig heb eu dyfynnu a ddelir yn rhan ecwiti preifat y portffolio. Mae'r symiau a 'elwir' gan y cronfeydd hyn yn afreolaidd o ran eu maint a'u hamseriad nifer o flynyddoedd o ddyddiad yr ymrwymiad gwreiddiol.

NODYN 26 - ASED AU WRTH GEFN

Mae tri o gyflogwyr sy'n gyrff a ganiateir yng Nghronfa Bensiwn Gwynedd yn dal bondiau yswiriant i'w diogelu yn erbyn y posibilrwydd o fethu â bodloni eu goblygiadau pensiwn. Llunnir y bondiau hyn o blaid y gronfa pensiwn ac ni wneir taliad ohonynt oni bai bod y cyflogwr yn diffyg dalu.

NODYN 27 - COLLEDION YN SGIL AMHARIADAU

a) Amhariadau am ddyledion drwg ac amheus

Fel y esbonnir yn Nodyn 5 nid oes unrhyw amhariad wedi ei gwneud ar gyfer dyledion drwg ac amheus.

b) Amhariad yr adneuo n ym Manc Gwlad yr Iâ

Yn ystod 2008/09, roedd y Cyngor wedi adneuo £4m gyda Heritable Bank, banc wedi'i gofrestru yn y DU dan Gyfraith yr Alban. Roedd £565,200 o'r buddsoddiad hwnnw'n perthyn i'r gronfa pensiwn. Rhoddwyd y cwmni yn nwylo'r gweinyddwyr ar 7 Hydref 2008. Derbyniodd y Cyngor ddychweliad o £3,938,407, sef 98% gan y gweinyddwyr hyd at 31 Mawrth 2016.

Dderbyniwyd dosbarthiad o £22,615.66 i'r Gronfa Bensiwn ym mis Awst 2016 . Mae'r weinyddiaeth yn parhau, ond disgwylir i'r holl swm gael ei adennill maes o law.

NODYN 28 – CYHOEDDIADAU'R GRONFA BENSIWN

Cynhyrchir adroddiad manwl ychwanegol ynghylch y Gronfa Bensiwn. Mae'r ddogfen hon yn cynnwys cyfrifon y Gronfa yn ogystal â gwybodaeth bellach ynglŷn â gweithgareddau gweinyddu a buddsoddi. Mae'n cynnwys y dogfennau canlynol:

Datganiad Egwyddorion Buddsoddi

Datganiad Strategaeth Gyllido

Datganiad Polisi Llywodraethu a'r Datganiad Cydymffurfiad a'r Drefn Llywodraethu

Datganiad Polisi Cyfathrebu

Gellir cael copïau ar safle we'r Gronfa Bensiwn www.cronfabensiwnngwynedd.org.uk ar dudalen buddsoddiad neu drwy gysylltu â Mrs Caroline Roberts ar 01286 679128.

Adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru i Aelodau Cyngor Gwynedd

Rwyf wedi archwilio datganiadau cyfrifyddu a nodiadau cysylltiedig:

- Cyngor Gwynedd; a
- Cronfa Bensiwn Gwynedd

am y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau cyfrifyddu Cyngor Gwynedd yn cynnwys y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn, y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant, y Fantolen, a'r Datganiad Llif Arian Parod.

Mae datganiadau cyfrifyddu Cronfa Bensiwn Gwynedd yn cynnwys Cyfrif y Gronfa a'r Datganiad Asedau Net.

Y fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yw'r gyfraith berthnasol a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2015-16 sy'n seiliedig ar y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS).

Priod gyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol a'r Archwilydd Cyffredinol Cymru

Fel yr esbonnir yn fanylach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad Cyfrifon, y swyddog ariannol cyfrifol sy'n gyfrifol am baratoi'r datganiad cyfrifon a datganiadau cyfrifyddu Cronfa Bensiwn Gwynedd, sy'n rhoi darlun cywir a theg.

Fy nghyfrifoldeb i yw archwilio'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Archwilio Rhyngwladol (y DU ac Iwerddon). Mae'r safonau hynny yn ei gwneud yn ofynnol i mi gydymffurfio â Safonau Moesegol y Bwrdd Arferion Archwilio ar gyfer Archwilwyr.

Cwmpas yr archwiliad o'r datganiadau cyfrifyddu

Mae a wnelo archwiliad â chael tystiolaeth am y symiau a'r datgeliadau yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig i roi sicrwydd rhesymol nad oes unrhyw gamddatganiadau perthnasol yn y datganiadau cyfrifyddu na'r nodiadau cysylltiedig, boed hynny drwy dwyll neu wall. Mae hyn yn cynnwys asesu'r canlynol: pa un a yw'r polisiâu cyfrifyddu yn briodol i amgylchiadau Cyngor Gwynedd a Cronfa Bensiwn Gwynedd a pha un a ydynt wedi'u defnyddio'n gyson a'u datgelu'n ddigonol; rhesymoldeb amcangyfrifon cyfrifyddu arwyddocaol a wnaed gan y swyddog ariannol cyfrifol a'r ffordd y cyflwynwyd y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig yn gyffredinol.

Yn ogystal, darllenaf yr holl wybodaeth ariannol ac anariannol yn yr Adroddiad Naratif er mwyn nodi anghysondebau perthnasol â'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig archwiliedig a nodi unrhyw wybodaeth sy'n ymddangos fel pe bai'n berthnasol anghywir ar sail y wybodaeth a ddaeth i law wrth i mi gyflawni'r archwiliad neu sy'n berthnasol anghyson â'r wybodaeth honno. Os dof yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau neu anghysondebau perthnasol amlwg, ystyriaf y goblygiadau i'm hadroddiad.

Barn ar ddatganiadau cyfrifyddu Cyngor Gwynedd

Yn fy marn i, mae'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig:

- yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Gwynedd ar 31 Mawrth 2016 a'i incwm a'i wariant am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- wedi'u paratoi'n briodol yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2015-16.

Barn ar ddatganiadau cyfrifyddu Cronfa Bensiwn Gwynedd

Yn fy marn i, mae cyfrifon y gronfa bensiwn a'r nodiadau cysylltiedig:

- yn rhoi darlun cywir a theg o drafodion ariannol Cronfa Bensiwn Gwynedd yn ystod y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016 ac o swm a natur asedau a rhwymedigaethau'r gronfa ar y dyddiad hwnnw, ac
- wedi'u paratoi'n briodol yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2015-16.

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, mae'r wybodaeth a gynhwysir yn yr Adroddiad Naratif yn gyson â'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig.

Materion y cyflwynaf adroddiad arnynt drwy eithriad

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol, y cyflwynaf adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol, yn fy marn i:

- ni chadwyd cofnodion cyfrifyddu priodol;
- nid yw'r datganiadau ariannol yn gyson â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu; neu
- nid wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth ac esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad;
- nid yw'r Datganiad Llywodraethu Blyneddol yn adlewyrchu cydymffurfiaeth â'r canllawiau.

Tystysgrif cwblhau archwiliad

Ardystiaf fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o'r cyfrifon yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Dros ac ar ran

Huw Vaughan Thomas

Archwilydd Cyffredinol Cymru

Swyddfa Archwilio Cymru

24 Heol y Gadeirlan

Caerdydd CF11 9LJ

30 Medi 2016

**CYFRIF INCWM A GWARIANT 2015/16
DADANSODDIAD GWARIANT AR WASANAETHAU**

ATODIAD A

Cyfanswm Gwariant £'000	Cyfanswm Incwm £'000	Gwariant Net £'000
--	-------------------------------------	-----------------------------------

Diwylliant a Gwasanaethau Cysylltiedig

Rhaniad Gwasanaeth

Diwylliant a Threftadaeth	1,783	(433)	1,350
Hamdden a Chwaraeon	9,889	(5,154)	4,735
Meysydd Agored	1,417	(687)	730
Twristiaeth	922	(251)	671
Llyfrgelloedd	2,088	(133)	1,955
	16,099	(6,658)	9,441

Gwasanaethau Amgylcheddol

Rhaniad Gwasanaeth

Mynwentydd, amlogfeydd a marwdai	1,059	(974)	85
Amddiffyn yr Arfordir	828	(330)	498
Diogelwch Cymunedol (Lleihau Troseddau)	97	(22)	75
Diogelwch Cymunedol (CCTV)	339	(60)	279
Diogelwch Cymunedol (Gwasanaethau Diogelwch)	270	(176)	94
Gwarchod rhag llifogydd a thraenio tiroedd	324	0	324
Gwasanaethau Amaethyddol a Physgodfeydd	159	(167)	(8)
Gwasanaethau Rheoleiddio	3,888	(778)	3,110
Glanhau Strydoedd (nad yw'n daladwy gan Briffyrdd)	2,719	(103)	2,616
Casglu gwastraff	1,285	(89)	1,196
Gwaredu gwastraff	4,307	(74)	4,233
Gwastraff Masnachol	2,195	(2,070)	125
Ailgylchu	8,307	(4,136)	4,171
Isafu Gwastraff	162	(14)	148
Costau Newid Hinsawdd	0	0	0
	25,939	(8,993)	16,946

Gwasanaethau Cynllunio

Rhaniad Gwasanaeth

Rheolaeth Adeiladu	735	(482)	253
Rheolaeth Datblygu	1,010	(682)	328
Polisi Cynllunio	667	(262)	405
Mentrau amgylcheddol	1,074	(559)	515
Ymchwil economaidd	5	0	5
Cefnogaeth Busnes	736	(275)	461
Datblygu'r Economi	4,954	(3,211)	1,743
Datblygiadau Cymunedol	1,350	(618)	732
	10,531	(6,089)	4,442

Gwasanaethau Plant ac Addysg - Gwasanaethau Addysg

Rhaniad Gwasanaeth

Blynyddoedd Cynnar	590	0	590
Ysgolion Cynradd	54,629	(9,662)	44,967
Ysgolion Uwchradd	40,923	(5,149)	35,774
Ysgolion Arbennig a Darpariaeth Amgen	3,947	(279)	3,668
Darpariaeth Ôl I6	4,466	(3,565)	901
Cyllidebau Addysg a Chymunedol Eraill	6,152	354	6,506
	110,707	(18,301)	92,406

Gwasanaethau Plant ac Addysg - Gofal Cymdeithasol Plant

Rhaniad Gwasanaeth

Canolfannau Plant Cychwyn Cadarn/Dechrau'n Deg a Blynyddoedd Cynnar	2,907	(2,570)	337
Plant mewn Gofal	8,236	(292)	7,944
Gwasanaethau eraill i blant a theuluoedd	418	(10)	408
Gwasanaethau Cefnogaeth i Deuluoedd	3,191	(1,509)	1,682
Cyfiawnder Ieuencid	1,181	(800)	381
Gwasanaethau Diogelu Plant a Pobl Ifanc	5,625	(417)	5,208
Ymfynwyr Noddfa	28	(28)	0
Gwasanaethau i Pobl Ifanc	1,540	(251)	1,289
	23,126	(5,877)	17,249

**CYFRIF INCWM A GWARIANT 2015/16
DADANSODDIAD GWARIANT AR WASANAETHAU**

ATODIAD A

	Cyfanswm Gwariant £'000	Cyfanswm Incwm £'000	Gwariant Net £'000
Priffyrdd, Ffyrdd a Thrafnidiaeth			
<i>Rhaniaid Gwasanaeth</i>			
Cynllunio, polisi a strategaeth trafndiaeth	1,086	(459)	627
Cynnal a Chadw Strwythurol	7,639	(1,724)	5,915
Treuliau Cyfalaf sy'n perthyn i Brosiectau Adeiladu	3,534	(788)	2,746
Amgylchedd, Diogelwch a Chynnal a Chadw Rheolaidd	6,294	(3,286)	3,008
Goleuo Strydoedd (gan gynnwys costau ynni)	3,069	(1,216)	1,853
Gwasanaeth Gaeaf	1,363	(315)	1,048
Rheolaeth Traffig a Diogelwch Ffyrdd	751	(84)	667
Gwasanaethau Parcio	1,172	(2,538)	(1,366)
Trafnidiaeth Cyhoeddus	4,808	(2,768)	2,040
Meysydd Awyr, Porthladdoedd a Chyfleusterau Toll	0	0	0
	29,716	(13,178)	16,538
Gwasanaethau Tai (Cronfa Gyffredinol)			
<i>Rhaniaid Gwasanaeth</i>			
Strategaeth Tai	185	(21)	164
Galluogi (Enabling)	321	(167)	154
Cyngor Tai	0	0	0
Blaendaliadau Tai	0	0	0
Adnewyddu Tai'r Sector Breifat	3,969	(1,560)	2,409
Trwyddedu Landlordiaid Sector Breifat	557	(84)	473
Di gartrefedd	1,421	(505)	916
Taliadau Budd-daliadau Tai	0	0	0
Gweinyddu Budd-daliadau Tai	31,297	(30,896)	401
Cyfraniad i'r CRT parthed eitemau sydd yn cael eu rhannu gan y gymuned gyfan	0	0	0
Eiddo arall y Cyngor	94	(41)	53
Cefnogi Pobl	5,300	(5,056)	244
Gwasanaethau Lles Eraill	0	0	0
	43,144	(38,330)	4,814
Gofal Cymdeithasol Oedolion			
<i>Rhaniaid Gwasanaeth</i>			
Strategaeth Gwasanaeth	318	0	318
Pobl Hyn (65 oed a throsodd) yn cynnwys rhai â salwch meddwl	36,584	(12,443)	24,141
Oedolion o dan 65 oed gydag anabledd corfforol neu amhariad synhwyraidd	4,094	(445)	3,649
Oedolion o dan 65 oed gydag anableddau dysgu	17,434	(3,642)	13,792
Oedolion o dan 65 oed gydag anghenion iechyd meddwl	3,643	(356)	3,287
Gwasanaethau eraill i oedolion	369	(45)	324
	62,442	(16,931)	45,511
Gwasanaethau Canolog i'r Cyhoedd			
<i>Rhaniaid Gwasanaeth</i>			
Casglu Trethi Lleol	10,411	(619)	9,792
Cofrestru Genedigaethau, Marwolaethau a Phriodasau	381	(227)	154
Etholiadau	453	(216)	237
Cynllunio Argyfwng	115	0	115
Pridiannau Tir	140	(228)	(88)
Cynlluniau Cymorth Llesiant Lleol	0	0	0
Grantiau, Cymynroddion a Chyfraniadau Cyffredinol	0	0	0
Gwasanaethau'r Crwner	504	(185)	319
Gwasanaethau Llŷs Eraill	0	0	0
	12,004	(1,475)	10,529
Costau Corfforaethol a Democrataidd Craidd			
<i>Rhaniaid Gwasanaeth</i>			
Rheolaeth a Chynrychiolaeth Democrataidd	3,131	(39)	3,092
Rheolaeth Gorfforaethol	4,116	(4,036)	80
	7,247	(4,075)	3,172
Costau Heb eu Dosrannu			
<i>Rhaniaid Gwasanaeth</i>			
Costau Heb eu Dosrannu	297	0	297
	297	0	297
	341,252	(119,907)	221,345

Y GRONFA DEGWM

2014/15		2015/16	
£'000		£'000	£'000
834	Cyfanswm y Gronfa ar 1 Ebrill		952
	Ychwaneger - Incwm yn ystod y flwyddyn:-		
6	Llog ar fuddsoddiadau		5
148	Cynnydd yng ngwerth tir		0
	Llai - Gwariant yn ystod y flwyddyn:-		
(27)	Trosglwyddo llogau blynyddol blaenorol Gwynedd	0	
0	Colled ar fuddsoddiadau a werthwyd	(16)	
(9)	Grantiau a chostau	11	
			(5)
952	Cyfanswm y Gronfa ar 31 Mawrth		952
	A gynrychiolir gan yr Asedau canlynol:-		
365	Tir ac Adeiladau		365
21	Dyledwyr		30
1,831	Arian mewn llaw		1,798
2,217			2,193
(1,232)	Llai - Eifen yn ddyledus i Gyngorau Môn a Chonwy		(1,232)
985			961
(40)	Llai - Credydwyr		(16)
7	Ychwaneger - Eifen yn ddyledus gan Gyngorau Môn a Chonwy		7
952	Cyfanswm		952

NODIADAU I'R CYFRIFON

1. Dywed Cynllun gweinyddu'r Gronfa y ceir defnyddio'r incwm at bwrpasau elusennol - addysgol, cymdeithasol neu adloniadol, yn unol â disgresiwn y Cyngor.
2. Mae'r Ddeddf Elusennol 1993 yn gofyn am archwiliad annibynnol o ddatganiad o gyfrifon y Gronfa Degwm yn flynyddol.

CRONFA YMDDIRIEDOLAETH FMG MORGAN
--

2014/15 £'000		2015/16 £'000
152	Cyfanswm y Gronfa ar 1 Ebrill	160
	Ychwaneger - Incwm yn ystod y flwyddyn	
10	Llog enillwyd gan yr asedau	11
	Llai - Gwariant yn ystod y flwyddyn	(4)
(2)	Grantiau	
160	Cyfanswm y Gronfa 31 Mawrth	167
	Asedau	
142	Buddsoddiadau	144
18	Arian mewn llaw	23
160		167

NODIADAU I'R CYFRIFON

1. Sefydlwyd y gronfa hon gyda gweddill ystâd y diweddar Mrs Florence Merthyr Guest Morgan. Roedd incwm y Gronfa i'w ddefnyddio er budd trigolion rhannau o Lŷn at bwrpasau penodedig.
2. Dangosir buddsoddiadau ar gost yn y cyfrifon. Gwerth y buddsoddiadau ar y farchnad ar 31 Mawrth 2016 oedd £313,375.98 (£329,724.98 ar 31 Mawrth 2015).
3. Mae'r Gronfa FMG Morgan tu allan i ofynion y Ddeddf Elusennol 1993. Oherwydd hyn nid oes angen archwiliad annibynnol o'r Gronfa Ymddiriedolaeth hon.

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Mae'r datganiad hwn yn cwrdd â'r angen i gynhyrchu Datganiad Rheolaeth Fewnol yn unol â Rheoliad 5 o'r Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014.

Rhan 1: CWMPAS CYFRIFOLDEB

Mae Cyngor Gwynedd yn gyfrifol am sicrhau bod ei weithgareddau yn cael eu cynnal yn unol â'r gyfraith a safonau priodol, a bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu a'i gyfrifo amdano yn briodol, a'i ddefnyddio mewn ffordd economaidd, effeithlon ac effeithiol. Mae'n ddyletswydd o dan y Ddeddf Llywodraeth Leol 1999 i Gyngor Gwynedd sefydlu trefniadau sy'n sicrhau gwelliant parhaus yn y ffordd y mae'n gweithredu ei swyddogaethau, gan ystyried cyfuniad o agweddau economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd.

Wrth gyflawni'r cyfrifoldebau eang yma, mae Cyngor Gwynedd hefyd yn gyfrifol am roi trefniadau priodol yn eu lle ar gyfer llywodraethu ei swyddogaethau, cynorthwyo gweithrediad effeithiol ei weithgareddau, ac sydd yn cynnwys trefniadau i reoli risg a rheoli ariannol digonol ac effeithiol.

Mae Cyngor Gwynedd wedi cymeradwyo a mabwysiadu Côt Llywodraethu Corfforaethol, sy'n gyson ag egwyddorion Fframwaith CIPFA/Solace *Delivering Good Governance in Local Government*. Mae copi o'r côd i'w gael ar ein gwefan, neu gellir derbyn copi trwy ysgrifennu at Cyngor Gwynedd, Swyddfa'r Sir, Stryd y Jêl, Caernarfon, Gwynedd LL55 1SH. Mae'r datganiad yma yn esbonio sut mae'r Awdurdod yn cydymffurfio â'r côd ac mae hefyd yn cwrdd â gofynion rheoliad 5(5) Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 mewn perthynas â chyhoeddi datganiad ar reoli mewnol.

Rhan 2: PWRPAS Y FFRAMWAITH LLYWODRAETHU

Mae'r fframwaith llywodraethu'n cynnwys y systemau a phrosesau, diwylliant a gwerthoedd hynny sydd yn cyfeirio a rheoli'r awdurdod, a'r gweithgareddau ble mae'n adrodd i, cysylltu gydag ac yn arwain y gymuned. Mae'n galluogi'r awdurdod i fonitro llwyddiant ei amcanion strategol, ac i ystyried os yw'r amcanion wedi arwain at ddarparu gwasanaethau addas a chost effeithiol.

Mae'r system reolaeth fewnol yn rhan allweddol o'r fframwaith llywodraethu ac wedi ei ddylunio i alluogi'r Cyngor i reoli risg i lefel resymol yn hytrach na dileu'n gyfan gwbl y risg o fethiant i gyflawni polisiau ac amcanion; gall felly ond ddarparu sicrwydd rhesymol o effeithiolrwydd yn hytrach na sicrwydd diamod. Mae'r system rheolaeth fewnol yn seiliedig ar broses parhaus sy'n adnabod a blaenoriaethu risgiau sy'n berthnasol i gyflawni polisiau, nodau ac amcanion y Cyngor, i werthuso'r tebygolrwydd o risgiau'n cael eu gwireddu ac i isafu'r effaith petai hynny'n digwydd, ac i reoli'r risgiau mewn ffordd effeithlon, effeithiol ac economaidd.

Mae'r fframwaith llywodraethu a ddisgrifir uchod wedi bod yn ei le yng Nghyngor Gwynedd ar gyfer y flwyddyn sy'n diwedd 31 Mawrth 2016 a hyd at ddyddiad cymeradwyo'r datganiad o gyfrifon.

Rhan 3: Y FFRAMWAITH LLYWODRAETHU

- 3.1 Mae'r **Grŵp Asesu Trefniadau Llywodraethu** yn cadw golwg parhaus, disgybledig ar faterion llywodraethu, yn codi ymwybyddiaeth ehangach ohonynt, ac yn hybu perchnogaeth ehangach o'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol. Mae'r Grŵp yn cynnwys y Prif Weithredwr, y Swyddog Monitro, Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol, dau Uwch Reolwr Cefnogaeth Gorfforaethol a'r Uwch Reolwr Refeniw a Risg.
- 3.2 Mae'r Grŵp wedi adnabod y 33 o elfennau sy'n ffurfio fframwaith Llywodraethu Cyngor Gwynedd, a rhoddir ystyriaeth arbennig i'r effaith y disgwylir i bob un o'r rhain eu cael wrth ychwanegu gwerth cyhoeddus ar gyfer pobl Gwynedd. Cyn asesu effeithiolrwydd yr elfennau hyn, nodwyd sgôr Effaith ("Impact") i bob un o'r elfennau, i adlewyrchu pa mor gymharol fawr yw effaith pob un ohonynt wrth ychwanegu gwerth cyhoeddus.
- 3.3 Yn ystod 2015/16, ar sail argymhelliad gan y Grŵp Rheoli a'r Pwyllgor Archwilio, newidiwyd amrediad y sgoriau Impact. Mae'r sgoriau hyn bellach yn amrywio o 1 (effaith fychan) i 5 (effaith uchel iawn) yn hytrach nag o 1 i 10. Mae'r sgoriau hyn wedi eu hasesu, eu herio a'u cadarnhau gan y Pwyllgor Archwilio a Grŵp Rheoli'r Cyngor.
- 3.4 Mae'r Cyngor o'r farn mai'r elfennau sy'n cael yr ardrawiad fwyaf wrth ei alluogi i gyflawni yw:

Sgôr Impact o 5 (allan o5):

Diwylliant y Cyngor	O gael y diwylliant yn iawn, mae modd i hynny oruchafu popeth arall sy'n effeithio ar ein gallu i gyflawni gan y bydd yr egwyddorion llywodraethu da yn rhan annatod o ymddygiad dydd i ddydd pob unigolyn o fewn y sefydliad.
----------------------------	--

Sgôr Impact o 4:

Gwasanaethau Cyhoeddus Integredig	Mae parodrwydd cyrff sector gyhoeddus, gan gynnwys Cyngor Gwynedd, cynghorau unedol eraill cyfagos, yr Heddlu, y Bwrdd Iechyd ac eraill i gydweithredu er mwyn darparu gwasanaethau cyhoeddus ar y cyd am gael effaith sylweddol, weladwy i Bobl Gwynedd.
Cynllun Strategol y Cyngor	Dyma'r datganiad lefel uchel sy'n amlinellu'r hyn y mae'r Cyngor am anelu i'w gyflawni yn ystod oes y Cyngor presennol a hwn sy'n sicrhau ein bod yn glir ac yn agored am yr hyn y bwriedir ei gyflawni.
Ymgysylltu	Mae ymgysylltu'n glir gyda Pobl Gwynedd, er mwyn sefydlu cyfathrebu clir a cael wir ddealltwriaeth o'u anghenion, yn un o elfennau pwysicaf o'r trefniadau llywodraethu.
Rhaglen Arweinyddiaeth	Mae Arweinyddiaeth yn gosod y safon y mae pob aelod a gweithiwr yn y Cyngor yn ei ddilyn. Mae ei impact, felly, yn enfawr – gall Arweinyddiaeth dda oresgyn popeth arall, tra gallai Arweinyddiaeth wael ddistrywio'r hyn y mae'r Cyngor yn ceisio ei gyflawni. Hwn sy'n hwyluso gwreiddio diwylliant y Cyngor.

Llywodraethu Gwybodaeth	Mae bod â'r wybodaeth gywir yn hanfodol os yw'r Cyngor am ddarparu'r gwasanaethau cywir i'r pobl gywir yn y ffordd gywir. Mae angen i'r wybodaeth sy'n cael ei gasglu a'i gadw fod yn gyfredol a pherthnasol, nid yn unig er mwyn cydymffurfio â Deddf Diolgelu Data ond hefyd er mwyn sicrhau fod y gwasanaethau yr ydym yn eu darparu yn rhai sy'n gwneud y pethau iawn. Llywodraethu Gwybodaeth dda yw sylfaen penderfyniadau da.
Strategaeth ariannol	Y Strategaeth Ariannol sy'n gosod cyd-destun allweddol ar gyfer popeth y mae'r Cyngor am ei wneud. Mae'r rhagolygon ariannol ar gyfer y Cyngor yn awgrymu y bydd rhaid darganfod arbedion sylweddol yn y blynyddoedd nesaf. Y Strategaeth Ariannol sydd yn gosod allan sut y byddwn yn gwireddu hyn, ac felly mae'n ddatganiad hollbwysig, sydd yn amlinellu sut y bydd y Cyngor yn delio â'r sefyllfa.
Cynllunio'r Gweithlu	Er mwyn sicrhau fod y Cyngor mewn sefyllfa i ddarparu gwasanaethau sydd yn rhoi Pobl Gwynedd yn y canol bob amser, rhaid sicrhau fod gennym y staff iawn yn y lle iawn gyda'r sgiliau iawn. Golyga hynny fod angen i ni hyfforddi staff yn barhaus, gwerthuso eu perfformiad, a meithrin a datblygu ei dalent. Mae trefniadau hyfforddi staff yn ffordd bwysig o hybu a lledaenu meddylfryd Ffordd Gwynedd ar draws y Cyngor, ac wrth gwrs mae'n hollbwysig fod gan y Cyngor swyddogion sydd â'r sgiliau i gyflawni eu swyddi.

Sgôr Impact o 3:

Trefniadau Rheoli Risg	Mae ein trefniadau rheoli risg yn rhan annatod o drefniadau rheoli'r Awdurdod. Mae trefniadau rheoli risg cadarn, cywir a chymesur yn cefnogi arloesi, nid ei lesteirio.
Côd Llywodraethu Lleol	Mae'r Côd Llywodraethu Lleol yn gonglfaen trefniadau llywodraethu'r Cyngor. Mae'n cwmpasu nifer fawr o'r elfennau sydd angen bod yn eu lle er mwyn i'r Cyngor allu gwireddu ar ran Pobl Gwynedd.
Y Cyfansoddiad	Fel y cyfundrefnau a rheolau ar gyfer y ffordd y mae'r Cyngor yn gweithredu, mae'n anorfod fod y Cyfansoddiad, o ddiffiniad, yn cael impact arwyddocaol ar y ffordd y mae'r Cyngor yn cyflawni ar ran Pobl Gwynedd.
Rheoli Perfformiad	Dyma gyfundrefn cynllunio busnes a monitro perfformiad y Cyngor. Oherwydd hyn, mae effaith y gyfundrefn ar allu'r Cyngor i ddarparu gwasanaethau ar ran Pobl Gwynedd yn allweddol.
Y Drefn Craffu	Y drefn craffu yw'r broses sydd yn ei le i sicrhau fod Cabinet y Cyngor yn gweithredu ei bolisiau yn unol â'u haddewidion ac er lles Pobl Gwynedd. Mae felly'n rhan bwysig iawn o'r fframwaith lywodraethu.
Defnydd o Dechnoleg	Mae defnyddio technoleg mewn ffordd effeithiol yn arf hanfodol i sicrhau fod gwasanaethau yn cael eu darparu mewn ffordd sy'n cwrdd ag anghenion ein trigolion, gan wneud hynny mewn ffordd cost effeithiol.

Rheolaeth Asedau	Mae adrannau'r Cyngor yn defnyddio amrediad eang o asedau yn ogystal a'i brif ased – sef ei weithlu – ac mae'n hanfodol fod yr asedau hynny yn cwrdd â gofynion ein trigolion tra'n sicrhau nad ydym yn gwario'n ddianghenraid ar asedau lle mae'r gost o'u darparu yn uwch na'r budd sy'n dod ohonynt.
-------------------------	---

Yn ogystal, derbyniodd yr elfennau canlynol sgôr is o ran eu heffaith ar werth cyhoeddus:

Elfen	Sgôr Impact (allan o 5)
Perthynas Aelod/Swyddog Côt Ymddygiad Aelodau Côt Ymddygiad Swyddogion Pwyllgor Archwilio Polisi Gwrth-Dwyll a Gwrthlygredd Ymateb i Adroddiad Blynyddol yr Archwiliwr Allanol Archwilio Mewnol Strategaeth Gaffael Adroddiad Perfformiad Cyngor Gwynedd Cydraddoldeb	2
Y Pwyllgor Safonau Taflenni Penderfyniad Protocolau Swyddogion Statudol Cydberthynas Aelodau Côt Ymarfer Canu'r Gloch Hyfforddi a Datblygu Aelodau Y Drefn Gwynion Datganiad o'r cyfrifon	1

3.5 Gwelwyd y datblygiadau canlynol yn ein trefniadau llywodraethu yn ystod 2015/16, ac yn y cyfnod ers 31 Mawrth 2016:

Ebrill 2015	Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn dod i rym.
Gorffennaf 2015	Y Cyngor Llawn yn mabwysiadu Cynllun Strategol 2015-17.
	Y Cabinet yn mabwysiadu'r Strategaeth Ffordd Gwynedd.
	Y Cabinet yn mabwysiadu Strategaeth Gaffael.
Rhagfyr 2015	Y Cyngor Llawn, yn ddiwrthwynebiad, yn cytuno i geisio rhoi sylw i arbenigedd a phrofiad, yn hytrach na gweithredu'r rheolau o safbwynt cydbwysedd gwleidyddol ar bwyllgorau yn haearnaidd ym mhob achos.
Ionawr 2016	Cyfarfod Arbennig o'r Pwyllgor Archwilio i ystyried argymhellion a chynigion gwella adroddiadau archwilwyr a rheoleiddwyr allanol. Dechrau trefn fydd yn digwydd pob 6 mis o hyn ymlaen.
	Sefydlu Is-Grŵp o aelodau'r Cabinet, Fforwm Craffu a'r Pwyllgor Archwilio i ystyried ein trefniadau Craffu.
Chwefror 2016	Y Cyngor yn cyflwyno sylwadau ffurfiol ar y Bil Llywodraeth Leol (Cymru) Drafft.
Mawrth 2016	Y Cyngor Llawn yn mabwysiadu Cynllun Strategol 2016-17.
	Y Cyngor Llawn yn mabwysiadu Strategaeth Ariannol, gan gynnwys toriadau i gyfarch y bwch ariannol, yn dilyn yr ymarferiad ymgysylltu "Her Gwynedd".
	Y Cabinet yn cymeradwyo Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2016-20 Cyngor Gwynedd.
	Y Cabinet yn mabwysiadu Cynllun Rheoli Asedau Eiddo.
Ebrill 2016	Ychwanegu "Defnydd o Dechnoleg" a "Rheolaeth Asedau" i'r Fframwaith Llywodraethu.
	Y Cyngor yn ymateb i Ymgynghoriad gan Archwilydd Cyffredinol Cymru – <i>Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a'r hyn y mae'n ei olygu i'ch archwiliad chi.</i>
Mai 2016	Y Cabinet yn mabwysiadu Strategaeth Technoleg Gwybodaeth (2016-2018).

Rhan 4: EFFEITHIOLRWYDD Y FFRAMWAITH LLYWODRAETHU

- 4.1 Mae Cyngor Gwynedd yn gyfrifol am gynnal, o leiaf yn flynyddol, adolygiad o effeithiolrwydd ei fframwaith llywodraethu gan gynnwys y system rheolaeth fewnol. Mae'r adolygiad o effeithiolrwydd wedi ei lywio gan waith y rheolwyr gweithredol o fewn yr awdurdod sydd â chyfrifoldeb am ddatblygu a chynnal yr amgylchedd llywodraethu, adroddiad blynyddol y pennaeth archwilio mewnol, yn ogystal â sylwadau a wnaed gan yr archwilwyr allanol ac asiantaethau adolygu eraill ac arolygiaethau.
- 4.2 Mae'r Grŵp Asesu Trefniadau Llywodraethu wedi cyfarfod yn rheolaidd yn ystod y flwyddyn i asesu trefniadau llywodraethu'r Cyngor yn barhaus, gan roi sylw i faterion sydd yn dod i'w sylw sy'n effeithio ar ei ganfyddiad o'r fframwaith lywodraethu. Wrth wneud hyn, mae wedi asesu effeithiolrwydd pob un o 33 elfen y fframwaith lywodraethu trwy gynnal asesiad systematig o bob un o'r elfennau yn eu tro, gyda cymorth templed a baratowyd gan Swyddfa Archwilio Cymru yn seiliedig ar Fframwaith CIPFA / Solace.
- 4.3 Dyma rai o'r camau allweddol a gymerwyd wrth asesu ein Trefniadau Llywodraethu yn ystod 2015/16 ac yn y cyfnod ers 31 Mawrth 2016:

Hydref 2015	Y Grŵp Asesu Trefniadau Llywodraethu yn ystyried gofynion Asesiad Corfforaethol SAC, a cychwyn mapio cwestiynau SAC i fframwaith lywodraethu'r Cyngor.
	Ymweliadau i Gyngor Sir Ynys Môn a Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy i ddysgu gwersi o'u hadolygiadau llywodraethu corfforaethol.
	Y Cyngor Llawn yn cymeradwyo Adroddiad Perfformiad Blynyddol y Cyngor.
Tachwedd 2015	Cyhoeddi adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru <i>Adolygiad o Effeithiolrwydd Trefniadau Craffu</i> a cyhoeddi canlyniadau Arolwg 360° o farn aelodau ac uwch swyddogion y Cyngor o effeithlonrwydd y trefniadau craffu o fewn y Cyngor.
Rhagfyr 2015	Y Pwyllgor Archwilio yn ystyried trefniadau Rheoli Risg y Cyngor.
Ionawr 2016	Y Grŵp Asesu Trefniadau Llywodraethu yn cwblhau adolygiad hanner blwyddyn o effeithiolrwydd y trefniadau llywodraethu.
	Y Grŵp Asesu Trefniadau Llywodraethu yn adolygu effeithiolrwydd Defnydd o Dechnoleg.
Chwefror 2016	Cyflwyno canlyniad yr adolygiad hanner blwyddyn i'r Pwyllgor Archwilio a'r Grŵp Rheoli.
Mawrth 2016	Cyhoeddi adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru <i>Asesiad o Gydnerthedd Ariannol</i> , sy'n cadarnhau barn yr archwilwyr fod Cyngor Gwynedd yn risg isel o safbwynt Cynllunio Ariannol, Rheoli Ariannol a Llywodraethu Ariannol.
Mai 2016	Ar sail argymhelliad gan y Grŵp Rheoli, ac ar ôl ei ystyried yn y Grŵp Asesu Trefniadau Llywodraethu, y Pwyllgor Archwilio yn cytuno i ddefnyddio matrices 5x5 yn hytrach na 10x10 o hyn ymlaen i asesu effeithiolrwydd y fframwaith llywodraethu.
	Y Grŵp Asesu Trefniadau Llywodraethu yn ystyried hunanasesiad o Rheolaeth Asedau.
	Y Grŵp Asesu Trefniadau Llywodraethu yn ystyried hunanasesiad o Llywodraethu Gwybodaeth.

- 4.4 Mae'r canlynol hefyd wedi cyfrannu wrth gynnal yr asesiad o effeithiolrwydd y fframwaith lywodraethu yn ystod y flwyddyn:
- Aseidiadau gan aelodau a prif swyddogion wrth ddatblygu egwyddorion "Ffordd Gwynedd", sef yr un weledigaeth gyffredin a chlir i bawb yn y Cyngor ynglŷn â'r diwylliant corfforaethol sydd ei angen os am sicrhau fod pobl Gwynedd yn ganolog i bopeth yr ydym yn ei wneud.
 - Gwaith Archwilio Mewnol, wedi ei grynhoi yn Adroddiad Blynyddol Pennaeth Archwilio Mewnol, a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Archwilio ym Mai 2016. Roedd yr adroddiad yn cynnwys y sicrwydd cyffredinol canlynol: ***"Ar sail gwaith Archwilio Mewnol a gwblhawyd yn ystod 2015/16, yn fy marn i, mae gan Cyngor Gwynedd fframwaith gadarn o reolaeth fewnol. Mae hyn yn cynorthwyo i roi hyder yn y trefniadau i sicrhau cyfiawnhad effeithiol ac effeithlon o amcanion y Cyngor, gan fod y camau a gymerwyd gan y Cyngor yn ystod y flwyddyn ariannol i gynnal a cryfhau rheolaethau mewnol ac i sicrhau fod argymhellion i gywiro gwendidau a adnabuwyd gan Archwilio Mewnol wedi bod yn foddhaol."***
 - Ystyriaeth o ganlyniadau gwaith archwilwyr a rheoleiddwyr allanol, gan gynnwys Swyddfa Archwilio Cymru, Estyn a'r Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru (AGGCC).
- 4.5 Defnyddir sgôr cymharol i arddangos canlyniad yr asesiad o effeithiolrwydd elfennau'r fframwaith lywodraethu a ddisgrifir uchod. Fel y sgoriau Impact, mae amrediad y sgôr Effeithiolrwydd hefyd wedi ei cael ei newid eleni fel ei fod o 1 i 5 yn hytrach nag o 1 i 10. Mae'r sgoriau Effeithiolrwydd yn amrywio o 1 (aneffeithiol iawn) i 5 (hynod effeithiol), ac wedi eu harddangos yn y tabl sy'n dilyn.
- 4.6 **Canlyniad y gwaith hunanasesu a ddisgrifir uchod yw mai'r ddwy elfen sy'n cael eu hadnabod fel y rhai lleiaf effeithiol ar hyn o bryd yw Y Drefn Craffu a Cydberthynas Aelodau.**

4.7 Ni dderbyniodd unrhyw elfen Sgôr Effeithiolrwydd o 1 allan o 5. Mae'r tabl isod yn dangos yr elfennau sydd wedi derbyn sgôr o 2 neu 3 allan o 5, a'r rhesymau dros hynny.

Sgôr Effeithiolrwydd o 2 (allan o 5):

Elfen	Asesiad o'i Effeithiolrwydd wrth ein helpu i gyflawni
Y Drefn Craffu	<p>Yn ystod y flwyddyn cyhoeddwyd adroddiad Archwiliwr Allanol yn nodi yn ei farn ef fod yna broblemau sylweddol gyda'r Drefn Craffu o hyd, ac mae Adolygiad 360° mewnol y Cyngor hefyd wedi cadarnhau bod nifer o elfennau o fewn y drefn sydd angen sylw pellach er mwyn eu gwella.</p> <p>Mae craffu a herio penderfyniadau a pholisïau yn dryloyw a gwrthrychol ond mae ansicrwydd ynglŷn a pha mor effeithiol y mae hynny. Mae hyn yn cael sylw yn yr Adolygiad Craffu a gomisiynwyd gan y Pwyllgor Archwilio yn 2016/17 sydd yn edrych ar finiogi ymhellach ar bwrpas craffu a'r gwerth y mae'n ychwanegu a mwy o graffu cyn penderfyniad. Mae rhai o gynigion y cynllun gweithredu hynny eisoes ar waith gydag eraill yn cael sylw gyda golwg ar y drefn craffu ar ôl etholiadau Mai 2017.</p>
Cydberthynas aelodau	<p>Mae yna rywfaint o dystiolaeth o densiwn wedi bodoli yn y gorffennol rhwng aelodau wrth i'r trefniadau Cabinet newydd gael eu gweithredu o fewn y Cyngor a'r newid rolau oedd yn gysylltiedig â hynny, a nid oes dystiolaeth i awgrymu fod y tensiynau hynny wedi diflannu, gydag adroddiad diweddar yr Archwiliwr Allanol ar Graffu yn atgyfnerthu'r neges honno. Serch hynny mae yna arwyddion fod y tensiynau yn dechrau lleihau.</p> <p>Mae tensiynau yn anorfod pa fydd unrhyw newidiadau arwyddocaol, ac i'w disgwyl.</p>

Sgôr Effeithiolrwydd o 3:

Elfen	Asesiad o'i Effeithiolrwydd wrth ein helpu i gyflawni
Diwylliant y Cyngor	<p>Mae Strategaeth Ffordd Gwynedd bellach yn nodi mai un o brif amcanion y Cyngor yw rhoi Pobl Gwynedd yn ganolog i bopeth yr ydym yn ei wneud. Mewn gwirionedd mae hyn hefyd yn disgrifio gwerthoedd y Cyngor – sef unrhyw beth sy'n gydnaws â'r amcan hwnnw.</p> <p>Mae gwaith Ffordd Gwynedd eisoes wedi dechrau mewn 6 lleoliad gwaith o fewn y Cyngor gyda gwaith sylweddol pellach yn mynd ymlaen i geisio treiddio newid mewn diwylliant trwy'r Cyngor drwy amlygu i reolwyr beth mae'n ei olygu iddynt hwy a'u timau.</p> <p>Mae yna arwyddion parhaus bellach fod y diwylliant sydd ynghlwm â Ffordd Gwynedd yn gwreiddio yn y sgysiau sy'n codi o fewn y Cyngor.</p>
Rheoli Perfformiad	<p>Yn y gorffennol, roedd y Sgôr Effeithiolrwydd cymharol isel ar gyfer Rheoli Perfformiad yn adlewyrchu anghysondeb ar draws y Cyngor. Erbyn hyn, mae swyddogion ac aelodau yn cwestiynu yn barhaus os ydym yn mesur y pethau iawn.</p> <p>Mae Aelodau Cabinet yn cyflwyno adroddiadau perfformiad ar eu meysydd hwy yn rheolaidd i gyfarfodydd y Cabinet.</p>

Elfen	Asesiad o'i Effeithiolrwydd wrth ein helpu i gyflawni
Gwasanaethau Cyhoeddus Integredig	<p>Mae gwaith yn mynd yn ei flaen ar hyn o bryd i ymateb i ofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Ymysg y gofynion hyn mae'r angen statudol i sefydlu Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus, sy'n cynnwys awdurdodau lleol a nifer o gyrff eraill. Mae yna waith wedi digwydd i gynnal asesiad o lesiant, sydd yn rhan o waith cychwynol y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus.</p> <p>Yn ogystal â hyn, mae gwaith adolygiad system yn y maes Gofal, sy'n cynnwys cydweithio agos gyda rhanddeiliaid o gyrff allanol, yn dangos arwyddion addawol. Mae yna waith wedi digwydd i adnabod cynlluniau y dylid eu comisiynu ar gyfer y dyfodol.</p>
Cynllun Strategol y Cyngor	<p>Mae'r Cynllun Strategol yn ganllaw pwysig er mwyn cyflawni ar ran Pobl Gwynedd. Mae Swyddfa Archwilio Cymru wedi adnabod gwelliannau yn y ffordd y mae'r Cyngor yn darparu ei wasanaethau. Fodd bynnag, mae'r Cyngor yn cydnabod fod natur y Cynllun presennol yn golygu nad ydi hi'n hawdd dehongli ohono beth yw gwaith craidd y Cyngor. Mae'r Cynllun ar ei ffurf bresennol yn gatalog o'r pethau sydd angen eu newid o fewn y Cyngor ac yn ardal Gwynedd, yn hytrach na chynllun busnes ar gyfer yr Awdurdod. Mae yna waith yn mynd ymlaen i weld sut y gellir newid hyn gyda golwg ar newid yn ystod 2016.</p>
Ymgysylltu	<p>Yn ystod 2015/16, dangosodd Her Gwynedd, sef cynllun i drafod y sefyllfa ariannol gyda trigolion Gwynedd, fod cynnydd sylweddol wedi ei wneud yn ein trefniadau Ymgysylltu.</p> <p>Roedd yr ymarferiad Her Gwynedd yn hynod o lwyddianus gan ddenu ymateb gan dros 2,000 o drigolion Gwynedd a alluogodd y Cyngor i wneud penderfyniadau rhesymegol o ran blaenoriaethau i'r dyfodol yng ngholeuni barn y bobl yr ydym yn eu gwasanaethu. Tra bod angen sicrhau ein bod yn treiddio'r ymarfer da yma ymysg holl adrannau'r Cyngor mae'r sgôr bellach yn adlewyrchu'r gwelliant a welwyd yn y maes yma o gofio Her Gwynedd a'r gwaith a wnaed ym maes Gwastraff yn benodol.</p> <p>Fodd bynnag, gan fod Her Gwynedd wedi cael blaenoriaeth yn y flwyddyn ddiwethaf, mae rhai rhannau o'r Strategaeth Ymgysylltu heb symud ymlaen fel a ddisgwyliwyd.</p>
Llywodraethu Gwybodaeth	<p>Er gwaethaf ymdrechion i wella trefniadau Llywodraethu Gwybodaeth, mae'r Cyngor yn parhau i gadw llawer iawn o wybodaeth, ac mae angen parhau i weithio i sicrhau nad yw'n cynnal mwy o ddata na'r hyn sydd ei angen. Tra bod yna enghreifftiau lle mae gwybodaeth yn cael ei ddefnyddio i wneud penderfyniadau effeithiol, mae yna le i herio a yw'r ymarfer cystal ag y gallasai fod ac mor eang ar draws holl unedau gwasanaeth y Cyngor. Disgwylir y bydd y prosiect i gyflwyno system EDRMS yn cyfrannu at welliant arwyddocaol yn hyn, ac mae'r Grŵp Asesu Trefniadau Llywodraethu hefyd wedi comisiynu gwaith pellach ar y trefniadau o fewn adrannau unigol.</p> <p>Mae gwaith ymchwil wedi dangos fod angen parhaus i godi ymwybyddiaeth am egwyddorion Diogelu Data, a gwella ymagweddiad yn y maes. Mae'r gwaith yma yn parhau fel rhan o Gynllun Strategol y Cyngor, ac yn dangos cynnydd.</p>

Elfen	Asesiad o'i Effeithiolrwydd wrth ein helpu i gyflawni
Trefniadau Rheoli Risg	<p>Mae trefniadau bellach yn eu lle er mwyn i bob adran gynnal cofrestr risg adrannol, ac mae cofrestrau traws-adrannol hefyd yn eu lle, gyda protocolau i'w cefnogi. Er hyn, mae treiddiad rheolaeth risg ymysg unedau busnes unigol yn parhau ychydig yn anghyson.</p> <p>Hefyd, heblaw am risgiau lechyd a Diogelwch, mae arbrofion systemau yn dangos nad yw'r holl weithlu yn ymwybodol o'r risgiau all lesteirio cyflawni i bobl Gwynedd ac yn eu perchnogi – mae rheoli risg yn dueddol o gael ei weld fel bod yn fater i Reolwyr.</p> <p>Mae gwaith sylweddol wedi ei gyflawni ym maes Cynllunio Argyfwng a Pharhad Gwasanaeth, er mwyn paratoi'r awdurdod yn well ar gyfer digwyddiadau anrhagweladwy.</p> <p>Mae trefniadau i ymdrin â risgiau o gwmpas Trefniadau Diogelu Plant ac Oedolion yn parhau i dderbyn sylw, er mwyn cynnal y cynnydd a wnaed ers 2013. Gwaith ychwanegol a bennwyd i'r Panel Diogelu yn ystod 2015/16 yw'r agenda "PREVENT", mewn perthynas â radicleiddio.</p>
Cynllunio'r Gweithlu	<p>Mae trafferthion llenwi rhai swyddi uwch o fewn y Cyngor yn awgrymu fod angen gwella ein gallu i greu dilyniant ar gyfer uwch swyddi, o leiaf. Mae hyn wedi ei adnabod fel sail i ddatblygu talent fewnol. Ymhellach, mae trafferthion recriwtio ar gyfer rhai swyddi mewn ardaloedd daearyddol penodol o fewn Gwynedd (e.e. gweithwyr gofal ym Meirionnydd).</p> <p>Mae trefn werthuso 360° i benaethiaid, uwch reolwyr a rhai rheolwyr wedi ei sefydlu, ond mae angen parhau ei ddatblygu.</p> <p>Yn ychwanegol i hyn, mae Grŵp Uwch Reolwyr wedi ei sefydlu ac am barhau.</p>
Pwyllgor Archwilio	<p>Mae Pwyllgor Archwilio Cyngor Gwynedd wedi ei sefydlu ers 1999, ac mae ganddo gylch gorchwyl cytunedig.</p> <p>Mae tystiolaeth fod y Pwyllgor Archwilio yn effeithiol iawn yn gwireddu rhai o'r swyddogaethau y mae wedi ei arddel ers tro, ond parhau i ddatblygu y mae ei allu i ymdrin â cyfrifoldebau newydd a ddaeth i'w ran gyda Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011.</p>
Ymateb i adroddiad blynyddol yr Archwiliwr Allanol	<p>Tra bod yr adroddiad yn cynnwys beirniadaeth adeiladol, bydd y Cyngor yn ceisio gweithredu ar y materion a godir ond weithiau efallai fod yna wrthdaro rhwng ymdeimlad y Cyngor o beth ddylai gael sylw a rhai materion a godir yn y llythyr o ran yr ymdrech sydd ei angen ei roddi iddynt, a'r lefel risg y maent yn ei gynrychioli. Fodd bynnag, nid yw'r enghreifftiau yma yn niferus; nid oedd argymhellion yn yr adroddiad diweddaraf, ac mae'r negeseuon yn gyffredinol bositif.</p>
Archwilio Mewnol	<p>Mae effeithiolrwydd y gyfundrefn Archwilio Mewnol dan adolygiad parhaus, ac er fod y gwasanaeth yn cwrdd â'r safonau proffesiynol yn unol â'r disgwyl, mae angen ystyried ymhellach os yw'n adolygu'r pethau cywir, ac os yw'r gweithredu mewn dull sydd yn gydnaws â Ffordd Gwynedd. Mae capasiti'r gwasanaeth wedi lleihau'n arwyddocaol ers 1 Ebrill 2015, i lawr o 10 i 7 swyddog llawn amser. Disgwylir y bydd mabwysiadu egwyddorion Ffordd Gwynedd yn sicrhau fod effeithiolrwydd y gwasanaeth yn cael ei gynnal, ond efallai y bydd peth gostyngiad yn y tymor byr.</p>

Elfen	Asesiad o'i Effeithiolrwydd wrth ein helpu i gyflawni
Strategaeth Gaffael	<p>Mae Prosiect Caffael ar y cyd gyda cynghorau Dinbych a Fflint wedi arwain at Strategaeth Caffael newydd a fabwysiadwyd gan y Cabinet yng Ngorffennaf 2015.</p> <p>Mae Rheolaeth Categori wedi cael ei gyflwyno yn ystod 2015/16. Mae wedi cael ei gyflwyno yn barod yn y maes Pobl, ond mae cynnydd pellach i'w wneud mewn meysydd eraill.</p>
Hyfforddi a Datblygu Aelodau	<p>Mae camau wedi eu gwneud yn y cyfnod ers etholiad 2012 i lunio rhaglen i hyfforddi aelodau, gyda'r Gwasanaethau Democrataidd yn arwain ar y gwaith.</p> <p>Rhai aelodau yn unig sydd wedi manteisio ar y Cyfweliadau Datblygu Personol a gyflwynwyd yn 2014/15.</p>
Y Drefn Gwynion	<p>Mae'r Drefn Gwynion Gorfforaethol newydd yn parhau i ddatblygu'n dda, ac mae'r Swyddog Gwella Gwasanaethau yn sicrhau ein bod yn dysgu gwersi o gwynion, ac yn osgoi ailadrodd camgymeriadau.</p>
Cydraddoldeb	<p>Er fod Cynllun Cydraddoldeb yn ei le, mae tystiolaeth nad ydi ymwybyddiaeth o gydraddoldeb wedi ei wreiddio fel y dylai, a'r meddylfryd wedi treiddio. Er enghraifft, nid oes tystiolaeth i ddangos fod y Cyngor yn meddwl am gynnal Asesiad Effaith Cydraddoldeb fel mater o drefn wrth wneud ei benderfyniadau.</p> <p>Serch hynny, cynhaliwyd Asesiad Effaith Cydraddoldeb ar bob un o'r cynigion i dorri a gyflwynwyd fel rhan o Her Gwynedd.</p>
Defnydd o Dechnoleg	<p>Mae'r gweithgareddau Technoleg Gwybodaeth dros y blynyddoedd a fu wedi canolbwyntio ar sicrhau isadeiledd priodol er mwyn gwarantu cefnogaeth sylfaenol i wasanaethau.</p> <p>Tra bod yna enghreifftiau lle 'rydym wedi medru defnyddio technoleg gwybodaeth yn ehangach i wella sut yr ydym yn cyflawni gwasanaethau i drigolion Gwynedd, nid oes yna dystiolaeth fod hyn yn gyson ar draws yr awdurdod. a'i fod yn digwydd ar y cyflymder yr hoffem iddo ddigwydd.</p> <p>Mae'r Strategaeth Technoleg Gwybodaeth sydd wedi ei fabwysiadu ar gyfer y cyfnod i ddod yn ceisio ymestyn ar y defnydd a wneir o dechnoleg er mwyn cefnogi'r amcanion gwella yn y Cynllun Strategol, gan hefyd wella gallu gwasanaethau i fanteisio ar y cyfleoedd sydd yna i ddefnyddio technoleg yn effeithiol.</p>

Derbyniodd yr elfennau eraill sgôr effeithiolrwydd o 4 neu 5:

Elfen	Sgôr Effeithiolrwydd (allan o 5)
Strategaeth ariannol Rhaglen Arweinyddiaeth Y Côt Llywodraethu Lleol Perthynas Aelod/Swyddog Côt Ymddygiad Aelodau Adroddiad Perfformiad Cyngor Gwynedd Y Pwyllgor Safonau Côt Ymarfer Canu'r Gloch Rheolaeth Asedau	4
Y Cyfansoddiad Côt Ymddygiad Swyddogion Polisi gwrth-dwyll a gwrthlygredd Taflenni penderfyniad Protocolau swyddogion statudol Datganiad o'r cyfrifon	5

Rydym wedi cael ein cyngori ar oblygiadau canlyniad **yr adolygiad o effeithiolrwydd y fframwaith llywodraethu** gan y Pwyllgor Archwilio, a bod y trefniadau **yn parhau i gael eu hystyried yn addas at ei ddiben yn unol â'r fframwaith llywodraethu**. Mae'r meysydd sydd wedi derbyn sylw eisoes a'r rhai y mae'r Cyngor am fynd i'r afael â hwy yn benodol gyda chamau gweithredu newydd ar y gweill yn cael eu hamlinellu isod.

Rhan 5: MATERION LLYWODRAETHU ARWYDDOCAOL

Wrth osod y sgoriau Impact ac Effeithiolrwydd yn y diagram isod, arddangosir y materion sydd angen sylw fel mater o flaenoriaeth, sef y meysydd hynny sy'n cael yr impact fwyaf, ond sydd lleiaf effeithiol ar hyn o bryd:

ASESIAD O ELFENNAU ALLWEDDOL Y SYSTEMAU SY'N RHAN O LYWODRAETHU CYNGOR GWYNEDD

5	Diwylliant y Cyngor				
4	Cynllun Strategol y Cyngor Cynllunio'r Gweithlu Gwasanaethau cyhoeddus <i>Intearedig</i> Llywodraethu Gwybodaeth Ymgysylltu	Rhaglen Arweinyddiaeth Strategaeth ariannol			
3	Trefniadau Rheoli Risg Rheoli Perfformiad Defnydd o Dechnoleg	Côd Llywodraethu Lleol Rheolaeth Asedau			Y Cyfansoddiad
2	Ymateb i Adroddiad Blynyddol yr Archwiliwr Allanol Pwyllgor Archwilio Archwilio Mewnol Strategaeth Gaffael Cydraddoideb	Adroddiad Perfformiad Cyngor Gwynedd Perthynas Aelod/Swyddog Côd Ymddygiad Aelodau		Côd Ymddygiad Swyddogion Polisi Gwrth-dwyll a Gwrthlygredd	
1	Hyfforddi a Datblygu Aelodau Y Drefn Gwynion	Côd Ymarfer Canu'r Gloch Y Pwyllgor Safonau		Protocolau Swyddogion Statudol Tafenni Penderfyniad Datganiad o'r Cyfrifon	

Impact: Pa mor gymharol fawr yw'r effaith wrth ychwanegu gwerth cyhoeddus ar gyfer pobl Gwynedd?

3 4 5
Effeithiolrwydd: Pa mor dda mae'r trefniadau presennol yn ein cynorthwyo i gyflawni i bobl Gwynedd?

Nid oes unrhyw un o'r 33 elfen bellach yn cael eu hystyried yn faterion o flaenoriaeth uchel iawn, ond mae nifer ohonynt yn flaenoriaeth uchel.

Mae camau gweithredu ar gyfer y meysydd sydd â Blaenoriaeth Uchel wedi eu nodi isod. Lle mae prosiect penodol o fewn y Cynllun Strategol wedi ei nodi fel ymateb, caiff cynnydd ei adrodd yn rheolaidd i'r Cabinet yn Adroddiad Perfformiad yr Aelod Cabinet perthnasol.

Blaenoriaeth Uchel

Mater sydd wedi ei adnabod	Trefniadau i Ymateb	Cyfrifoldeb Pwy?
Diwylliant y Cyngor. Mae yna arwyddion calonogol fod y gwerthoedd o roi Pobl Gwynedd yn ganolog i bopeth yr ydym yn ei wneud yn dechrau ymddangos o'r newydd yn llefaredd staff. Er hyn, mae angen parhau â'r ymdrech i sicrhau fod pawb yn "gwneud" yn ogystal â "dweud".	Mae Diwylliant y Cyngor yn derbyn sylw o dan maes blaenoriaeth Cyngor Effeithiol ac Effeithlon o fewn y Cynllun Strategol, sef prosiect C1 – Arfogi Unedau i roi Ffordd Gwynedd ar Waith. Erbyn diwedd Mawrth 2017, cwblhau 12 adolygiad gwasanaeth a hyrwyddo egwyddorion Ffordd Gwynedd ymysg rheolwyr y Cyngor.	Prif Weithredwr
Rheoli Perfformiad. Yn ystod 2015/16, llwyddwyd i sefydlu cyfundrefn newydd ac mae adrannau'r Cyngor wedi dechrau gweithredu y gyfundrefn berfformiad newydd gan adnabod pwrpasau a mesurau sy'n cyd-fynd ag egwyddorion Ffordd Gwynedd.	Derbyn sylw o dan maes blaenoriaeth Cyngor Effeithiol ac Effeithlon o fewn y Cynllun Strategol, sef prosiect C4 – Prosiect Gweithredu Cyfundrefn Berfformiad. Erbyn diwedd Mawrth 2017, bydd y gyfundrefn newydd yn llwyr weithredol trwy'r Cyngor a bydd sicrwydd ein bod yn mesur a monitro y pethau priodol.	Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol
Cynllun Strategol y Cyngor. Mae pryder a yw holl staff y Cyngor yn rhoi'r flaenoriaeth dyledus i faterion sydd yn y Cynllun Strategol	Parhau i fireinio trefniadau cynllunio busnes holl unedau busnes y Cyngor, er mwyn rhoi sylw i'r blaenoriaethau cywir	Uwch Reolwr Cefnogaeth Gorfforaethol
Cynllunio'r Gweithlu Mae arbrofion wedi eu cynnal mewn gwahanol adrannau i edrych ar ffyrdd gwahanol er mwyn gwella'r drefn.	Parhau i ddatblygu a lledaenu'r drefn werthuso newydd sy'n seiliedig ar egwyddorion Ffordd Gwynedd	Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol
Gwasanaethau Cyhoeddus Integredig. Byddwn yn datblygu ein gweithdrefnau er mwyn ymateb i ofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.	Cwblhau'r dasg o sefydlu trefniadau llywodraethu'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus.	Uwch Reolwr Cefnogaeth Corfforaethol

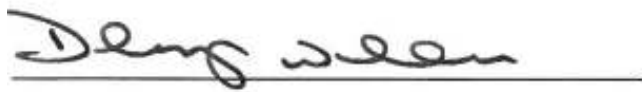
Mater sydd wedi ei adnabod	Trefniadau i Ymateb	Cyfrifoldeb Pwy?
<p>Llywodraethu Gwybodaeth. Mae'r Cyngor yn cadw llawer iawn o ddata..</p>	<p>Derbyn sylw o dan maes blaenoriaeth Cyngor Effeithiol ac Effeithlon o fewn y Cynllun Strategol, sef prosiectau C7 – Prosiect System rheoli dogfennau a chofnodion electronig (EDRMS) ac C8 – Prosiect Llywodraethu Gwybodaeth.</p> <p>Erbyn diwedd Mawrth 2017:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bydd o leiaf pump o adrannau'r Cyngor yn defnyddio system EDRMS. • Bydd y Cyngor wedi asesu priodoldeb ei drefniadau diogelu gwybodaeth (gan gynnwys effeithiolrwydd ein trefniadau hyfforddiant) gan gyfathrebu a chyflwyno polisi diogelu data i staff, cyflwyno trefniadau hyfforddiant newydd a chyflwyno trefniadau archwilio er mwyn gwreiddio egwyddorion diogelu gwybodaeth drwy'r holl sefydliad. 	<p>Uwch Reolwr Cefnogaeth Corfforaethol</p>
<p>Ymgysylltu. Nid yw trefniadau ymgysylltu'r Cyngor cystal ag y dylent fod ar gyfer yr hinsawdd newydd sydd o'n blaenau.</p>	<p>Derbyn sylw o dan maes blaenoriaeth Cyngor Effeithiol ac Effeithlon o fewn y Cynllun Strategol, sef prosiect C3 – Prosiect Ymgysylltu.</p> <p>Erbyn diwedd Mawrth 2017, bydd y prosiect yma wedi sicrhau bod Strategaeth Ymgysylltu yn cael ei gweithredu ac yn cynnwys cyfres o weithgareddau i wella ymgysylltu ar draws y Cyngor.</p>	<p>Prif Weithredwr</p>
<p>Y Drefn Craffu. Mae gwendidau wedi eu hadnabod yn y trefniadau craffu a byddwn yn datblygu cynigion ar gyfer canolbwyntio ar y deialog rhwng Craffu a'r Weithrediaeth, pwysau gwaith o fewn y gyfundrefn, arafwch ac eglurder am yr hyn y bwriedir ei wella a'r sgiliau ac adnoddau ar gyfer gwneud hynny.</p>	<p>Er nad oes prosiect Cynllun Strategol fel y cyfryw, mae'r Pwyllgor Archwilio wedi sefydlu is-grwp tasg a gorffen i fynd i'r afael â'r themâu sydd wedi eu hadnabod.</p> <p>Mae'r is-grwp yn gweithio ar rai elfennau ar gyfer eu gwella a'u gweithredu eleni a newidiadau eraill a fydd yn arwain at gynigion am drefniadau craffu newydd i'w gweithredu ar ôl etholiad Mai 2017.</p>	<p>Uwch Reolwr Cefnogaeth Gorfforaethol</p>

Mater sydd wedi ei adnabod	Trefniadau i Ymateb	Cyfrifoldeb Pwy?
<p>Trefniadau Rheoli Risg. Mae treiddiad rheolaeth risg ymysg unedau busnes unigol yn anghyson, a'r canfyddiad gyffredinol yw fod rheoli risg yn rwystr i wireddu amcanion, yn hytrach na chymorth.</p>	<p>Adeiladu ar y gwaith o sicrhau fod pob adran wedi paratoi cofrestr risg lefel adran ac yn ei adolygu'n rheolaidd. Parhau i gefnogi unedau busnes i godi ymwybyddiaeth o'r defnydd o rheolaeth risg yn eu gwaith dydd i ddydd, a hynny yng nghyd-destun egwyddorion Ffordd Gwynedd.</p>	<p>Uwch Reolwr Refeniw a Risg</p>
<p>Defnydd o Dechnoleg. Mabwysiadwyd Strategaeth Technoleg Gwybodaeth 2016-18 gan y Cabinet ar 3 Mai 2016. Wrth ei fabwysiadu, nododd y Cabinet fod TG yn arf critigol ac yn alluogwr pan ddaw i wella gwasanaethau a lleihau costau darparu gwasanaethau.</p>	<p>Gweithredu yn unol â'r rhaglen waith sydd wedi ei gynnwys yn y Strategaeth Technoleg Gwybodaeth.</p>	<p>Pennaeth Cyllid / Uwch Reolwr Technoleg Gwybodaeth a Trawsnewid Busnes</p>

Yn ogystal â'r uchod, bydd y Cyngor hefyd yn adolygu ei fframwaith llywodraethu mewn perthynas â'r fersiwn ddiwygiedig o Fframwaith CIPFA/Solace *Delivering Good Governance in Local Government*.

Rhan 6: BARN

Rydym yn bwriadu cymryd camau i ddelio gyda'r materion uchod yn ystod y flwyddyn nesaf er mwyn gwella ein trefniadau llywodraethu. Rydym yn fodlon bydd y camau hyn yn delio gyda'r angen i wella adnabuwyd yn yr adolygiad effeithiolrwydd a byddwn yn monitro eu gweithrediad fel rhan o'r adolygiad blynyddol nesaf.

DILWYN O WILLIAMS
PRIF WEITHREDWR CYNGOR GWYNEDD

DYDDIAD

8/7/2016

Cyng. DYFED WYN EDWARDS
ARWEINYDD CYNGOR GWYNEDD

DYDDIAD

11/7/2016

Eitem 6

CYFARFOD:	PWYLLGOR ARCHWILIO
DYDDIAD:	29 MEDI 2016
TEITL:	RHEOLAETH TRYSORLYS 2016/17 – ADOLYGIAD CANOL BLWYDDYN
PWRPAS:	Mae Côt Ymarfer CIPFA yn argymhell y dylid cynhyrchu adroddiad ar wir weithgarwch Rheolaeth Trysorlys y Cyngor yn ystod y flwyddyn ariannol gyfredol.
ARGYMHELLIAD:	DERBYN YR ADRODDIAD ER GWYBODAETH
AWDUR:	DAFYDD L EDWARDS, PENNAETH CYLLID

CRYNODEB GWEITHREDOL

Yn ystod y cyfnod pum mis rhwng 1 Ebrill a 31 Awst 2016, arhosodd gweithgarwch benthycy'r Cyngor o fewn y cyfyngiadau a osodwyd yn wreiddiol. Nid oedd unrhyw fanciau lle roedd y Cyngor wedi adnau arian wedi methu ad-dalu.

1. CEFNDIR

Mae Cod Ymarfer y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth ar gyfer Rheoli Trysorlys (Cod TM CIPFA) yn ei gwneud yn ofynnol bod cynghorau yn adrodd ar berfformiad y swyddogaeth rheoli trysorlys o leiaf ddwywaith y flwyddyn (canol y flwyddyn a diwedd y flwyddyn). Mae'r adroddiad hon yn darparu diweddariad canol blwyddyn.

Cymeradwywyd Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor ar gyfer 2016/17 gan y Cyngor llawn ar 3 Mawrth 2016, a gellir ei weld ar y we yn <https://democratiaeth.cyngor.gwynedd.gov.uk/ielistdocuments.aspx?cid=130&mid=286&ver=4&>

Mae'r Cyngor wedi benthycy a buddsoddi symiau sylweddol o arian ac mae felly'n agored i risgiau ariannol, gan gynnwys colli cronfeydd a fuddsoddiwyd ac effaith referniw cyfraddau llog sy'n newid. Mae'r adroddiad hwn yn cynnwys gweithgaredd y trysorlys a'r monitro risg a rheolaeth risg cysylltiedig.

2. Y CYD-DESTUN ALLANOL

Wrth cyrraedd 2016, roedd ansicrwydd sylweddol ynglŷn a'r twf byd-eang. Roedd arafu'r economi Tsiena a'r effaith dilynol gafwyd ar partneriaid masnachol a phrisiau nwyddau, ansicrwydd dros canlyniad etholiad llywydd yr Unol Daliaethau (heb adnabod plaid na ymgeisydd fel enillydd yn llwyr) a'r refferendwm i ddod ar berthynas y DU gyda'r UE, wedi creu nerfusrwydd a chychwyn sigledig ar y marchnadoedd.

Roedd anwadaliadau yn yr arolygon barn ar refferendwm yr UE yn creu anweddolrwydd sylweddol mewn cyfraddau cyfnewid, giltiau, bondiau corfforaethol ac ecwiti wrth i'r canlyniad fynd fwy ansicr. Yn syth cyn y canlyniad, roedd teimlad y farchnad yn newid yn arwyddocaol o blaid canlyniad Aros, newid a oedd yn cael ei gwrthdroi yn sydyn wrth i'r canlyniadau ddod i fewn. Roedd y bleidlais dros adael yr UE yn danfon tonnau sioc drwy'r sbectrwm gwleidyddol domestig, Ewropeaidd a'r byd-eang, gyda'r Prif Weinidog David Cameron, yn ymddiswyddo yn sydyn iawn.

Rhwng 23 Mehefin a 1 Gorffennaf fe ddisgynnodd yr index Sterling 9% ac roedd anweddolrwydd sterling yn erbyn y doler yn cynyddu'n sylweddol. I gychwyn, ar draws y byd-eang, roedd marchnadoedd yn ymateb yn negyddol iawn gyda disgyniad mawr mewn prisiau ecwiti. Roedd dychweliadau bondiau y Llywodraeth yn disgyn yn siarp rhwng 20 – 30 bps ar draws pob aeddfedrwydd (h.y. roedd prisiau yn codi) gan fod buddsoddwyr yn chwilio am hafan diogel oddi wrth asedau gyda mwy o risg. Roedd meincnod dychweliad gilt 10 mlynedd yn disgyn o 1.37% i 0.86%.

Ond, wythnos ymlaen o'r canlyniad roedd ymateb y farchnad, er yn sylweddol, ddim mor ddrwg ag oedd rhai wedi disgwyl. Roedd CDS y UK (cost yswiriant yn erbyn diffygddalu sofran) wedi codi o 33.5 bps i 38.4 bps. Yn dilyn y canlyniad, disgynnodd mynegai'r FTSE All Share yn siarp o 7% (o 3,481 pwynt ar 23 Mehefin i 3,237), ond fe gododd i 3,515 erbyn diwedd y mis.

Roedd Banc Lloegr yn ceisio cysuro'r marchnadau a'r buddsoddwyr. Mewn ymateb i ganlyniad y refferendwm roedd areithiau Llywodraethwr Mark Carney ar 24 a 30 o Fehefin, yn pwysleisio bod y Banc yn barod i gefnogi hylifedd y farchnad arian a mynegodd y tebygrwydd o godiad mewn cyfraddau polisi 'yn yr haf'. Ym mis Awst lleihaodd y Banc cyfradd sylfaenol i 0.25% ond bydd effaith hyn yn cymryd amser i weithio trwy'r system.

3. CYD-DESTUN LLEOL

Ar 31/3/2016, mesurwyd angen sylfaenol y Cyngor i fenthycia er dibenion cyfalaf fel caiff ei fesur gan y Gofyn Benthycia Cyfalaf (CFR) yn £173.5m, tra roedd y cronfeydd defnyddiadwy a'r cyfalaf gweithio, sef yr adnoddau sylfaenol sydd ar gael i'w buddsoddi, yn £68.5m. Roedd gan y Cyngor £114.8m o fenthyciadau a £66.4m o fuddsoddiadau.

Strategaeth gyfredol y Cyngor yw cynnal benthyciadau a buddsoddiadau islaw eu lefelau sylfaenol, a elwir yn fenthycia mewnol.

4. Y STRATEGAETH FENTHYCA

Ar 31/8/2016, roedd gan y Cyngor £1111.7m o fenthyciadau (lleihad o £3.2m ers 31/3/2016), fel rhan o'i strategaeth i ariannu'r rhaglenni cyfalaf y flwyddyn flaenorol.

Nid yw'r Cyngor yn disgwyl benthycyn yn ystod 2016/17.

Erys fforddiadwyedd a'r "gost cario" yn ddylanwadau pwysig ar strategaeth fenthyca'r Cyngor yn ogystal â'r ystyriaeth, o ran unrhyw fenthyca a wnaed cyn bod angen yr arian, y byddai'n rhaid buddsoddi'r elw yn y marchnadoedd arian ar raddfa llog gymharol is na chost y benthyciad. Gan fod llog tymor byr wedi aros yn is na'r cyfraddau tymor hir, ac yn debygol o aros yn is, mae'r Cyngor wedi penderfynu ei bod o'n fwy cost effeithiol yn y tymor byr i ddefnyddio adnoddau mewnol yn lle benthycyn.

Cafodd y buddion o fenthyca mewnol eu monitro'n rheolaidd yn erbyn y potensial o greu costau ychwanegol trwy ohirio benthycyn tan y dyfodol, pan ragwelir y bydd cyfraddau benthycyn tymor hir yn codi. Bydd Arlingclose yn cynorthwyo'r Cyngor gyda'r 'gost cario' a'r dadansoddiad elw.

Gweithgareddau Benthycyn 2016/17

	Balans ar 01/04/16 £'000	Dyled yn aedd- feddu £'000	Benthycyn newydd £'000	Balans ar 31/08/16 £'000	Cyfradd Gyfartal %
Gofyn Cyllido Cyfalaf ("CFR")	173,503				
Benthycyn Tymor Byr ¹	2,757	(1,767)	-	990	0
Benthycyn Tymor Hir	113,676	-	-	113,676	5.78
CYFANSWM BENTHYCA	116,433	(1,767)	-	114,666	5.77
Ymrwymadau Eraill Tymor Hir	2,127	-	-	2,127	6.17
CYFANSWM DYLED ALLANOL	118,560	(1,767)	-	116,793	5.78
Cynnydd/ (Gostwng) mewn Benthycyn £'000				(1,767)	

Diweddariad ar y Gyfradd Sicrwydd Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLB)

Roedd y Cyngor yn gymwys i fenthyca ar y 'Raddfa Sicrwydd' (0.20% islaw cyfradd safonol PWLB), am gyfnod o 12 mis o 1 Tachwedd 2015. Ym mis Medi, cyflwynodd y Cyngor ei gais i'r Trysorlys er mwyn iddo gael mynediad at y raddfa ostyngedig hon am 12 mis arall, o 1 Tachwedd 2016.

¹ Benthyciada gyda aeddfeddryd llai na flwyddyn.

LOBO

Roedd y Cyngor yn dal £16.2m fel benthyciadau LOBO (*Lender's Option Borrower's Option*) lle mae gan y sawl sy'n rhoi'r benthyciad y dewis i gynnig cynnydd yn y gyfradd llog ar ddyddiadau penodedig, a byddai gan y Cyngor wedyn y dewis o un ai derbyn y gyfradd newydd neu ad-dalu'r ddyled heb unrhyw gost ychwanegol.

Ym mis Mehefin hysbysodd Banc Barclays y Cyngor am eu penderfyniad i ddileu yr holl opsiynau mewnoswydedig yn benthyciadau LOBO safonol. Effaith hyn oedd trawsnewid £16.2m o fenthyciadau LOBO Barclays i fenthyciadau cyfradd sefydlog a dileu'r ansicrwydd ar gôst llôg a dyddiad addfedu. Mae'r ildiad hawl wedi ei wneud drwy 'weithred newid enw (deed poll)'. Mae'n anwrthdroadwy a gall Barclays eidrosglwyddo i unrhyw fenthycwr newydd.

Aildrefnu Dyledion

Arhosodd y taliad premiwm ar gyfer ad-daliad cynnar o ddyled PWLB yn gymharol ddrud am fenthyciadau ym mhortffolio'r Cyngor ac felly nid oedd aildrefnu dyledion yn ddeniadol. O ganlyniad, ni fu unrhyw weithgarwch aildrefnu.

Mae newidiadau yn y portffolio dyledion dros y chwarter wedi llwyddo i leihau'r lefel o fenthyciadau, ynghyd â lleihau'r risg credyd, drwy ad-dalu'r benthyciadau o'r balansau buddsoddi.

5. GWEITHGARWCH BUDDSODDI

Mae'r Cyngor yn dal buddsoddiadau sylweddol, sy'n cynrychioli incwm a dderbynnir cyn gwariant, ynghyd â'r balansau a'r cronfeydd wrth gefn.

Mae'r Arweiniad ar Fuddsoddiadau Llywodraeth Leol yng Nghymru yn rhoi blaenoriaeth i ddiogelwch a hylifedd a nod y Cyngor yw cyflawni enillion sy'n gymesur â'r egwyddorion hyn.

Mae'r trawsddodiad y cyfarwyddebau Undeb Ewropeaidd i ddeddfwriaeth y DU yn rhoi baich achub banciau'r UE sydd yn methu ar fuddsoddwyr llywodraeth leol ansicredig trwy'r 'bail-in' dichonol ar adneuron banc ansicredig.

Oherwydd y risg cynyddol a pharhad dychweliadau isel ar fuddsoddiadau banc ansicredig tymor byr, mae'r Cyngor yn anelu i amryfalu ymhellach i ddsbarthiadau asedau mwy diogel a/neu gyda dychweliad uwch yn ystod 2015/16. Yn y gorffennol buddsoddwyd mwyafrif arian dros ben y Cyngor mewn adneuron banc, tystysgrifau adneuron a chronfeydd marchnad arian ansicredig a thymor byr. Bydd arallgyfeirio i ernesau gyda chyfochrog a buddsoddiadau gyda sefydliadau nad ydynt yn destun 'bail-in' yn datblygu yn y dyfodol.

Gweithgareddau Buddsoddi yn 2016/17

Buddsoddiadau	Balans ar 01/04/16 £'000	Buddsoddiadau a wnaed £'000	Buddsoddiadau a ad-dalwyd £'000	Balans ar 31/08/16 £'000	Cyfradd cyfartaledd %
Buddsoddiadau ansicredig gyda sefydliadau ariannol wedi eu raddio A- neu uwch - cyfrifon alw - adneuron a CDs	*	*	*	*	*
Buddsoddiadau sicr gyda sefydliadau ariannol - Bondiau goryched	*	*	*	*	*
- Bondiau corfforaethol gan cwmni wedi eu raddio A- neu uwch	*	*	*	*	*
Buddsoddiadau mewn Cronfeydd wedi eu cyfuno	*	*	*	*	*
CYFANSWM BUDDSODDIADAU	*	*	*	*	
Cynnydd mewn Buddsoddiadau				*	

* Bydd y wybodaeth ar gael ar ddiwrnod y Pwyllgor Archwilio

Diogelwch y cyfalaf sy'n parhau'n brif amcan y Cyngor wrth fuddsoddi. Cynhaliwyd hyn drwy ddilyn polisi gwrthbartion y Cyngor, sydd wedi'i nodi yn y Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys am 2016/17.

Aseswyd ansawdd credyd y gwrthbartion a'i fonitro drwy gyfeirio at y statws credyd (isafswm y statws credyd tymor hir ar gyfer gwrthbartion a benwyd gan y Cyngor oedd A- ar draws asiantaethau statws credyd Fitch, S&P a Moody's); prisiau cyfnewid diffygion credyd, datganiadau ariannol, gwybodaeth ar gymorth posib gan y llywodraeth ac adroddiadau yn y wasg ariannol.

Risg Credyd

Crynhir isod ansawdd credyd y gwrthbartion fel y'u mesurwyd trwy sgôr credyd:

Dyddiad	Cyfartaledd Gwerth – Sgôr Risg Credyd	Cyfartaledd Gwerth – Statws Credyd	Cyfartaledd Amser – Sgôr Risg Credyd	Cyfartaledd Amser – Statws Credyd
31/03/16	4.34	AA-	3.57	AA-
30/06/16	4.49	AA-	3.43	AA

Sgôr:

- Mae'r gwerth cyfartalog yn adlewyrchu ansawdd credyd buddsoddiadau yn ôl maint yr ernes.

- Mae'r amser cyfartalog yn adlewyrchu ansawdd credyd buddsoddiadau yn ôl aeddfedrwydd yr ernes.

-AAA = ansawdd credyd uchaf = 1

-D = ansawdd credyd isaf = 26

Y nod = A- neu statws credyd uwch, gyda sgôr o 7 neu'n is, i adlewyrchu'r dull buddsoddi presennol gyda'r prif ffocws ar ddiogelwch.

Roedd buddsoddiadau gyda banciau a chymdeithasau adeiladu yn cynnwys cyfrifon ar alw, adneuron cyfnod cyfradd sefydlog a thystysgrifau adneuron, cronfeydd marchnad wedi'u cyfuno, bondiau gorchuddiedig a bond corfforaethol.

Diweddariad Gwrthbartïon

O ganlyniad i'r refferendwm i aelodaeth y DU o'r Undeb Ewropeaidd bu i'r dangosyddion amrywiol o risg credyd ymateb yn negyddol. Bu i credyd banc diffyg cyfnewid y DU weld cynnydd cymedrol ond gostyngodd prisiau cyfranddaliadau banc yn sylweddol, ar gyfartaledd o 20%, gyda banciau'r sy'n canolbwyntio ar y DU profi'r gostyngiadau mwyaf. Nid yw'r banciau tu allan i'r DU yn imiwn ond roedd y gostyngiad iddyn nhw yn llai amlwg.

Bu i Fitch israddio statws sofran y DU un hicyn o AA + i AA, a Standard & Poor yn israddio eu statws cyfatebol ddau rhiciau o AAA i AA. Mae gan Fitch, S & P a Moody rhagolwg negyddol ar y DU. Bu i S & P gymryd camau tebyg ar fondiau cwmni rheilffordd sydd wedi eu gwarantu gan Lywodraeth y DU.

Cadarnhaodd Moody y graddau o naw o fanciau a chymdeithasau adeiladu yn y DU a diwygwyd y rhagolygon i negyddol ar gyfer y banciau a chymdeithas adeiladu hynny sy'n ei canfod yn agored i amgylchedd gweithredu mwy heriol yn dilyn canlyniad y refferendwm i adael yr UE.

Ni newidiodd Arlingclose eu cyngor i Gyngor Gwynedd ar fanciau a chymdeithasau adeiladu yn y DU yn syth o ganlyniad i ganlyniad y refferendwm. Maen't yn credu bod risg y bydd yr ansicrwydd dros rhagolygon masnachu y DU yn y dyfodol, yn dod a dirwasgiad nesaf y DU ymlaen yn gynt. Yn yr wythnosau a'r misoedd nesaf bydd Arlingclose, felly, yn adolygu pob sefydliad yn y DU, ac mae'n debyg dros amser, yn cynghori byrhau cyfnodau ar y sefydliadau hynny yr ystyrir effeithir arnynt fwyaf.

Yn gynharach yn y flwyddyn is-raddiodd Moody statws tymor hir Deutsche Banc o BAA1 i BAA2 oedd yn adlewyrchu barn yr asiantaeth o'r risg gweithredu uwch ar weithredu cynllun strategol Banc Deutsche. Ym mis Mehefin is-raddiodd Moody y Ffindir o AAA i AA1 oherwydd ei farn y bydd twf economaidd y Ffindir yn parhau i fod yn wan dros y blynyddoedd nesaf, gan leihau gallu'r wlad i amsugno ergydion economaidd.

Uwchraddiodd Fitch statws tymor hir ING Banc o A i A + yn seiliedig ar eu barn fod fetrigau ariannol yn gadarn a sefydlog a'i disgwyliad y bydd y gwelliant mewn enillion yn cael eu cynnal. Bu i Fitch hefyd uwchraddio statws tymor hir Svenska Handelsbanken o AA- i AA sy'n adlewyrchu barn yr asiantaeth y bydd enillion y banc a phroffidioldeb yn parhau yn gryf, cael eu gyrru drwy greu incwm cadarn, effeithlonrwydd côst da a amhariad benthyciadau isel.

Cyllidebu Incwm ac Aildro

Roedd y balansau arian cyfartalog yn ystod y cyfnod yn £*m (* bydd y ffigur ar gael ar ddiwrnod y Pwyllgor Archwilio). Cadwyd Cyfradd Banc y DU ar 0.5% ers mis Mawrth 2009 ond ar 4ydd Awst 2016 newidwyd y cyfradd i 0.25%. Bydd cyfradd is byth yn cael effaith ar y llog a enillir yn y dyfodol er bydd yr adneuoed sefydlog a delir ar hyn o bryd lleihau'r effaith yn y tymor byr.

Bydd effaith ar yr holl buddsoddiadau yn y dyfodol a byddem yn gweithio agos gyda ein ymgynghorwyr i ddefnyddio buddsoddiadau priodol er mwyn uchafu'r llog tra yn dilyn y prif amcan sef gwarchod y swm y buddsoddir.

Amcangyfrifwyd byddai incwm buddsoddi'r Cyngor yng nghyllideb eleni yn £0.36m yn seiliedig ar alldro buddsoddi o £0.50m ar gyfer y flwyddyn gyfan.

Disgwylir i'r Cyfradd Banc gael ei leihau eto tuag at sero yn y misoedd nesaf, a bydd hyn yn ei dro yn lleihau cyfraddau buddsoddiadau marchnad arian tymor byr gyda banciau a chymdeithasau adeiladu. Gan fod elfen o arian dros ben y Cyngor yn dal yn gael ei fuddsoddi mewn offerynnau marchnad arian, mae'n debyg y bydd disgyniad mewn incwm buddsoddi dros y flwyddyn.

Diweddariad ar Fuddsoddiad Banciau Gwlad yr Iâ

Bellach, mae'r Cyngor wedi adennill 98% o'i fuddsoddiad ym manc Heritable. Erbyn hyn £80,376 yw'r swm heb ei dalu. Mae'n debygol y bydd dosraniad pellach yn cael eu derbyn er nad yw'r gweinyddwyr wedi gwneud amcangyfrif swyddogol o'r adenillion terfynol eto.

Cydymffurfio â Dangosyddion Darbodus

Mae'r Cyngor yn cadarnhau cydymffurfiaeth â'i Ddangosyddion Darbodus am 2015/16, a sefydlwyd ym mis Mawrth 2015 fel rhan o Ddatganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor.

Dangosyddion Rheolaeth Trysorlys

Mae'r Cyngor yn mesur ac yn rheoli pa mor agored ydyw i risgiau rheolaeth trysorlys gan ddefnyddio'r dangosyddion a ganlyn.

Risg Cyfraddau Llog: Nod y dangosydd hwn yw rheoli pa mor agored yw'r Cyngor i risg cyfraddau llog. Bydd y terfynau uchaf ar risgiau cyfraddau llog sefydlog a chyfnewidiol, a fynegir fel cyfran o'r prif swm net a fenthyciwyd, fel a ganlyn:

	2015/16	2016/17	2017/18
Y terfyn uchaf ar gyfer cyfraddau llog sefydlog	100%	100%	100%
Gwir	100%		
Y terfyn uchaf ar gyfer cyfraddau llog cyfnewidiol	50%	50%	50%
Gwir	0%		

Strwythur Aeddfedrwydd Benthyciadau: Nod y dangosydd hwn yw rheoli pa mor agored yw'r Cyngor i risg ail gyllido. Bydd y terfynau uchaf ac isaf ar strwythur aeddfedrwydd benthyciadau cyfradd sefydlog fel a ganlyn:

	Upper	Lower	Actual
Dan 12 mis	25%	0%	0%
12 mis ac o fewn 24 mis	25%	0%	2.25%
24 mis ac o fewn 5 mlynedd	50%	0%	16.24%
5 mlynedd ac o fewn 10 mlynedd	75%	0%	10.06%

10 mlynedd ac o fewn 20 mlynedd	100%	0%	32.00%
20 mlynedd ac o fewn 30 mlynedd	100%	0%	13.62%
30 mlynedd ac o fewn 40 mlynedd	100%	0%	1.56%
40 mlynedd ac o fewn 50 mlynedd	100%	0%	22.53%

Mae'r cyfnodau amser yn dechrau ar ddiwrnod cyntaf pob blwyddyn ariannol. Y dyddiad aeddfedwydd ar fenthyciadau yw'r dyddiad cynharaf y gall y sawl sydd wedi rhoi'r benthyciad fynnu bod y benthyciad yn cael ei ad-dalu.

Prif Symiau a Fuddsoddir am Gyfnodau sy'n Hwyt na 364 diwrnod: Pwrpas y dangosydd hwn yw rheoli pa mor agored yw'r Cyngor i'r risg o fynd i golledion trwy geisio ad-daliadau buan ar ei fuddsoddiadau. Bydd y terfynau ar gyfanswm y prif swm a fuddsoddir i aeddfedu'n derfynol tu hwnt i ddiwedd y cyfnod fel a ganlyn:

	2016/17	2017/18	2018/19
Y terfyn ar y prif swm a fuddsoddiwyd tu hwnt i ddiwedd y flwyddyn	£40m	£30m	£25m
Gwir	£2.18m	£2.18m	£2.18m

Diogelwch: Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu mesur gwirfoddol i ddangos ei sensitifrwydd i risg credyd trwy fonitro sgôr credyd cyfartalog yn ôl cyfran gwerth ei bortffolio buddsoddi. Caiff hyn ei gyfrifo trwy roi sgôr i bob buddsoddiad (AAA=1, AA+=2, ac ati) a chymryd y cyfartaledd rhifyddol, gan bwysu'r cyfartaledd yn ôl maint pob buddsoddiad.

	Target	Actual
Sgor credyd cyfartal y portffolio	6.0	3.43

7. Hyfforddiant Buddsoddi

Yn ystod y cyfnod, mynychodd swyddogion hyfforddiant buddsoddi gydag Arlingclose a CIPFA oedd yn berthnasol i'w swyddi.

8. Rhagolygon ar gyfer Gweddill 2016/17

Yn dilyn y bleidlais dros adael yr Undeb Ewropaiadd, mae rhagolygon economaidd y DU wedi newid yn anfesuradwy. Bydd yn dibynnu yn bennaf ar natur y berthynas a'r negodi gyda'r UE, yn benodol yn y berthynas i fasnachu. Mae'r negodiadau yn dibynnu'n benodol ar wleidyddiaeth domestig ag oedd yn ansefydlog eu hunain.

Mae'r rhagolygon domestig yn ansicr, ond yn debyg i fod yn sylweddol wan ar ddiwedd y chwarter cyntaf, yn y tymor byr na ragwelwyd cynt. Mae Arlingclose wedi newid ei achos canolig ar gyfer llwybr y Cyfradd Banc dros y tair mlynedd nesaf. Mae Arlingclose yn credu y bydd gwneuthwyr polisi Banc Lloegr yn edrych ar unrhyw bwysau chwyddiant sy'n cael ei yrru gan arian cyfred.

	Sep-15	Dec-15	Mar-16	Jun-16	Sep-16	Dec-16	Mar-17	Jun-17	Sep-17	Dec-17	Mar-18	Jun-18	Sep-18	Average
Official Bank Rate														
Upside risk			0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.50	0.50	0.50	0.32
Arlingclose Central Case	0.50	0.50	0.50	0.75	0.75	1.00	1.00	1.25	1.25	1.50	1.50	1.75	1.75	1.08
Downside risk				-0.25	-0.25	-0.50	-0.50	-0.75	-0.75	-1.00	-1.00	-1.00	-1.00	-0.70

Mae Arlingclose yn credu bod y Llywodraeth a'r Banc Lloegr gyda'r offerynnau a'r parodrwydd i'w defnyddio, i osgoi unrhyw broblemau marchnad-eang sy'n arwain at fethdaliadau banciau. Mae'r dull gofalus at cyngor credyd yn golygu bod y banciau sydd ar restr gwrthbartion cyfredol y Cyngor gyda digon o byffer ecwiti i ddelio ag unrhyw broblemau lleol yn y tymor byr pe bai angen.

Dangosyddion Darbodus 2016/17

Mae Deddf Llywodraeth Leol 2003 yn gofyn i'r Cyngor roi ystyriaeth i'r Cod Darbodus ar gyfer Cyllid Cyfalaf mewn Cynghorau Lleol (y Cod Darbodus) wrth bennu faint o arian a all fforddio ei fenthyg. Amcanion y Cod Darbodus yw sicrhau, o fewn fframwaith clir, fod cynlluniau buddsoddi cyfalaf a cynghorau lleol yn fforddiadwy, yn ddarbodus ac yn gynaliadwy, ac y gwneir penderfyniadau rheolaeth trysorlys yn unol ag arfer broffesiynol dda. Er mwyn dangos bod y Cyngor wedi bodloni'r amcanion hyn, mae'r Cod Darbodus yn gosod y dangosyddion a ganlyn, ac mae'n rhaid eu gosod a'u monitro'n flynyddol.

Amcangyfrifon Gwariant Cyfalaf: Gellir crynhoi gwariant cyfalaf a chyllido'r Cyngor fel a gynlluniwyd fel hyn:

Gwariant Cyfalaf a Chyllido	2015/16 Gwir £m	2016/17 Amcangyfrif £m	2017/18 Amcangyfrif £m	2018/19 Amcangyfrif* £m
Cyfanswm Gwariant	35.5	29.8	19.5	10.9
Derbyniadau Cyfalaf	1.6	0.9	0.8	0.1
Grantiau Llywodraeth	15.5	10.8	5.9	2.5
Cronfeydd	6.4	2.3	1.6	4.3
Refeniw	4.1	5.0	3.2	0.0
Benthyca	4.5	10.8	8.0	4.0
Cyfanswm Cyllido	32.4	29.8	19.5	10.9

* Nid yw'r amcangyfrif ar gyfer 2017/18 yn cynnwys cynlluniau newydd gan nad ydynt wedi cael eu cymeradwyo eto.

Amcangyfrif Gofyn Cyllido Cyfalaf: Mae'r Gofyn Cyllido Cyfalaf (CFR) yn mesur angen sylfaenol y Cyngor i fenthyca at ddibenion cyfalaf.

Gofyn Cyllido Cyfalaf	31/03/16 Gwir £m	30/03/17 Amcangyfrif £m	31/03/18 Amcangyfrif £m	30/03/19 Amcangyfrif* £m
Cronfa Gyffredinol	173.5	178.3	182.1	180.4

Rhagwelir y bydd y CFR yn cynyddu o £4.6m dros y tair blynedd nesaf wrth i wariant cyfalaf a ariennir trwy ddyled gynyddu'n uwch na'r adnoddau a roddwyd o'r neilltu i ad-dalu'r ddyled.

Dyled Gros a'r Gofyn Cyllido Cyfalaf: Er mwyn sicrhau mai dim ond at ddibenion cyfalaf y bydd y ddyled dros y tymor canolig, dylai'r Cyngor sicrhau nad yw'r ddyled, ac eithrio yn y tymor byr, yn uwch na chyfanswm y gofyn cyllido cyfalaf yn y flwyddyn flaenorol, ynghyd â'r amcangyfrifon ar gyfer unrhyw gynnydd ychwanegol yn y gofyn cyllido cyfalaf ar gyfer y flwyddyn gyfredol a'r ddwy flynedd ariannol nesaf. Mae hwn yn ddangosydd allweddol o ba mor ddarbodus yw rhywbeth.

Dyled	31/03/16 Gwir £m	31/08/16 Gwir £m	31/03/17 Amcangyfrif £m	31/03/18 Amcangyfrif £m	31/03/19 Amcangyfrif* £m
Benthyciadau	112.4	111.3	111.1	109.1	106.6
Lesau Cyllidol	2.5	2.5	2.3	2.2	2.1
Cyfanswm Dyled	114.9	113.8	113.4	111.4	108.7

Disgwylir y bydd cyfanswm y ddyled yn aros islaw'r CFR yn ystod y cyfnod rhagweld.

Mae gwir lefelau'r ddyled yn cael ei fonitro yn erbyn y Ffin Weithredol a'r Terfyn Awdurdodedig ar gyfer Dyledion Allanol isod.

Ffin Weithredol ar gyfer Dyledion Allanol: Mae'r ffin weithredol yn seiliedig ar amcangyfrif y Cyngor o'r sefyllfa fwyaf tebygol h.y. darbodus, ar gyfer dyledion allanol, yn hytrach na'r sefyllfa waethaf bosib.

Ffin Weithredol	2015/16 Gwir £m	2016/17 Amcangyfrif £m	2017/18 Amcangyfrif £m	2018/19 Amcangyfrif £m
Benthyciadau	175	175	175	175
Ymrwymadau tymor hir eraill	0	0	0	0
Cyfanswm Dyled	175	175	175	175

Y Terfyn Awdurdodedig ar gyfer Dyledion Allanol: Y terfyn awdurdodedig yw'r terfyn benthycia fforddiadwy a bennir yn unol â Deddf Llywodraeth Leol 2003. Dyma'r uchafswm all y Cyngor fod mewn dyled yn gyfreithiol. Mae'r terfyn awdurdodedig yn rhoi hyblygrwydd ychwanegol uwchlaw'r ffin weithredol ar gyfer symudiadau arian anarferol.

Terfyn Awdurdodedig	2015/16 £m	2016/17 £m	2017/18 £m	2018/19 £m
Benthyciadau	195	195	195	195
Ymrwymadau tymor hir eraill	0	0	0	0
Cyfanswm Dyled	195	195	195	195

Cymhareb Costau Cyllido i'r Llif Refeniw Net: Dangosydd o fforddiadwyedd yw hwn, ac mae'n amlygu'r goblygiadau refeniw ar gyfer gwariant cyfalaf presennol ac arfaethedig trwy adnabod cyfran y gyllideb refeniw sydd ei hangen i gwrdd â chostau cyllido net o'r incwm buddsoddi.

Cymhareb Costau Cyllido i'r Llif Refeniw Net	2015/16 Gwir %	2016/17 Amcangyfrif %	2017/18 Amcangyfrif %	2018/19 Amcangyfrif*
Cronfa Gyffredinol	5.07	5.91	5.60	5.73

Effaith Ychwanegol Penderfyniadau ynghylch Buddsoddi Cyfalaf: Mae'r dangosydd hwn yn ymwneud â fforddiadwyedd ac mae'n dangos effaith penderfyniadau ynghylch buddsoddi cyfalaf ar lefelau'r Dreth Gyngor. Yr effaith gynyddol (*incremental impact*) yw'r gwahaniaeth rhwng cyfanswm gofyn cyllideb refeniw y rhaglen gyfalaf gymeradwy bresennol a'r gofyn cyllideb refeniw sy'n deillio o'r rhaglen gyfalaf arfaethedig.

Effaith Gynyddol Penderfyniadau ynghylch Buddsoddiadau Cyfalaf	2015/16 Amcangyfrif £	2016/17 Amcangyfrif £	2017/18 Amcangyfrif* £
Cronfa Cyffredinol- Cynnydd ym Mand D y Dreth Gyngor	0	0	0

Mabwysiadu Cod Rheolaeth Trysorlys CIPFA: Ym mis Mawrth 2011, fe wnaeth y Cyngor fabwysiadu *Cod Ymarfer Rheolaeth Trysorlys yn y Gwasanaethau Cyhoeddus (Rhifyn 2011)* y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifiaeth.

Eitem 7

PWYLLGOR	PWYLLGOR ARCHWILIO
DYDDIAD	29 MEDI 2016
TEITL	CYNNYRCH ARCHWILIO MEWNOL
PWRPAS YR ADRODDIAD	AMLINELLU GWAITH ARCHWILIO MEWNOL AM Y CYFNOD HYD AT 16 MEDI 2016
AWDUR	LUNED FÔN JONES - RHEOLWR ARCHWILIO
GWEITHREDIAD	DERBYN YR ADRODDIAD, SYLWEBU AR Y CYNNWYS A CHEFNOGI'R GWEITHREDIADAU SYDD EISOES WEDI'U CYTUNO GYDA'R GWASANAETHAU PERTHNASOL

1. CYFLWYNIAD

- 1.1 Mae'r adroddiad yma yn crynhoi gwaith yr Adain Archwilio Mewnol am y cyfnod o 1 Gorffennaf 2016 hyd at 16 Medi 2016.

2. GWAITH A GWBLHAWYD YN Y CYFNOD

- 2.1 Cwblhawyd y gwaith canlynol yn y cyfnod hyd at 16 Medi 2016:

Disgrifiad	Nifer
Adroddiadau am Archwiliadau o'r Cynllun Gweithredol	8
Archwiliadau Dilyniant	3

Ceir manylion pellach ar y gwaith yma yng nghorff yr adroddiad hwn ac yn yr atodiadau amgaeedig.

2.2 Adroddiadau Archwilio

2.2.1 Mae'r tabl canlynol yn gosod allan yr archwiliadau o'r cynllun a gwblhawyd yn y cyfnod hyd at 16 Medi 2016, gan ddangos y categori barn perthnasol a chyfeiriad i'r atodiad perthnasol.

TEITL	ADRAN	GWASANAETH	BARN	ATODIAD
Rheoli Gwybodaeth	Corfforaethol	-	B	Atodiad 1
Ysgol Arbennig Dwyfor Meirionnydd	Addysg	-	B	Atodiad 2
Rheolaeth Gyllidebol – Ysgol Bro Plennydd	Addysg	Ysgolion	B	Atodiad 3
Rheolaeth Gyllidebol – Ysgol Eifion Wyn	Addysg	Ysgolion	B	Atodiad 4
System eGaffael – Trothwyon Goddefiant	Cefnogaeth Gorfforaethol	Caffael ac Effeithlonrwydd	A	Atodiad 5
System Dyledwyr – Anfonebau gyda statws "Canslo"	Cyllid	Incwm	A	Atodiad 6
Gwyliau Gofalwyr Cymunedol	Oedolion, Iechyd a Llesiant	Gofal Cymunedol	-	Atodiad 7
Plas Gwilym, Penygroes	Oedolion, Iechyd a Llesiant	Preswyl a Dydd	C	Atodiad 8

2.2.2 Mae categorïau barn yr adroddiadau yn datgan y canlynol:

- Barn "A" Gellir datgan sicrwydd o briodoldeb ariannol gan y gellir dibynnu ar y rheolaethau mewnol mewn lle, a'u bod wedi eu dilyn.
- Barn "B" Mae rheolaethau mewn lle, a gellir datgan sicrwydd rhannol o briodoldeb ariannol gan fod agweddau lle gellir tynhau ar rai trefniadau.
- Barn "C" Ni ellir datgan sicrwydd o briodoldeb ariannol gan na ellir dibynnu ar y rheolaethau mewn lle, ond ni ddarganfuwyd colledion / twyll yn deillio o'r gwendidau rheolaeth.
- Barn "CH" Ni ellir datgan sicrwydd o briodoldeb ariannol gan nad oes rheolaethau derbynol yn bodoli, a darganfuwyd colledion / twyll yn deillio o'r gwendidau rheolaeth hyn.

2.3 Archwiliadau Dilyniant

2.3.1 Mae'r tabl isod yn crynhoi'r dilyniant a gwblhawyd yn ystod y cyfnod:

TEITL	ADRAN	GWASANAETH	BARN DILYNIANT
Canolfan Hamdden Plas Ffrancon	Economi a Chymuned	Hamdden	Derbyniol
Canolfan Hamdden Arfon	Economi a Chymuned	Hamdden	Derbyniol
Cartref Cefn Rodyn	Oedolion, Iechyd a Llesiant	Preswyl a Dydd	Derbyniol

2.3.2 Gosodir gwaith dilyniant mewn un o bedwar categori:

- Rhagorol** - pob un o'r argymhellion wedi ei gweithredu yn unol â'r disgwyl.
- Derbyniol** - y rhan fwyaf o'r argymhellion wedi eu gweithredu yn ôl y disgwyl.
- Anfoddhaol** - nifer o'r argymhellion heb eu gweithredu.
- Annerbyniol** - y mwyafrif o'r argymhellion heb ei gweithredu, a dim tystiolaeth o ymdrech i wella rheolaeth fewnol.

2.3.3 Mae'r rhestr isod yn dangos yr Adroddiadau Barn 'C' neu 'CH' a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Archwilio fel atodiadau i'r adroddiadau chwarterol, lle nad yw'r adroddiad dilyniant wedi'i gyflwyno i'r Pwyllgor eto. Mae'r rhestr yn dangos y dyddiad sy'n darged cwblhau pob un o'r archwiliadau dilyniant hyn:

Targed Cwblhau: Chwarter yn diweddu 31 Rhagfyr 2016

Arwylaeth Ysgolion Uwchradd – Ysgol Ardudwy
Arlwyaeth Ysgolion Uwchradd – Ysgol y Gader

Targed Cwblhau: Chwarter yn diweddu 31 Mawrth 2017

Plas y Don
Plas Hedd
Cynnal a Chadw Adeiladau a Safleoedd

3. GWAITH AR Y GWEILL

3.1 Roedd y gwaith canlynol ar y gweill ar 19 Medi 2016.

- Trefniadau Diogelu – Sefydliadau (*Corfforaethol*)
- Rheoli Gwybodaeth – Sefydliadau (*Corfforaethol*)
- Y Fenter Twyll Genedlaethol (*Corfforaethol*)
- Grant Amddifadedd Disgyblion (*Addysg*)
- Grant Gwella Addysg ar gyfer Ysgolion (*Addysg*)
- Trefniadau Diogelu ac Amddiffyn Plant (*Addysg*)
- Rheolaeth Gyllidebol – Ysgol Beddgelert (*Addysg*)
- Rheolaeth Gyllidebol – Ysgol Talsarnau (*Addysg*)
- Rheolaeth Gyllidebol – Ysgol Tregarth (*Addysg*)
- Rheolaeth Gyllidebol – Ysgol Santes Helen (*Addysg*)
- Ysgolion – Cyffredinol (*Addysg*)
- Trothwyon Gwirio (*Cyllid*)
- Taliadau Tai Dewisol (*Cyllid*)
- Budd-daliadau – Adolygiad o’r Rheolaethau Allweddol (*Cyllid*)
- Storiol – Trefniadau Llywodraethu a Rheoli (*Economi a Chymuned*)
- Canolfan Byw’n Iach a Gweithgareddau Dŵr Bangor (*Economi a Chymuned*)
- Canolfan Hamdden Plas Silyn (*Economi a Chymuned*)
- Canolfan Hamdden Dwyfor (*Economi a Chymuned*)
- Canolfan Hamdden Bro Dysynni (*Economi a Chymuned*)
- Gwerthiant Diesel (*Economi a Chymuned*)
- Traethau – Ymweliadau Dirybudd (*Economi a Chymuned*)
- Trefniadau Parhad Busnes/Gwasanaeth (*Oedolion, Iechyd a Llesiant*)
- Rheolaeth Gyllidebol - Darparu (*Oedolion, Iechyd a Llesiant*)
- Diogelu Rhag Colli Rhyddid (*Oedolion, Iechyd a Llesiant*)
- Trefn Gwynion Gwasnaethau Cymdeithasol (*Oedolion, Iechyd a Llesiant*)
- Grant Cyfiawnder Ieuentid (*Plant a Cefnogi Teuluoedd*)
- Grant Dechrau’n Deg (*Plant a Cefnogi Teuluoedd*)
- Mabwysiadu (*Plant a Cefnogi Teuluoedd*)
- Ffioedd MOT (*Priffyrdd a Bwrdeistrefol*)

4. ARGYMHELLIAD

4.1 Gofynnir i’r Pwyllgor dderbyn yr adroddiad hwn ar waith yr Adain Archwilio Mewnol am y cyfnod o 1 Gorffennaf 2016 hyd at 16 Medi 2016, sylwebu ar y cynnwys yn ôl dymuniad yr aelodau, a chefnogi’r gweithrediadau cytunedig sydd eisoes wedi’u cyflwyno i reolwyr y gwasanaethau perthnasol.

RHEOLI GWYBODAETH CORFFORAETHOL

1. Cefndir yr Archwiliad

- 1.1 Mae'r Cyngor yn gwneud cryn ddefnydd o wybodaeth bersonol yn ei holl feysydd gwaith. Fel rhan o Ddeddf Diogelu Data 1998, mae dyletswydd ar y Cyngor, yn fras, i:
- Gadw gwybodaeth bersonol yn ddiogel
 - Sicrhau fod y wybodaeth y cael ei defnyddio mewn ffordd briodol
 - Sicrhau fod yr unigolyn yn gwybod beth mae sefydliadau yn ei wneud â'i wybodaeth bersonol
 - Sicrhau caniatâd yr unigolyn ag eithrio mewn achosion arbennig
 - Sicrhau cywirdeb
 - Orfodi set o egwyddorion ar gyfer prosesu gwybodaeth o'r fath.
- 1.2 Mae'r Ddeddf yn gosod cyfrifoldeb ar yr unigolyn yn ogystal â'r Awdurdod. Mae'n bosibl i aelod unigol o staff gael ei erlyn am fethu cydymffurfio â'r Ddeddf. Fel rhan o'u cyflogaeth gyda Cyngor Gwynedd, mae disgwyl i bob aelod o staff fod yn gyfarwydd â'i gyfrifoldebau Diogelu Data ac ymdrin â gwybodaeth bersonol mewn modd sy'n cydymffurfio â'r Ddeddf.

2. Bwriad a Chwmpas yr Archwiliad

- 2.1 Bwriad yr archwiliad oedd gwirio effeithiolrwydd y Gwasanaeth Rheoli Gwybodaeth o godi ymwybyddiaeth a hybu dealltwriaeth a chydymffurfiaid y Cyngor gyda'r Ddeddf Diogelu Data. Gwnaethpwyd hyn drwy gylchredeg holiadur i ganfod ymwybyddiaeth gweithwyr swyddfeydd y Cyngor ac ailymweld â swyddfeydd ble darganfuwyd gwendidau rheoli gwybodaeth fel rhan o archwiliadau blaenorol.
- 2.2 Fel rhan o ymweliadau rheolaidd Archwilio Mewnol i sefydliadau allanol y Cyngor, bydd Archwilio Mewnol yn cynnal gwiriadau a thrafodaethau mewn perthynas â diogelu gwybodaeth. Bydd darganfyddiadau'r ymweliadau yma yn destun adroddiad archwilio ar wahân.

3. Prif Ddarganfyddiadau

3.1 Arolwg staff:

- Llwyddwyd i dderbyn 677 o ymatebion llawn allan o 2123 o weithwyr a wahoddwyd, sef ymateb o 32%. Nid yw'r ffigwr yma yn cymryd i ystyriaeth y gweithwyr oedd ddim yn y gwaith dros gyfnod yr arolwg, megis ar salwch tymor hir neu famolaeth ayyb.
- Yn ôl yr arolwg a gynhaliwyd, mae 563 (83%) o staff y Cyngor yn hyfforddedig mewn diogelu gwybodaeth i ryw raddau.
- Hyfforddiant mewnol yw'r prif fodd y derbynnir hyfforddiant, ond mae dulliau cyfrifiadurol, megis e-Ddysgu, hefyd yn boblogaidd o fewn adrannau ble mae'r rhan helaeth o weithwyr yn weithwyr swyddfa.
- Mae 31 (14%) o reolwyr, uwch-reolwyr a staff eraill sy'n gorchwyllo swyddogion heb dderbyn hyfforddiant diogelu gwybodaeth.

- Mae'r cyfraddau uchaf o staff sydd heb eu hyfforddi mewn diogelu gwybodaeth, yn gweithio o fewn yr Adrannau Priffyrdd a Bwrdeistrefol, YGC a Rheoleiddio, gyda gweithwyr o'r adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol yn mynegi'r ymwybyddiaeth leiaf o'r Gwasanaeth Rheoli Gwybodaeth.
- Nid oedd 18% o'r holl ymatebwyr yn ymwybodol o'r Gwasanaeth Rheoli Gwybodaeth.
- Wrth dderbyn e-byst corfforaethol neu drwy ddarganfod gwybodaeth amdanynt ar y fewnrwyd y daeth y rhan fwyaf o'r gweithwyr yn ymwybodol o'r Gwasanaeth Rheoli Gwybodaeth. Mynegogdd y gweithwyr nad oedd yn ymwybodol o'r Gwasanaeth Rheoli Gwybodaeth, mai drwy e-bost neu eu rheolwyr llinell y buasent yn hoffi gwybodaeth.

3.3 Ymweliadau ag ystafelloedd

- Mae nifer o swyddogion yn dilyn polisi desg glir ac yn diogelu dogfennau cyfrinachol. Serch hynny, gwelwyd rhai gwendidau.
- Ni ellir ystyried droriau sydd â goriadau wedi eu gadael yn eu cloeau fel man diogel i gadw dogfennaeth gyfrinachol, gan fod unrhyw ddiogelwch yn cael ei ddileu gan y gallu i ddefnyddio'r gorriad i agor y clo.
- Mae nifer o sachau coch wedi eu gweld yn agored a heb eu rhoi dan glo.
- Mae nifer o ddogfennau cyfrinachol yn cael eu cadw heb fod o dan glo mewn swyddfeydd.

Barn yr Archwiliad

(B) Barn yr archwiliad yw y gellir datgan sicrwydd rhannol o briodoldeb yn ymwybyddiaeth staff y Cyngor o Ddiogelu Gwybodaeth gan fod y gwaith o godi ymwybyddiaeth a hyfforddi yn y maes yn effeithiol, ond bod meysydd i ganolbwyntio sylw ac ymyrraeth ymhellach. Er bod hyfforddiant yn cael ei dderbyn, mae'n ymddangos nad yw'r neges yn treiddio yn gyfan gwbl ac nad yw'r rheolau yn cael eu dilyn ym mhob achos.

**YSGOL ARBENNIG DWYFOR/ MEIRIONNYDD
ADDYSG**

1. Cefndir

1.1 Rhoddwyd tendr allan yn Nhachwedd 2014 ar gyfer dewis contractwyr i adeiladu Ysgol Arbennig Newydd ar gyfer trigolion Dwyfor a Meirionnydd. Mae'r ysgol newydd wedi ei lleoli ym Mhenrhyndeudraeth.

2. Bwriad a Chwmpas yr Archwiliad

2.1 Bwriad yr archwiliad oedd sicrhau bod rheolaeth gyllidebol a chynnydd prosiect adeiladu Ysgol Arbennig Dwyfor/ Meirionnydd, ym Mhenrhyndeudraeth yn ddigonol ac yn cyd-fynd â llawlyfr rheoli prosiectau'r Cyngor. Sicrhau bod trefniadau priodol yn ymwneud â'r broses tendro, a bod taliadau sy'n cael eu cwblhau i contractwyr y prosiect yn cydymffurfio â'r Rheolau Gweithdrefn a bod y taliadau wedi'u cyfrifo'n gywir gyda dogfennau digonol i gyfiawnhau'r taliadau.

3. Prif Ddarganfyddiadau

3.1 Mae gan y cytundeb werth o oddeutu £13.1M. Darganfuwyd bod trefniadau cadarn wedi eu sefydlu ar gyfer rheoli'r prosiect ond darganfuwyd materion mewn rhai meysydd fel y manylir isod:

3.1.1 Gwelwyd bod camgymeriadau ariannol ar un dystysgrif interim a archwiliwyd yn y sampl. Gwelwyd mewn perthynas â thystysgrif interim rhif 6 bod camgymeriadau wedi eu gwneud ar y dogfennau cefnogol. Wrth gynnal trafodaeth gyda'r Rheolwr Prosiect a'r Rheolwr Datblygu Eiddo, mynegodd y ddau nad oedd y materion hyn yn peri pryder iddynt a'u bod yn fodlon ac yn hyderus ym marn a gwaith y Syrfëwr Meintiau. Roeddynt o'r farn nad oedd risg yn bodoli oherwydd y byddai unrhyw wallau cyllidol wedi eu cywiro erbyn cyflwyno y dystysgrif terfynol.

3.1.2 Gwelwyd bod 4 allan o 14 o dystysgrifau interim archwiliwyd heb eu talu oddi fewn y dyddiadau penodol o 14 diwrnod. Fodd bynnag, ond ychydig yn hwyr y gwnaethpwyd y taliadau.

4. Barn yr Archwiliad

(B) Barn yr Archwiliad yw y gellir datgan sicrwydd rhannol o briodoldeb yn nhrefniadau rheoli prosiect Ysgol Arbennig Dwyfor/ Meirionnydd gan fod rheolaethau mewn lle, ond bod agweddau lle gellir tynhau ar y trefniadau. Mae'r Rheolwr Prosiect wedi ymrwymo i weithredu'r camau canlynol i liniaru'r risgiau a amlygwyd:

- Swyddogion priodol sydd yn rhan o'r broses sgorio i arwyddo pob dogfen sgorio ar gyfer prosiectau yn y dyfodol.
- Bydd pob ymdrech yn cael ei wneud i geisio talu tystysgrifau interim o fewn yr amserlen benodol.

**RHEOLAETH GYLLIDEBOL - YSGOLION CYNRADD
YSGOL BRO PLENYDD**

1. Cefndir

- 1.1 Corff Llywodraethol yr ysgol sy'n gyfrifol am reoli a rhedeg yr ysgol a rhoddir pwerau dirprwyedig i'r Pennaethiaid i allu rhedeg yr ysgol o ddydd i ddydd. Mae hawliadau'r Pennaeth o ran penderfyniadau ariannol yn amrywio o un ysgol i'r llall gan fod hyn wedi ei bennu gan y Corff Llywodraethol ac wedi ei gofnodi o fewn polisi'r ysgol. Cyfrifoldeb y Pennaeth yw adrodd i'r Corff Llywodraethol yn gyson ar sefyllfa ariannol yr ysgol ac ar unrhyw fater sy'n effeithio'r sefyllfa hwnnw.

2. Bwriad a Chwmpas yr Archwiliad

Sicrhau fod trefniadau rheolaeth gyllidebol priodol yn bodoli yn ysgolion cynradd Gwynedd. Detholwyd sampl o ysgolion o bob ardal o fewn Gwynedd gan ddewis yr ysgolion ar sail cyllideb, sef dwy ysgol â chyllideb isel (llai na £200,000), dwy ysgol â chyllideb ganolig (rhwng £200,000 a £350,000) a dwy ysgol â chyllideb uchel (mwy na £350,000).

3. Prif Ddarganfyddiadau

- 3.1 Ymddengys bod trefniadau rheolaeth gyllidebol da yn bodoli yn Ysgol Bro Plenydd, er bod gorwariant wedi bod ym mlynnyddoedd ariannol 2014/15 a 2015/16. Roedd y gorwariant yn sgil costau staffio ychwanegol ym mlwyddyn ariannol 2014/15 a oedd yn angenrheidiol a thu hwnt i reolaeth Tîm Rheoli'r ysgol. Derbyniodd Tîm Rheoli'r ysgol ganiatâd yr Uwch Reolwr Ysgolion i'r ysgol redeg ar ddyled, er mwyn cyflogi'r staff ychwanegol a bu i'r ysgol ymrwymo i ad-dalu'r gorwariant yng nghyllidebau'r blynnyddoedd dilynol. Gwelwyd fod rhan helaeth o'r ddyled bellach wedi ei ad-dalu, gyda'r ysgol ond yn gorwario ar 1% o'u cyllideb ym mlwyddyn ariannol 2015/16. Gwelwyd bod materion yn ymwneud ac ad-dalu'r ddyled wedi eu trafod mewn manylder gyda'r corff llywodraethol gyda thystiolaeth bod gwariant yn cael ei fonitro yn erbyn y gyllideb yn rheolaidd. Fodd bynnag, mae rhai materion angen sylw fel a ganlyn:
- 3.1.1 Derbyniwyd gopi o bolisi hawliau gwario'r Pennaeth yn ystod yr archwiliad a fabwysiadwyd yn ôl yn 2011. Mynegodd y Pennaeth bod y polisi angen ei adolygu.
- 3.1.2 Mae gan y Pennaeth drefn o gadw cofnod blynnyddol o'r gwariant a wneir ar wahanol nwyddau a gwasanaethau. Fodd bynnag, nid oes trefn yn bodoli i ddangos os yw'r anfoneb sy'n berthnasol i'r gwariant wedi ei derbyn a'i hawdurdodi i'w talu. Yn sgil absenoldeb y Pennaeth, ni fyddai modd o wirio os yw'r anfoneb wedi ei derbyn ac wedi ei hanfon i'r Swyddfa Addysg ym Mhwlheli i'w phrosesu.
- 3.1.3 Ni wneir defnydd o'r system e-gaffael yn yr ysgol ar gyfer archebu nwyddau a gwasanaethau. Mynegodd y Pennaeth y byddai yn gwerthfawrogi hyfforddiant pellach ar y system. Yn dilyn ymholiadau pellach fe hysbyswyd yr archwiliwr y bydd Cwmni Cynnal yn darparu hyfforddiant ar y system yn ystod mis Hydref 2016.

- 3.1.4 Nid oes trefn o stampio dyddiad derbyn ar yr anfonebau pan dderbynnir hwy yn yr ysgol. Mae'n bwysig nodi'r dyddiad y derbynnir yr anfoneb yn yr ysgol, oherwydd y dyddiad hwnnw a ddylai'r Cymhorthyddion Sims ei gofnodi yn y blwch 'Pwynt Treth' ar y slip cyfeirebu T.R.252.
- 3.1.5 Gwelwyd bod trefn dda mewn bodolaeth ar gyfer derbynebu am wahanol fathau o incwm a gesglir yn yr ysgol. Fodd bynnag ni ddefnyddir derbynebau swyddogol y Cyngor ar gyfer derbynebu am yr incwm hyfforddiant cerdd a dderbynnir. Gan fod arian hyfforddiant cerdd yn cael ei dalu i gyfrifon y Cyngor disgwylir bod derbynnebu swyddogol y Cyngor yn cael ei defnyddio. Mae'r archwiliwr bellach wedi gwneud trefniadau i'r Pennaeth dderbyn llyfr derbynnebu TR32a y Cyngor.
- 3.1.6 Wrth archwilio cofnodion y corff llywodraethol ymddengys nad yw'r corff yn adolygu ffioedd sydd o dan eu disgrisiwn yn flynyddol yn unol â safonau Estyn a rheolau ariannol i ysgolion â chyllidebau dirprwyedig.

4. Barn yr Archwiliad

(B) Barn yr Archwiliad yw y gellir datgan sicrwydd rhannol o briodoldeb yn rheolaeth gyllidebol Ysgol Bro Plenydd gan fod rheolaethau mewn lle, ond bod agweddau lle gellir tynhau ar y trefniadau. Mae'r sefydliad wedi ymrwymo i weithredu'r camau canlynol i liniaru'r risgiau a amlygwyd:

- Pennaeth am gynnwys ar agenda cyfarfod nesaf y corff llywodraethol 13/07/16 yr angen i adolygu Polisi Hawliau Gwario'r Pennaeth.
- Pennaeth am gadw cofnod o'r hyn archebir boed hynny yn e-byst neu gofnod papur a pan fydd yn derbyn yr anfoneb o hyn allan am nodi ar y cofnod archebu bod yr anfoneb wedi ei derbyn ac wedi ei hanfon i'w brosesu.
- Pennaeth am fynychu hyfforddiant ar y system e-gaffael a fydd yn cael ei gynnal gan Cwmni Cynnal yn mis Hydref 2016.
- Pennaeth am ddyddio a llofnodi bob anfoneb, er mwyn cadarnhau'r dyddiad mae'r ysgol wedi derbyn yr anfonebau.
- Pennaeth am sicrhau bod y clerc yn rhoi derbynnebu swyddogol o'r llyfr derbynnebu TR32a ar gyfer yr incwm hyfforddiant cerdd a gesglir.
- Pennaeth am gynnwys ar agenda cyfarfod nesaf y corff llywodraethol 13/07/16 bod angen trafod ffioedd bws nofio yn ogystal â bod angen trafod ffioedd hyfforddiant cerdd ym mis Mai 2017.

**RHEOLAETH GYLLIDEBOL - YSGOLION CYNRADD
YSGOL EIFION WYN**

1. Cefndir

1.1 Corff Llywodraethol yr ysgol sy'n gyfrifol am reoli a rhedeg yr ysgol a rhoddir pwerau dirprwyedig i'r Pennaeth allu rhedeg yr ysgol o ddydd i ddydd. Mae hawliadau'r Pennaeth o ran penderfyniadau ariannol yn amrywio o un ysgol i'r llall gan fod hyn wedi ei bennu gan y Corff Llywodraethol ac wedi ei gofnodi o fewn polisi'r ysgol. Cyfrifoldeb y Pennaeth yw adrodd i'r Corff Llywodraethol yn gyson ar sefyllfa ariannol yr ysgol ac ar unrhyw fater sy'n effeithio'r sefyllfa hwnnw.

2. Bwriad a Chwmpas yr Archwiliad

Sicrhau fod trefniadau rheolaeth gyllidebol priodol yn bodoli yn ysgolion cynradd Gwynedd. Detholwyd sampl o ysgolion o bob ardal o fewn Gwynedd gan ddewis yr ysgolion ar sail cyllideb, sef dwy ysgol â chyllideb isel (llai na £200,000), dwy ysgol â chyllideb ganolig (rhwng £200,000 a £350,000) a dwy ysgol â chyllideb uchel (mwy na £350,000).

3. Prif Ddarganfyddiadau

3.1 Ymddengys bod trefniadau rheolaeth gyllidebol da yn bodoli yn Ysgol Eifion Wyn gyda materion cyllidol yn cael eu trafod mewn manylder gyda'r corff llywodraethol a thystiolaeth bod gwariant yn cael ei fonitro yn erbyn y gyllideb. Fodd bynnag, mae rhai materion angen sylw fel a ganlyn:

3.1.1 Mynegodd y Pennaeth y byddai'n gwerthfawrogi pe bai'r adroddiadau cyllidol mae'r ysgol yn eu derbyn yn fisol gan yr Uned Gyllid yn cael eu haddasu yn y dyfodol fel eu bod yn fwy hwylus i ddilyn ac yn fwy cyfeillgar i'r defnyddiwr.

3.1.2 Nid oedd goruchwyliaeth ddigonol gan ail swyddog dros y trefniadau bancio.

3.1.3 Cedwir taenlenni gan yr Ysgrifenyddes yn manylu ar yr incwm a gesglir, e.e. incwm gwersi cerdd, llefrith a nofio. Fodd bynnag, nid oedd y daenlen ar gyfer cofnodi incwm gwersi cerdd yn nodi dyddiadau i gadarnhau pa pryd derbyniwyd yr arian. Golyga hyn nad oes trywydd digonol o'r daenlen incwm gwersi cerdd i'r cofnodion bancio. Nid oedd colofnau cyfansymiau ychwaith wedi eu creu ar y taenlenni incwm. Fodd bynnag, mae cadw taenlenni o'r fath yn ymarferiad da iawn a drwy eu haddasu ychydig ymhellach byddent o fudd mawr i'r ysgol ar gyfer cysoni'r incwm a gesglir i'r hyn a gaiff ei fancio.

3.1.4 Wrth archwilio cofnodion y corff llywodraethol ymddengys nad yw'r corff yn adolygu ffioedd sydd o dan eu disgrisiwn yn flynyddol yn unol â safonau Estyn a rheolau ariannol i ysgolion â chyllidebau dirprwyedig.

3.1.5 Mae'r ysgol yn cael ei llogi gan gwmni bale a deïllir bod y trefniant yma yn un hanesyddol sy'n bodoli ers rhai blynyddoedd. Nid oes cytundeb ysgrifenedig cyfredol yn bodoli rhwng yr ysgol a'r cwmni bale ynglŷn â'r trefniant yma.

3.1.6 Defnyddir manylion mewngofnodi y cyn-bennaeth ar gyfer mynediad at gynhyrchu archebion yn y system e-gaffael.

4. Barn yr Archwiliad

(B) Barn yr Archwiliad yw y gellir datgan sicrwydd rhannol o briodoldeb yn rheolaeth gyllidebol Ysgol Eifion Wyn gan fod rheolaethau mewn lle, ond bod agweddau lle gellir tynhau ar y trefniadau. Mae'r sefydliad a/neu'r Uned Gyllid wedi ymrwymo i weithredu'r camau canlynol i liniaru'r risgiau a amlygwyd:

- Uwch Gyfrifwyr i gysylltu â'r Pennaeth Mewn Gofal i dderbyn ei sylwadau ynglŷn â'r adroddiadau cyllidol. Ystyried os oes angen newid i'r adroddiadau.
- Pennaeth Mewn Gofal i wirio'r gwaith bancio ac am lofnodi'r llinell 'Llofnod yr ail Swyddog' yn y llyfr TR34 'Derbyniadau a Bancio' tan ddiwedd y tymor ac am hysbysu'r Pennaeth Parhaol o'r gweithrediad sydd angen ei barhau o fis Medi ymlaen.
- Addasu'r taenlenni a gedwir yn yr ysgol ar gyfer cofnodi manylion yr incwm a gesglir, megis incwm gwersi cerdd, nofio, a llefrith er mwyn hwyluso'r gwaith o gysoni'r incwm sydd wedi ei dderbyn yn erbyn yr incwm a gaiff ei fancio.
- Hysbysu clerc y corff llywodraethol bod angen cynnwys ar agenda cyfarfod nesaf y corff ym mis Medi yr angen i'r corff adolygu ffioedd sydd o dan eu disgrisiwn yn flynyddol.
- Creu cytundeb cyfredol rhwng y cwmni bale sydd yn llogi'r ysgol a'r ysgol, drwy wneud defnydd o'r llyfr 'Gosod Adeilad' TR184.
- Cysylltu gyda Cwmni Cynnal i newid manylion mae'r Ysgrifenyddes yn mewngofnodi i'r system e-gaffael o fanylion y cyn-bennaeth i fanylion sy'n berthnasol iddi hi.

SYSTEM E-GAFFAEL – TROTHWYON GODDEFIANT CORFFORAETHOL

1. Cefndir

1.1 Mae system eGaffael Cyngor Gwynedd yn system ar-lein sy'n hwyluso'r drefn o archebu a phrosesu anfonebau. Prif nodweddion y system a'r drefn newydd yw'r gallu i swyddogion bori catalogau ar-lein, codi ac awdurdodi archebion yn electronig a hefyd derbyn anfonebau electronig yn uniongyrchol. Mae'r system eGaffael hefyd yn gysylltiedig a system DbArchive, sy'n cadw delweddau o'r archebion a'r anfonebau.

2. Bwriad a Chwmpas yr Archwiliad

3.2 Bwriad yr archwiliad oedd cynnal adolygiad o drothwyon goddefiant system eGaffael y Cyngor, gan sicrhau bod y drefn o awdurdodi ac ail-awdurdodi archebion yn lliniaru'r risg o daliadau amhriodol i lefel sy'n cyfateb â natur yr archeb. Gwnaed hyn drwy sicrhau bod strwythur awdurdodi'r system yn caniatáu i weithwyr archebu nwyddau gan dderbyn awdurdodiad, os o gwbl, gan reolwyr ar lefel priodol a chyfatebol i werth yr archeb. Yn ogystal, gofynnwyd i sampl o reolwyr beth oedd eu hagwedd hwy tuag at drothwyon awdurdodi'r system drwy holi petaent yn fodlon diddymu'r angen i awdurdodi archebion o werth isel hyd at swm penodol.

3. Prif Ddarganfyddiadau

3.1 Petai swyddog angen archebu nwyddau drwy'r system eGaffael, yna bydd angen i reolwr sydd â hawliau awdurdodi dros y cod gwariant dan sylw gymeradwyo'r archeb. Mae hyn yn sicrhau gwahaniad dyletswyddau, yn tynnu sylw rheolwr y gyllideb bod gwariant ar ddigwydd, a hefyd yn gyfle i'r rheolwr ystyried priodoldeb yr archeb.

3.2 Fodd bynnag, rhaid ystyried os yw'r rheolaeth yma yn ychwanegu gwerth yn y pen draw. Gwelwyd o archwiliadau blaenorol nad yw awdurdodi anfonebau o reidrwydd yn golygu bod rheolwyr wedi gwirio'r anfonebau am briodoldeb. Yn ogystal, mae rheolaethau cydadfer mewn lle, megis adroddiadau gwariant rheolaidd, gwiriadau gweledol ar nwyddau archebwyd a.y.b.

3.3 Wrth wneud cais i swyddog gael mynediad at y system, mae'n rhaid nodi pa godau gwariant gall y swyddog ddefnyddio a'r trothwy gwerth archebu. Bydd rheolwyr cysylltiedig â'r cod gwariant wedyn yn gallu awdurdodi unrhyw archeb a wneir gan y swyddog. Gall hyn olygu bod gan swyddogion ddewis o fwy nag un rheolwr i awdurdodi taliadau.

3.4 Detholwyd sampl o reolwyr oddi ar restr defnyddwyr eGaffael er mwyn canfod eu barn ar y broses archebu a throthwyon goddefiant y system, gan gynnwys y baich cynyddol sy'n deillio o'r posibilrwydd o awdurdodi archebion unigol yn hytrach nag mewn swmp.

- 3.5 O'r ymatebion a dderbyniwyd, darganfuwyd fod amrediad yn y nifer o geisiadau am awdurdodiad caiff eu derbyn gan y rheolwyr, ond roeddynt yn unfrydol nad oedd y dasg yn boen ac yn amharu ar eu gwaith dydd i ddydd.
- 3.6 Cymysg oedd y neges mewn perthynas â chaniatáu swyddogion i archebu nwyddau o werth isel heb awdurdodiad. Roedd rhai swyddogion o'r farn y gellir sefydlu trothwy o rhwng £50 - £100 ble nad oes angen awdurdodiad. Fodd bynnag, roedd rheolwyr eraill o'r farn ei fod yn *"hanfodol cadw golwg manwl ar wariant dim bwys pa mor fychan yw'r swm"* a bod y *"sustem yn ein barn ni yn gweithio fel y mae"*.
- 3.7 Mae goddefiant wedi ei osod o fewn y system i ganiatáu swyddogion i dderbyn nwyddau sydd £50 yn uwch neu yn is na gwerth yr archeb wreiddiol, heb yr angen am ail awdurdodiad gan reolwr. Mae hyn yn cymryd i ystyriaeth y gwahaniaeth pris rhwng archeb a'r gwir gost, gall fod oherwydd taliadau cludo a phostio annisgwyl, camgymeriad TAW a.y.b. Petai reolwyr o'r farn nad yw caniatáu goddefiant o hyd at £50 yn ddigon, yna mae modd newid y trothwy o fewn y system fel nad oes angen ail-awdurdodi archebion sy'n newid gwerth, hyd at lefel sy'n cyd-fynd â dymuniad y rheolwr.

4. Barn yr Archwiliad

- (A) Barn yr Archwiliad yw y gellir datgan sicrwydd o briodoldeb yn nhrefniadau sefydlu trothwyon goddefiant o fewn y system e-gaffael gan y gellir gosod trothwyon yn unol â dymuniadau rheolwyr ar hawliau unigolion sydd o fewn eu gwasanaeth ar ôl pwysu a mesur yr hyn sydd yn dderbyniol.**

**SYSTEM DYLEDWYR - ANFONEBAU GYDA STATWS CANSLO
CYLLID**

1. Cefndir

1.1 Mae Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru yn gyfrifol am gynnal a chadw'r rhwydwaith cefnffyrdd ar ran Llywodraeth Cymru mewn 8 ardal Awdurdod Lleol, sef Ceredigion, Conwy, Dinbych, Fflint, Gwynedd, Ynys Môn, Powys a Wrecsam. Mae'r Asiantaeth yn seiliedig ar bartneriaeth o'r 8 Awdurdod, gyda Gwynedd yn gweithredu fel Awdurdod Arweiniol. Fel Awdurdod Arweiniol, disgwylir i weithdrefnau'r Asiantaeth, gan gynnwys gweinyddu a dileu anfonebau dyledion, ddilyn Rheolau Gweithdrefnol Ariannol y Cyngor, yn unol â cytundeb y bartneriaeth. Fodd bynnag, fel Asiant o Lywodraeth Cymru, mae trefniadau gweinyddu dyledion eisoes wedi ei sefydlu, ac nid oes gan y Cyngor rôl flaenllaw yn y broses adfer.

2. Bwriad a Chwmpas yr Archwiliad

2.1 Bwriad yr archwiliad oedd rhoi sicrwydd i'r Cyngor, fel Awdurdod Arweiniol, bod trefniadau priodol mewn lle yn y broses o weinyddu anfonebau dyledus i'r Asiantaeth, drwy ymchwilio'r drefn sydd wedi ei sefydlu gan Lywodraeth Cymru ac adolygu sampl o anfonebau.

3. Prif Ddarganfyddiadau

- 3.1 Pan mae'r Asiantaeth yn cyflawni gwaith atgyweirio ar eu rhwydwaith yn dilyn difrod gan 3^{ydd} parti, byddent yn codi anfoneb ar yr unigolyn neu y cwmni yswiriant, drwy'r Cyngor, am yr holl gostau yn ogystal â 8% ychwanegol ar ben hynny i adlewyrchu ffi gweinyddu'r Asiantaeth.
- 3.2 Os na dderbynnir taliad, anfonir dau lythyr atgoffa, yn unol â trefn arferol y Cyngor. Fodd bynnag, yr Asiantaeth ac nid y Cyngor sy'n gyfrifol am sicrhau taliad, ac mae arweiniad iddynt gan Lywodraeth Cymru i gyfeirio unrhyw anfonebau ble nad oes setliad gan y 3^{ydd} parti o fewn amserlen benodol at Lywodraeth Cymru am weithrediad pellach.
- 3.3 Wrth reswm, gwelwyd fod y cwmnïau yswiriant yn gyndyn i dalu heb gynnal ymchwiliadau dwys, a all arwain at oediadau sylweddol cyn i anfonebau gael eu setlo. Gwelwyd yn aml fod y cwmnïau yswiriant yn ceisio negodi'r ffioedd sy'n ddyledus, gan wrthod talu'r ffioedd llawn.
- 3.4 Er mwyn hwyluso'r drefn o setlo anfonebau, mae'r Asiantaeth yn cynnal cyfarfodydd chwarterol gyda swyddog o Lywodraeth Cymru i drafod anfonebau ble mae anghydfod.
- 3.5 Gwiriwyd sampl o anfonebau a'r dogfennau perthnasol i'r achosion. Gwelwyd unwaith mae setliad wedi ei gytuno, unai caiff yr anfoneb ei dalu'n llawn, neu bydd arweiniad yn cael ei roi gan yr Asiantaeth i Uned Incwm y Cyngor godi nodyn credyd am y gwahaniaeth, a thrin yr anfoneb wreiddiol fel un sydd wedi ei setlo.

3.6 O safbwynt y cyfrifon, mae anfonebau dyledus i'r Asiantaeth yn sefyll ar fantolen y Cyngor fel dyled. Er bod hyn yn gogwyddo'r ffigyrau, cânt eu canslo gan gredd cyfatebol. Fodd bynnag, dengys bod dangosyddion perfformiad casglu incwm yn cael eu gogwyddo gan anfonebau dyledus Cefnffyrdd. Mae prydlondeb setlo anfonebau dyledwyr Cefnffyrdd allan o reolaeth y Cyngor, felly disgwylir i'r rhain gael ei anwybyddu yn ystadegau'r Cyngor.

4. Barn yr Archwiliad

(A) Barn yr Archwiliad yw y gellir datgan sicrwydd o briodoldeb gweinyddu dyledwyr yr Asiantaeth Cefnffyrdd gan y gellir dibynnu ar y trefniant sydd mewn lle gan Lywodraeth Cymru, a'u bod wedi eu dilyn.

GWYLIAU GOFALWYR OEDOLION, IECHYD A LLESIANT

1. Cefndir

- 1.1. Mae'r Cyngor yn cyflogi Gofalwyr Cymunedol i ddarparu gofal i ddinasyddion bregus Gwynedd yn eu cartrefi ac i'w cefnogi i fyw bywydau mor annibynnol â phosib. Mae oriau wythnosol Gofalwyr ar gytundebau rhan amser yn amrywio o un aelod i'r llall, ond oherwydd natur y gwaith a diffyg argaeledd Gofalwyr mewn ardaloedd gwahanol o'r sir, mae'r gwir oriau y maent yn eu gweithio yn amrywio, ac yn aml iawn yn mynd dros yr oriau cytundeb ac ymlaen i oriau goramser.
- 1.2. Oherwydd yr amrywiaeth yn yr oriau, mae cymhlethdod yn codi wrth gyfrifo eu hawl i wyliau. Fel aelodau o staff y Cyngor, mae ganddynt hawl i'r un nifer o ddiwrnodau gwyliau a staff eraill y Cyngor, ond eu bod ar sail oriau. Pan fydd Gofalwr yn gweithio oriau ychwanegol i'w cytundeb, bydd yr hawl am wyliau yn cynyddu hefyd, sydd ar hyn o bryd yn cael ei gyfrifo a'i ychwanegu i gerdyn gwyliau gan weinyddwyr. Gan fod cyfartaledd oriau gwaith diwrnod Gofalwyr yn cynyddu, bydd y nifer o oriau gwyliau sydd angen i gymryd diwrnod o wyliau hefyd yn cynyddu, sy'n achosi cymhlethdod ar gardiau gwyliau ac anfodlonrwydd ymysg staff gall fod dan yr argraff bod gweithio oriau ychwanegol ddim o fudd iddynt.
- 1.3. Mae'r Gwasanaeth yn derbyn fod y trefniadau yn gymhleth, ond gwnaethpwyd cais i Archwilio Mewnol roi sicrwydd eu bod yn cyfrifo'r hawl gwyliau yn gywir. Yn y dyfodol agos, bydd trefniadau gweinyddu electronig yn cael eu mewnbllannu i'r Gwasanaeth, fydd yn gwneud nifer o'r cyfrifiadau dros y gweinyddwyr yn awtomatig, ond mae angen cadarnhad fod y trefniadau a fformiwlâu sy'n cael eu mewnblynnu i'r system yn gywir, fel y gall y Gofalwyr ymddiried yn y system i wneud cyfrifiadau yn gywir.

2. Bwriad a Chwmpas yr Archwiliad

- 2.1. Bwriad yr archwiliad oedd rhoi sicrwydd ar drefniadau cyfrifo gwyliau Gofalwyr Cymunedol yn dilyn cais gan y Gwasanaeth am ymchwiliad annibynnol o'r trefniadau. Gwnaethpwyd hyn drwy edrych ar y trefniadau a'r deunyddiau sy'n cael eu defnyddio i weinyddu'r drefn sef taflenni amser, cardiau gwyliau, a dogfennau perthnasol eraill sy'n cefnogi'r trefniadau cyfrifo. Hefyd, gwiriwyd gyfrifiadau y trefniant arfaethedig o ddefnyddio meddalwedd CACI ynghyd â dyfeisiadau symudol.

3. Prif Ddarganfyddiadau

- 3.1. **Darganfuwyd fod hawliau gwyliau Gofalwyr Cymunedol yn cael eu cyfrifo yn gywir a bod y fformiwla defnyddir gan system CACI yn gywir. Fodd bynnag, gwelwyd fod nifer o bethau i'w hystyried wrth fynd ymlaen i ddefnyddio'r trefniadau arfaethedig:**

- Yn dilyn cyfnod o weithio oriau ychwanegol, mae hawliau gwyliau'r Gofalwyr yn cynyddu. Yn ogystal, mae'r nifer o oriau, ar gyfartaledd, mewn diwrnod o waith hefyd yn cynyddu, ac felly bydd angen diddymu rhagor o oriau gwyliau oddi wrth y Gofalwyr wrth iddynt gymryd diwrnod o wyliau. Fodd bynnag, mae'r dyraniad o ddyddiau gwyliau mae'r Gofalwyr yn gymwys iddynt yn aros yn gyson.
- Yn sgil yr uchod, dim ond tâl y Gofalwyr am y diwrnod o wyliau sy'n newid, gan fod yr oriau cyfartaledd wedi cynyddu. Serch yr ymddengys bod y gofalwyr ar eu colled yn sgil y nifer oriau ychwanegol o oriau a gymerir am ddiwrnod o wyliau, maent yn derbyn tâl am yr oriau hynny'n llawn.
- Mae y drefn yn fwy gymhleth os yw gweithwyr yn penderfynu cymryd hanner diwrnod o wyliau, e.e. gweithio pum awr yn y bore ac i ffwrdd yn y prynhawn. Ar achlysuron yma, y gwahaniaeth rhwng y diwrnod safonol, h.y. 7 awr 24 munud, a'r oriau a weithiwyd a gaiff ei dalu fel tâl gwyliau. Fodd bynnag, oherwydd bod y gwyliau yn cael eu cyfrifo mewn oriau ac nid mewn dyddiau, bydd hyn yn sicrhau na fydd unrhyw unigolyn ar eu colled yn ariannol.
- Byddai cyfrifo gwyliau banc ar y cyd a gwyliau blynyddol yn bosib ac yn torri cam allan o'r trefniant, ond bydd angen cysondeb wrth ychwanegu diwrnodau ychwanegol am weithio dros oriau cytundeb.
- Byddai'n fuddiol pwysleisio tryloywder y trefniadau i'r holl staff, h.y. staff swyddfa yn ogystal â'r gofalwyr ac efallai y dylid ystyried ail-ymweld â hyn yn y cyfarfodydd cylch er mwyn lleddfu unrhyw bryderon.
- Mae angen sicrhau fod gweithwyr gyda dealltwriaeth lawn o gyfrifiadau CACI, a pha 13 wythnos a ddefnyddir i gyfrifo gwyliau, gan hefyd herio priodoldeb hyn (o'r ddealltwriaeth sydd i'w gael yn gyfredol mae wythnosau ble mae absenoldeb yn cael eu hanwybyddu, ble gellir fod wedi gweithio llawer mwy yn ystod yr wythnos yma, ac felly hawl i fwy o wyliau).

**CARTREF PRESWYL PLAS GWILYM, PENYGROES
OEDOLION, IECHYD A LLESIANT**

1. Cefndir

1.1 Lleolir cartref preswyl Plas Gwilym ym mhentref Penygroes. Mae'r cartref wedi ei gofrestru i ddarparu gofal ar gyfer 27 o bobl, a 2 ohonynt yn wlâu tymor byr. Roedd 25 o breswylwyr wedi eu cofrestru yn y cartref ar ddiwrnod yr ymweliad. Mae'r cartref hefyd yn cynnig gofal dydd i unigolion sydd am wneud defnydd o'r gwasanaeth ond sydd ddim yn preswyllo yno.

2. Bwriad a Chwmpas yr Archwiliad

2.1 Bwriad yr archwiliad oedd sicrhau fod trefniadau rheoli a chynnal cartref preswyl Plas Gwilym yn briodol ac yn unol â rheoliadau a safonau perthnasol. Roedd yr archwiliad yn cwmpasu gwirio bod trefniadau'r cartref yn ddigonol o ran gweinyddiaeth a staffio, caffael nwyddau a derbyn incwm, iechyd a diogelwch, a monitro perfformiad ynghyd â sicrhau bod y defnyddwyr gwasanaeth a'u heiddo'n cael eu diogelu.

3. Prif Ddarganfyddiadau

- 3.1 Mae naws gartrefol a chyfeillgar i'r cartref. Fodd bynnag, cafwyd gwybod bod lefelau absenoldebau staff yn profi i fod yn anodd ar adegau. Caiff hyn effaith ar gyflawniad dyletswyddau gweinyddol Rheolwr y cartref, gan fod sicrhau'r nifer ofynnol o staff ar gyfer bob shift yn angenrheidiol ar gyfer sicrhau'r ddarpariaeth orau o ran gofalu am y preswylwyr. Ystyrir fod rhai o'r pwyntiau a nodir o fewn yr adroddiad hwn yn codi o ganlyniad i ddiffyg capasiti i gyflawni tasgau gweinyddol oherwydd yr anawsterau staffio.
- 3.2 Nid oedd Datganiad o Ddiben y cartref yn gwbl gyfredol, ond cafwyd gwybod ei fod eisoes yn destun adolygiad pan gynhaliwyd yr archwiliad.
- 3.3 Nid oedd modd rhoi sicrwydd bod staff wedi derbyn hyfforddiant cyfredol mewn gwahanol feysydd, gan nad oedd cofnodion y cartref yn gyfredol nac yn cyd-fynd â ffeiliau'r staff.
- 3.4 Nid yw staff yn derbyn goruchwyliaeth ffurfiol pob deufis, sydd yn ddisgwyliad a osodir yn y Rheoliadau Cartrefi Gofal (Cymru) a'r Safonau Gofynnol Cenedlaethol.
- 3.5 Mae rhestrau eiddo i bob ystafell yn y cartref, ond nid ydynt wedi eu dyddio na'u harwyddo.
- 3.6 Nid yw'r cabinet ble cedwir allweddi'r cartref yn cloi.
- 3.7 Mae trefniant o gadw balans rhedegog ar gyfer arian poced preswylwyr. Fodd bynnag, darganfuwyd mân gamgymeriadau cofnodi a chyfrifo.
- 3.8 Nid yw amllder y profion a nodir yn y llyfr log tân yn unol â'r disgwyliad. Yn ogystal, nid oedd y fersiwn diweddaraf o'r Cynllun Rheoli Tân ar gael. Serch hynny, mae'r Cynllun wedi ei adolygu'n lled ddiweddar.
- 3.9 Gwelwyd nad yw asesiadau risg y defnyddwyr gwasanaeth yn cael eu hadolygu yn

fisol, sy'n ddisgwyliad sydd wedi ei osod gan Reolwr y cartref.

- 3.10 O'r sampl a wiriwyd, gwelwyd fod 1 aelod o staff wedi gweithio yn y cartref cyn i'r dadleniad GDG (*DBS*) gael ei gyflwyno, ond derbyniwyd sicrwydd gan y Rheolwr bod yr amgylchiadau gweithio o dan oruchwyliaeth.
- 3.11 Nid yw pob aelod o staff sy'n darparu meddyginiaeth wedi arwyddo i ddatgan eu bod wedi darllen a deall y Polisi Meddyginiaeth. Gwelwyd hefyd fod anghysondeb rhwng y wybodaeth a gyflwynir ar y cofnod o dymereddau'r ystafell feddyginiaeth a'r oergell a'r hyn a nodir yn y Polisi Meddyginiaeth.

4. Barn yr Archwiliad

(C) Barn yr Archwiliad yw na ellir datgan sicrwydd o briodoldeb yng ngweinyddiaeth Cartref Preswyl Plas Gwilym gan fod y sefyllfa bresennol yn gwanhau'r rheolaethau. Mae'r gwasanaeth wedi ymrwmo i weithredu'r camau canlynol i liniaru'r risgiau a amlygwyd:

- Parhau â'r gwaith o adolygu'r Datganiad o Ddiben.
- Ymofyn cymorth gweinyddol ychwanegol er mwyn medru cyflawni'r dasg o ddiweddarau cofnodion hyfforddiant y cartref.
- Llunio rhaglen flynyddol ar gyfer cynnal goruchwyliaeth ffurfiol, gan ddirprwyo'r cyfrifoldeb i'r Is-Reolwr fel bo'r angen yn codi.
- Yr aelodau o staff sy'n gyfrifol am restr eiddo'r cartref i'w ddyddio a'i arwyddo.
- Ystyried yr opsiynau dros gadw allwedd i'r cartref dan glo, gan ddod i benderfyniad ar yr opsiwn gorau o ran effeithiolrwydd a'r costau cysylltiedig.
- Sicrhau bod y cyfrifoldeb o gynnal y profion sydd wedi eu nodi yn y llyfr log tân yn cael eu dirprwyo i aelod penodol o staff ar achlysuron ble nad yw'r aelod arferol ar ddyletswydd.
- Sicrhau bod asesiadau risg y defnyddwyr gwasanaeth yn cael eu hadolygu'n fisol, neu'n gynt os byddai newid yn sefyllfa'r unigolion.
- Sicrhau bod pob aelod o staff sy'n darparu meddyginiaeth yn arwyddo i ddatgan eu bod wedi darllen a deall y Polisi Meddyginiaeth.

Eitem 8

PWYLLGOR	PWYLLGOR ARCHWILIO
DYDDIAD	29 MEDI 2016
TEITL	CYNLLUN ARCHWILIO MEWNOL 2016/17
PWRPAS YR ADRODDIAD	DIWEDDARU'R PWYLLGOR AR Y CYNNYDD YN ERBYN CYNLLUN ARCHWILIO MEWNOL 2016/17
AWDUR	LUNED FÔN JONES - RHEOLWR ARCHWILIO
GWEITHREDIAD	ER GWYBODAETH

1. CYFLWYNIAD

1.1 Mae'r adroddiad yma yn ddiweddariad ar y sefyllfa gyfredol o ran cwblhau Cynllun Archwilio Mewnol 2016/17.

2. CRYNODEB O WAITH Y CYNLLUN

2.1 Mae Cynllun Archwilio 2016/17 wedi ei gynnwys yn Atodiad 1, gyda statws y gwaith ar 16 Medi 2016 wedi ei nodi, yn ogystal â'r amser a dreuliwyd ar bob archwiliad. Roedd statws y gwaith yn y cynllun gweithredol ar y dyddiad hwnnw fel a ganlyn:

Statws yr Archwiliad	Nifer
Wedi ei gynllunio	31
Gwaith maes ar y gweill	19
Cwblhawyd gwaith maes	5
Disgwyl Adolygiad	3
Adroddiad Drafft	3
Adroddiad Terfynol	22
Cyfanswm	83
Wedi ei ganslo	5

2.2 Targed perfformiad 2016/17 yw i gael 95% o archwiliadau'r cynllun unai wedi eu cau neu gydag adroddiad terfynol wedi ei ryddhau erbyn 31 Mawrth 2017. Mae proffil y dangosydd fesul chwarter fel a ganlyn:

Diwedd chwarter 1	8%
Diwedd chwarter 2	20%
Diwedd chwarter 3	50%
Diwedd chwarter 4	95%

- 2.3 Gwelir o'r tabl uchod mai gwir gyrhaeddiad Archwilio Mewnol hyd at 16 Medi 2016 oedd **26.5%** - allan o'r **83** archwiliad unigol yng nghynllun 2016/17 roedd **22** wedi eu rhyddhau yn derfynol.

3. ADDASIADAU I'R CYNLLUN

- 3.1 Mae un archwiliad o'r cynllun gwreiddiol wedi ei ganslo - 'Canolfannau Hamdden' (40 diwrnod). Penderfynwyd adrodd yn unigol ar y trefniadau mewn pedair canolfan a chynnal yr archwiliad drwy ymweld yn ddi-rybudd â'r canolfannau a ddetholwyd. Mae amser o 10 diwrnod wedi ei glustnodi ar gyfer pob canolfan.
- 3.2 Roedd 5 diwrnod wedi ei neilltuo ar gyfer 'Grant Amddifadedd Disgyblion' (GAD) a 20 ar gyfer y 'Grant Gwella Addysg' (GRA). Penderfynwyd trosglwyddo 7 diwrnod o'r GRA a'i neilltuo ar gyfer y GAD.

4. ARGYMHELLIAD

- 4.1 Gofynnir i'r Pwyllgor nodi cynnwys yr adroddiad hwn fel diweddariad o gynnydd yn erbyn cynllun archwilio 2016/17, cynnig sylwadau arno, cymeradwyo'r addasiadau, a derbyn yr adroddiad.

Côd yr Archwiliad	Enw'r Archwiliad	Cynllun Gwreiddiol	Addasiad	Cynllun Addasiedig	Gwir Ddyddiau	Statws yr Archwiliad
CORFFORAETHOL						
1-CORFF-09/2017	Cefnogi Adolygiadau Ffordd Gwynedd	20.00	0.00	20.00	1.45	Wedi ei gynllunio
1-CORFF-09/2017dep	Trefniadau Rheoli Ymadawiadau Cynnar	20.00	0.00	20.00		Wedi ei gynllunio
1-CORFF-11/2017DBS	Trefniadau Diogelu - Gwiriadau'r Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd	10.00	0.00	10.00		Wedi ei gynllunio
1-CORFF-14/2017coed	Iechyd a Diogelwch - Coed	10.00	0.00	10.00	2.08	Wedi ei gynllunio
1-CORFF-19/2017/001	Trefniadau Diogelu - Ymwybyddiaeth Gweithwyr Maes o'r Polisi	10.00	0.00	10.00		Wedi ei gynllunio
1-CORFF-19/2017/002	Trefniadau Diogelu - y Strwythur Gweithredol	20.00	0.00	20.00		Wedi ei gynllunio
1-CORFF-19/2017/003	Trefniadau Diogelu- Sefydliadau	0.00	4.00	4.00	0.88	Gwaith Maes ar y gweill
1-CPGV-01/2017cor	Asesiad Corfforaethol	10.00	-10.00	0.00		Wedi ei ganslo
1-CPGV-02/2017	Gwaith Atal Twyll ac Atal Llygreddigaeth Rhagweithiol	20.00	0.00	20.00		Wedi ei gynllunio
2-ADN-CGC-DPA/2017	Rheoli Gwybodaeth	10.00	0.00	10.00	15.51	Adroddiad Terfynol
2-ADN-CGC-DPA/2017cy	Rheoli Gwybodaeth - Sefydliadau	0.00	6.00	6.00	1.03	Gwaith Maes ar y gweill
AO-ARL-01/2017	Defnydd o Gardiau Credyd	20.00	0.00	20.00		Wedi ei gynllunio
AO-ARL-05/2017	Y Fenter Twyll Genedlaethol	50.00	0.00	50.00	5.88	Gwaith Maes ar y gweill
Cynllunio Argyfwng						
BC-PER-01/2017tan	Cyflenwadau Tanwydd - Cynlluniau Rhanbarthol a Lleol	12.00	0.00	12.00	12.51	Adroddiad Terfynol
ADDYSG						
Adnoddau						
4-DAT-X-ADD/2017GAD	Grant Amddifadedd Disgyblion	5.00	7.00	12.00	16.16	Adroddiad Drafft
4-DAT-X-ADD/2017GGA	Grant Gwella Addysg ar gyfer Ysgolion	20.00	-7.00	13.00	10.31	Adroddiad Drafft
4-DAT-X-ADD/2017o16	Grant Addysg Ôl-16	2.00	0.00	2.00		Wedi ei gynllunio
EADDA03/2017	Trefniadau Diogelu ac Amddiffyn Plant	25.00	0.00	25.00	4.57	Gwaith Maes ar y gweill
Ar draws yr adran						
EADDA06/2017hlon	Ysgol Arbennig Dwyfor Meirionnydd	15.00	0.00	15.00	18.81	Adroddiad Terfynol
Ysgolion						
EADDA15/2017	Ystadegau a Chyfrifiadau - Uwchradd	15.00	0.00	15.00		Wedi ei gynllunio

Côd yr Archwiliad	Enw'r Archwiliad	Cynllun Gwreiddiol	Addasiad	Cynllun Addasiedig	Gwir Ddyddiau	Statws yr Archwiliad
EADDA18/2017	Rheolaeth Gyllidebol - Ysgolion Cynradd	25.00	-25.00	0.00		Wedi ei ganslo
EADDA18/2017/2010	Rheolaeth Gyllidebol - Ysgol Beddgelert	0.00	4.10	4.10	7.36	Adroddiad Drafft
EADDA18/2017/2048	Rheolaeth Gyllidebol - Ysgol Bro Plenydd	0.00	4.20	4.20	8.09	Adroddiad Terfynol
EADDA18/2017/2104	Rheolaeth Gyllidebol - Ysgol Eifion Wyn	0.00	4.20	4.20	7.46	Adroddiad Terfynol
EADDA18/2017/2210	Rheolaeth Gyllidebol - Ysgol Talsarnau	0.00	4.10	4.10	5.78	Gwaith Maes ar y gweill
EADDA18/2017/3029	Rheolaeth Gyllidebol - Ysgol Tregarth	0.00	4.20	4.20	6.81	Cwblhawyd Gwaith Maes
EADDA18/2017/3300	Rheolaeth Gyllidebol - Ysgol Santes Helen	0.00	4.20	4.20	5.95	Gwaith Maes ar y gweill
EADDA35/2017	Ysgolion - Cyffredinol	10.00	0.00	10.00	8.63	Gwaith Maes ar y gweill
EADDAYC/2017	Diogelwch Gwybodaeth mewn Ysgolion	25.00	-25.00	0.00		Wedi ei ganslo
EADDAYC/2017/2008	Diogelwch Gwybodaeth - Ysgol Abererch	0.00	2.80	2.80	3.20	Adroddiad Terfynol
EADDAYC/2017/2028	Diogelwch Gwybodaeth - Ysgol Penybryn	0.00	2.80	2.80	3.41	Adroddiad Terfynol
EADDAYC/2017/2039	Diogelwch Gwybodaeth - Ysgol Crud y Werin	0.00	2.80	2.80	3.32	Adroddiad Terfynol
EADDAYC/2017/2085	Diogelwch Gwybodaeth - Ysgol Pénisarwaen	0.00	2.80	2.80	3.37	Adroddiad Terfynol
EADDAYC/2017/2089	Diogelwch Gwybodaeth - Ysgol Bro Lleu	0.00	2.80	2.80	3.59	Adroddiad Terfynol
EADDAYC/2017/2103	Diogelwch Gwybodaeth - Ysgol Sarn Bach	0.00	2.70	2.70	3.32	Adroddiad Terfynol
EADDAYC/2017/2187	Diogelwch Gwybodaeth - Ysgol Dinas Mawddwy	0.00	2.70	2.70	3.40	Adroddiad Terfynol
EADDAYC/2017/2192	Diogelwch Gwybodaeth - Ysgol Edmwnd Prys	0.00	2.80	2.80	3.54	Adroddiad Terfynol
EADDAYC/2017/2213	Diogelwch Gwybodaeth - Ysgol Bro Hedd Wyn	0.00	2.80	2.80	3.24	Adroddiad Terfynol

CEFNOGAETH GORFFORAETHOL

Caffael ac Effeithlonrwydd

BE-POL-08/2017	System eGaffael - Trothwyon Goddefiant	10.00	0.00	10.00	8.82	Adroddiad Terfynol
----------------	--	-------	------	--------------	-------------	--------------------

Cofrestru

BB-YSG-05/2017	Gwasanaeth y Crwner	10.00	0.00	10.00	10.08	Adroddiad Terfynol
----------------	---------------------	-------	------	--------------	--------------	--------------------

CYLLID

Ar draws yr adran

AW-TG-12/2017tg	Diogelwch Systemau TG	30.00	0.00	30.00		Wedi ei gynllunio
-----------------	-----------------------	-------	------	--------------	--	-------------------

Ariannol

AD-DY-01/2017	System Dyledwyr - Anfonebau gyda statws "Canslo"	12.00	0.00	12.00	11.88	Adroddiad Terfynol
---------------	--	-------	------	--------------	--------------	--------------------

AE-TAL-01/2017tro	Trothwyon Gwirio	10.00	0.00	10.00	7.64	Disgwyl Adolygiad
-------------------	------------------	-------	------	--------------	-------------	-------------------

Cyfrifeg

Côd yr Archwiliad	Enw'r Archwiliad	Cynllun Gwreiddiol	Addasiad	Cynllun Addasiedig	Gwir Ddyddiau	Statws yr Archwiliad
AN-ACY-09/2017	Strwythur Codio	8.00	0.00	8.00	2.57	Wedi ei gynllunio
Refeniw						
AB-BD-01/2017dhp	Taliadau Tai Dewisol	10.00	0.00	10.00	9.11	Cwblhawyd Gwaith Maes
AB-BD-01/2017kc	Budd-daliadau - Adolygiad o'r Rheolaethau Allweddol	12.00	0.00	12.00	2.78	Gwaith Maes ar y gweill
AC-TR-01/2017dis	Treth Cyngor - Gostyngiadau ac Eithriadau (Pobl)	12.00	0.00	12.00	10.95	Adroddiad Terfynol
AC-TR-01/2017ipo	System Treth Cyngor - Connect	10.00	0.00	10.00		Wedi ei gynllunio
AC-TR-11/2017dis	Trethi Busnes - Gostyngiadau Elusennau	8.00	0.00	8.00	8.28	Adroddiad Terfynol

ECONOMI A CHYMUNED

Adfywio Cymunedol

EADDZ-01/2017	Cronfa'r Degwm	5.00	0.00	5.00		Wedi ei gynllunio
Archifau, Amgueddfeydd a Chelfyddydau						
EDIW-MU-03/2017	Storiol - Trefniadau Llywodraethu a Rheoli	15.00	0.00	15.00	3.34	Gwaith Maes ar y gweill

Hamdden

E-DGE-01/2017	Canolfannau Hamdden	40.00	-40.00	0.00		Wedi ei ganslo
EHAMAC6404/2017	Canolfan Byw'n Iach a Gweithgareddau Dŵr Bangor	0.00	10.00	10.00	11.23	Disgwyl Adolygiad
EHAMAC6405/2017	Canolfan Hamdden Plas Silyn	0.00	10.00	10.00	9.88	Cwblhawyd Gwaith Maes
EHAMAC6422/2017	Canolfan Hamdden Dwyfor	0.00	10.00	10.00	15.04	Cwblhawyd Gwaith Maes
EHAMAC6448/2017	Canolfan Hamdden Bro Dysynni	0.00	10.00	10.00	9.77	Cwblhawyd Gwaith Maes

Llyfrgelloedd

EADDI01/2017	Cyfrifon Clybiau Ieuenctid	15.00	0.00	15.00	1.23	Wedi ei gynllunio
Morwrol a Pharciau Gwledig						
EHAMM-01/2017	Hafan	10.00	0.00	10.00	1.47	Wedi ei gynllunio
EHAMM-02/2017	Gwerthiant Diesel	10.00	0.00	10.00	2.50	Gwaith Maes ar y gweill
EHAMT-01/2017	Traethau - Ymweliadau Dirybudd	10.00	0.00	10.00	12.26	Disgwyl Adolygiad

OEDOLION, IECHYD A LLESIANT

Ar draws yr adran

5-GOF-GCY-ARALW/2017	Trefniadau Parhad Busnes-Gwasanaeth	20.00	0.00	20.00	14.41	Gwaith Maes ar y gweill
5-GOF-X-CYLL/2017	Rheolaeth Gyllidebol - Darparu	15.00	0.00	15.00	9.19	Gwaith Maes ar y gweill
GCC-02/2017	Diogelu Rhag Colli Rhyddid	15.00	0.00	15.00	7.04	Gwaith Maes ar y gweill
GDAPR-GC05/2017	Gweithwyr Cefnogol - Oedolion	15.00	0.00	15.00		Wedi ei gynllunio

Côd yr Archwiliad	Enw'r Archwiliad	Cynllun Gwreiddiol	Addasiad	Cynllun Addasiedig	Gwir Ddyddiau	Statws yr Archwiliad
Busnes						
5-GOF-CWYN/2017	Trefn Gwynion Gwasanaethau Cymdeithasol	15.00	0.00	15.00	5.50	Gwaith Maes ar y gweill
Gofal Cymunedol						
GDAPR-GC02/2017gw	Gwyliau Gofalwyr Cymunedol	10.00	0.00	10.00	13.19	Adroddiad Terfynol
Oedolion						
GCC-07/2017	Taliadau Uniongyrchol	15.00	0.00	15.00	4.58	Wedi ei gynllunio
GGWAS-C01/2017	Taliadau Annibyniaeth Bersonol	15.00	0.00	15.00	0.20	Wedi ei gynllunio
Preswyl a Dydd						
5-GOF-CART1340/2017	Plas Pengwaith, Llanberis	12.00	0.00	12.00	7.54	Wedi ei gynllunio
5-GOF-CART1344/2017	Plas Gwilym, Penygroes	12.00	0.00	12.00	13.46	Adroddiad Terfynol
5-GOF-CART1355/2017	Bryn Blodau, Blaenau Ffestiniog	12.00	0.00	12.00	2.03	Gwaith Maes ar y gweill
5-GOF-CART1357/2017	Llys Cadfan, Tywyn	12.00	0.00	12.00	10.53	Wedi ei gynllunio
GDARP-D07/2017	Tai Cefnogol	15.00	0.00	15.00		Wedi ei gynllunio
PLANT A CEFNOGI TEULUOEDD						
Plant a Theuluoedd						
5-GOF-X-PL/2017	Grantiau	24.00	-24.00	0.00		Wedi ei ganslo
5-GOF-X-PL/2017CI	Grant Cyfiawnder Ieuenctid	0.00	12.00	12.00	9.09	Gwaith Maes ar y gweill
5-GOF-X-PL/2017DD	Grant Dechrau'n Deg	0.00	12.00	12.00	10.43	Gwaith Maes ar y gweill
5-GOF-X-PL/2017pgg	Prosiect Gyda'n Gilydd	15.00	0.00	15.00	0.27	Wedi ei gynllunio
GGWAS-P03/2017	Gweithwyr Cefnogol	15.00	0.00	15.00		Wedi ei gynllunio
GGWAS-PLANT4/2017	Mabwysiadu	20.00	0.00	20.00	2.94	Gwaith Maes ar y gweill
PRIFFYRDD A BWRDEISTREFOL						
Fflyd						
PGW-TR-02/2017	Ffioedd MOT	10.00	0.00	10.00	4.00	Gwaith Maes ar y gweill
PPR-GW03/2017	Rheolaeth Fflyd	12.00	0.00	12.00		Wedi ei gynllunio
Rheoli Gwastraff a Strydoedd						
PBW-05/2017	Gwastraff Masnachol	15.00	0.00	15.00		Wedi ei gynllunio
RHEOLEIDDIO						
Gwarchod y Cyhoedd						

Côd yr Archwiliad	Enw'r Archwiliad	Cynllun Gwreiddiol	Addasiad	Cynllun Addasiedig	Gwir Ddyddiau	Statws yr Archwiliad
2ADN-GGYC-GYC/2017fl	System Flare	15.00	0.00	15.00		Wedi ei gynllunio
2ADN-GGYC-GYC/2017ia	Iechyd Anifeiliaid	15.00	0.00	15.00 ¹		Wedi ei gynllunio
Tir ac Eiddo'r Cyngor						
BA-EID-05/2017	Cynlluniau Cyfalaf Eiddo'r Cyngor	15.00	0.00	15.00		Wedi ei gynllunio
YMGYNGHORIAETH GWYNEDD						
Adeiladau ac Amgylcheddol						
PYM01/2017	Trefniadau Recriwtio a Phenodi	10.00	0.00	10.00		Wedi ei gynllunio
Ar draws yr adran						
PYMG-CON/2017gor	Goramser	15.00	0.00	15.00	15.69	Adroddiad Terfynol
PYMG-CON/2017pp	Cynlluniau Prosiect	15.00	0.00	15.00		Wedi ei gynllunio

Tud. 172